

Fehér VÁRtervező KFT.

8000 Székesfehérvár, Rába utca 22.

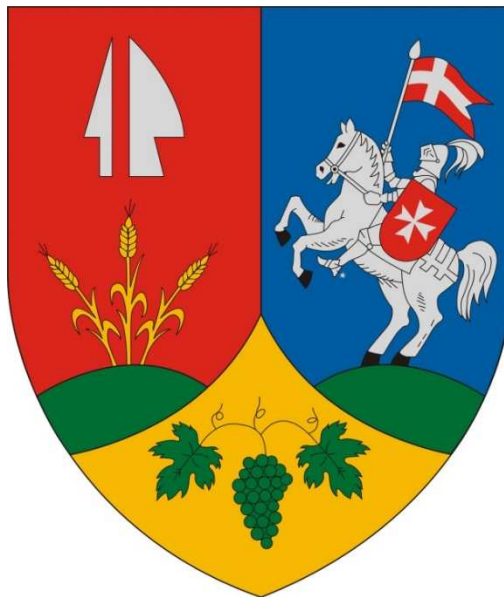
tel.: +36 70/385 0133

email: feterv@feterv.hu

ISZKASZENTGYÖRGY

TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ KÉSZÍTÉS ÉS
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZÖK FELÜLVIZSGÁLATA

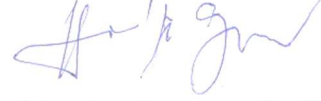
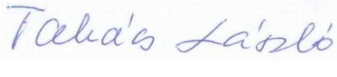
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLAT

MEGBÍZÓ:
ISZKASZENTGYÖRGY Község Önkormányzata
8043 ISZKASZENTGYÖRGY, Kossuth tér 1.

FELELŐS TERVEZŐ:
Fehér Vártervező Kft.
8000 Székesfehérvár, Rába utca 22.

ALÁÍRÓLAP

Ertl Antal építészmérnök, településtervező TT-07-0075	
Bodó Beáta Településtervező TT 07-368	
Tájrendezés, környezetalakítási munkarész Bruckner Attila kertészmérnök TK 19-0244	
Közlekedési munkarész: Pálffy György Kamarai szám: Tkö 07-0808,07-50682	
Környezetvédelmi munkarész Enyedi-Egyed Szilvia SZÉM-03/07-0671, SZKV/07-0671	
Diószegi András Környezetirányítási és környezetvéd. szakértő: SZKV-01-13515/2015	
Víziközmű Horváth Gyula Vezető tervező VZ-T/07-0226	
Energia közmű: Takács László TE-07-0449	

Tartalomjegyzék:

1. HELYZETFELTÁRO MUNKARÉS Z	7
1.1. Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok.....	7
1.2. A területfejlesztési dokumentumokkal (Országos Területfejlesztési Koncepcióval és a területileg releváns megyei, valamint térségi területfejlesztési koncepciókkal és programokkal) való összefüggések vizsgálata	7
1.2.1. Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció	7
1.2.2. Fejér Megye Koncepciója.....	9
1.2.3. Székesfehérvár és kistérsége fejlesztési programja 2006-ban került kidolgozásra.	13
1.3. A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata	19
1.3.1. Az Országos Területrendezési Tervvel való összefüggések vizsgálata.....	19
1.3.2. Fejér Megye Területrendezési Tervével való összefüggések vizsgálata	25
1.4. A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek – az adott település fejlesztését befolyásoló – vonatkozó megállapításai.....	30
1.5. Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása.....	33
1.5.1. A hatályos fejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia vonatkozó megállapításai ...	33
1.5.2. Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések a településen nincsenek	34
1.6. A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata	34
1.6.1. A hatályban lévő településrendezési eszközök.....	34
1.6.2. A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek.....	34
1.7. A település társadalma.....	36
1.7.1. Demográfia, népesesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség	36
1.7.2. Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok	45
1.7.3. Települési identitást erősítő tényezők (történeti és kulturális adottságok, társadalmi élet, szokások, hagyományok, nemzetiségi kötődés, civil szerveződések, vallási közösségek stb.)	45
1.8. A település humán infrastruktúrája.....	47
1.8.1. Humán közszolgáltatások (oktatás, egészségügy stb.)	47
1.8.2. Esélyegyenlőség biztosítása	49
1.9. A település gazdasága.....	51
1.9.1. A település gazdasági súlya, szerepköre.....	51
1.9.2. A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői	55
1.9.3. A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai települést érintő fejlesztési elképzelése..	55
1.9.4. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők (elérhetőség, munkaerő képzettsége, K+F stb.)	55
1.9.5. Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat).....	55
1.10.3. Gazdaságfejlesztési tevékenység	56
1.10.4. Foglalkoztatáspolitiká.....	57

1.10.6. Intézményfenntartás.....	58
1.10.7. Energiagazdálkodás	58
1.11. Településüzemeltetési szolgáltatások	58
1.12. A táji és természeti adottságok vizsgálata	59
1.12.1. Természeti adottságok	59
1.12.2. Tájhasználat, tájszerkezet	64
1.12.2.1. Táj történeti vizsgálat	64
1.12.2.2. A tájhasználat értékelése	64
1.12.2.3. Tájszerkezet.....	67
1.12.2.4. Tájjelleg.....	67
1.12.3. Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek.....	68
1.12.3.1. Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek.....	68
1.12.3.2. Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék	69
1.12.3.3. Ökológiai hálózat.....	77
1.13. ZÖLDFELÜLETI RENDSZER VIZSGÁLATA	79
1.13.1 A települési zöldfelületi rendszer elemei.....	79
1.13.1.1. Szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek.....	80
1.13.1.2. Zöldfelületi ellátottság értékelése	82
1.13.2. A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái	82
1.14. Az épített környezet vizsgálata.....	84
1.14.1. Területfelhasználás vizsgálata	84
1.14.1.1. a település szerkezete, a helyi sajátosságok vizsgálata.....	84
1.14.1.2. az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és a minőségi osztályok.....	85
1.14.1.3-4. funkció vizsgálat:	85
1.14.5-6. alulhasznosított barnamezős területek és konfliktussal terhelt terület.....	85
1.14.2. A telekstruktúra vizsgálata	86
1.14.2.1. telekmorfológia és telekméret vizsgálat	86
1.14.2.2. tulajdonjogi vizsgálat.....	91
1.14.3. Önkormányzati tulajdon kataszter	91
1.14.4. Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése	92
1.14.5. Az építmények vizsgálata.....	92
1.14.5.1. funkció, kapacitás	92
1.14.5.2-3. beépítési jellemzők (beépítési mód, beépítési mérték, sűrűség), magasság, szintszám, tetőidom	92

1.14.5.4. településkarakter, helyi sajátosságok: utcakép, térarány, jellegzetes épülettípusok.....	95
1.14.6. Az épített környezet értékei.....	104
1.14.6.1. településszerkezet történeti kialakulása, történeti településmag.....	104
1.14.6.2. régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület.....	109
1.14.6.3. védett épített környezet, a helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők.....	110
1.14.7. Az épített környezet konfliktusai, problémái.....	110
1.15. Közlekedés.....	111
1.15.1. Hálózatok és hálózati kapcsolatok.....	111
1.15.2. Közúti közlekedés.....	111
1.15.3. Közösségi közlekedés.....	112
1.15.3.1. közúti.....	112
1.15.3.2. kötöttpályás közlekedés.....	113
1.15.4. Kerékpáros és gyalogos közlekedés.....	113
1.15.5. Parkolás.....	113
1.15.6. Várakozóhelyek létesítése.....	113
1.16. Közművesítés.....	114
1.16.1. A víziközművek jelenlegi kiépítettsége állapota.....	114
1.16.2. Energia.....	117
1.16.2.1. Iszkaszentgyörgy földgázellátása.....	117
Megújuló energiaforrások.....	118
1.16.2.2. Iszkaszentgyörgy villamos energia ellátása.....	118
1.17. Környezetvédelem (és településüzemeltetés).....	121
1.17.1. Talaj.....	121
1.17.2. Felszíni és a felszín alatti vizek.....	122
1.17.3. Levegőtisztaság és védelme.....	126
1.17.4. Zaj- és rezgésterhelés.....	132
1.17.5. Sugárzás védelem.....	135
1.17.6. Hulladékkezelés, hulladékgazdálkodás.....	135
1.17.7. Vizuális környezetterhelés.....	138
1.17.8. Árvízvédelem.....	138
1.17.9. Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák.....	139
1.18. KATASZTRÓFAVÉDELLEM (TERÜLET-FELHASZNÁLÁST, BEÉPÍTÉST, BEFOLYÁSOLÓ VAGY KORLÁTOZÓ TÉNYEZŐK).....	139
1.18.1. Építésföldtani korlátok.....	139
1.20. VÁROSI KLÍMA.....	143
2. HELYZETELEMZÉS.....	144

---

3. HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ.....	144
3.1.2. A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése	144
3.1.3. A településfejlesztés és -rendezés kapcsolata.....	144
3.2. Problématérkép/értéktérkép.....	145
3.3. Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek	145
3.3.1. településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása	145
3.3.2. Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása	145
3.3.3. egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek)	145

1. HELYZETFELTÁRO MUNKARÉSZ

1.1. Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok

Iszkaszentgyörgy Község Fejér megyében, a Székesfehérvári járásban helyezkedik el. A község területe 2627 ha, lakóinak száma 1967 fő.

A település a Bakony lábánál, Székesfehérvártól városhatárától 5 kilométerre északnyugatra található. Szomszédos települései Székesfehérvár, Moha, Fehérvárcsurgó, Kincsesbánya, Isztimér és Csór.

Közúton elérhető a 8-as és a 81-es főút felől. Székesfehérvár közelsége miatt az M7-es autópálya könnyen elérhető, így a főváros mintegy órányi távolságra van a településtől.

1.2. A területfejlesztési dokumentumokkal (Országos Területfejlesztési Koncepcióval és a területileg releváns megyei, valamint térségi területfejlesztési koncepciókkal és programokkal) való összefüggések vizsgálata

1.2.1. Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció

A jelenleg hatályos Nemzeti Fejlesztés 2030 - Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció megnevezésű dokumentumot a 1/2014. (I. 3.) számú határozatával fogadta el az országgyűlés. A koncepció az ország átfogó fejlesztését megalapozó dokumentum, amely meghatározza az ország hosszú távú fejlesztési irányát, integrálja a hazai fejlesztési célokat és igényeket, meghatározza azok területi dimenzióit, ami a 2014–20-as európai uniós tervezési és költségvetési időszakra készülő tervdokumentumok megalapozását is szolgálja.

A nemzeti fejlesztés- és területfejlesztési politika céljai és prioritásai teljesülésének érdekében a Koncepció egyrészt horizontális szempontokat fogalmaz meg, melyeket az átfogó gazdasági, környezeti és társadalmi szempontokban jelenít meg, amelyeket a fejlesztéspolitika, a programtervezés és a megvalósítás egészében érvényesíteni kell, másrészt alapelveket határoz meg a fejlesztéspolitika keretében igénybe vett források felhasználásával kapcsolatban, valamint a kedvezményezett térségekkel-települések besorolásával kapcsolatban:

A Koncepció tizenhárom specifikus célkitűzését, köztük hét szakpolitikai jellegű célt és hat területi célt határoz meg. A specifikus célok nemzeti jelentőségű ágazati és területi tématerületeket ölelnek fel. A célok a társadalom és a gazdaság egészének, valamint minden ágazatnak, térségi és helyi szereplőknek szólnak, továbbá kirajzolják azokat a fejlesztési súlypontokat is, amelyekre a középtávú-fókuszált – fejlesztési feladatok épülhetnek. A nemzeti fejlesztés- és területfejlesztési politika alakítása és a célok elérése során – a Koncepcióban megfogalmazott elvek figyelembevételével mellett a specifikus célokat a lehetséges kitörési pontok és fordulatot igénylő területek alapján szakpolitikában érvényesítendő specifikus célokként és területi specifikus célokként határozza meg.

A fejlesztéspolitika elsődleges keretét az Európai Unió kohéziós és vidékfejlesztési politikája, illetve a 2014–2020-as programozási és fejlesztési időszakban rendelkezésre álló uniós fejlesztési források képezik. A Koncepció a nemzeti szükségletekből és sajátosságokból kiindulva középtávon (2014–2020 között) kijelöli azokat a stratégiai fókuszokat, amelyek az ország hosszú távú céljainak megvalósulását szolgálhatják. A nemzeti prioritások igazodnak az Európai Unió által megfogalmazott programozási keretekhez, melyeket érvényesíteni kell a hazai tervezés és végrehajtás során. Az egyes nemzeti prioritások alatt azonosított fejlesztési tématerületek az európai uniós források felhasználásának keretét képező 2014–2020-as fejlesztési programok tématerületeit is megalapozzák.

A Koncepció szerint az ország 19 megyei önkormányzata és Budapest Főváros Önkormányzata, mint területi önkormányzat a Koncepcióban megfogalmazott célok, mint kötelező keretek következetes figyelembevételével mellett jelölték ki a fejlesztési terveikben, programjaikban saját céljaikat, illetve határozták meg prioritásaikat és intézkedéseiket.

Fejér megyére vonatkozóan az országos koncepció az alábbiakat tartalmazza:

- A szekunder szektor (ipar) jelentősége a foglalkoztatásban főleg az ipari tradíciókkal rendelkező és a rendszerváltás után újrapiarosított térségekben, Fejér, Nógrád és Komárom-Esztergom megyében a legmagasabb, míg Budapesten a legalacsonyabb.
- A belföldi népességmozgás egyenlegét tekintve Pest megye mellett Fejér, Győr- Moson-Sopron és Vas megye a legvonzóbb vándorlási célpont.
- Az újonnan leszakadóban levő, de még nem egyértelműen periférikus helyzetű térségek megjelenése Zala, Somogy, Veszprém, Tolna, Baranya és Fejér megyékben a legszembetűnőbb.
- A perifériális térségek földrajzilag nemcsak hazánk határmenti perifériáin találhatóak, de belső perifériáink is jól kirajzolódnak (pl. Közép-Tiszavidék, dunántúli belső megyehatárok Somogy-Tolna, Veszprém-Vas, Somogy-Zala területe). Kevésbé markáns, de tetten érhető a megyehatárokon kialakult kedvezőtlenebb helyzetű térségek lassú belső perifériává válása is (pl. Fejér és Tolna, Veszprém és Győr-MosonSopron és Komárom-Esztergom megyék közti határ egyes szakaszai).
- Fejér megye alacsony településszámú (108), kevésbé kistalvas szerkezetű, a Mezőföld és a Dunántúli-középhegység határán elhelyezkedő, fontos közlekedési folyosók által átszelt megye. A multinacionális vállalatok jelenléte, a modern feldolgozó-ipari technológia és a piactudományba való beilleszkedés pozitív hatású, de a hazai kkv-k kapcsolódása nem teljes körű, főleg a megye déli részén. A gazdasági válság felerősítette az építő- és járműipar visszaesését, az agrárgazdaság és feldolgozóipar egyoldalú szerkezetét. Az ipari központokban és vonzáskörzetükben nőtt a munkanélküliség. A visszaesést követően az egy főre jutó GDP közelít az országos átlaghoz. Jövedelem összehasonlításban a központi régiótól és a nyugatmagyarországi megyéktől továbbra is elmarad, foglalkoztatási mutatója relatív fejlettségéhez képest alacsony.

AZ ORSZÁGOS KONCEPCIÓ FEJÉR MEGYÉRE VONATKOZÓ FEJLESZTÉSI IRÁNYAI:

- A Győr-Tatabánya-Komárom-Mór-Székesfehérvár-Dunaújváros-Paks-Kecskemét ipari/logisztikai nagyklaszterek közötti közlekedési hálózatok kialakítása.
- A termőföld és az ivóvízkincs védelme; a Velencei-tó, a Séd-Gaja-Nádorrendszer revitalizációja, részvétel a Duna Stratégiában; a természeti értékek megóvása.
- Fenntartható energiamix kialakítása hosszú távú megyei energiamérleg alapján.
- A még ellátatlan településeken a szennyvízelvezetés és -kezelés megvalósítása.
- Hálózatosodó helyi gazdaságra és együttműködésre építő gazdaság-, társadalomfejlesztés, a piacokon versenyképes szereplők támogatása, intenzív fejlesztések a K+F sikereit kiaknázó növekedés és a fenntarthatóság érdekében.
- A két megyei jogú város felsőfokú oktatási színvonalának és bázisainak megtartása, illetve Székesfehérváron a műszaki képzés választékának kiszélesítése.
- Integrált megyei turisztikai fejlesztések, a Nemzeti Emlékhely méltó kialakítása.
- A közép-magyarországi kórház és fekvőbeteg ellátó rendszerhez való kapcsolódás minőségi megvalósítása, a területi szak- és járóbeteg-ellátás teljessé válása.
- A nehéz helyzetű dél-mezőföldi, illetve társadalmi integrációs kihívásokkal küzdő települések komplex szemléletű, tágabb környezetükbe beágyazó fejlesztése.
- Székesfehérvár hagyományait gondozó, helyzeti energiáit kihasználó, a közeli főváros mellett önálló egészségügyi, kulturális, gazdaság szervező központtá alakítása.
- Dunaújváros ipari jellegét megtartó és erősítő, a nagyvállalatok szinergiáját kihasználó gazdasági központi szerep fejlesztése, a táji, környezeti szempontok figyelembevételével.

A **Közép-dunántúli régió területfejlesztési stratégiája** alapján stratégiai fejlesztési cél, hogy a Közép-dunántúli Régió az innováció, az állandó megújulás elemeit befogadja, elterjessze, és közvetítse, ezzel javítsa a régióban élők életminőségét.

A cél megvalósítását 4 stratégiai célra bontva fogalmazza meg:

1. A regionális pólus tengely, decentrumok és térségi központok hálózatszerű fejlesztése a Közép-Dunántúlon
2. Az egykori ipari tengely megújítása (Dunántúl, Észak-Duna vidék)
3. Periférikus vidéki területek megújítása
4. Közép-Dunántúl speciális táji adottságokkal bíró térségek szoros együttműködése (Balaton, Dunakanyar, Velencei-tó, Vértes, M4-M8 tengely).

A célok eléréséhez meghatározott beavatkozási területek (és egyúttal stratégiai programok):

- A gazdasági környezet innováció-orientált fejlesztése
- Humánerőforrás fejlesztés
- A minőségi élet feltételeinek megteremtése
- Intra- és interregionális kapcsolatok fejlesztése

A **Közép-dunántúli régió innovációs stratégiája** jövőképe: Az innováció régiója – nemzetközi szinten is versenyképes térség

Stratégiai cél:

A vállalati innovációs tevékenység erőteljes növelésével és a kutatás-fejlesztési szektor országos átlagot meghaladó szintre emelésével olyan kiegyensúlyozott és versenyképes gazdasági struktúra kialakítása, amelynek szereplői gyorsan és rugalmasan képesek válaszolni az „új gazdaság” mindenkori kihívásaira.

1.2.2. Fejér Megye Koncepciója

Fejér Megye Közgyűlése - a miniszteri jóváhagyást követően - a Koncepciót a 43/2014. (IV.24.) önkormányzati határozatával fogadta el.

A koncepció összefoglalásaként a megyére vonatkozóan az alábbi erősségek kerültek megállapításra. Közlekedés-földrajzi elhelyezkedése kedvező: jelentős európai innovációs tengelyekhez kapcsolódik, ugyanakkor területének nagy részén a főváros vonzása, fejlesztő hatása is érvényesül. Többek között e tényezők segítették a megye pozitív piaccgazdasági beilleszkedését, gazdasági teljesítményét, az országgal megegyező mértékű természetes fogyás melletti pozitív migrációt és a megyék között is kedvező jövedelmi pozíciót. E feltételek összessége markáns fejlődési zónákat rajzol ki. Gazdaságföldrajzi potenciálját tovább erősítik az országos szinten is kiemelkedő ipari és szolgáltatási centrumok (Székesfehérvár, Dunaújváros), az info-kommunikáció fejlettsége, az átlag feletti uniós forrásfelhasználás, valamint az olyan értékek, mint a kimagasló termőhelyi adottságokra alapozott mezőgazdasági feldolgozóipari hagyományok (Mezőföld) és agrárkutató potenciál (Martonvásár), a jelentős kiterjedésű szőlőültetvényekkel rendelkező borvidékek (Móri-, Etyek-Budai borvidék, Velencei-tó környéki települések) és az ivóvízkincs.

Gazdag kulturális örökség alapozza meg a megye turizmusát, de jelentősek az összefüggő erdőterületek, védett természeti és táji értékek is.

Országos szinten is kiemelkedő gazdasági szerepű megyei jogú városok (Székesfehérvár, Dunaújváros) tartoznak Fejér megyéhez, amelyek egyben széles logisztikai hatókörrel rendelkeznek; Dunaújváros a világ leghosszabb belvízi útján fekvő szállítási csomópont. Térségi gazdasági szempontból is további számos említésre méltó funkcióval rendelkező város (Mór, Bicske, Gárdony, Martonvásár, Sárbogárd stb.) erősíti a településrendszert.

A társadalmi erősségek között megemlítendő az oktatási, szakképzési intézmények folyamatos fejlődése és a civil szervezetek aktivitása.

Fejér megye gyengeségei között elsősorban az utóbbi években tapasztalható világgazdasági válság hatásai érzékelhetők a GDP visszaesésében, a felsőoktatási és innovációs potenciál visszaszorulásában,

valamint a K+F beruházások pozícióvesztésében. Fontos probléma a megye délnyugati részén a kiterjedt társadalmi, foglalkoztatottsági, gazdasági, infrastrukturális szempontból hátrányos helyzetű belső periféria helyzete, ahol a társadalmi leszakadás, szegénység/társadalmi kirekesztés okoz problémát. A kiváló termőterületeken nagyábrás, szűk faj és fajtahasználatú és alacsony élőlétszámú mezőgazdaság jellemző. További gondot jelentenek egyes közlekedési kapcsolati hiányok, a Duna hajózhatóságának korlátai és az európai normákhoz képest rossz minőségű mellékúthálózat és a minimális szintű kerékpárút hálózat.

II.1. Jövőkép

Fejér megye 2030-ra nagyterületi együttműködéssel erősíti pozícióit:

Megyén túlnyúló, országos kapcsolatok erősítése:

A Székesfehérvár, Dunaújváros és Mór valamint vonzáskörzeteik térségében működő vállalatok kiemelkedő szerepet játszanak a Győr – Komárom – Tatabánya – Mór – Székesfehérvár – Dunaújváros - Kecskemét ipari/logisztikai nagyklaszerben.

A megyén áthaladó Budapest-Bécs közlekedési folyosónak köszönhetően Bicske térségében további jelentős ipari/logisztikai cégek települnek.

Az ország két legfontosabb turisztikai célterületét (Budapest, Balaton) összekötő Váli-völgy, Velencei-tó, Székesfehérvár térségének turisztikai potenciálja egyre jobban emelkedik, 2030-ra az ország legjelentősebb turisztikai tengelyévé válik.

Interregionális kapcsolatok bővítése:

Nemzetközi szinten is kiemelkedő kapcsolatok épülnek a Duna menti térségben, amelynek egyik magyarországi fő központja Dunaújváros.

Az É-D-i irányú kapcsolatot biztosítja Budapest-Dunaújváros-Pécs-Horvátország között az M6-os autópálya. Az autópálya 2018-ig országhatárig történő kiépítésével a közlekedési folyosó szerepe tovább fokozódik.

Szintén stabil gazdasági kapcsolatok alakultak ki Székesfehérvár – Veszprém - Ausztria között a 8-as főútnak köszönhetően, amelyek az M8-as autópálya megépülésével kibővülnek Dunaújváros-Kecskemét irányában, bekapcsolva a megye déli, periférikus térségeit is.

A megye fejlesztési elvei

Város – vidék együttműködésének erősítése

A fejlesztési programok hatékonyságának növelése

Fenntarthatóság

Esélyegyenlőség

Átfogó és stratégiai célok

- A helyi közösségtudat, a kohézió, a népességmegtartó képesség erősítése, a vállalkozó – innovatív társadalom megteremtése
  - *Hálózati együttműködések fejlesztése*
  - *Vállalkozó – innovatív társadalom ösztönzése*
  - *Befektetés az emberekbe*
- Az élhető környezet minőségének javítása, a meglévő erőforrások védelme
  - *Természeti és kulturális értékek megőrzése, bemutatása, lakókörnyezet javítása*
  - *Természeti erőforrások védelme*
- A gazdasági vezető szerep megőrzése és további pozícióerősítés, kiegyenlített gazdasági fejlődés megvalósítása
  - *Versenyképes vállalatok támogatása*
  - *Versenyképes gazdaság feltételeinek megteremtése*
  - *Periférikus és vidéki térségek felzárkóztatása*

Horizontális célok:

- Foglalkoztatás növelése

- A klímaváltozás kedvezőtlen hatásainak mérséklése

Fejér Megye Területfejlesztési koncepciója a megyét hat funkcionális térségre osztja.

Iszkaszentgyörgy a Székesfehérvár vonzáskörzete (F3 jelű), valamint a Mór és térsége (F4 jelű) funkcionális térségekhez tartozik.

Székesfehérvár és térségére vonatkozóan koncepció az alábbiakat tartalmazza: A megyeszékhely: fontos közlekedési „fordítókorong”, ipari-logisztikai tengely, kulturális, turisztikai, foglalkoztatási és közigazgatási központ, amelynek megyehatáron átnyúló hatásai vannak. Emiatt elengedhetetlen az együttműködés a szomszédos térségekkel (Mór, Velencei-tó, Balaton stb.) és megyékkel, megyeszékhelyekkel. Erősen agglomerálódó hatások jellemzik a térséget, ahol számos településen a lakófunkció dominál. A gazdag természeti és épített értékek, kulturális hagyományok, foglalkoztatási, gazdaságszervezési és önálló egészségügyi, oktatási bázisán sokrétű fejlődési pálya rajzolható meg korábbi versenyképességi pozíciója helyreállítása érdekében.

Jövőkép: Élhető kulturális-szakraális központ, innováció-orientált gazdasági fordítókorong

Széleskörű központi szerepéből adódóan, fejlesztésében rendkívül kiterjedt együttműködést igénylő térség. Emiatt a – már ma is igen sokrétű és fejlett – közlekedési kapcsolatok mellett a ráhordó-elkerülő kapacitások növelése és a multi- és intermodális közösségi közlekedési csomópontok fejlesztése igényel hatékony beavatkozásokat. Ez a gazdasági versenyképességet és a beszállítói hálózat rugalmasságát növeli, valamint a foglalkoztatási funkciót is szélesíti. Ezekhez a célokhoz jól illeszkedik a fejlesztés alatt álló Alba Airport regionális repülőtér.

A turizmusfejlesztés terén erőteljes hangsúlyt kell helyezni a magyar államalapításhoz kapcsolódó emlékekre, valamint az arra felfűzhető, az iskolai nevelésben jelentős szerepet játszó patrióta útvonalakra. Ebben a vonzástérség településeinek is jut különböző tematikájú szerep, a falusi- illetve agrárturizmustól a kerékpáros-lovas-, erdei iskolák központjainak láncolatáig. Az ehhez szükséges egészséges élelmiszerek biztosítását a környező agrártérségekből kell biztosítani. E területen együtt kell működni a szomszédos Velencei-tavi, balatoni, Móri-borvidéki stb. térségekkel egyrészt az infrastrukturális feltételek kialakításával (kerékpárút), másrészt a szolgáltatások, közös marketing, országos brand építéssel és a TDM rendszerbe illeszkedéssel. Komplex turisztikai programokat kell megvalósítani. Gorsium és térsége római kori régészeti bemutató területekre, és Székesfehérvár épített örökségeinek bemutatására.

A térség gazdasági versenyképességének növelése érdekében szükséges a vállalkozások technológiai fejlesztése, korszerűsítése, az innovációs beruházások és az innováció és megújulás kiterjesztése a gazdaság és a társadalmi élet minden területére, technológiai transzferek és kutatás-fejlesztések ösztönzése. További feladat az e-gazdaság elterjesztése, valamint az IKT-k kiemelt támogatása. Ehhez járul hozzá a szakképzési intézetek speciális, helyi cégekkel közös mentori programok kialakítása, a képzések gyakorlati részének erősítése. A helyi felsőoktatási intézményeknek közös kutatási-fejlesztési együttműködésekkel kell erősíteni az oktatási intézmények megyei szerepét, jelentős hangsúlyt helyezve a nemzetközi kapcsolatok ápolására, csereprogramokra.

A Közép-magyarországi régió versenyképes besorolása miatt számos budapesti intézmény kutatási és továbbképzési szolgáltatásainak támogatására nem lesz lehetőség, ezért ágazati és intézményi stratégiai cél, hogy a Budapest vonzáskörzetében lévő konvergencia régiókban, felsőfokú képzést nyújtó városokban – elsősorban Székesfehérváron – technológiai, innovációs és kutatási kapacitásokat építsenek ki. Székesfehérváron egy olyan komplex egyetemi kutatási- és tudásközpont kiépítésére van szükség, amely integrált és interdiszciplináris K+F projekteket tud befogadni. A megyeszékhely főiskolái - Kodolányi János főiskola, Óbudai Egyetem Alba Regia Egyetemi Központja, Nyugat-Magyarországi Egyetem Geoinformatikai Kar –tudásbázisa jó alapot biztosít az innovációs, kutatási kapacitások kiépítésének.

Meg kell oldani a Megyei Konzultációs Fórumok szakmai háttérének biztosítását, valamint a következő pályázati ciklusban – az előző évek tapasztalataira építve – pályázatsegítő információs központok további működését, amely a projektgeneráláshoz, partnerségek felépítéséhez nyújt tanácsot, a pályázati intenzitás növelése érdekében.

Székesfehérvártól, mint megyeszékhelytől és járási központtól elvárható a magas szintű közszolgáltatási feladatellátás. Ez a szakképzési intézmények részéről a folyamatos együttműködést, a szociális ellátás terén az intézményfejlesztést, a gyermekvédelem terén a speciális otthonokat, a preventív ellátást és az ambuláns kezelés megoldását teszi szükségessé. A közszolgáltatási feladatok területi optimalizációját a feladat- és hatáskörökhöz illeszkedő intézményrendszer kiépítésével kell biztosítani. A kor követelményeinek megfelelően meg kell oldani a jelentős közlekedési költség- és idő megtakarítással járó e-kormányzást, e-közigazgatás fejlesztést.

A városi élet minőségének javítása, valamint a verseny-, látvány-, a tömeg- és szabadidősport fejlesztése is nagy jelentőséggel bír.

A megyeszékhely és környezete esetében kiemelt fontosságú a térségi együtt tervezés kérdése, mivel ugyanúgy ahogy a megye egyes térségei egy erősebb vonzású fővárosi agglomeráció pozicionálási problémákkal küzdő perifériái, Székesfehérvár vonzáskörzetében is számos „vákuumtelepülés” található, amelyeknek nem tisztázott a térségi munkamegosztásban elfoglalt szerepe. A 2014-2020 időszakban bevezetendő új fejlesztési eszköz: az Integrált Területi Beruházás (ITB – ITI) szükségessé teszi az együtt tervezendő térségekben a kooperációt. Fontos továbbá, hogy a vonzáskörzetben található települések a helyi sajátosságaikra alapozva, a helyi identitás növelése mellett felhasználják komparatív előnyeiket az egész térség versenyképességének növelése érdekében.

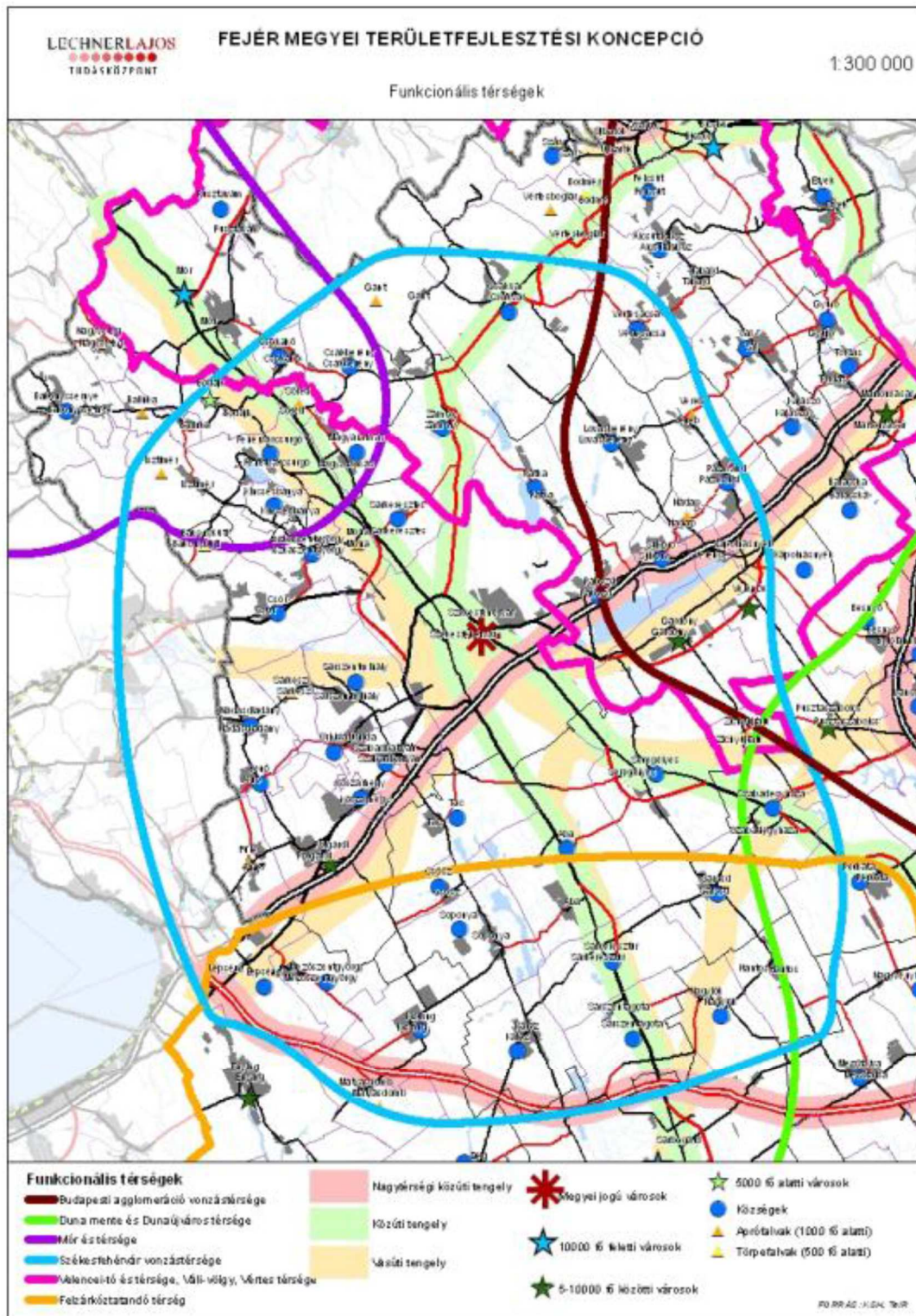
Mór és térségére vonatkozóan koncepció az alábbiakat tartalmazza: A térség gazdasági szerepe a Győr- Komárom - Tatabánya- Székesfehérvár négyszögben önálló arculattal bír. A Móri borvidék a Velencei-tó – Vértes – Váli-völgy térséggel, valamint a Bakony lábi településekkel jó alapot jelentenek a turizmus különböző válfajai összekapcsolására. Mór jármű- és elektronikai ipari profilja jelentős fejlődési potenciállal rendelkezik, amelyhez további foglalkoztatási és ezekkel harmonizáló képzési igények kapcsolódnak.

Jövőkép: Prosperáló vállalkozói paradicsom

Ahhoz, hogy Mór és térsége prosperáló vállalkozói tényező legyen, elsősorban a versenyképesség növeléséhez szükséges feltételeket kell biztosítani. Ezek elsősorban a közlekedési kapcsolatok fejlesztésében (Székesfehérvár-Mór-Tatabánya), - ezzel egy időben a móri elkerülő megépítésében - a gazdasághoz illeszkedő szakképzések szükségességében, valamint a turizmus terén együttműködő térségek összekapcsolásában (Vértes, Váli-völgy, Velencei-tó körzetével, kerékpáros, bor- és lovas útvonalak) igényelnek beavatkozásokat. Jelentős feladatok hárulnak a TDM szervezetekre, azok rendszerré szervezésére, a marketing munkára (közös márka kialakítása), valamint a turizmushoz kapcsolódó vendéglátási-, borászati feldolgozó kapacitásfejlesztésekre.

A KKV-k versenyképességének növeléséhez elkerülhetetlen a termelési technika korszerűsítése az innováció és a napi elvárásokhoz történő rugalmas alkalmazkodás érdekében. A termelésbe bevonandó munkaerő számára megfelelő lakókörnyezetet kell biztosítani településfejlesztéssel, valamint új lakóterületek kijelölésével. Megoldandó probléma a hivatásforgalom bonyolítása Mór-Komárom és Tatabánya felé.

A vidéki településeken komolyan kell foglalkozni a hatékony energiaellátással, az önellátó települési megoldásokkal. A kistelepüléseken a turizmus fejlesztésére számos elképzelés született, az alpinfrasztruktúra fejlesztésektől a falusi-, vallási- (Fehérvárcsurgó, Csákberény, Csókakő) és zarándoturizmus (Bodajk), továbbá a lovas és túraútvonalak kialakításáig (Vértes-Bakony összekötése).

1.2.3. Székesfehérvár és kistérsége fejlesztési programja 2006-ban került kidolgozásra.

A koncepció a kistérségre vonatkozóan az alábbiakat tartalmazza:

A Székesfehérvári kistérség kedvező földrajzi fekvésű, több nemzetközi és országos jelentőségű közlekedési folyosó is érinti, illetve áthalad rajta. A kistérség változatos természeti, táji adottságokkal rendelkezik. Északon a Bakony lába húzódik Iszkaszentgyörgy, Moha, Sárkeresztes vonalában, nyugatra a Velencei-hegység északi lába, továbbá a pátkai és zámolyi víztározók találhatóak, délfelé haladva a Sárrét, Sárvíz-völgye, és a Mezőföld jellegzetes tájképei, alakulatai terülnek el. A kistérség számtalan látnivalót kínál elsősorban a természetet kedvelő „bakancsos”, kerékpáros turisták, kirándulók számára, továbbá sok program szervezésére nyújtanak lehetőséget. A kistérség több

települése csendes, nyugodt környezetben fekszik, amely alkalmassá teszi a nagyvárosokból időszakosan vagy végleg kitelepülők részére pihenő vagy üdülő falu funkció ellátására.

A kistérség 18 településből áll, ebből kettő város. A kistérség leghangsúlyosabb települése a megyeszékhely Székesfehérvár, mind lakosság száma, mind gazdasági helyzete szerint.

Székesfehérvár földrajzilag is központi szerepet tölt be a kistérségben, innen kiindulva érhetők el az egyes települések. Az egyes települések egymás közötti kapcsolata esetenként csak a megyeszékhelyen keresztül biztosított. A közlekedési kapcsolatokat tekintve a kistérség három jól elkülöníthető részre osztható.

- Az egyik a Székesfehérvártól keletre elterülő, a 811. sz. út felől megközelíthető, Vértess-tó és Velencei-tó közötti területen elhelyezkedő terület, mely Pátka, Lovasberény és Vereb településeket tömöríti. Pátka zsáktelepülés.
- A második terület egység a Székesfehérvártól északra fekvő terület, mely Sárkeresztes, Moha, Iszkaszentgyörgy és Csór településeket tartalmazza. Ezek a települések a 8. sz. és a 81. sz. utakról megközelíthetők, a Bakony lábánál fekszenek.
- A harmadik egység a megyeszékhelytől nyugatra elterülő terület, Sárkeszi, Sárszentmihály, Nádasdladány, Jenő, Úrhida, Szabadbattyán, Kőszárhegy, Polgárdi és Füle településekkel. A települések egymással közúti összeköttetésben vannak. Ezen a területen található a kistérség egyik zsáktelepülése, Úrhida. A területet a veszprémi és a balatoni vasútvonal fogja közre.
- Az egyetlen különálló település e felosztásban Zámoly, melynek közvetlen kapcsolata van ugyan Székesfehérvárral, de a kistérség többi településéhez egyáltalán nem kapcsolódik. Közvetlen összeköttetése a Móri és a Bicskei kistérség településeivel van.

A székesfehérvári kistérség Fejér megye legnagyobb lélekszámú kistérsége, itt él a megye lakosságának egyharmada. A lakosok háromnegyede Székesfehérváron él, negyedük pedig a megyeszékhely körüli településeken. Az élve születések és halálozások nagyjából kiegyenlített képet mutatnak a kistérségben. A természetes szaporodás és a vándorlási különbözet kiegyenlítetttsége miatt a kistérség népessége az elmúlt időszakban nem mutat jelentős változást. Székesfehérvár csökkenő lakosság számával ellentétben a többi település népességének növekedése. Húsz százalék feletti mértékben nőtt Csór, Iszkaszentgyörgy, Kőszárhegy és Úrhida lakosság száma. A népesség kormegoszlására jellemző, hogy a felnőtt korúak aránya a megyei átlagnál magasabb, a gyermekkorúak aránya viszont nem éri el a megyei átlagot és a második legalacsonyabb a kistérségek között. A 60 éven felüli lakosság aránya a kistérségben a megyei átlag körüli. Iszkaszentgyörgyön, Sárkeresztesen és Úrhidán magasabb a 0-14 éves korosztályba tartozók aránya, mint az átlag, a munkaképes korúak aránya 71 százalék, a kisebb településeken jellemzően alacsonyabb a 15-64 éves korú népesség aránya.

A foglalkoztatás tekintetében a kistérség rendkívül kedvező helyzetben van, a foglalkoztatási ráta 62,95 százalékos. A munkába ingázók aránya magas, Székesfehérvár és Polgárdi kivételével valamennyi településen jellemző az ingázás. Sárkeresztesről és Iszkaszentgyörgyről a foglalkoztatottak ingázása kétirányú: egy részük Székesfehérvárra, másik részük Móra ingázik. A foglalkoztatottak között 3,6 százalék a mezőgazdaságban foglalkoztatottak aránya. Az iparban foglalkoztatottak aránya felette van a fejlett régiókban tapasztalhatónál, mindezek hatására a szolgáltatásokban foglalkoztatottak aránya ma még nem éri el a nyugat-európai mértéket. A szolgáltatási szektorban foglalkoztatottak aránya Székesfehérváron a legmagasabb. A foglalkoztatottak iskolai végzettség szerinti megoszlása szerint alacsony azoknak az aránya, akik még az általános iskolát sem fejezték be. A felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya különösen jónak mondható. A kistérségben 4,38 százalékos a munkanélküliségi ráta. A hosszabb távon elhelyezkedni képtelen, tartósan munkanélküliek aránya sok település esetében egészen alacsony, vannak viszont olyan települések, amelyeknél figyelmeztető jelként kell értékelnünk. Ilyen település Sárkeszi. Magas még az arány Iszkaszentgyörgy esetében, és kiemelten figyelendő Csór és Moha esetében.

Az óvodai ellátás két település, Moha és Sárkeszi kivételében helyben biztosított. Kőszárhegy, Moha és Sárkeszi kivételével az általános iskolai oktatás is megoldott. Iszkaszentgyörgyön az iskola, a könyvtár és a művelődési ház a Pappenheim-kastély egyik épületszárnyában működik. A kastély elsőfokú műemlékvédelem alatt álló állami tulajdon, emiatt elidegeníthetetlen. Befektetőt keresnek a hasznosítására. A kistérség valamennyi településén található művelődési ház. Általában a művelődési házakhoz könyvtár is csatlakozik.

Az egészségügyi ellátás valamennyi szintje megjelenik a kistérségben. Az alapellátásban háziiorvosi praxis hét településen nincs, az egy háziiorvosra jutó lakosok száma Zámoly, Iszkaszentgyörgy és Nádasdladány településeken magasabb az átlagosnál. Iszkaszentgyörgyön az egészségügyi ellátás javítása céljából új egészségház épül 2006-ban, amely helyet ad a gyermek- és felnőtt rendelésnek, a fogászati szakrendelésnek és a védőnői szolgálatnak is. Az orvosi ügyeletet a két város (Székesfehérvár, Polgárdi) biztosítja a környező települések számára. Székesfehérváron a városkörnyéki felnőtt-, gyermek- és fogászati ügyelet több rendelőintézetben szétszórtan helyezkedett el. 2006-ban átadásra került a kistérség ellátását biztosító új rendelőintézet Székesfehérváron. A Székesfehérvári Többcélú Kistérségi Társulás 300 m² nagyságú területet vásárolt meg Székesfehérváron a Seregélyesi út és a Hunyadi utca sarkán álló Orvosok Házában. Öt település kivételével a térségben mindenütt működik gyógyszerár, vagy legalább fiókgyógyszertár. A szociális ellátás területén is központi szerepet játszik a megyeszékhely.

A székesfehérvári kistérség – elsősorban Székesfehérvárnak köszönhetően – ma Magyarország egyik iparilag igen fejlett kistérsége. A regisztrált vállalkozások száma 33.813 a kistérségben, ez a megyei számnak csaknem a fele (45 132). A vállalkozások túlnyomó többsége Székesfehérváron található. Székesfehérvár és vonzáskörzete a versenyképesség és innováció szerint Budapest mögött Győrrel együtt élenjáró. Fejér megye tudásalkalmazó megye. Székesfehérvár gazdasága high-tech feldolgozóiparként jellemezhető, jellemző az alkatrészgyártás és a tudás-intenzív iparágak. Székesfehérvár kedvező célpont a befektetők körében.

A kistérség többi településének gazdasági potenciálja nagyságrendekkel alulmarad Székesfehérvárétól. Két csoportra oszthatók a települések: egy részük tipikusan agrár-, másik részük inkább ipari jellegű.

- Az első csoportban a települések többsége jellegzetesen mezőgazdaságilag fontos területen fekszik, így ezeken a településeken az önkormányzat mellett a mezőgazdasági szektorban működő vállalkozások a fő foglalkoztatók. Emellett néhány kiemelt cég működik a településeken, illetve családi gazdálkodók jelentik még a vállalkozói szektort. Ilyen települések, Úrhida, Csór, Sárszentmihály, Sárkeresztes, Moha, Nádasdladány, Jenő, Füle, Sárkeszi, Vereb, Lovasberény és Pátka is.
- A települések másik csoportja jellemzően inkább iparosodott, ezeken a településeken a mezőgazdaság nem számottevő. Ide tartozik Polgárdi, Zámoly, Szabadbattyán és Iszkaszentgyörgy.

Iszkaszentgyörgy dinamikusan fejlődő település egyrészt Székesfehérvár közelsége, másrészt a település közigazgatási területén lévő Városkapu Üzletközpont Ipari Park következtében, melynek területe 100 ha. Jelenleg 10 nagyobb cég üzemel az Ipari Parkban. A településen a vállalkozások száma összesen 110. A település két legnagyobb foglalkoztatója az önkormányzat és a Dolomit bánya.

A kereskedelmi szolgáltatások tekintetében a kistérség jól ellátott. Az üzletek nagy többsége természetesen Székesfehérváron található. Valamennyi településen található legalább egy élelmiszerjellegű üzlet.

A székesfehérvári kistérségben a mezőgazdasági hasznosítású földterület legnagyobb része szántó. Kimagasló még a konyhakert, a gyümölcsös, gyepek és az erdő részaránya. Úgyszintén jelentős a halastó részaránya. A kistérség állattenyésztése jelentős nagyságú; az állatokat jellemzően egyéni gazdálkodók és gazdasági szervezetek tartják.

A kistérség területének agráralkalmassága igen változó képet mutat. Iszkaszentgyörgy (20,88 %), Csór (34,31 %), Kőszárhegy (32,33 %) Kincsesbánya (22,85 %) területének mezőgazdasági alkalmassága kisebb, mint az országos átlag 80%-a. Ugyanakkor Füle, Jenő, Polgárdi, Sárkeresztes, Szabadbattyán, Székesfehérvár, Úrhida és Vereb területének mezőgazdasági alkalmassága magasabb, mint az országos átlag. Védelmi meghatározottságú terület fekszik Iszkaszentgyörgy (13,93 %) és Kőszárhegy (13,33%) településeken.

Magyarország egyik legfontosabb vonzereje az ország sajátos kultúrája (ezeréves kultúra), amelynek kezdete éppen a kistérséghez, Székesfehérvárhoz kötődik. A székesfehérvári kistérség turisztikai szempontból is igen kedvező földrajzi fekvésű és ezért a potenciális turisták folyamatosan áthaladnak a kistérségen, „csak” olyan attrakcióra, szolgáltatásra lenne szükség, amely megállásra bírja őket. A székesfehérvári kistérség turisztikai vonzereje ma nemzetközi szinten jelentéktelen, országos szinten sem számottevő. Sem a város, sem a kistérség nem rendelkezik olyan természeti, vagy kulturális örökség vonzerővel, amelyik akár a belföldi akár a külföldi turisták számára konkrét úti célt jelenthetne, amelyért érdemes lenne a kistérségbe vagy Székesfehérvárra látogatni. A települések egy része természeti adottságaiból következően alkalmas kiránduló „bakancsos” turizmus fejlesztésére, azonban ehhez jelentős kiszolgáló infrastruktúra kiépítése szükséges. A természetjáró, kerékpáros, vízi útvonalak kiépítése mellett egyéb kiszolgáló létesítmények is hiányoznak, mint turistaszállások, melegkonyhás étkezési lehetőségek, kulturált pihenőhelyek, higiénés létesítmények. Hiányoznak a falusi vendégfogadás minősített feltételei, valamint kevés a konkrét programajánlat, programcsomag. A kistérség adottságai alapján az alábbi fejlesztési irányok lehetségesek:

- a térségközpont Székesfehérvár országos jelentőségű történelmi ihletésű turisztikai célponttá fejlesztése, amelyhez illeszkedhetnek a kistérség közeli, bemutatható kastélyai, emlékhelyei,
- az aktív (természetjáró, kerékpáros, vízi,) és hobby (horgász, vadász, lovas) turizmus fejlesztése,
- pihenő- üdülő települési funkciók ellátása.

A kistérségben a vezetékes ivóvíz-ellátás és a villamos áram-szolgáltatás gyakorlatilag teljesen kiépült. Lokális ivóvíz-ellátási problémák jellemzik Iszkaszentgyörgyöt, Kőszárhegyet és Sárkeresztest.

A gázbekötés és a csatornahálózatra való csatlakozás már korántsem ilyen kedvező képet mutat. 2001-ben még 8 településen, köztük Iszkaszentgyörgyön nem volt kiépített csatorna-hálózat.

Megalakult a 169 települést tömörítő Közép-Dunavidéke Hulladékgazdálkodási Konzorciumi Együtműködés. Inotán egy új hulladék égetőművet alakítanak ki. Az együtműködésnek tagja Moha, Zámoly, Nádasdladány, Sárkeresztes, Csór, Sárkeszi, Úrhida, Pátka, Vereb, Füle, Lovasberény, Iszkaszentgyörgy, Jenő és Szabadbattyán. Valamennyi érintett településen szelektív hulladékudvar kerül kialakításra.

Az internet elérés a kistérségben homogénnek mondható.

A kistérség építészeti örökségének döntő többsége a térségközpontban Székesfehérváron található. Több településen műemléki vagy műemléki jellegű védettségű templomok, épületek találhatóak. A kistérség három településén (Lovasberényben, Iszkaszentgyörgyön és Nádasdladányban) barokk stílusú műemlék kastély található, amelyekhez értékes, védett kastélypark is kapcsolódik. Az iszkaszentgyörgyi Pappenheim kastély felújítására hasznosítására befektetőt keresnek, a helyzetet nehezíti, hogy a befektetőnek a jelenleg a kastélyban működő intézményeket is ki kell váltania.

Iszkaszentgyörgyön található építészeti örökségek, említésre méltó építmények:

- Pappenheim kastély,
- Duzzogó-forrás,
- barokk református templom,
- klasszicista rk. templom.

A földrajzi természeti adottságok az építészeti emlékek mellett egy adott kistérség vonzerejét jelentősen befolyásolják az ott élő hagyományok, időszakos, ismétlődő rendezvények, amennyiben

azok kellő attraktivitással rendelkeznek. A kistérségben országos ismertségű élő hagyomány a farsangvégi Húshagyó Kedden zajló, maszkos mohai tikverőzés, egyéb népi hagyományok nem maradtak fenn. Rendezvények vonatkozásában nagyobb vonzerővel rendelkeznek - elsősorban a székesfehérvári agglomerációban - a térségközpont évente ismétlődő rendezvényei. A településeken évente megrendezésre kerülő hagyományörző és egyéb jellegű bálók, szüreti felvonulások hatóköre nem terjed túl a települések határain. Iszkaszentgyörgy legfontosabb rendezvényei a Szent György napok, a nyárvégi mulatság, a szüreti felvonulás és az idősek napja.

A települések mindegyikén jelen vannak a civil szervezetek. Egyes települések esetében ez a nyugdíjas klubot és a polgárőrséget jelenti, más településeken azonban jelentős kulturális civil szervezeti élet is működik. Iszkaszentgyörgyön Sportegyesület, Önkéntes Tűzoltó Egyesület, Iszkaszentgyörgyi Természetvédő Egyesület, Katolikus Karitas Szervezet, Református Nőszövetség és Nyugdíjas Klub működik.

A kistérség fejlesztési terveinek megvalósulását szolgálja a 2004. évben megalakult Székesfehérvári Kistérségi Társulás. A kistérségi társulás feladatellátása lehet többek között:

- Területfejlesztési programok, részprogramok előkészítése, kidolgozása, végrehajtása.
- Környezetvédelmi feladatok.
- E-közigazgatás, informatikai rendszerek.
- Alapfokú óvodai, általános iskolai ellátás.
- Idegenforgalom.
- Esélyegyenlőség érvényre juttatása
- Kistérségi kohézió erősítése.

A kistérség jövőképe:

A székesfehérvári kistérség olyan dinamikusan fejlődő, gazdaságilag prosperáló kistérség, amely – Székesfehérvár vezetésével – országos és nemzetközi viszonylatban is kiemelkedő gazdasági bázissal bír. A kistérséget minőségi munkaereje, innovatív vállalkozásai és kiemelkedő turisztikai attrakciói fémjelzik. A fejlesztési iránynál a kistérség a külső lehetőségekre és a belső erősségekre fókuszál, hangsúlyt fektet a gazdaság megújítására a munkahelyek megtartására a kistérségen belüli életminőségbeli különbségek csökkentésére, a kistérségen belüli problémákat is kezelve.

Fejlesztési koncepció

A kistérségre vonatkozó általános célok:

- A térség adottságaihoz illeszkedő környezetbarát és versenyképes gazdasági tér kialakítása, az EU lisszaboni stratégiájával összhangban.
- A kistérségben élők életkörülményeinek és életminőségének javítása.
- A gazdaság igényeihez igazodó humán erőforrások biztosítása, a szakképzés fejlesztése.
- A K+F tevékenységek ösztönzése, innovációs milió erősítése.
- A helyi közösségek fejlesztése, működési feltételeinek javítása.

A kistérségre vonatkozó speciális célok:

- A kistérségen belüli identitástudat, térségi gazdálkodás erősítése.
- A KKV szektor versenyképességének erősítése.
- A természeti értékek és az épített környezet védelme vonzó településképek kialakítása.
- Székesfehérvár és a kistérség települései közötti kapcsolatrendszerek továbbfejlesztése, munkamegosztás és koordináció.
- A Székesfehérvár – Veszprém Versenyképességi Pólus Program térbeni kiterjesztése.
- Környezetbarát (levegőtisztaság, zajártalom) csökkentése.
- Egészséges életmód szemlélet kialakítása, preventív egészségmegőrzés, rekreációs programok.

Területfejlesztési koncepció prioritásai:

- A kistérség gazdaságának fejlesztése: szolgáltatás, turizmus

- Versenyképesség javítása – kistérségen belüli közlekedés fejlesztése, új beruházások megvalósítása
- KKV fejlesztések
- Idegenforgalom kiszolgálása
- A gazdaság és a szakképzés összehangolása a kistérségben
  - Munkaerőpiacra való belépés támogatása
  - Oktatási, képzési rendszer fejlesztése
  - Munkáltatók bevonása a képzési rendszerbe
  - Európai Képesítési Keretrendszer
  - Civil társadalom erősítése
  - Társadalmi és kulturális tőke erősítése
  - Egészséges élet feltételeinek fejlesztése
- Települési életkörülmények javítása, lakókörnyezet, infrastruktúrafejlesztése
  - Belső munkamegosztás
  - Kistérségi kohézió
  - Kapcsolatépítés
  - Infrastruktúra fejlesztése
  - Térségi informatikai szolgáltatások korszerűsítése
  - Civil szféra erősítése
  - Egészségmegőrzés, prevenció, rekreáció
  - Térségi marketing

A kistérség településeinek fejlesztési elképzelései között Iszkaszentgyörgyöt érintő projekt nincs megnevezve.

1.3. A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata

1.3.1. Az Országos Területrendezési Tervvel való összefüggések vizsgálata

Az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény tervezésekor hatályos állapota szerint az ország szerkezeti terve Iszkaszentgyörgy községet települési térséggel, mezőgazdasági-, erdőgazdálkodási- és vízgazdálkodási térséggel érinti.

A településrendezési tervek készítésére az OTrT fő szabályai a következők:

Az OTrT 6. § (2) bekezdése szerint a kiemelt térségi és megyei területfelhasználási kategóriákon belül a települési területfelhasználási egységek kijelölése során a következő szabályokat kell alkalmazni:

- a) az erdőgazdálkodási térséget legalább 85%-ban erdőterület területfelhasználási egységbe kell sorolni;
- b) a mezőgazdasági térséget legalább 85%-ban mezőgazdasági terület, beépítésre szánt különleges honvédelmi terület, beépítésre nem szánt különleges honvédelmi terület vagy természetközeli terület területfelhasználási egységbe kell sorolni, a térségben nagyvárosias lakóterület és vegyes terület területfelhasználási egység nem jelölhető ki;
- c) a vegyes területfelhasználású térséget legalább 85%-ban mezőgazdasági terület, erdőterület vagy természetközeli terület területfelhasználási egységbe kell sorolni, a fennmaradó részen nagyvárosias lakóterület kivételével bármely települési területfelhasználási egység kijelölhető;
- d) a települési térség bármely települési területfelhasználási egységbe sorolható;
- e) a vízgazdálkodási térséget legalább 85%-ban vízgazdálkodási terület vagy természetközeli területfelhasználási egységbe kell sorolni;
- f) az építmények által igénybe vett térséget az adott építmény jellege szerinti települési területfelhasználási egységbe kell sorolni.

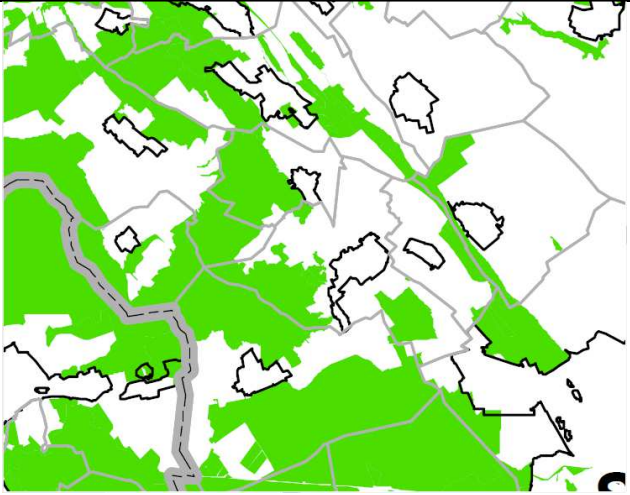
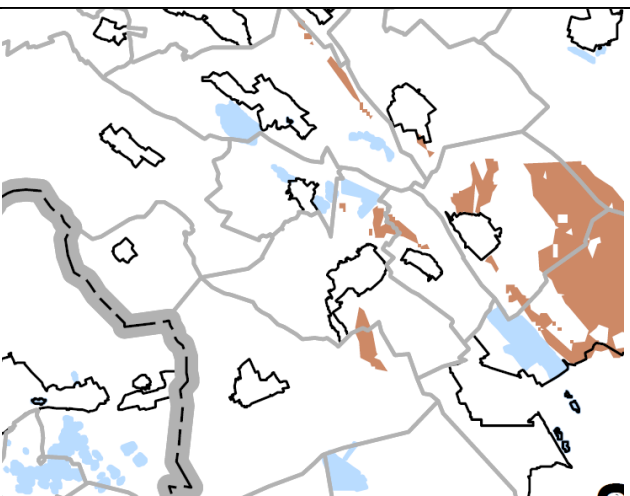
(3) Az országos területfelhasználási kategóriákra vonatkozó szabályoknak a kiemelt térség vagy a megye területére vetítve, a kiemelt térségi és megyei területfelhasználási szabályoknak a település közigazgatási területére vetítve kell teljesülniük.

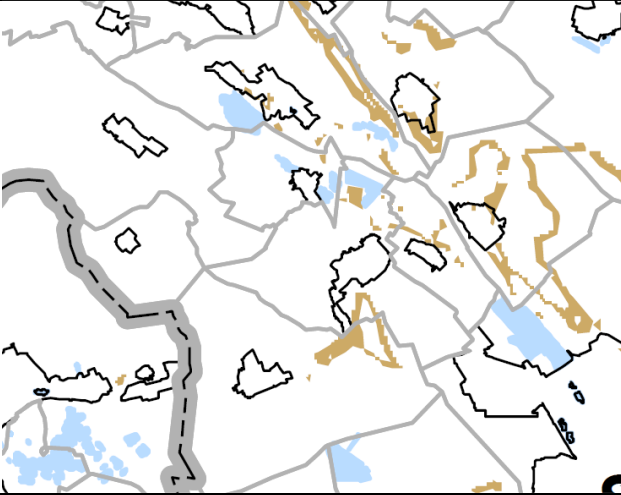
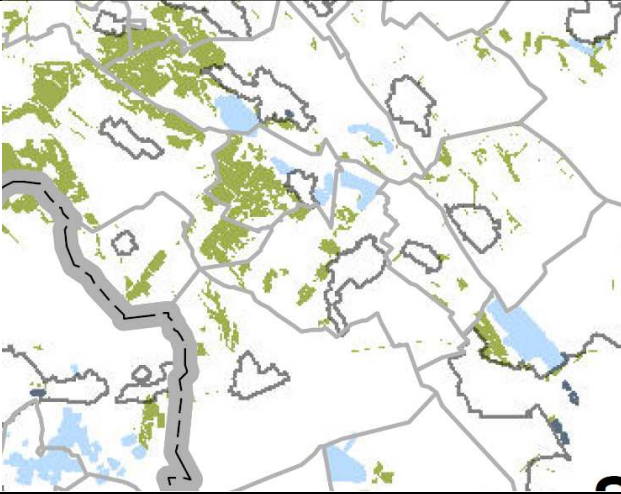
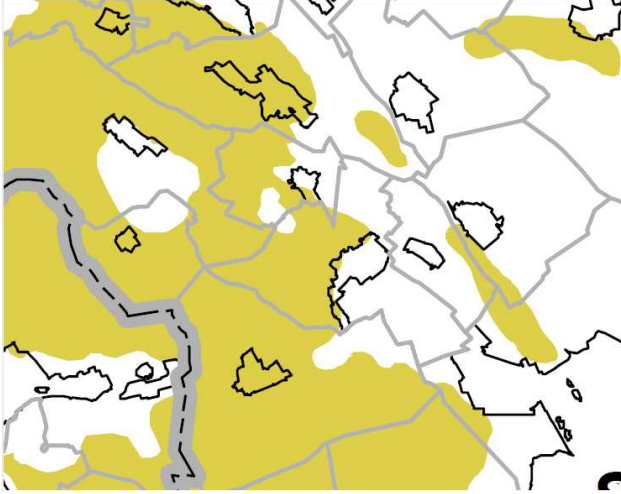
Az OTrT 9.§ (6) bekezdése a településrendezési eszközök készítése során

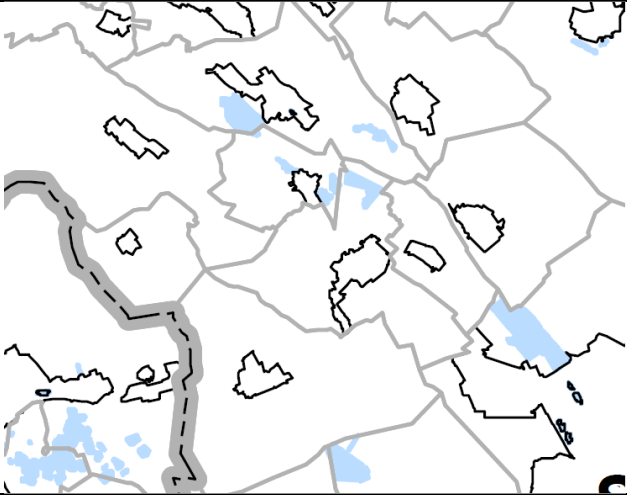
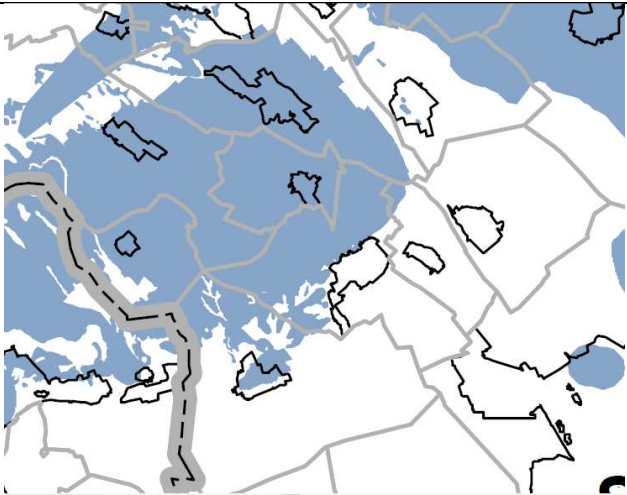
- a) az országos és térségi jelentőségű műszaki infrastruktúra-hálózatok és az egyedi építmények helyét a kiemelt térségi és megyei területrendezési tervekben meghatározott térbeli rend figyelembevételével kell meghatározni,
- b) az országos és térségi jelentőségű műszaki infrastruktúra-hálózatoknak a település közigazgatási területére vetített hossza legfeljebb $\pm 5\%$ -kal térhet el a kiemelt térségi és megyei területrendezési

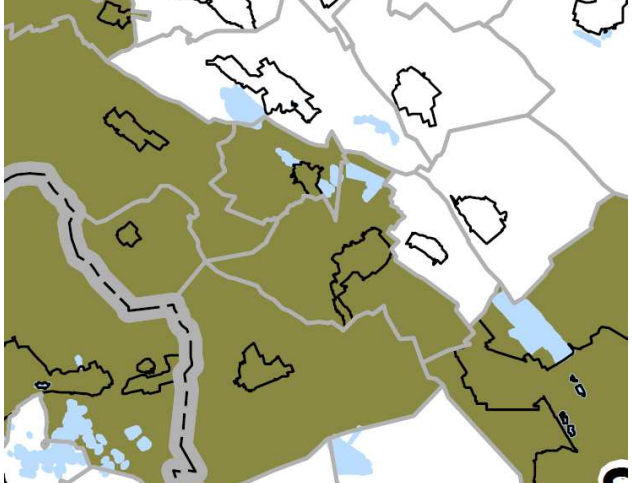
tervek szerkezeti tervében megállapított nyomvonalváltozattól, kivéve, ha a területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálat alapján lefolytatott területrendezési hatósági eljárás szerint nagyobb eltérés indokolt.

Az OTrT 12/A § (4) bekezdése értelmében a kiemelt térségi és megyei területrendezési tervek, valamint a településrendezési eszközök készítése során a 12. § (1) és (2) bekezdésében felsorolt térségi övezetek által érintett területeket az országos, a kiemelt térségi és a megyei övezetek területi érintettségével kapcsolatos állásfoglalásra kötelezett államigazgatási szervek köréről szóló kormányrendelet szerint, az abban meghatározott államigazgatási szervek előzetes adatszolgáltatása figyelembevételével kell lehatárolni.

Azon országos övezetek, melyek az áll.ig. szervek előzetes adatszolgáltatása figyelembevételével kell lehatárolni	
	<p>Országos ökológiai hálózat övezete</p> <p>Az OTrT 13.§-a szerint (1) az országos ökológiai hálózat övezetben csak olyan kiemelt térségi és megyei területfelhasználási kategória, illetve olyan övezet jelölhető ki, amely az ökológiai hálózat természetes és természetközeli élőhelyeit és azok kapcsolatait nem veszélyezteti.</p> <p>(2) Az övezetben bányászati tevékenységet folytatni a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával lehet.</p> <p>(3) Az országos ökológiai hálózat övezetét a kiemelt térségi és a megyei területrendezési tervekben magterület, ökológiai folyosó, valamint pufferterület övezetbe kell sorolni.</p>
	<p>Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete</p> <p>Az OTrT 13/A. §-a szerint (1) kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezetében beépítésre szánt terület csak kivételesen, egyéb lehetőség hiányában területrendezési hatósági eljárás alapján jelölhető ki.</p> <p>(2) Az övezetben külszíni bányatelket megállapítani és bányászati tevékenységet engedélyezni a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet.</p>

	<p>Jó termőhelyi adottságú szántóterület övezete</p> <p>Az OTrT 13/B. §-a szerint a településrendezési eszközökben a jó termőhelyi adottságú szántóterület övezetét a mezőgazdasági terület területfelhasználási egység kijelölésénél figyelembe kell venni.</p>
	<p>Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete</p> <p>Az OTrT 14. §-a szerint (1) kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezetében új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki.</p> <p>(2) Az övezetben külszíni bányatelket megállapítani és bányászati tevékenységet engedélyezni a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet.</p>
	<p>Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete</p> <p>Az OTrT 14/A §-a szerint (1) az országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezetben csak olyan kiemelt térségi és megyei területfelhasználási kategória jelölhető ki, amely a kijelölés alapjául szolgáló tájképi értékek fennmaradását nem veszélyezteti.</p> <p>(2) Az övezetbe tartozó település településszerkezeti tervében csak olyan területfelhasználási egység jelölhető ki, továbbá helyi építési szabályzatában és szabályozási tervében csak olyan építési övezet és övezet hozható létre, amely a kijelölés alapjául szolgáló tájképi értékek fennmaradását nem veszélyezteti.</p> <p>(3) Az építési övezetre vagy övezetre vonatkozóan meg kell határozni az ott elhelyezett építmények tájba illesztésére vonatkozó szabályokat, ennek ellenőrzéséhez a tájképet jelentősen megváltoztató építmények terveikhez külön jogszabályban meghatározott látványtervet is kell készíteni.</p>

	<p>(4) Az övezetben bányászati tevékenységet a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet folytatni.</p> <p>(5) Az övezetben közművezetéseket és járulékos közműépítményeket tájba illesztett módon, a tájképvédelmi célok megvalósulását nem akadályozó műszaki megoldások alkalmazásával – beleértve a felszín alatti vonalvezetést is – kell elhelyezni.</p>
	<p>Világörökségi és világörökségi várományos terület övezete Nem érintett</p>
	<p>Országos vízminőség-védelmi terület övezete</p> <p>Az OTrT 15. §-a szerint (1) az országos vízminőség-védelmi terület övezetében keletkezett szennyvíz övezetből történő kivezetéséről és az övezeten kívül keletkezett szennyvizek övezetbe történő bevezetéséről a kiemelt térség és a megye területrendezési tervében rendelkezni kell.</p> <p>(2) Az övezetbe tartozó települések településrendezési eszközeinek készítése során ki kell jelölni a vízvédellel érintett területeket, és a helyi építési szabályzatban az építési övezetre vagy övezetre vonatkozó szabályokat kell megállapítani.</p> <p>(3) Az övezetben bányászati tevékenységet a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet folytatni.</p>

	<p>Nagyvízi meder és a Vásárhelyi-terv továbbfejlesztése keretében megvalósuló vízkár-elhárítási célú szükségtározók területének övezete Nem érintett</p>
	<p>Kiemelt fontosságú honvédelmi terület övezete Az OTrT 16/C §-a szerint a kiemelt fontosságú honvédelmi terület övezetét a településrendezési eszközökben kell tényleges kiterjedésének megfelelően lehatárolni, és a településszerkezeti tervben beépítésre szánt vagy beépítésre nem szánt különleges honvédelmi terület vagy erdőterület területfelhasználási egységbe kell sorolni.</p>

7. § (1) Az Országos Erdőállomány Adattár szerint erdőterületnek minősülő területet a településrendezési eszközökben legalább 95%-ban erdőterület területfelhasználási egységbe kell sorolni.

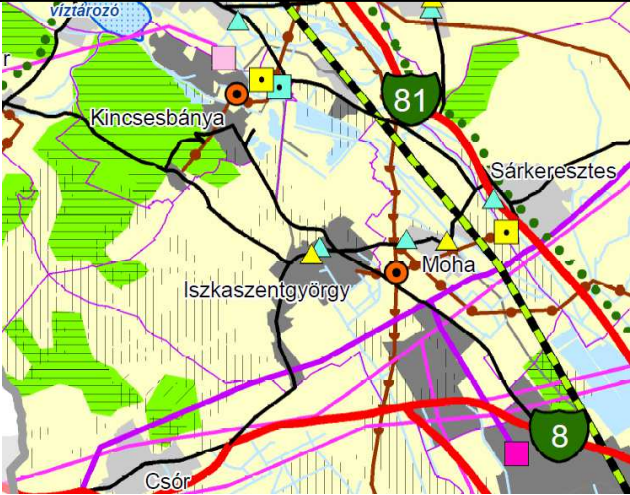
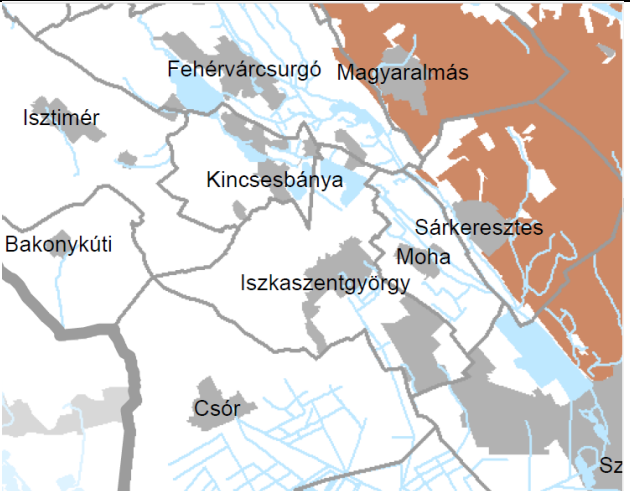
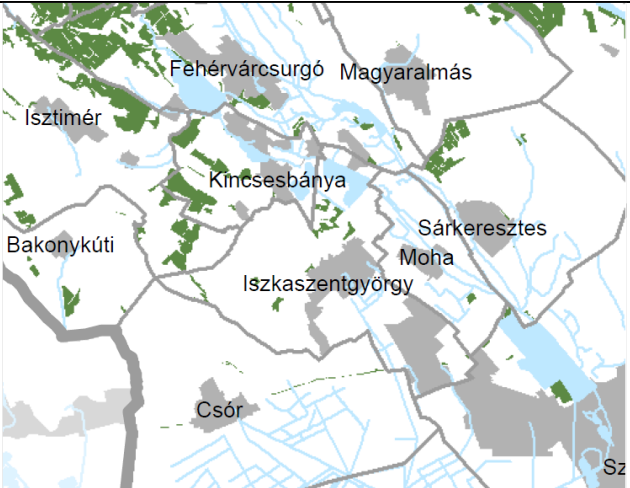

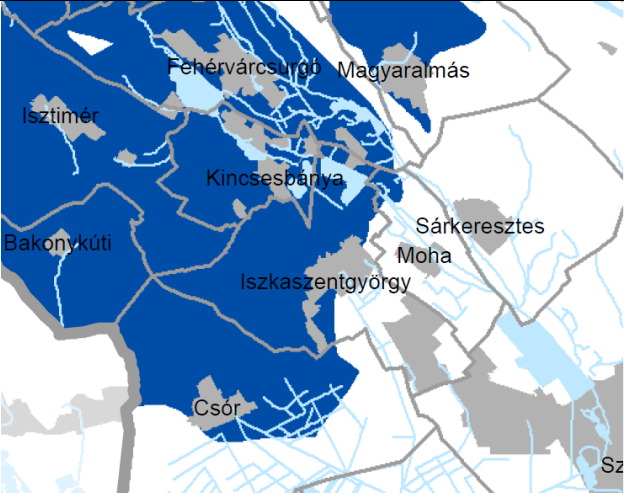
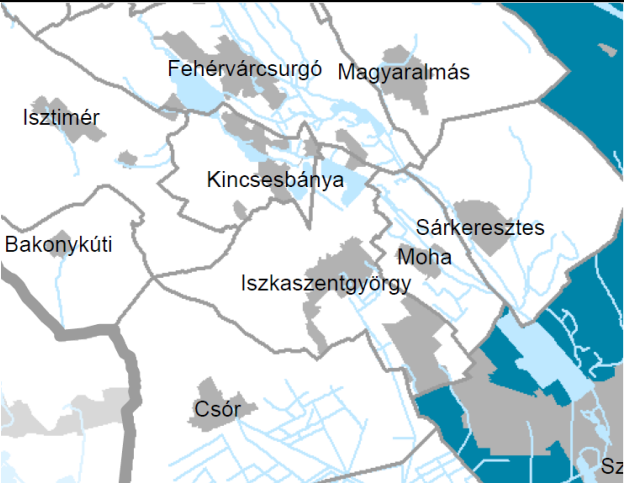

A hatályos településszerkezeti terv az erdő művelési ágú területeket erdő területfelhasználásba sorolta. Az Országos Erdőállomány adattár szerinti erdők erdő területfelhasználásba soroltak.

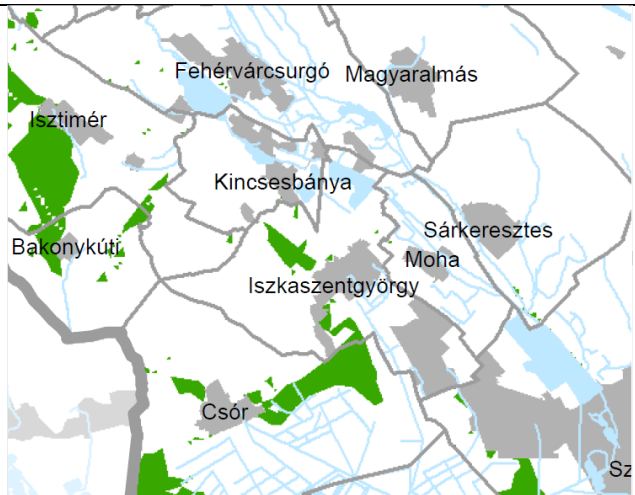
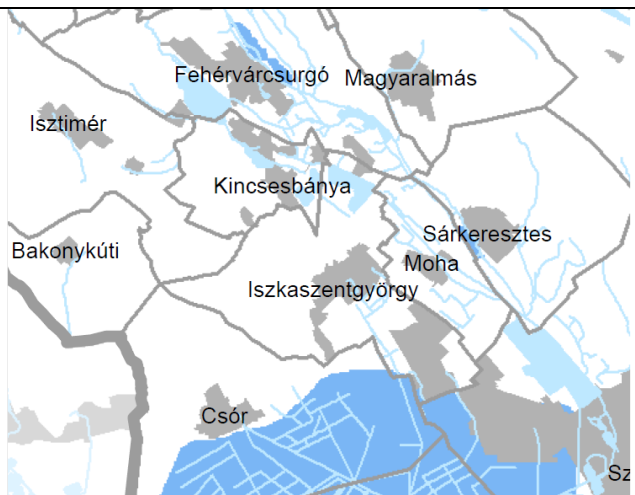
1.3.2. Fejér Megye Területrendezési Tervével való összefüggések vizsgálata

Fejér megye Területrendezési tervét 1/2009.(II.13.) számú rendeletével fogadta el a megyei önkormányzat. A megye szerkezeti terve szerint Iszkaszentgyörgy városias települési térséggel, mezőgazdasági, erdőgazdálkodási és vízgazdálkodási térséggel érintett.

<p>FmTrT kivágatai</p> 	<p>A FmTrT a települési térség kijelölésénél a hatályos településszerkezeti tervet vette figyelembe.</p> <p>Iszkaszentgyörgy térségi jelentőségű ivóvízellátó rendszerről ellátott település és térségi jelentőségű szennyvízelvezető rendszerhez csatlakozó település.</p> <p>Energiaközmű-hálózatok és építmények közül</p> <ul style="list-style-type: none"> - a Litér-Martonvásár 400 kV-os átviteli hálózat távvezeték, - az Inota - Százhalombatta 120 kV-os átviteli és szolgáltatói hálózat távvezeték, - és térségi szénhidrogén szállító vezeték érinti. <p>Közlekedési hálózatok és építmények közül 8-as számú főút érinti.</p>
	<p>Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete</p> <p>Nem érintett.</p>
	<p>Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete</p> <p>Az OTrT 14.§-a szerint (1) kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezetében új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki.</p> <p>(2) Az övezetben külszíni bányatelket megállapítani és bányászati tevékenységet engedélyezni a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet.</p>

	<p>Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület övezete</p> <p>Az OTrT 15. §-a szerint (1) az országos vízminőség-védelmi terület övezetében keletkezett szennyvíz övezetből történő kivezetéséről és az övezeten kívül keletkezett szennyvizek övezetbe történő bevezetéséről a kiemelt térség és a megye területrendezési tervében rendelkezni kell.</p> <p>(2) Az övezetbe tartozó települések településrendezési eszközeinek készítése során ki kell jelölni a vízvédellemmel érintett területeket, és a helyi építési szabályzatban az építési övezetre vagy övezetre vonatkozó szabályokat kell megállapítani.</p> <p>(3) Az övezetben bányászati tevékenységet a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet folytatni.</p>
	<p>Felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területének övezete</p> <p>Nem érintett</p>
	<p>Ásványi nyersanyag-gazdálkodási terület övezete</p> <p>Az OTrT 19/B. §-a szerint (1) az ásványi nyersanyagvagyon-terület övezetét a településrendezési eszközökben kell tényleges kiterjedésének megfelelően lehatárolni.</p> <p>(2) Az (1) bekezdés szerint kijelölt területen, a településrendezési eszközökben csak olyan területfelhasználási egység, építési övezet vagy övezet jelölhető ki, amely az ásványi nyersanyagvagyon távlati kitermelését nem lehetetleníti el.</p>

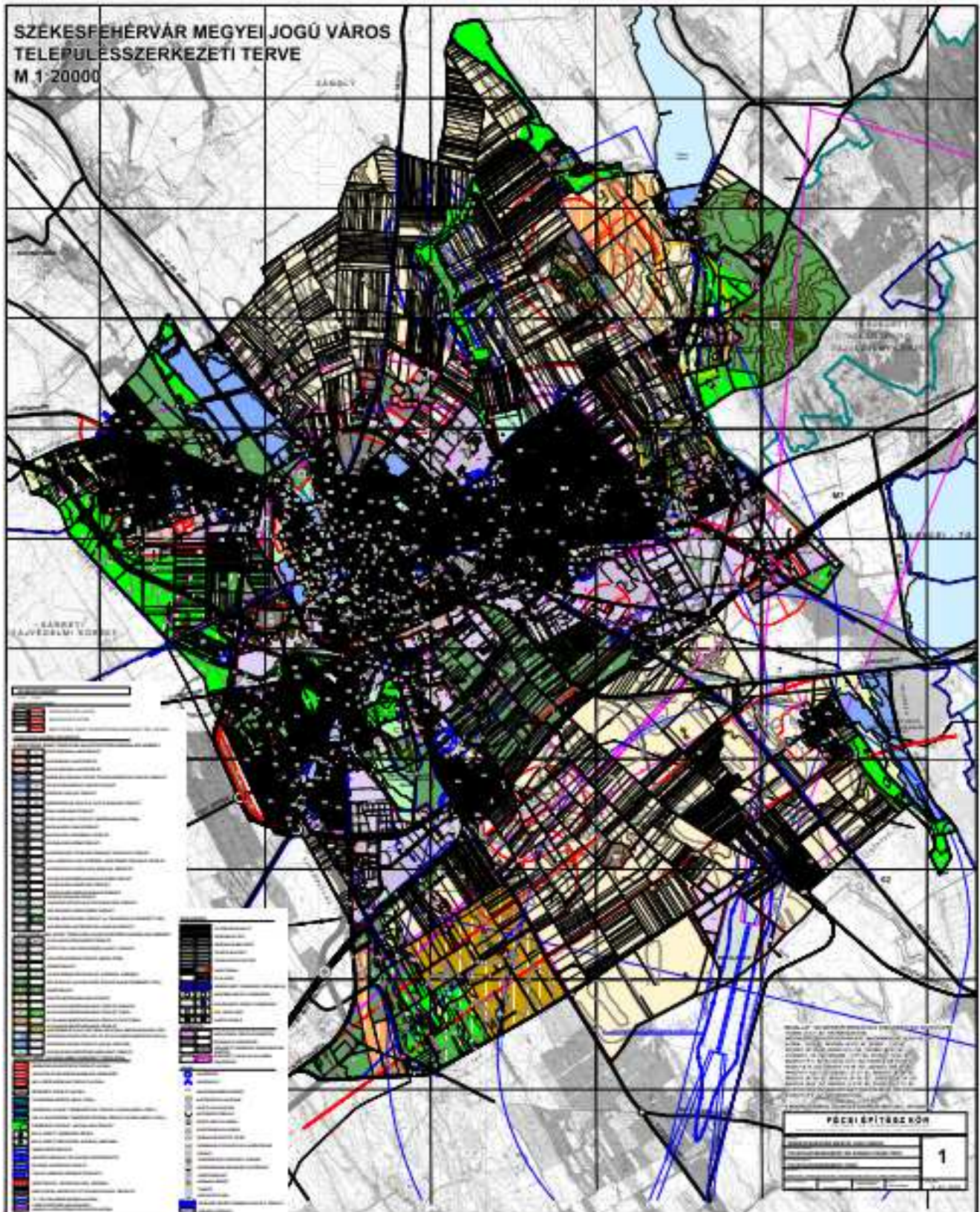
	<p>Kiemelt fontosságú meglévő honvédelmi terület övezete</p> <p>Az OTrT 16/C. §-a szerint a kiemelt fontosságú honvédelmi terület övezetét a településrendezési eszközökben kell tényleges kiterjedésének megfelelően lehatárolni, és a településszerkezeti tervben beépítésre szánt vagy beépítésre nem szánt különleges honvédelmi terület vagy erdőterület területfelhasználási egységbe kell sorolni.</p>
	<p>Magterület, ökológiai folyosó, puffer terület övezete</p> <p>Magterület övezete</p> <p>Az OTrT 17. §-a szerint (1) az övezetben beépítésre szánt terület nem jelölhető ki, kivéve, ha: a) a települési területet a magterület vagy a magterület és az ökológiai folyosó körülzárja, és b) a kijelölést más jogszabály nem tiltja.</p> <p>(2) Az (1) bekezdésben szereplő kivételek együttes fennállása esetén, a beépítésre szánt terület területrendezési hatósági eljárás alapján jelölhető ki. Az eljárás során vizsgálni kell, hogy biztosított-e a magterület, a magterület és az ökológiai folyosó természetes és természetközeli élőhelyeinek fennmaradása, valamint az ökológiai kapcsolatok zavartalan működése.</p> <p>(4) Az övezetben a közlekedési és energetikai infrastruktúra-hálózatok elemeinek nyomvonala, az erőművek és kiserőművek a magterület természetes élőhelyeinek fennmaradását biztosító módon, az azok közötti ökológiai kapcsolatok működését nem akadályozó műszaki megoldások alkalmazásával helyezhetők el.</p> <p>(6) Az övezetben új külszíni művelésű bányatelek nem létesíthető, meglévő külszíni művelésű bányatelek nem bővíthető.</p> <p>Ökológiai folyosó övezete</p> <p>Az OTrT 18. §-a szerint (1) az ökológiai folyosó övezetében új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki, kivéve, ha: a) a települési területet az ökológiai folyosó vagy a magterület és az ökológiai folyosó körülzárja, és b) a kijelölést más jogszabály nem tiltja.</p> <p>(2) Az (1) bekezdésben szereplő kivételek</p>

	<p>együttes fennállása esetén, a beépítésre szánt terület területrendezési hatósági eljárás alapján jelölhető ki. Az eljárás során vizsgálni kell, hogy biztosított-e az ökológiai folyosó természetes és természetközeli élőhelyeinek fennmaradása, valamint az ökológiai kapcsolatok zavartalan működése.</p> <p>(4) Az övezetben a közlekedési és energetikai infrastruktúra-hálózatok elemeinek nyomvonala, az erőművek és kiserőművek az ökológiai folyosó és az érintkező magterület természetes élőhelyeinek fennmaradását biztosító módon, az azok közötti ökológiai kapcsolatok működését nem akadályozó műszaki megoldások alkalmazásával helyezhető el.</p> <p>(5) Az övezetben új külszíni művelésű bányatelek nem létesíthető, meglévő külszíni művelésű bányatelek nem bővíthető.</p>
	<p>Erdőtelepítésre alkalmas terület övezete</p> <p>Az OTrT 19/A. §-a szerint a településrendezési eszközökben az erdőtelepítésre javasolt terület övezetét az erdőterület területfelhasználási egység kijelölésénél figyelembe kell venni.</p> <p>A FmTrT 23. §-a szerint az övezetbe tartozó területeken beépítésre szánt terület csak kivételesen, egyéb lehetőség hiányában, a külön jogszabályban meghatározott területrendezési hatósági eljárás alapján jelölhető ki.</p>
	<p>Rendszeresen belvízjárta terület övezete</p> <p>Nagyvízi meder övezete</p> <p>Az OTrT 23. §-a szerint a rendszeres belvízjárta terület övezetében új beépítésre szánt terület csak akkor jelölhető ki, ha ahhoz a vízügyi igazgatási szerv a településrendezési eszközök egyeztetési eljárása során adott véleményében hozzájárul.</p>

A FmTrT a települések egymás közötti kapcsolatainak és a felsőbbrendű (gyorsforgalmi és főúti) hálózat megfelelő elérésének biztosítása érdekében az Iszkaszentgyörgy – Csór mellékút kiépítését javasolja.

1.4. A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek – az adott település fejlesztését befolyásoló – vonatkozó megállapításai

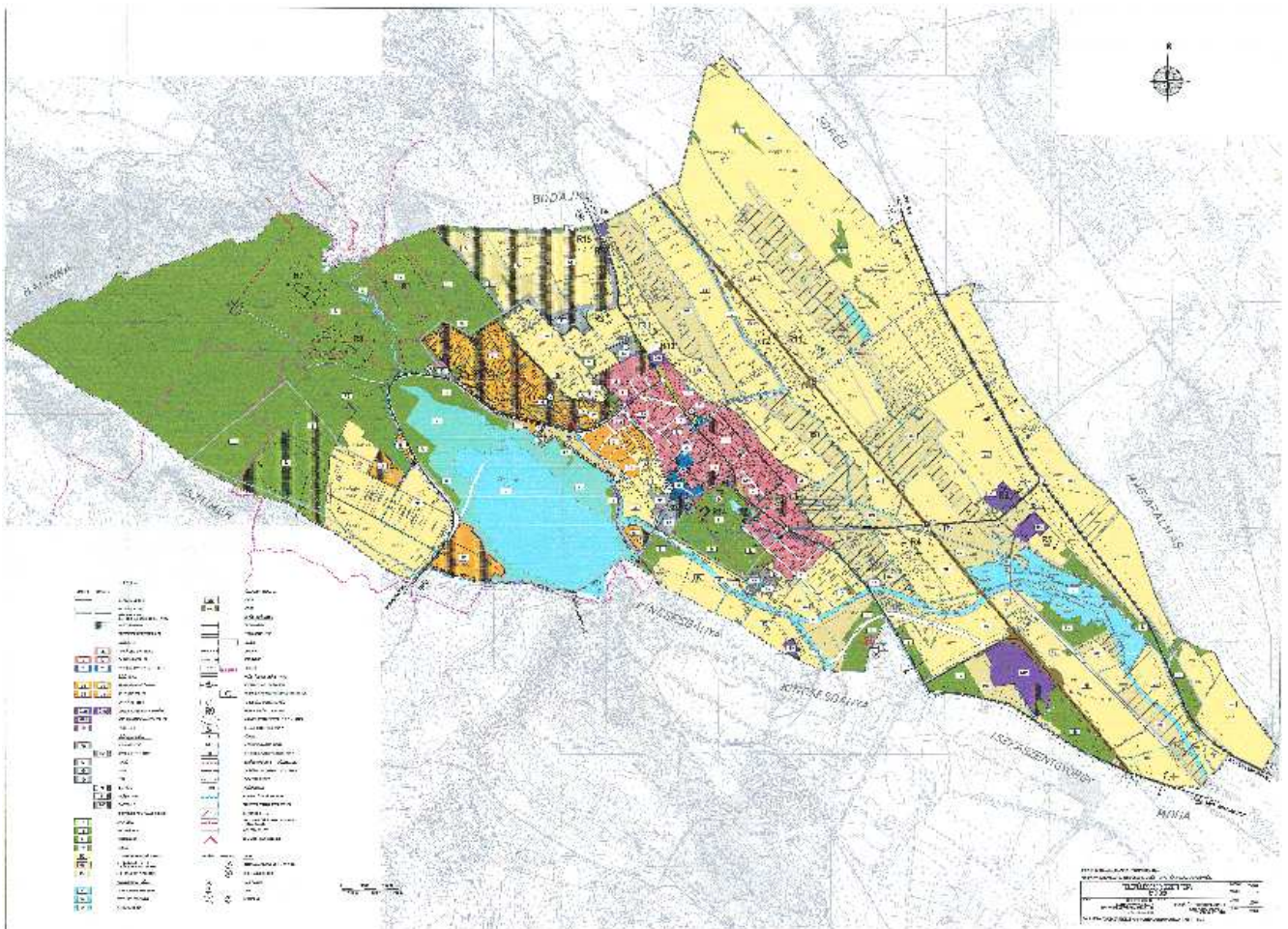
SZÉKESFEHÉRVÁR

Székesfehérvár településszerkezeti terve és egyéb fejlesztési elképzelései Iszkaszentgyörgyöt érintő elhatározásokat nem tartalmaz

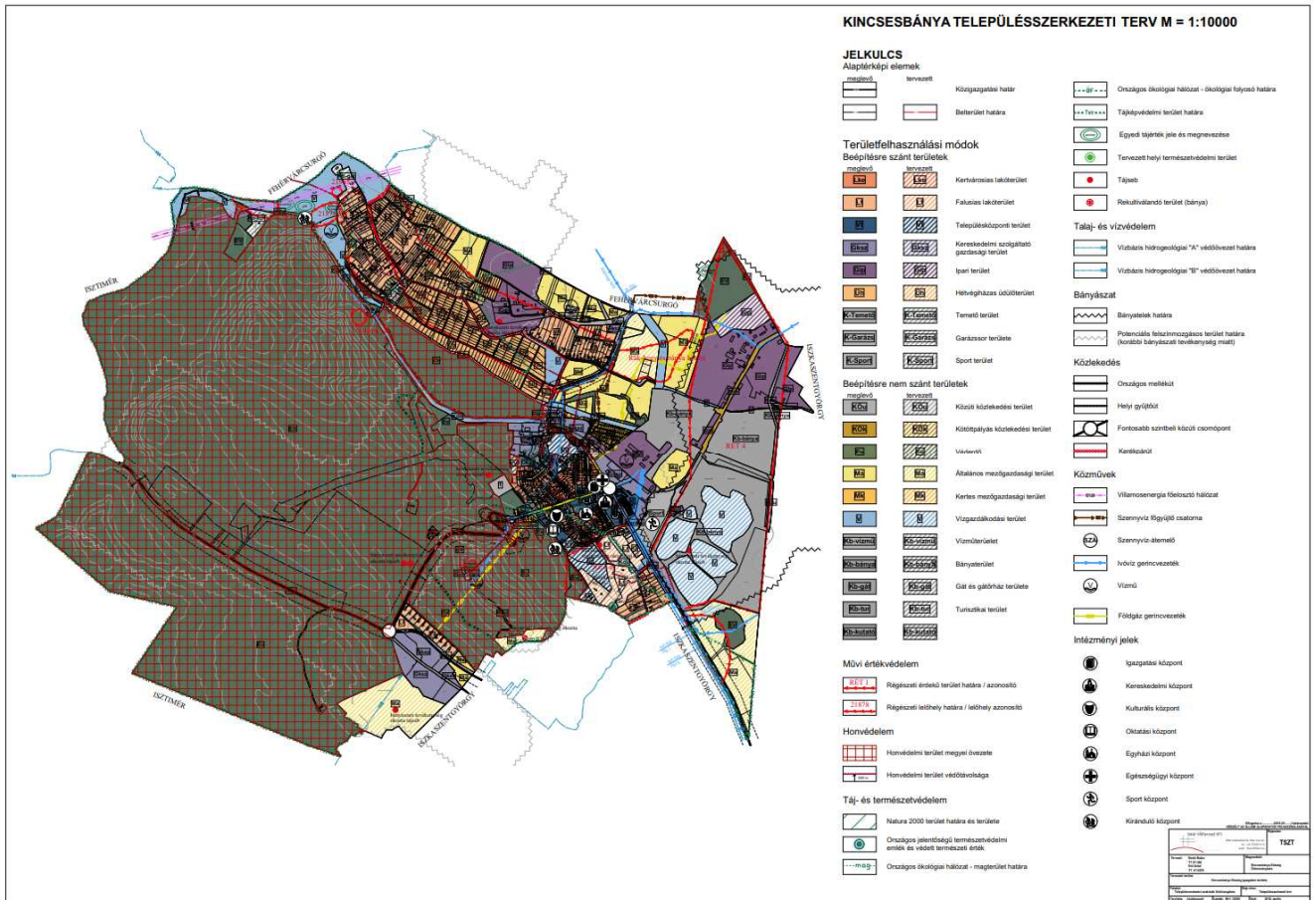
MOHA**TSZT**

Moha településszerkezeti terve és egyéb fejlesztési elképzelései Iszkaszentgyörgyöt érintő elhatározásokat nem tartalmaz

FEHÉRVÁRCSURGÓ

Fehérvárcsurgó településszerkezeti terve és egyéb fejlesztési elképzelései Iszkaszentgyörgyöt érintő elhatározásokat nem tartalmaz.

KINCSESBÁNYA

Kincsesbánya településszerkezeti tervén Különleges rekultiválandó bánya területként jelölt „Kincsesbánya III. (Bittó V.) - bauxit 491-5/1972” megnevezésű bánya részben Iszkaszentgyörgy területén található. Kincsesbánya településszerkezeti terve és egyéb fejlesztési elképzelései Iszkaszentgyörgyöt érintő egyéb elhatározásokat nem tartalmaz

ISZTIMÉR

Isztimér településszerkezeti terve és egyéb fejlesztési elképzelései Iszkaszentgyörgyöt érintő elhatározásokat nem tartalmaz

CSÓR

Csór településszerkezeti terve és egyéb fejlesztési elképzelései Iszkaszentgyörgyöt érintő elhatározásokat nem tartalmaz.

1.5. Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása

Településfejlesztési koncepciót nem tudta az önkormányzat a tervezők rendelkezésére bocsátani.

1.5.1. A hatályos fejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia vonatkozó megállapításai

Fentiek miatt a településfejlesztési koncepció elhatározásai helyett a hatályos településszerkezeti terv 2010. évi változtatásait ismertetjük, mely feltehetően településfejlesztési döntésen alapul:

A TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERV VÁLTOZÁSAI

- 1) A kisiszkai zártkertek a szerkezeti terv szöveges részében falusias lakóterületként szerepeltek (43, 57. oldalak – 1. jelű módosítás), de a tervlap kertvárosiasként tüntette fel azokat. A tervlap módosításával az összhang helyreáll.
- 2) A település központjában fekvő sportpálya környékét - melyen az Önkormányzat intézményeinek fejlesztését tervezi – a terv és a szöveges dokumentáció is központi vegyes területfelhasználásban szerepeltette. A szabályozás során helyesebbnek tartottuk a településközpont vegyes besorolást, mely jelen szerkezeti terven szerepel.
- 3) Az északi belterületi határ mellett fekvő 05-ös hrsz. ingatlan részeként a korábbi tervekészítés előtt lakóház épült fel. A szerkezeti terv szöveges részében falusias lakóterületként szerepelt (43, 57. oldalak – 12. jelű módosítás), de a tervlap kertvárosiasként tüntette fel azt. A tervlap módosításával az összhang helyreáll.
- 4) A Petőfi és Privát utca találkozási közelében fekvő – régen közparkként kijelölt – területet a szerkezeti tervben kertvárosias és – egy telek erejéig – kereskedelmi szolgáltató gazdasági területfelhasználásként jelöltük meg. A tulajdonos Önkormányzat további mérlegelése alapján egységesen falusias lakóterületként kívánja megjelölni a területfelhasználást. A tervmódosításban ez szerepel.
- 5) A belterület északi sarkához csatlakozóan fekvő néhány – jelenleg külterületi – telek a szerkezeti terv szöveges részében hol falusias (43. oldal – 10. jelű módosítás), hol kertvárosias (57. oldal – 10. jelű módosítás) megnevezéssel szerepel. A tervlap falusias területként mutatta. A tervlap módosításával a csatlakozó kertvárosias területekkel azonosan kertvárosias lakóterületként jelöljük meg a területet.
- 6) A Kincsesi és a Mohai út csatlakozásában a körforgalom terve elkészült, mely szerint a korábban tervezett, a Kenderföldek felé eső új lakóterületeket feltáró út csatlakozása a körforgalomba nem lehetséges, azt más ponton csatlakoztatjuk.
- 7) A Városkapu északi részén kijelölt új beépítésre szánt területek feltáró útja és szegélyező erdősávja módosult, mert a meglévő telekhatárokhöz kellett azokat igazítani. A tervmódosítás ezt mutatja.
- 8) A Márványkert lakópark területét bővíti a fejlesztő a mezőgazdasági terület irányába, mely a meglévő telkek megnövelését jelenti új telkek nem jönnek létre. (2,5 ha)
- 9) A 091/1 hrsz erdőkijelölést (Duzzogótól északkeletre) visszamódosítja jelen terv mezőgazdasági területbe az Erdészeti Igazgatóság észrevétele alapján. (4,2 ha)
- 10) Védő erdősáv kijelölése a Vinicai zártkertek és a gazdasági terület határán. (0,8 ha)

1.5.2. Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések a településen nincsenek

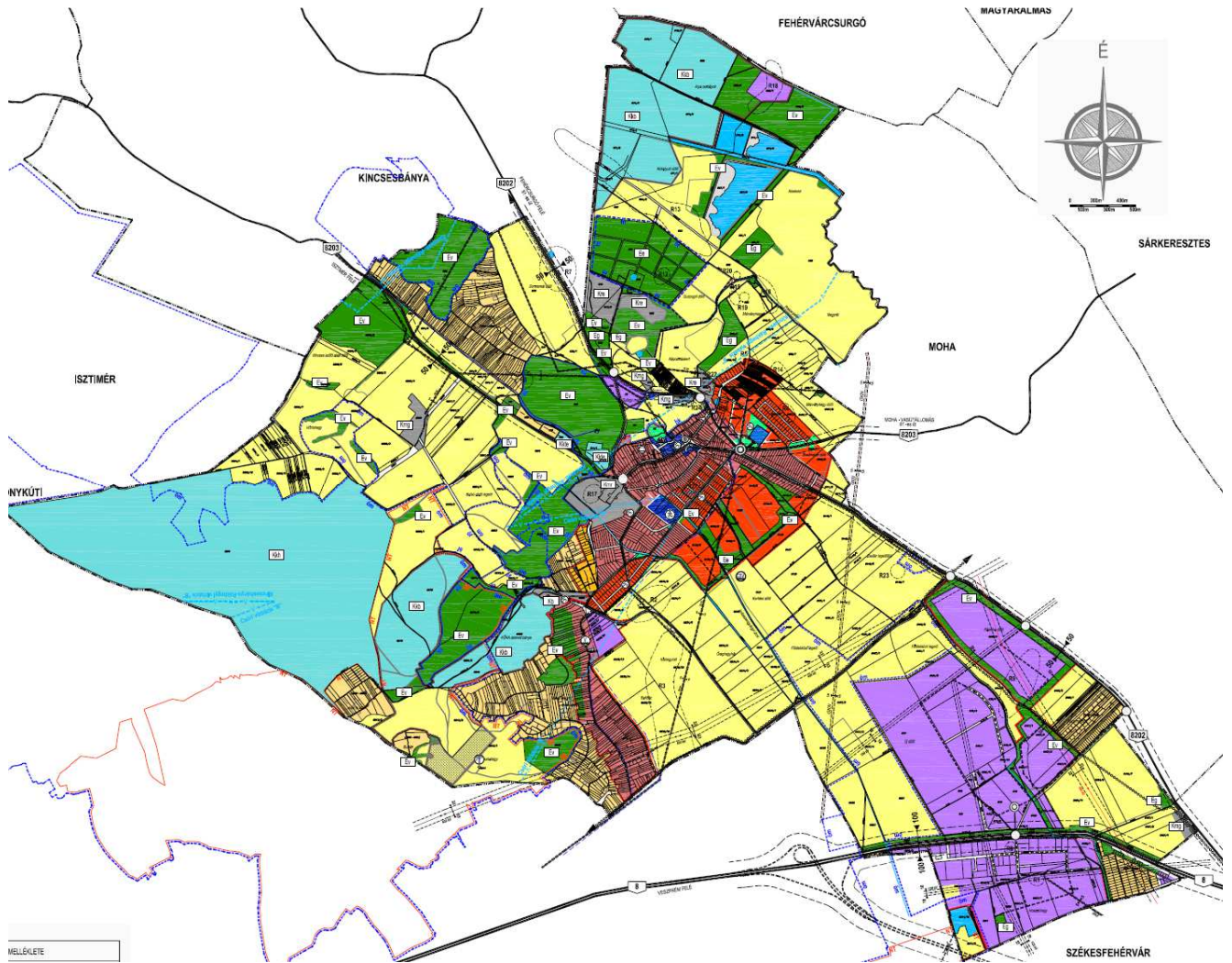
1.6. A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata

1.6.1. A hatályban lévő településrendezési eszközök

Iszkaszentgyörgy község képviselőtestülete 105/2010. (VIII.27.) határozatával jóváhagyta a település szerkezeti tervét, továbbá megalkotta a helyi építési szabályzatról szóló 6/2010. (VIII.27.) rendeletét.

1.6.2. A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek

A hatályos településszerkezeti terv legfontosabb elhatározásai:

A hatályos településszerkezeti terv

Megvalósulás

A hatályos településszerkezeti tervben tervezett fejlesztési területek megvalósulása lassú. Az utóbbi évben a gazdasági növekedéssel együtt a fejlesztések megvalósítása is elindult.

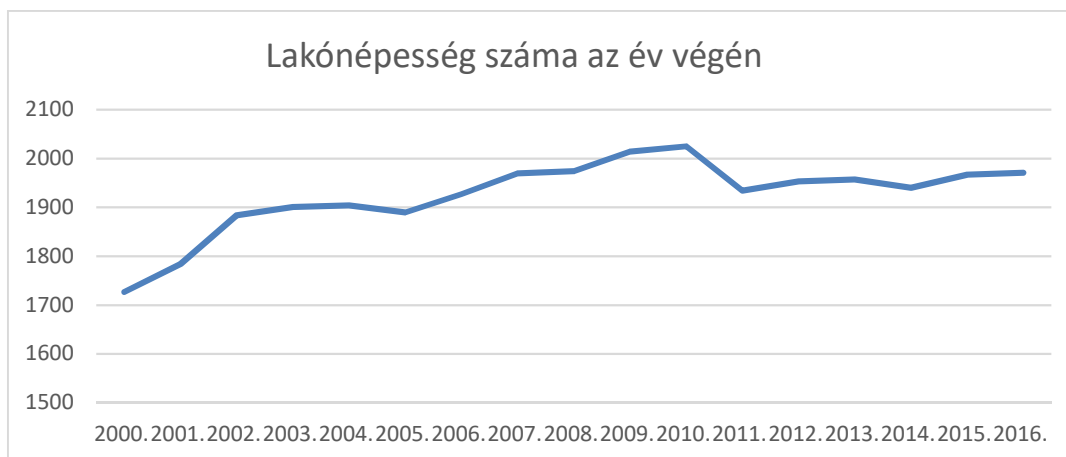
1.7. A település társadalma

(A fejezetben található adatok a KSH, a TeIR adattárból származnak)

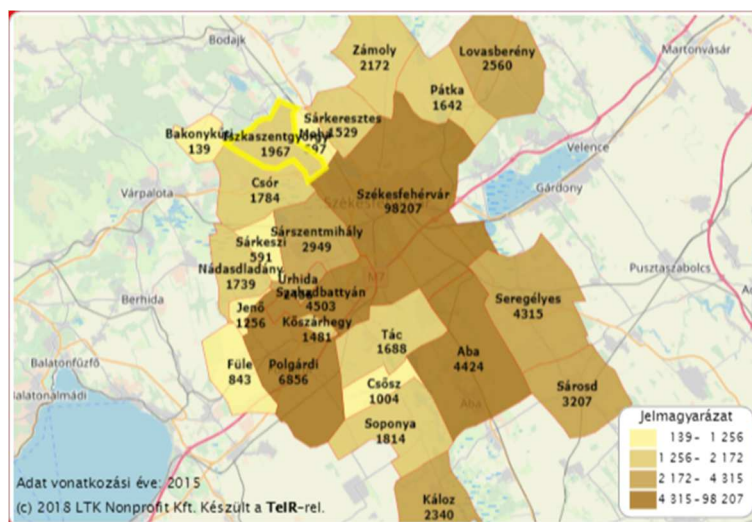
A kedvezményezett települések besorolásáról és a besorolás feltételrendszeréről szóló 105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet szerint Iszkaszentgyörgy nem tartozik a kedvezményezett települések közé.

1.7.1. Demográfia, népesesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség

2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
1727	1784	1884	1901	1904	1890	1927	1970	1974	2014	2025	1934	1953	1957	1940	1967	1971

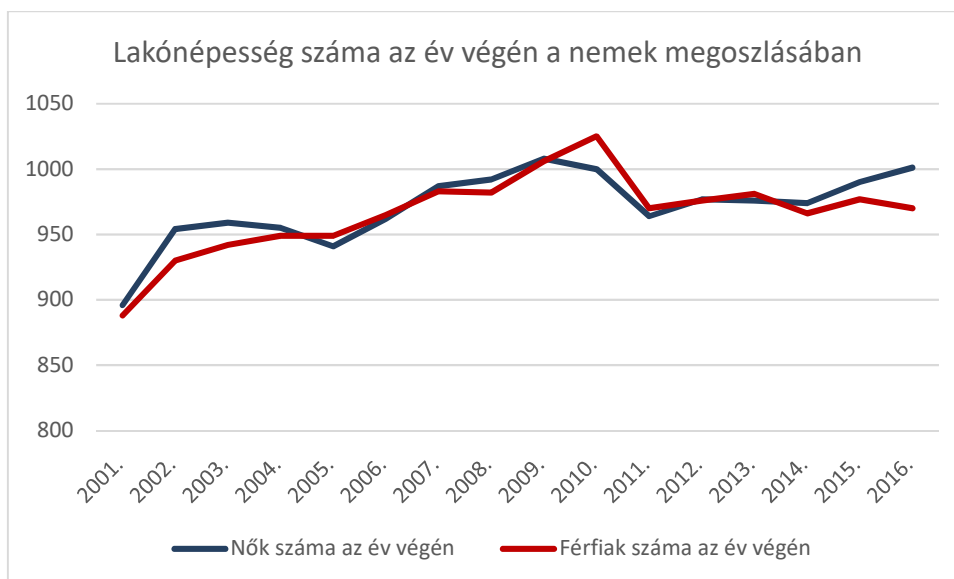
Lakónépeség száma az év végén (a népszámlálás végleges adataiból továbbvezetett adat)
forrás: KSH

Iszkaszentgyörgy és a környező települések népessége
forrás: TeIR

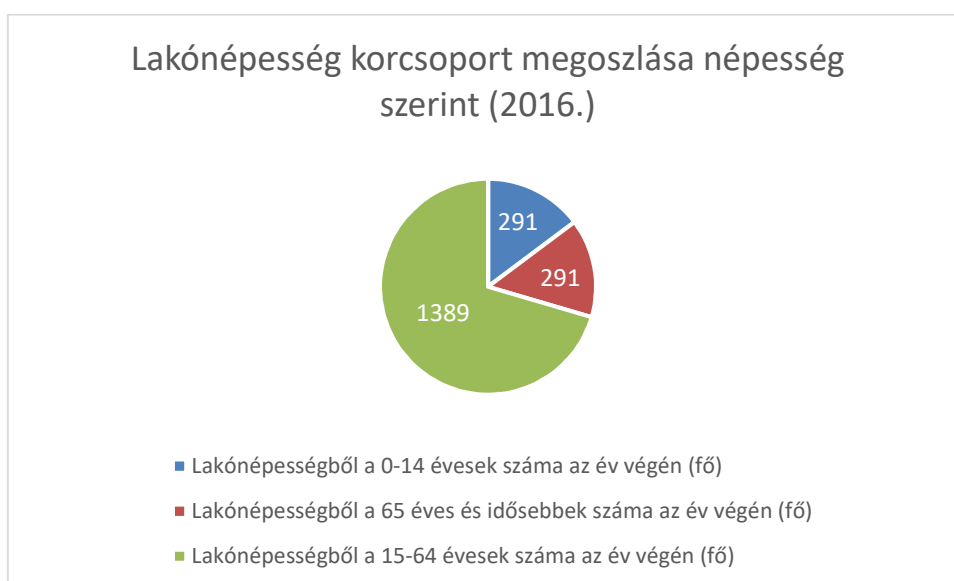
Iszkaszentgyörgy lakónépesége 2000-tól kezdve folyamatos növekedésnek örvendett: a 2000-es 1727 főről 2010-ben érte el legnagyobb lélekszámát (2025 fő). 2010 után ez a szám mérséklődött, jelenleg a népesség stagnál 1971 fő körül. A népesség változását szemlélteti feljebb a táblázat, illetve az ehhez tartozó idősoros ábra. A település megyeszékhelyhez való közelsége és a családtámogatási rendszer miatt a népesség a közeljövőben folyamatosan növekedni fog.

Az alábbi ábra a lakónépesség számát szemlélteti a nemek megoszlásában:

Lakónépesség száma az év végén nemek megoszlásában
forrás: KSH

Ez alapján jelentős együttmozgás figyelhető meg a nők és a férfiak számának alakulásában; 2009 után a férfiak kerültek többségbe. (2010-ben 1025 fő) a nőkkel szemben (2010-ben 1000 fő) 2013 után újra a nők kerülnek többségbe (2016-ban 1001 fő) a férfakkal szemben (2016-ban 970 fő), azonban ez a különbség elhanyagolható, statisztikailag egyenlő arányban vannak jelen a férfiak és a nők a településen.

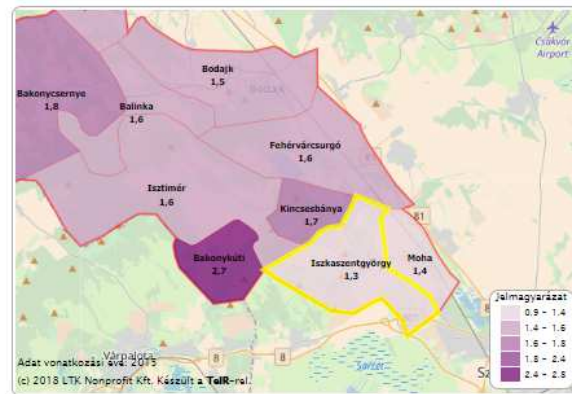
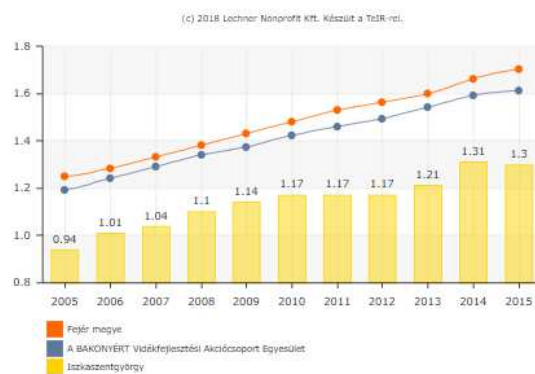

Lakónépesség megoszlása korcsoport szerint 2015-ben
forrás: KSH

A fenti ábra a lakónépesség megoszlását mutatja a 3 korcsoport szerint. 2016-ban az aktívak száma 1389 fő volt Iszkaszentgyörgyön, míg a gazdaságilag inaktív korba tartozó népesség száma 582 volt. Ez százalékosan körülbelül 70-30 %-os megoszlás.

Öregségi mutató, (száz 0–14 évesre jutó 60–x éves)

Az adott területen lakóhellyel rendelkező 60–x éves személyek száma száz 0–14 évesre vetítve. Két népszámlálás között továbbvezetett adat a az évenkénti természetes népmozgalmi (születés, halálozás, házasságkötés, bejegyzett élettársi kapcsolat, válás) és vándorlási (belföldi, nemzetközi) statisztikák adatai alapján.

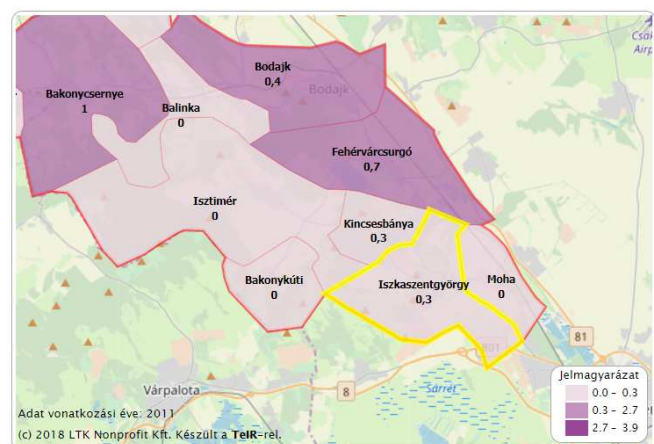
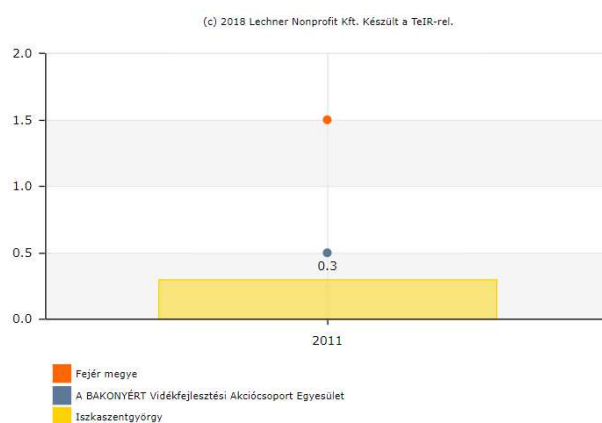

Öregségi mutató alakulása 2005-től (száz 0-14 évesre jutó 60 felettek száma)
forrás: TeIR

A fenti ábra az öregségi mutató alakulását mutatja 2005-től 2015-ig. Iszkaszentgyörgy öregségi mutatói a megyei átlagnál jóval alacsonyabb, illetve a környező települések átlagánál is jelentősen alacsonyabb. Tehát a környező településeknél Iszkaszentgyörgy településen száz 14 évesnél fiatalabba szóló 60 év felettek száma alacsonyabb.

A cigány (romani, beás) etnikai kisebbséghez tartozó népesség aránya (%), 2011

A 2011-es népszámlálás során magukat cigány (románi, beás) etnikai kisebbséghez tartozóknak vallók a lakosság százalékában.

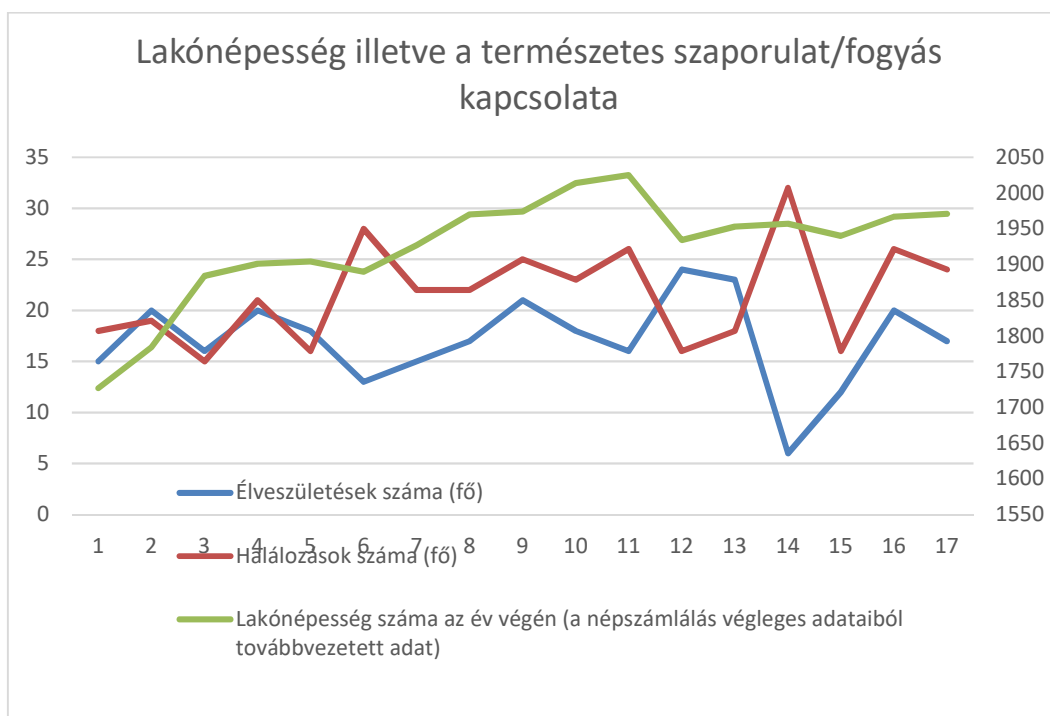
A cigány (romani, beás) etnikai kisebbséghez tartozó népesség aránya (%) (2011)
Forrás: TeIR

A fenti ábrákon látható Iszkaszentgyörgy, illetve a környező településekben a roma kisebbségek aránya a teljes népességhez. Ez a százalékos érték körülbelül megfelel Iszkaszentgyörgy közvetlen közelében lévő települések átlagos értékeihez, a Sárvíz Helyi Közösségi Egyesület átlagához képest azonban jóval alacsonyabb, és a Fejér megyei átlagtól is jelentősen eltér az iszkaszentgyörgyi kisebbség aránya. Kisebbségi Önkormányzat nem működik Iszkaszentgyörgy településén.

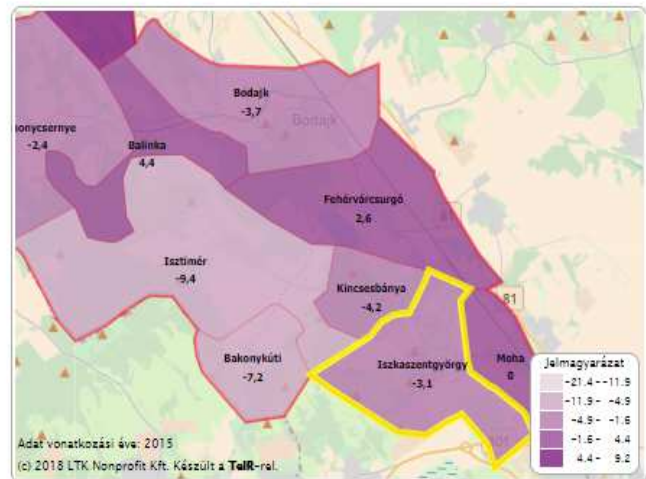
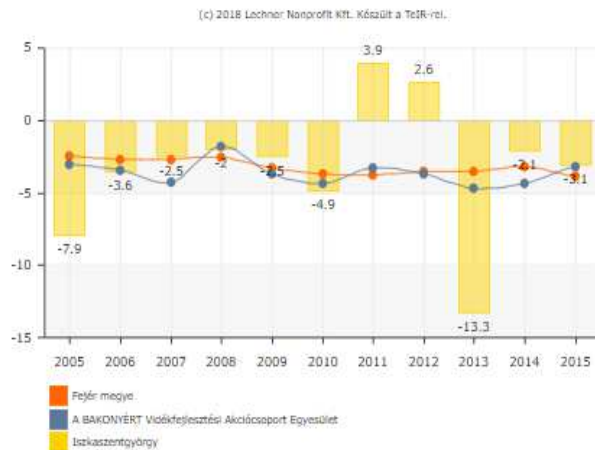
Élve születések és halálozások száma évente
forrás: KSH

A fenti ábrán látható az élve születések, illetve a halálozások száma évente. A KSH adatai alapján a halálozások az időszakban meghaladták a születések számát. Ugyanakkor a település lakossága 2001-től 2010-ig folyamatos növekedésnek örvendett (lásd 1.7.1.-es fejezet első ábrája az állandó lakosság alakulásáról). Ez alapján a település népességének növekedése, illetve 2011 óta tartó stagnálása nem a természetes szaporulatnak – illetve fogyásnak tudható be, hanem a betelepülésnek-belső migrációnak. Ezt szemlélteti az alábbi összefoglaló ábra:

Természetes szaporodás, fogyás (ezrelék)

Az élveszületések és a halálozások különbözete ezer lakosra vetítve.

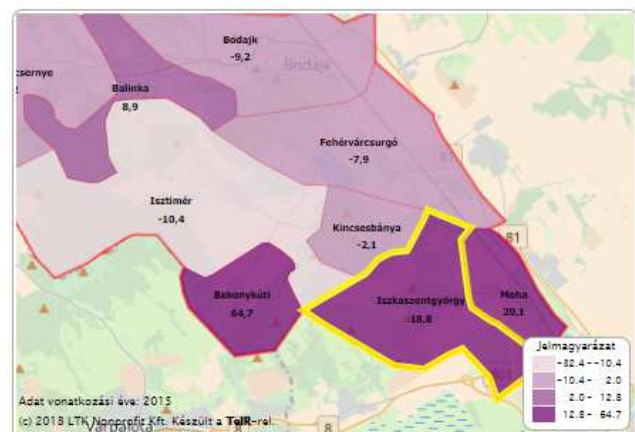
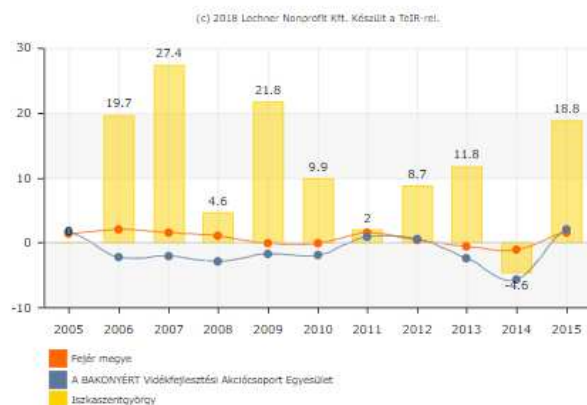

Természetes szaporodás és fogyás ezrelékben kifejezve
forrás: TeIR

Ezek alapján semmilyen kapcsolat nem mutatható ki a lakónépesség alakulásában és a természetes szaporulat/fogyás között.

Vándorlási egyenleg (ezrelék)

Az adott közigazgatási egységbe állandó vagy ideiglenes jelleggel bejelentkezők és az onnan másik közigazgatási egységbe állandó vagy ideiglenes jelleggel bejelentkezők számának különbözete, ezer lakosra vetítve.

Vándorlási egyenleg alakulása ezrelékben (2015)
forrás: TeIR

Az előző ábrák mutatják Iszkaszentgyörgy, illetve a környező települések vándorlási egyenlegét. A vándorlási egyenleg alakulásának definíciója a következő: „Az adott közigazgatási egységbe állandó vagy ideiglenes jelleggel bejelentkezők és az onnan másik közigazgatási egységbe állandó vagy ideiglenes jelleggel bejelentkezők számának különbözete, ezer lakosra vetítve. A diagramm mutatja az idő múlásával a vándorlási egyenleg alakulását, a második, térképes ábra pedig Iszkaszentgyörgy és a környező települések 2015-ös vándorlási egyenleg értékét. 2005-től kezdve Iszkaszentgyörgy vándorlási egyenlege konzisztensen magasabb volt a megyei átlagnál. Mindez azt jelzi, hogy az elmúlt évtizedben végbement népességnövekedés elsődleges oka a más településről, illetve városból való bevándorlás.”

Mindezek alapján ugyanakkor megjegyzendő, hogy a pozitív eredményekkel egyöntetűen Iszkaszentgyörgy népessége jelenleg előregedő. Az aktív és méltó idősor érdekében szükséges az

idős emberek aktív és széleskörű részvételének elősegítése, ennek érdekében az idősbarát fizikai és társadalmi környezet megteremtése, és a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosítása.

A település legfontosabb feladata az öregedő társadalom helyett fiatalodó társadalom megteremtése, amelyet az elmúlt években a bevándorlással jelentősen egyensúlyozni tudott. Ennek érdekében a települést még vonzóbbá lehet tenni mind a helyi lakosok, mint pedig a beköltözni vágyók előtt, illetve a gyermekvállalást a település erejéhez mérten kell segíteni a közszolgáltatások, a szociális és egészségügyi rendszer fejlesztésével és munkahelyteremtés elősegítésével.

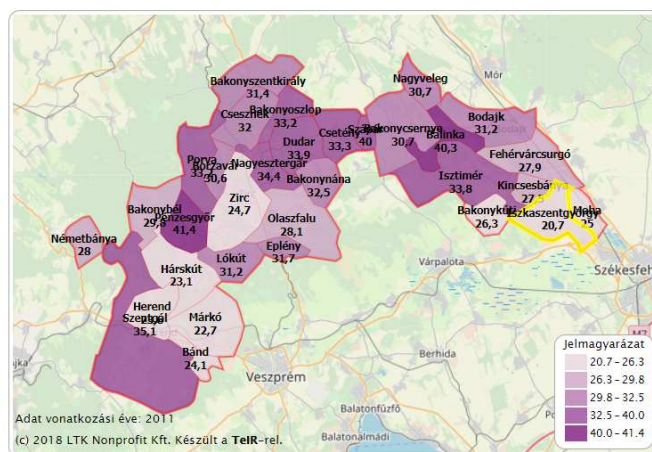
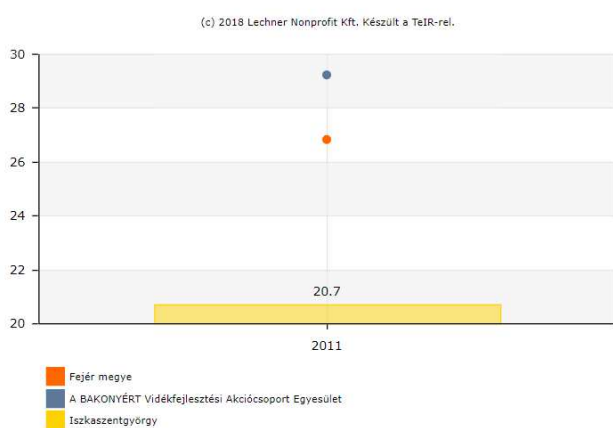
Iskolai végzettség:

Iszkaszentgyörgyön csak az alapfokú oktatási intézmények – óvoda, általános iskola –működnek. Az általános iskola elvégzése után a 15 éves korosztály elkerül a településről, jobb esetben csak a járás vagy megyeszékhely középiskoláinak egyikébe naponta jár tanulni.

A középiskola elvégzése után sokuk nem jön vissza Iszkaszentgyörgyre, jellemzően a visszaköltözők életkora 30 év feletti.

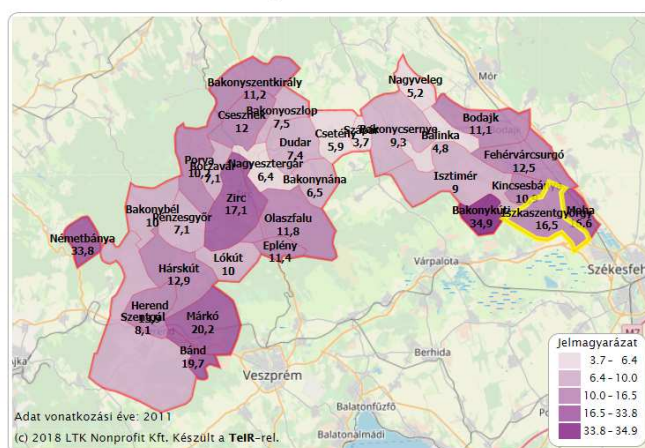
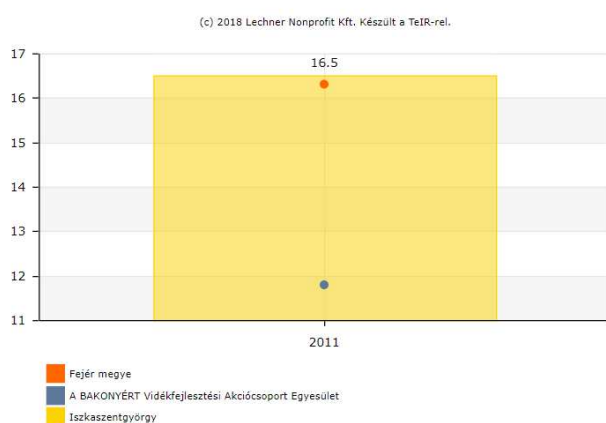
Legfeljebb általános iskola 8. osztályát végzett 7 éves és idősebbek aránya (%), 2011

Legfeljebb általános iskola 8. osztályát végeztek a 7 éves és idősebbek arányában,2011 (Technikai okból a 2001-es adat külön mutatóként szerepel)

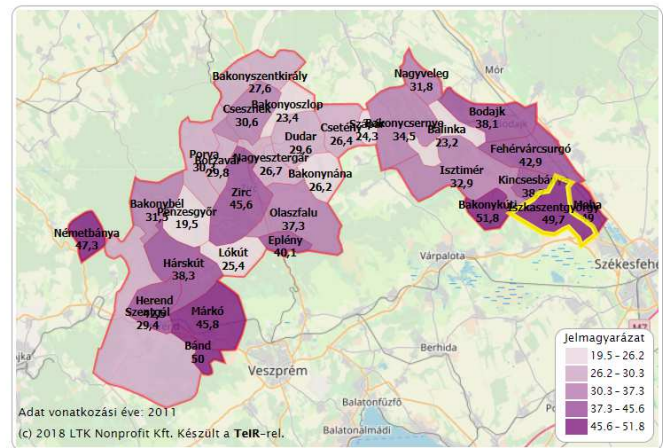
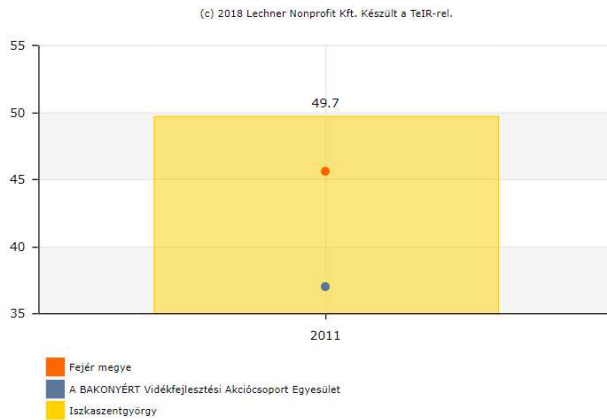
Felsőfokú végzettségű 25 éves és idősebb népesség aránya (%), 2011

Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában,2011 (Technikai okból a 2001-es adat külön mutatóként szerepel)

Legalább érettségizett 18 éves és idősebb népesség aránya (%), 2011

Legalább érettségizettek a 18 éves és idősebb népesség arányában, 2011 (Technikai okból a 2001-es adat külön mutatóként szerepel)

Iszkaszentgyörgy és környéke iskolai végzettségi adatai a 2011-es népszámlálási adatok szerint
forrás: TeIR

A felfebbi ábrákon láthatjuk az iskolázottsági mutatók összefoglalását a 2011-es népszámlálási adatok szerint. Ezek alapján az alábbi megállapítások vonhatók le:

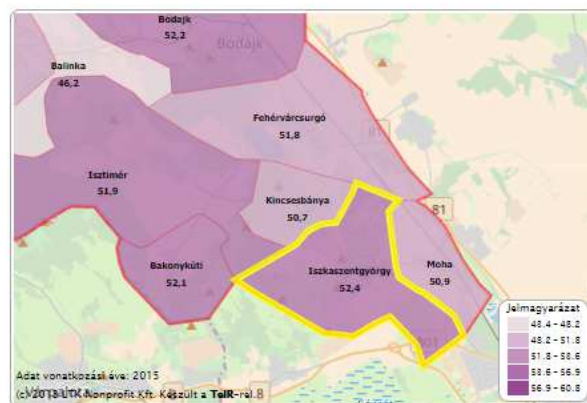
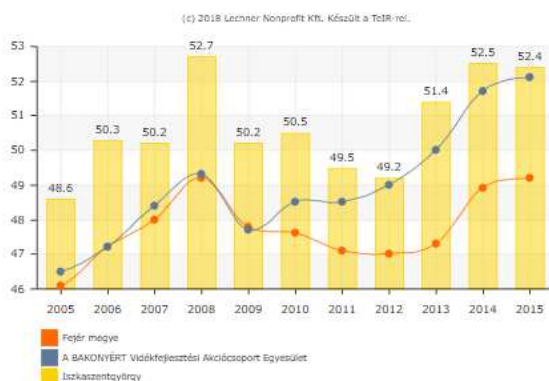
- Viszonylag alacsony azoknak a száma, akik legfeljebb a 8 általános iskolai osztályt végezték el: 2011-ben ez az érték 20,7% volt, ami jelentősen jobb érték, mint a környező települések átlagos értéke (29,2%), ez az érték jóval kedvezőbb a Fejér megyei átlagnál (49,7 %).
- A felsőfokú végzettséggel rendelkező 25 év felettek száma is jelentős (16,5%); a Bakonyért Vidékfejlesztési Akciócsoport Egyesület átlagos értékénél ez az érték is jóval kedvezőbb (átlagosan 11,8%) és ez az érték kedvezőbb a Fejér megyei átlagnál (16,3%).
- Végül pedig az érettségivel rendelkezők száma alapján is élvezőnyben van a környező települések viszonylatában; Iszkaszentgyörgy népessége között ez az érték 49,7%-ot vesz fel, ami kicsivel jobb, mint a Fejér megyei átlagos érték. (45,6%).

Összességében az iskolázottsági mutatók igen jónak mondhatók Iszkaszentgyörgyön.

Jövedelmi viszonyok, munkanélküliség:

Száz lakosra jutó adófizetők száma (fő)

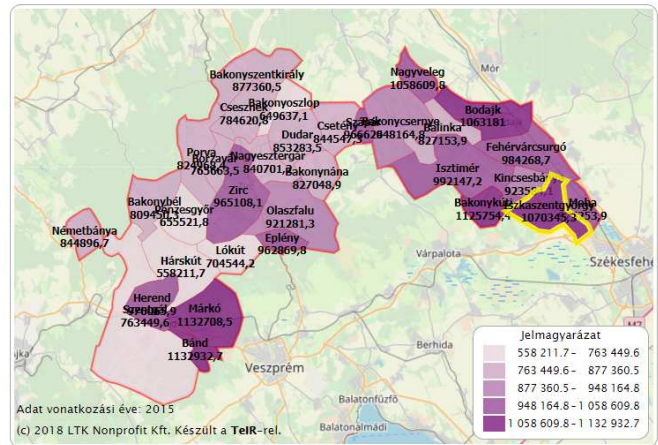
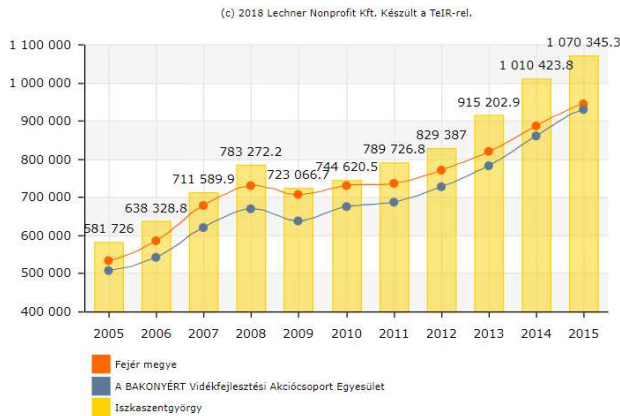
Személyi jövedelemadófizetésre kötelezett adófizetők száma, száz lakosra vetítve.

Száz lakosra jutó adófizetők száma
forrás: TeIR (2017)

Egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem (Ft)

A személyi jövedelemadóköteles jövedelem adóval csökkentett értéke egy lakosra vetítve

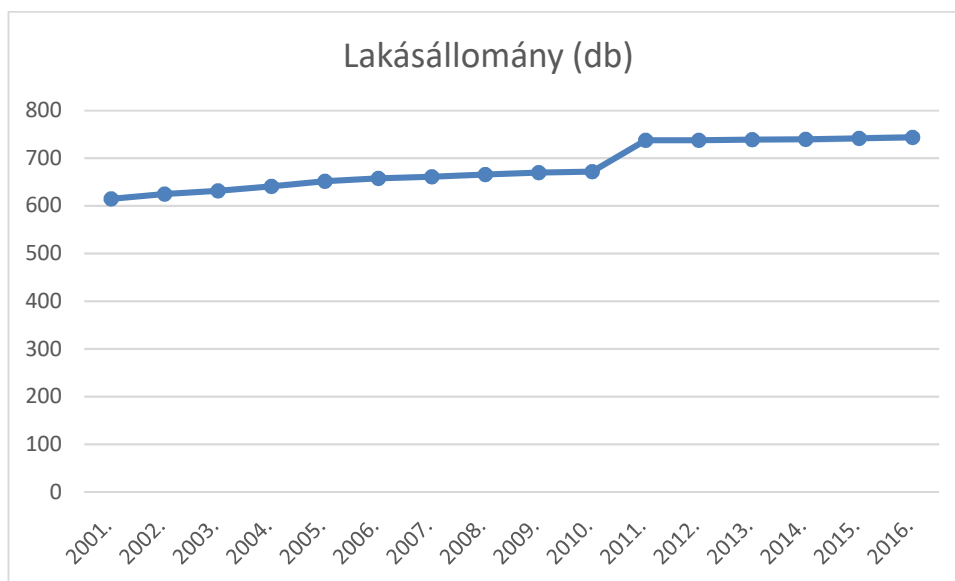
Egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem forintban, éves szinten
forrás: TeIR 2017

A fenti két ábrán látható Iszkaszentgyörgy munkaerejének két, talán legfontosabb makrogazdasági adata. Az első ábrán, amelyen a száz lakosra jutó adófizetők számát mutatja éves ábrán, jól látható, hogy a 2008-tól 2012-ig csökkenő tendenciát mutató adatsor 2012 után növekedésnek indult: a legutolsó mért adat szerint pedig (2012) a lakosság körülbelül fele adófizető, ami statisztikailag megegyezik a Fejér megyei illetve a környező települések átlagával.

A második ábra mutatja Iszkaszentgyörgy illetve a környező települések egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelmét forintban. A Iszkaszentgyörgyi nettó jövedelmek jelentősen, átlagosan több mint 100 000 forintos meghaladják a környező települések átlagos értékét. Ezek a fizetések a 2009-es válság okozta csökkenést követően, 2010 kezdetével újra elkezdtek növekedni, és jelentős növekedést mutatnak. Ezzel egyidőben a Iszkaszentgyörgyi jövedelmek nagyjából megegyeznek és jelentős együtt mozgást mutatnak a Fejér megyei átlaggal. Ez valószínű annak tudható be, hogy rengeteg ingázó munkavállaló található Iszkaszentgyörgyön, akik a közeli székesfehérvári munkahelyeken tudnak munkát vállalni.

Lakáshelyzet:

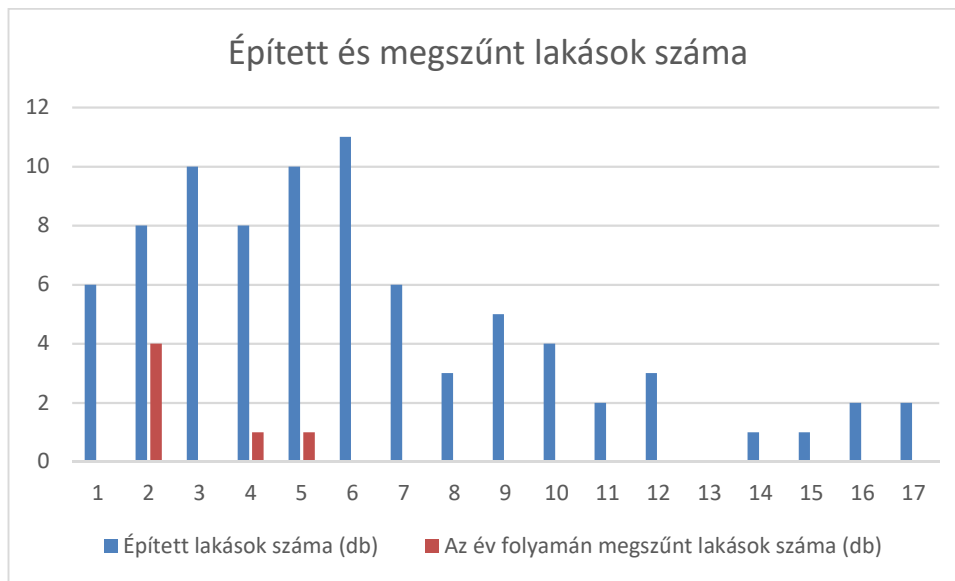
2016-ban a lakásállomány 744 darab volt; 2001 óta 82 lakás épült, illetve 74 lakóépület (forrás: KSH) Az alábbi ábra mutatja a lakásállomány alakulását 2001-től kezdve:

Iszkaszentgyörgy lakásállományának változása 2001-től kezdődően (db)

forrás: KSH

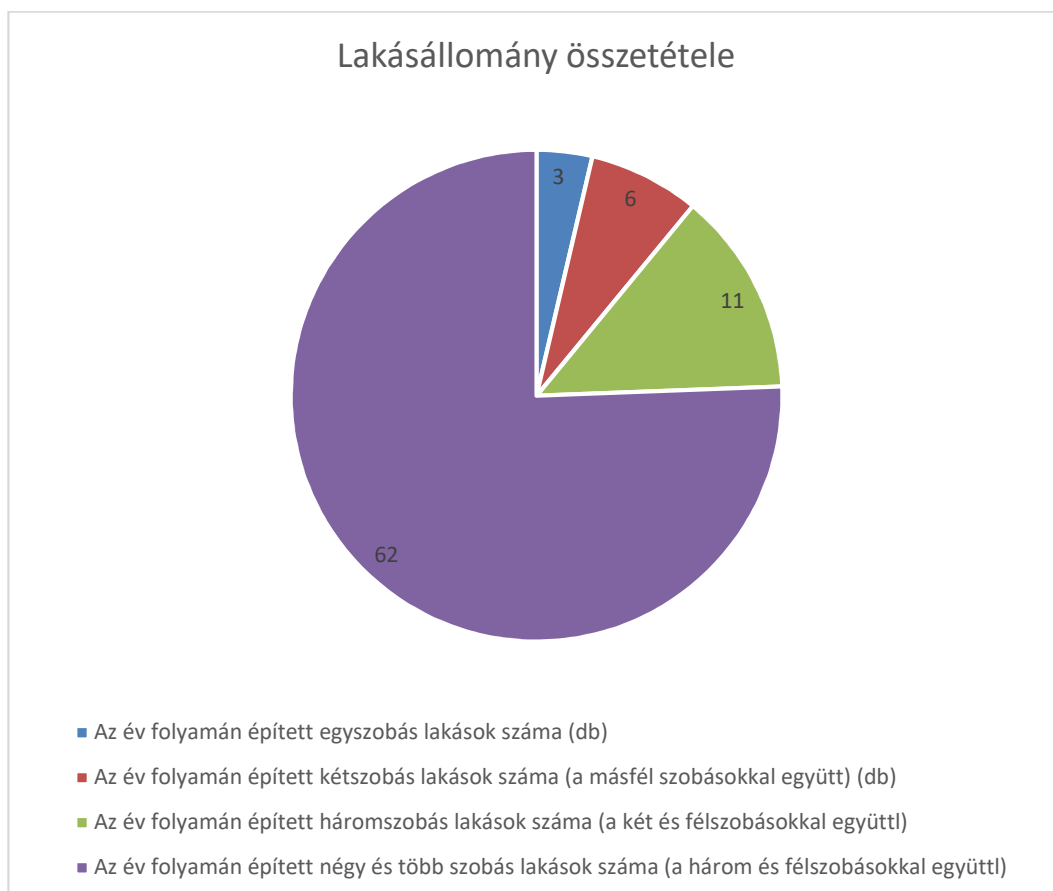
2001-től fokozatosan nőtt a lakásállomány, majd a növekvő trend 2011 óta stagnálni kezdett. A stagnálást jól mutatja a következő ábra is, ahol az épített és megszűnt lakásokat jelzi:

Épített és megszűnt lakások 2001-től -ig

forrás: KSH

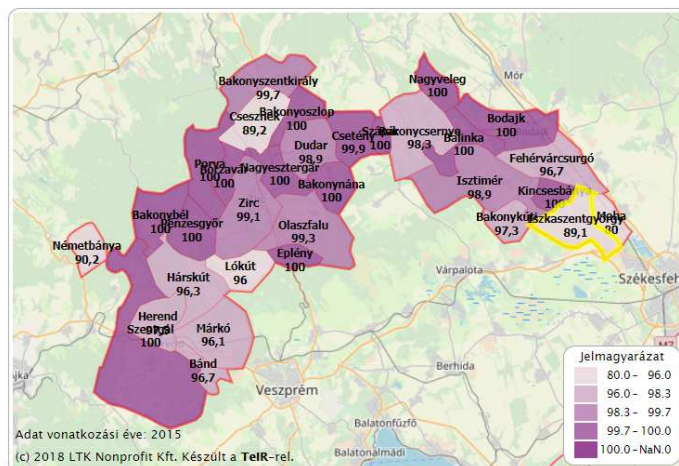
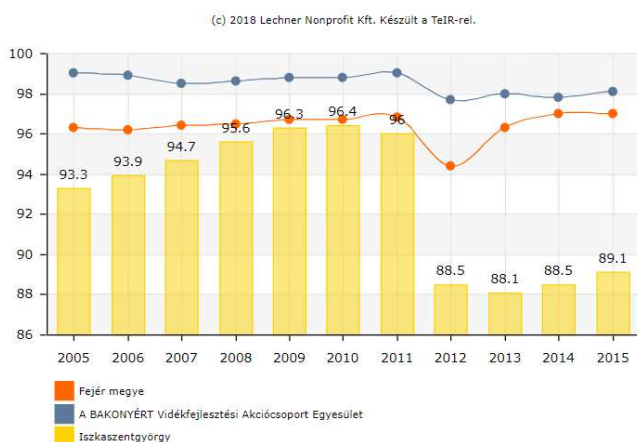
A lakások összetételét szemlélteti a következő ábra:

Lakásállomány összetétele Iszkaszentgyörgy településen (2015)

forrás: KSH

Az ábra jól mutatja, hogy főként a négy és több szobás lakások dominálnak (62db), majd ezt követi a három két és egyszobás lakások száma (11+6+3 db). Az egyszobás lakások száma a többihez képest elenyésző (3 db): ez az összes lakás ~3,7%-a. Az utóbbi években kevés új lakás épült Iszkaszentgyörgyön, azonban az új építésű házak jellemzően legalább háromszobásak. Az egyszobás lakások száma a historikus adatok alapján állandónak tűnik.

Közüzem i vívözvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya százalékban

Forrás: TeIR (Lechner Nonprofit Kft.)

A fenti diagramm mutatja a közüzem i vívözvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások arányát százalékban: ez az adat 2011 után jelentős visszaesést mutat a (2011-es 96%-ról 2012-ben 88,5%-ra), átlagosan az átlag megyei érték alá esve, és környező környező települések átlagos hálózati bekötöttségénél egyaránt alacsonyabb értéket produkálva.

1.7.2. Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok

A településen etnikai konfliktusok nincsenek. A közösségi élet színterei jellemzően a lakóközösségek, az általános iskola és az óvoda, valamint a civil szervezetek által szervezett közösségi programok.

A település közösségi élete jónak mondható, az önkormányzati programok, rendezvények (pl. falunap) általában ingyenes rendezvények, melyen a település lakói viszonylag nagy számban vesznek részt.

Településrészek lehatárolása:

A KSH adatszolgáltatása alapján a település az alábbi településrészekre tagolható:

Iszkaszentgyörgy központi belterület, 2 egyéb belterületi rész: Márványkert és Városkapu üzletközpont, valamint 7 külterületi rész: Sándormajor, Györgymajor, Keletisomosmál, Kisiszka, Aligváriszóló, Leányvágó és Viniczai sarok.

A település

1.7.3. Települési identitást erősítő tényezők (történeti és kulturális adottságok, társadalmi élet, szokások, hagyományok, nemzetiségi kötődés, civil szerveződések, vallási közösségek stb.)

Iszkaszentgyörgy már a honfoglalást megelőző évezredekben is lakott hely volt, bronzkori település nyomait tárták fel a község területén. Később hun, avar, germán népek telepedtek meg. A község nevét már 1193-ban említi egy írásos emlék Izca alakban. Ekkor a mai település helyén 3 falu, Iszka, Szentgyörgy és Atya állt. A török idők alatt is állandóan lakott település. 1735-ben már főúri kastély állt a településen, a falu pedig terjeszkedett, lakosság száma nőtt. 1786-ban a református templom, míg

1860-ban a katolikus templom is épült. A két világháború jelentős anyagi és emberi veszteségekkel járt. 1940-ben bauxitot találtak a településen, azonban a bányászatnak köszönhetően a bánya mélyművelése miatt az 1960-as években eltűnt az értékes karsztvíz a kutakból és a termálvíz a tavakból. 1966-ban a település bányaterületét és környezetét leválasztva önálló bányásztelepülést hoztak létre. A rendszerváltást követően a település népessége folyamatosan növekszik, Székesfehérvár agglomerációs övezetében az egyik legkedveltebb célpontja a fiatal családoknak, illetve a csendre, nyugalomra vágyóknak.

Iszkaszentgyörgyön számos civil szervezet működik aktívan, ilyen például az “Az Iszkaszentgyörgyi Általános Iskoláért” Alapítvány, mely az iskolához kapcsolódó programok, szabadidős tevékenységek megszervezéséért, lebonyolításáért, az iskolai élet, körülmények támogatásáért felel. A sport orientálódású szervezetek között is akad számos példa, érdemes megemlíteni az IKSZE-t (Iszkaszentgyörgyi Kulturális és Szabadidősport Egyesület), a Községi Sportegyesületet és a Szentgyörgyi Solymok Hagyományörző Íjászegyesületet, melynek fő célja az V-X. századig terjedő időszak íjászhagyományainak megőrzése, népszerűsítése, illetve a tradicionális íjászatnak, korabeli harcmódoknak és egyéb hagyományoknak (kézművesség, öltözködés, gasztronómia, stb.) gyakorlása, bemutatása, népszerűsítése előadások keretében.

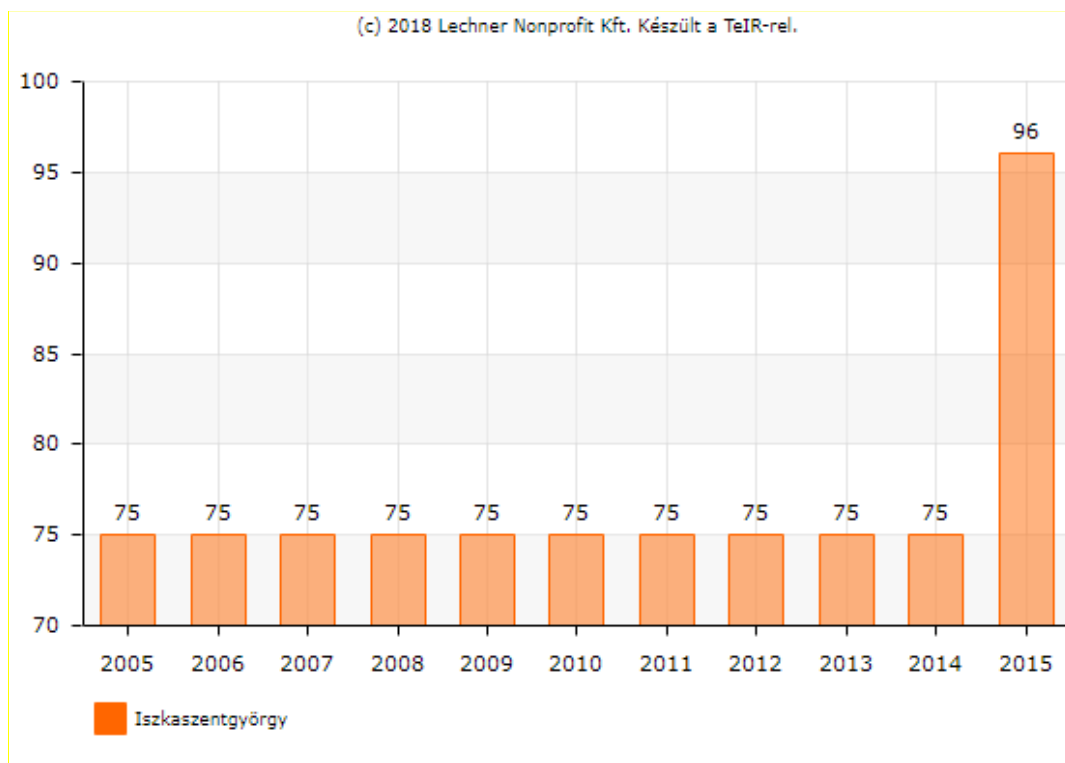
Működik a településen továbbá, nyugdíjas klub, táncsoport, illetve „Házicérnák” Foltvarró Műhely mely a népi kismesterségek (kosárfonás-csuhézés, stb.) felelevenítését, illetve a munka nélkül maradt emberek foglalkoztatását tűzte ki célul. Foglalkoztak kötéssel, szövással, horgolással, majd egy újabb „szerelem” a foltvarrás vette át a főszerepet.

Fontos megemlíteni az iszkaszentgyörgyi önkéntes tűzoltók egyesületét melyet 1884.március 8-án alapították Moha és Sárkeresztes községekkel közösen. Iszkaszentgyörgy a székesfehérvári hivatásos tűzoltóság körzetéhez tartozik, ezért a tüzeseteknél a riasztás Székesfehérvárra fut be. A polgárőr egyesület a település állandó rendfenntartását, védelmét hivatott szolgálni.

1.8. A település humán infrastruktúrája

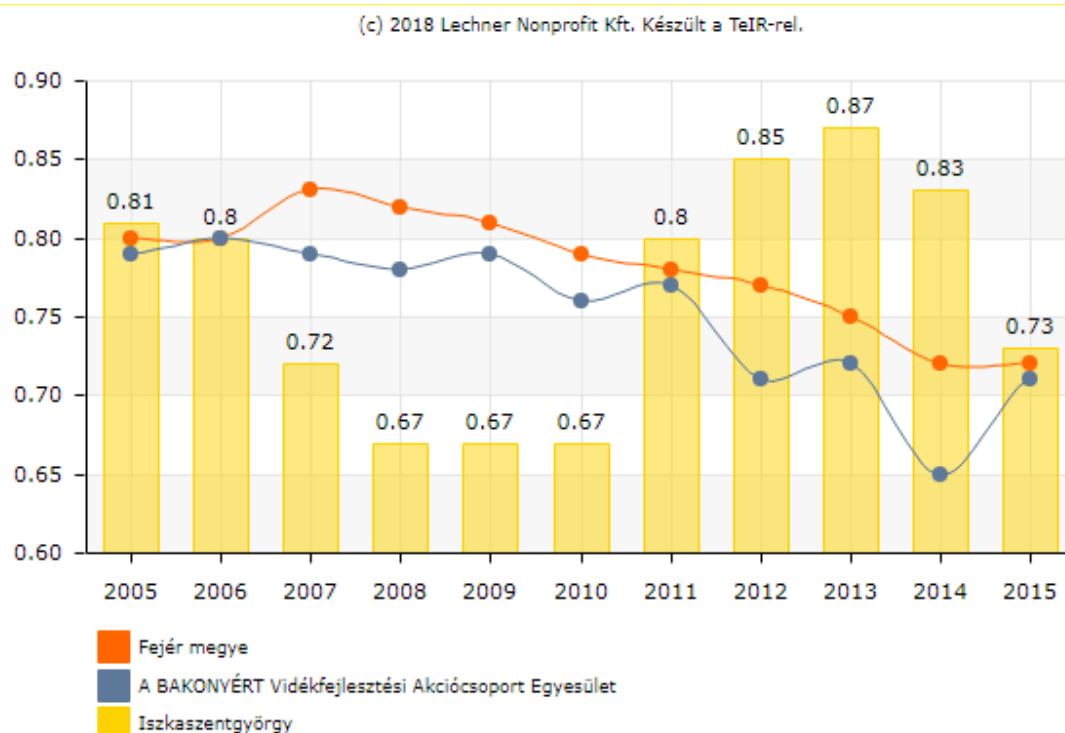
1.8.1. Humán közszolgáltatások (oktatás, egészségügy stb.)

A település nyugodt, csendes lakókörnyezetet biztosít az itt élők számára. Bölcsőde nem működik a településen, azonban az önkormányzat tervei között szerepel egy minibölcsőde kialakítása. Óvoda és általános iskola található Iszkaszentgyörgyön.

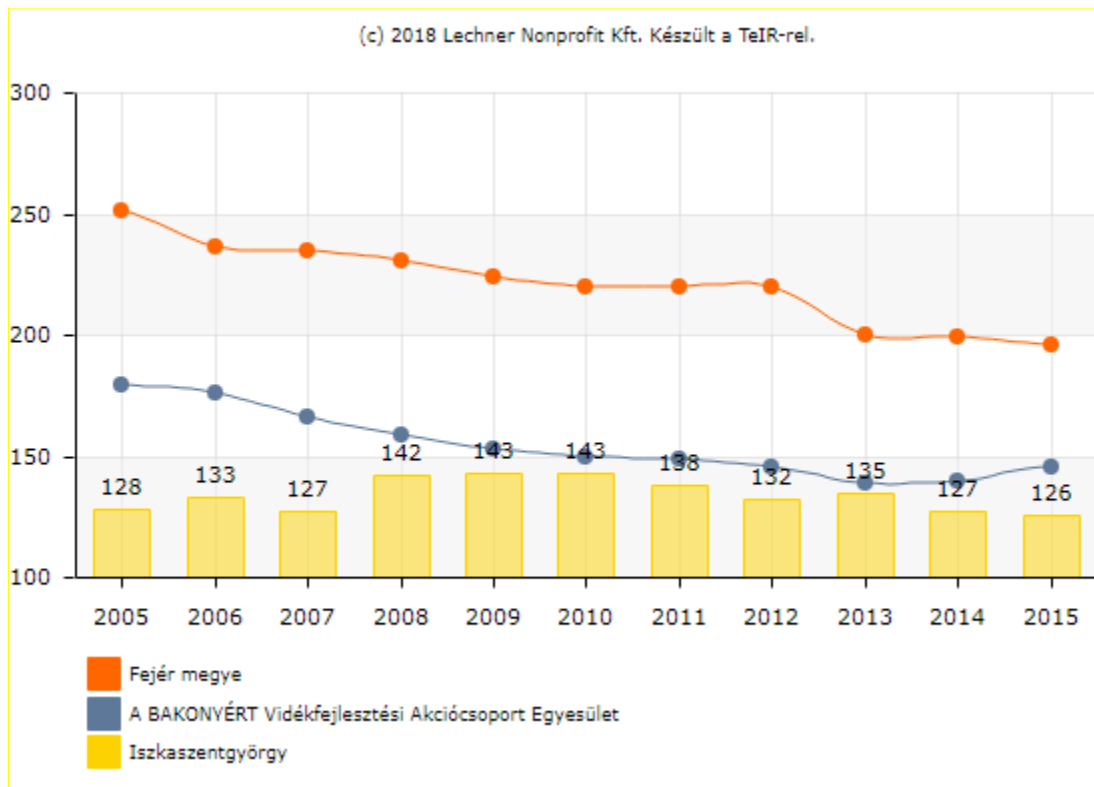
Óvodai férőhelyek száma Iszkaszentgyörgyön

Forrás: TeIR

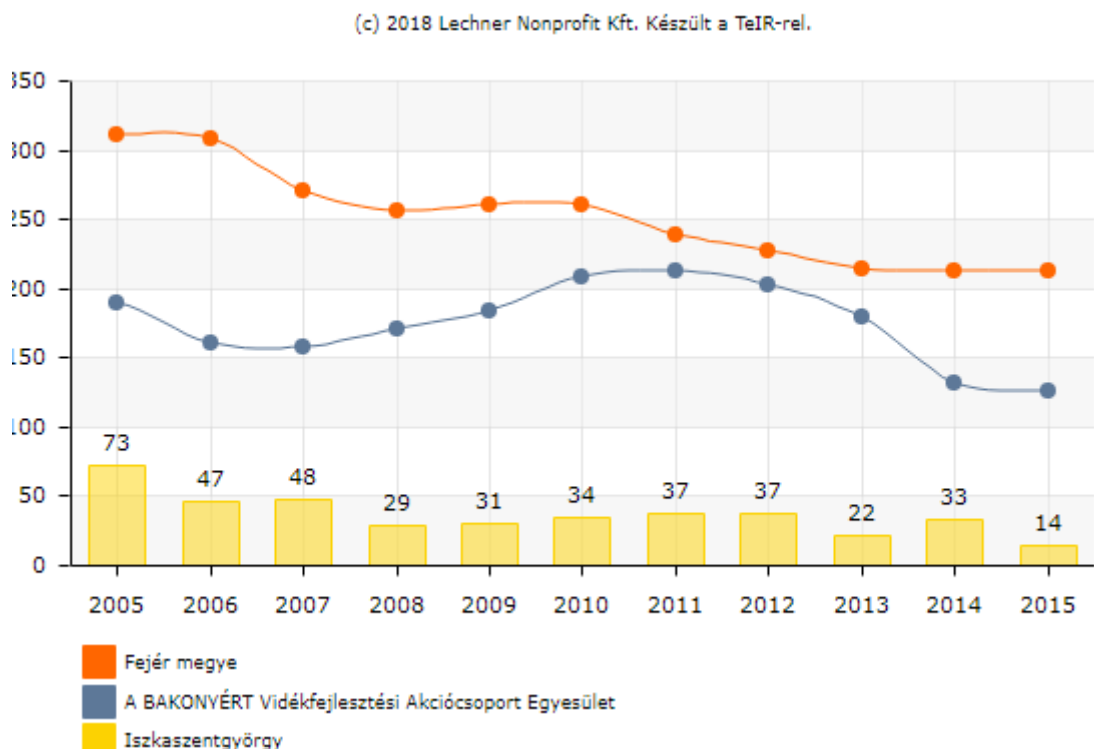
Egy óvodai férőhelyre jutó 3-5 évesek száma Iszkaszentgyörgyön

Forrás: TeIR

Általános iskolai tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt)

Forrás: TeIR

A települési könyvtárakból kölcsönzött könyvtári egységek száma száz lakosra Iszkaszentgyörgyön

Forrás: TeIR

A Iszkaszentgyörgyi Vackor Óvoda már 1974 óta működik, először egy, majd két csoporttal. 2015 szeptemberétől 96 férőhelyes az intézmény. A négy csoport mindegyike jól felszerelt, 60 m²-es tornaterem biztosítja a gyerekek mozgásfejlesztését. Ezenkívül logopédiai szoba is kialakításra került, logopédus és gyógypedagógus fejleszti itt a gyerekeket. Az intézmény Zöld óvoda címmel rendelkezik. Sajátos hagyományaik közé tartoznak: Cimbora és Mihály nap, Adventi készülődés,

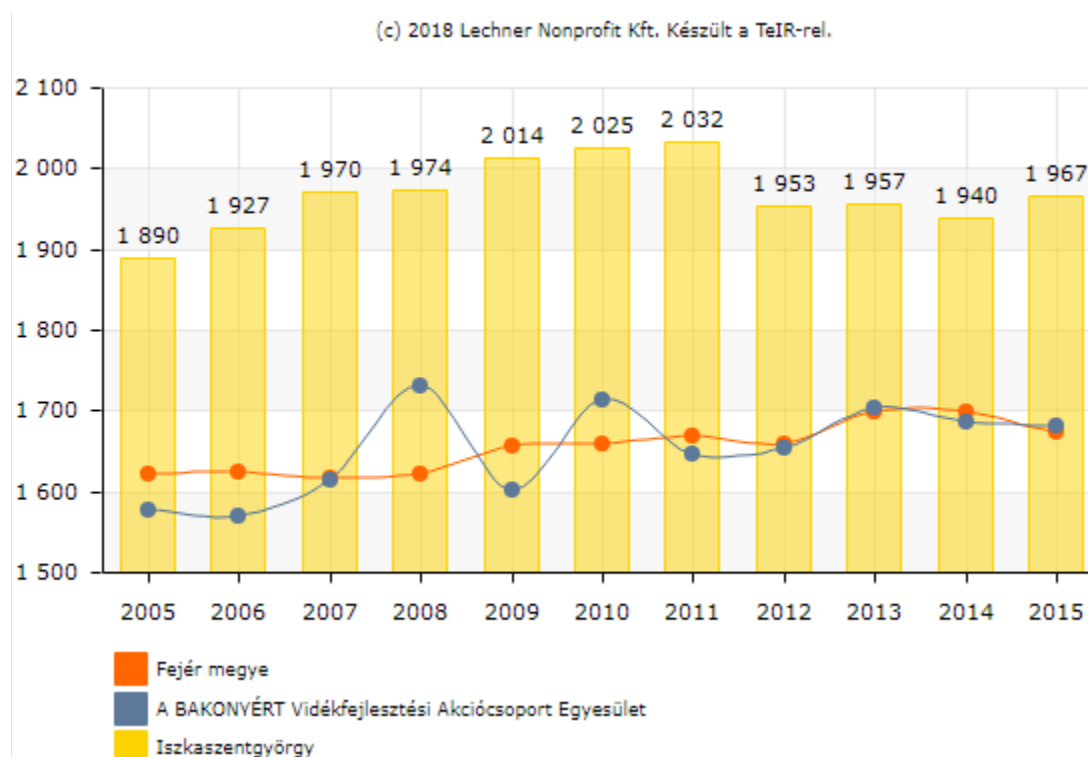

színházlátogatás, úszás, mesedélután, Mohai Tikverőzés nagycsoportosokkal, és a Vackor hét, ahol változatos programokat kínálnak a gyerekeknek, és szüleiknek. A településen minden gyermek számára biztosított az óvodai ellátás. Nincs a településen olyan óvodás korú gyermek, aki nem vesz részt óvodai nevelésben.

A Iszkaszentgyörgyi Általános Iskola 8 osztályt működtet 15-20 fős osztálylétszámmal. Az iskola nemcsak a helyiek, hanem a környékbeli települések iskoláskorú diákjait is fogadja. az intézményben fejlesztő pedagógus és logopédus segíti a nehézségekkel küzdő diákok haladását. Az iskola saját könyvtárral és videótárral rendelkezik.

Az iskola szomszédságában működik a Művelődési Ház.

Mindhárom intézmény az Amadé-Bajzáth-Pappenheim Kastélyban működik. Az épület a közösségi események, programok, rendezvények megtartására is helyet biztosít.

Egy házi- és házi gyermekorvosra jutó lakosok szám Iszkaszentgyörgyön

Forrás: TeIR

Iszkaszentgyörgyön házi- és házi gyermekorvosra jutó lakosok szám Iszkaszentgyörgyön, továbbá védőnői szolgálat is működik.

1.8.2. Esélyegyenlőség biztosítása

Az önkormányzat az a 149/2013.(XI.27.) számú határozatával fogadta el a Helyi Esélyegyenlőségi Programot.

„A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Fő célkitűzéseink:

az esélyegyenlőség folyamatos érvényesítése a különböző önkormányzati határozatok meghozatalában, intézkedések megtételében,
 a hátrányos megkülönböztetés csökkentése, megszüntetése,
 a megkülönböztetéstől mentes gondolkodás erősítése,
 az egyenlő bánásmód és az egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása a hátrányos helyzetű csoportok számára:

- időskorú személyek,
- fogyatékossgal élő emberek,
- munkanélküli emberek,
- munkába visszatérő személyek,

- pályakezdő fiatalok,
- nők és munkahelyen foglalkoztatott kisgyermekes szülők,
- mélyszegénységben élők és roma származású emberek,
- alacsony iskolai végzettségű személyek.

Együtműködés és együttműködés összehangolása az esélyegyenlőség biztosítása érdekében

- a közoktatási,
- a foglalkoztatási
- a közművelődési,
- a szociális,
- az egészségügyi,
- más közszolgáltatási területen”

Az esélyegyenlőségi programot a képviselőtestület 2017-ben áttekintette és megállapította, hogy a program felülvizsgálta nem szükséges, azt változatlan formában helybenhagyta.

1.9. A település gazdasága

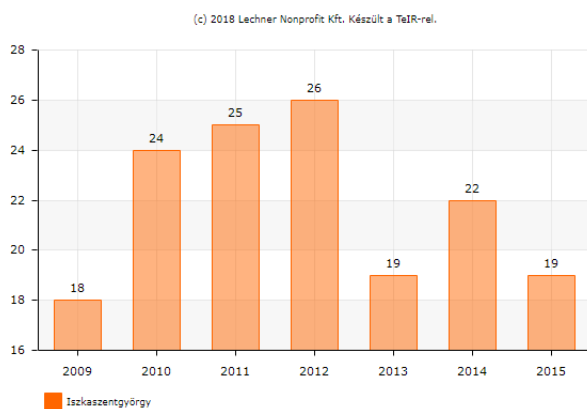
1.9.1. A település gazdasági súlya, szerepköre

Iszkaszentgyörgy külterületén található szántóföldek nem túl jó minőségűek, kövesek és aránylag alacsony aranykoronaértékkel rendelkeznek. A szántók ezért legfeljebb búza, kukorica és árpa termesztését teszik lehetővé. A szőlőhegyek kiskerti művelést tesznek lehetővé, de elsősorban magáncélú kertészkedést folyik a területen. A településen regisztrált gazdasági szereplők az alábbi diagramokon, táblázatban láthatók:

Regisztrált őstermelők száma (2011)	25
Működő mezőgazdasági vállalkozások száma (2011)	0
Működő egyéni vállalkozók száma (2011)	0
Működő társas vállalkozások száma (2011)	50
Működő mezőgazdasági vállalkozások száma (2011)	2
Működő társas vállalkozások száma a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat nemzetgazdasági ágakban	0
1-9 fős működő társas vállalkozások száma (2011)	15
9-nél több fős működő társas vállalkozások száma (2011)	110
10-49 fős működő vállalkozások száma (2011)	5
50-249 fős működő vállalkozások száma (2011)	2
250-x fős működő vállalkozások száma (2011)	0
Működő vállalkozások száma az ipar-építőiparban (2011)	25
Működő vállalkozások száma a szolgáltatásokban (2011)	142

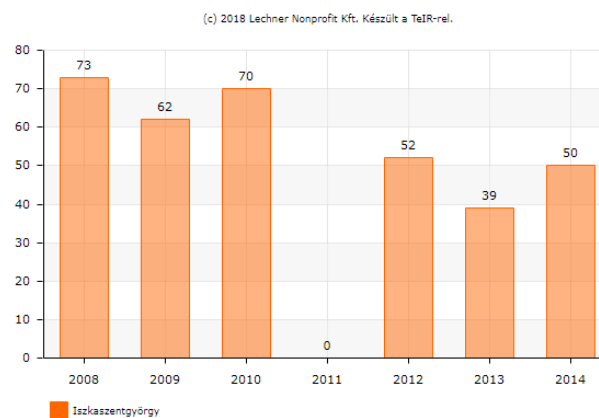
Vállalkozások száma Iszkaszentgyörgyön 2011-ben

Forrás: TeIR

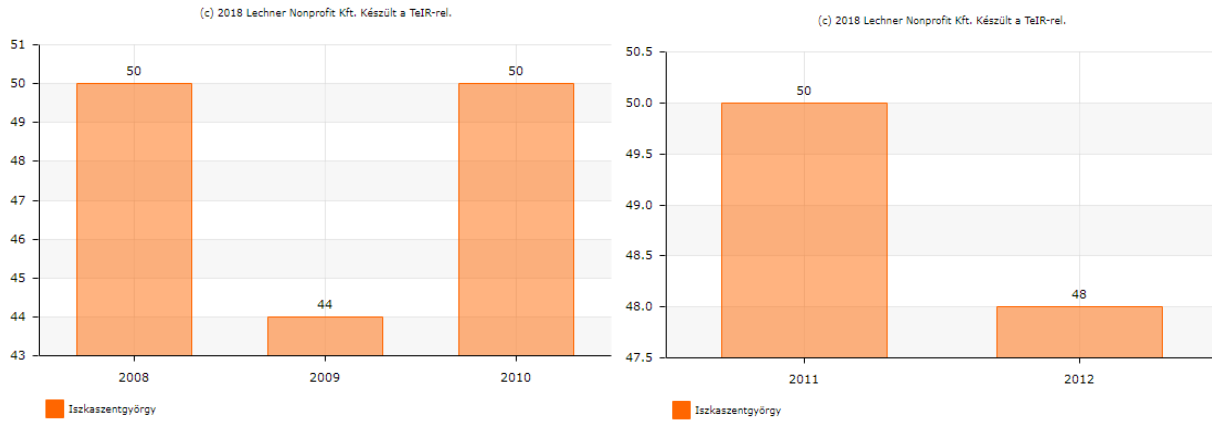
Regisztrált őstermelők száma
Iszkaszentgyörgyön

Forrás: TeIR

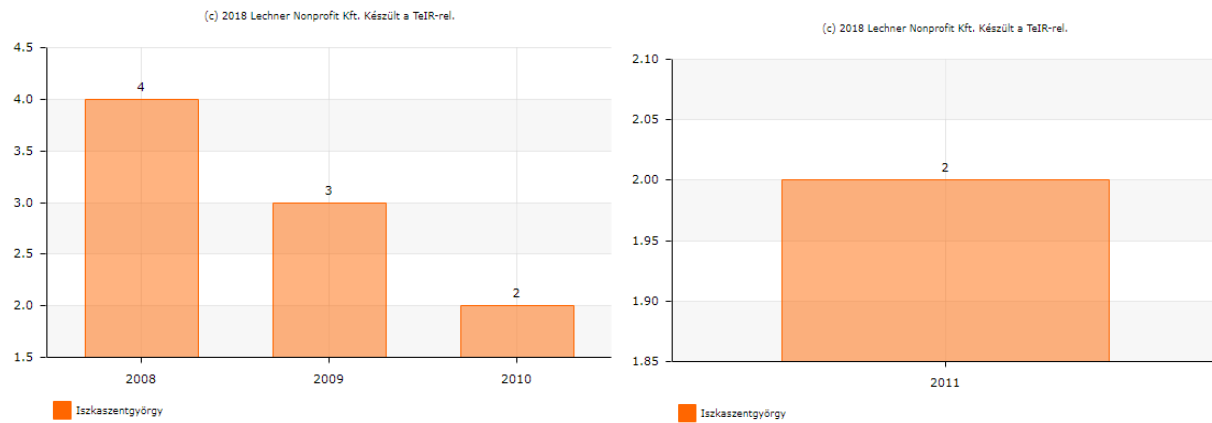

Működő egyéni vállalkozók száma
Iszkaszentgyörgyön

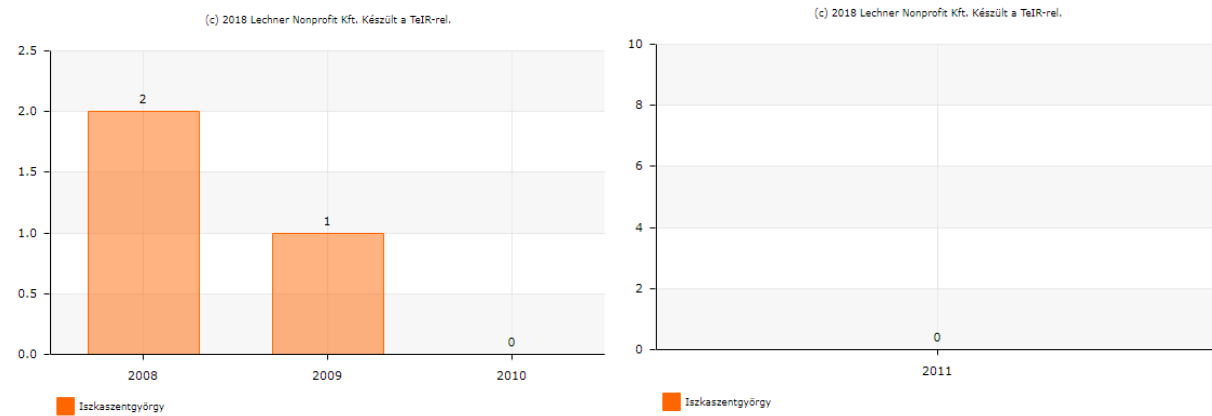
Forrás: TeIR

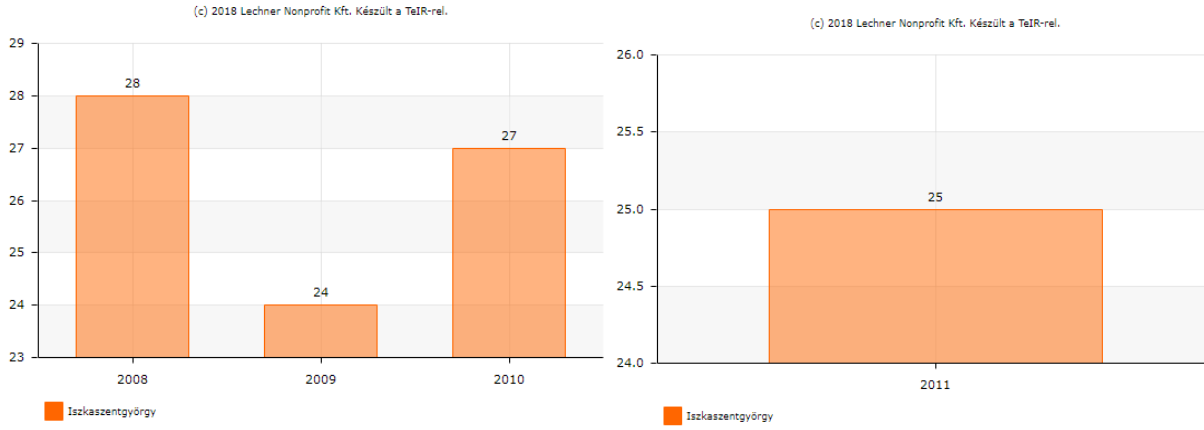
Működő társas vállalkozások száma Iszkaszentgyörgyön
 Forrás: TeIR

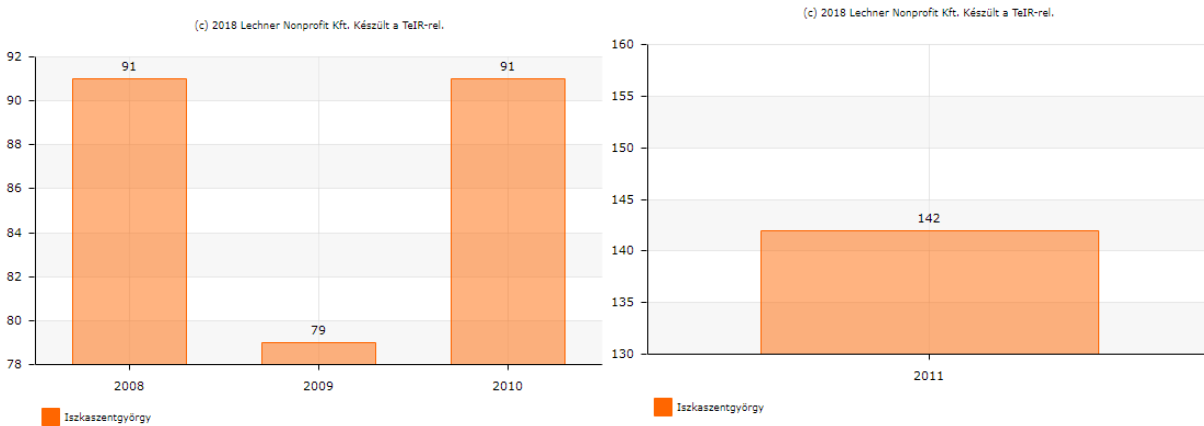
Működő mezőgazdasági vállalkozások száma Iszkaszentgyörgyön
 Forrás: TeIR

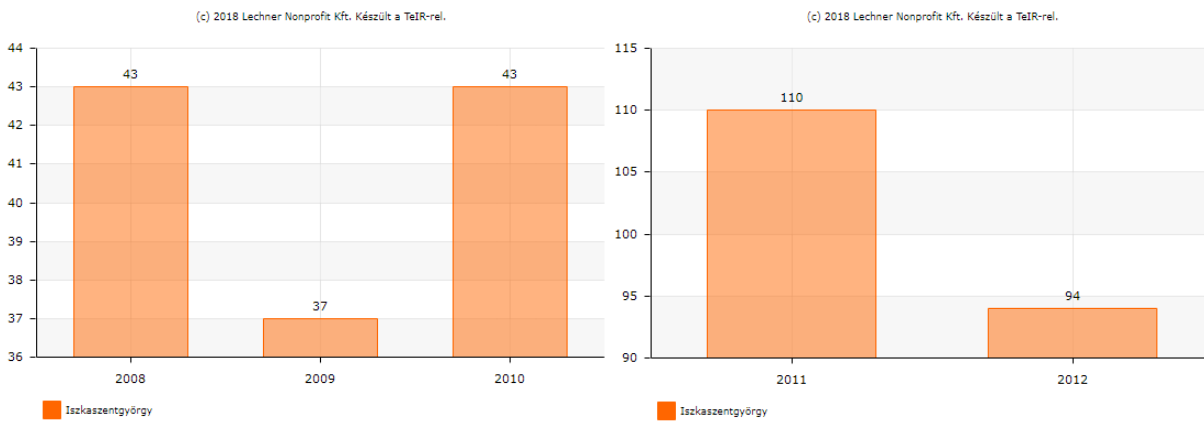
Működő társas vállalkozások száma a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat nemzeti gazdasági ágakban Iszkaszentgyörgyön
 Forrás: TeIR

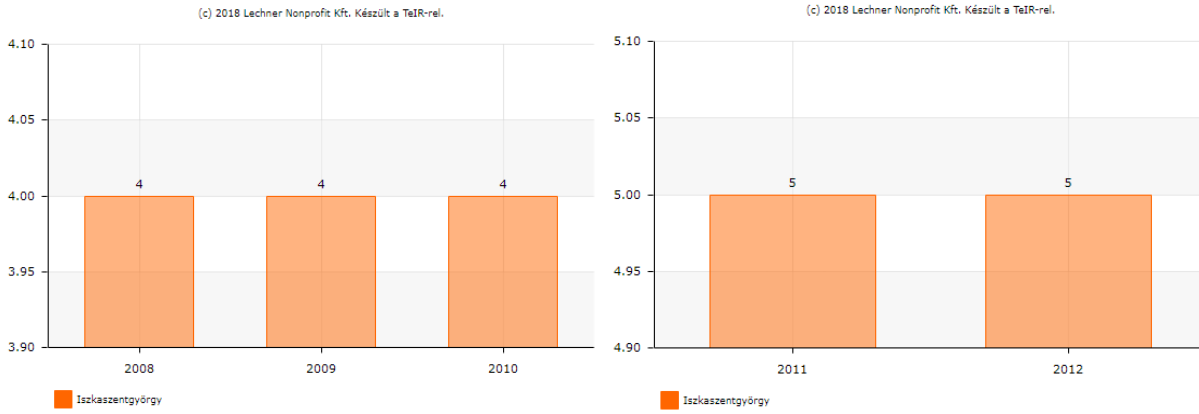
Működő vállalkozások száma az ipar-építőiparban Iszkaszentgyörgyön
 Forrás: TeIR

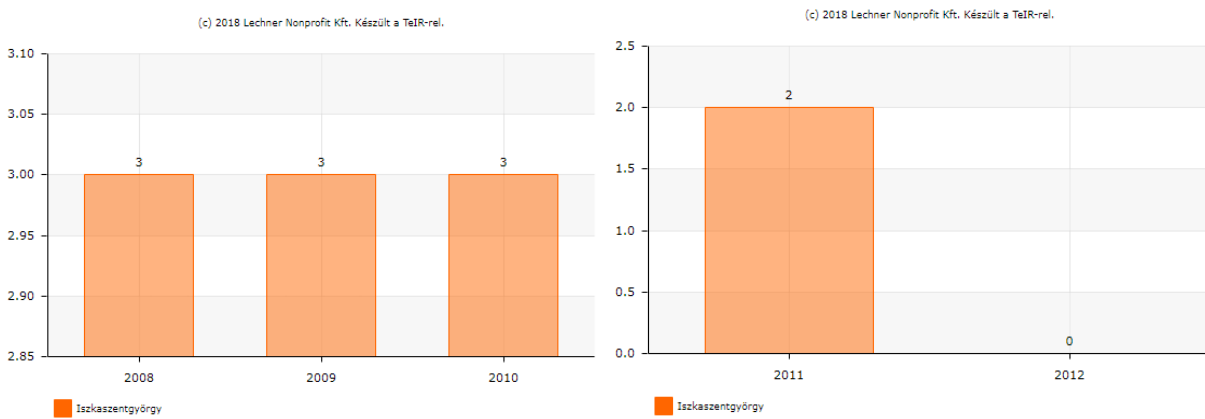
Működő vállalkozások száma a szolgáltatásokban
 Forrás: TeIR

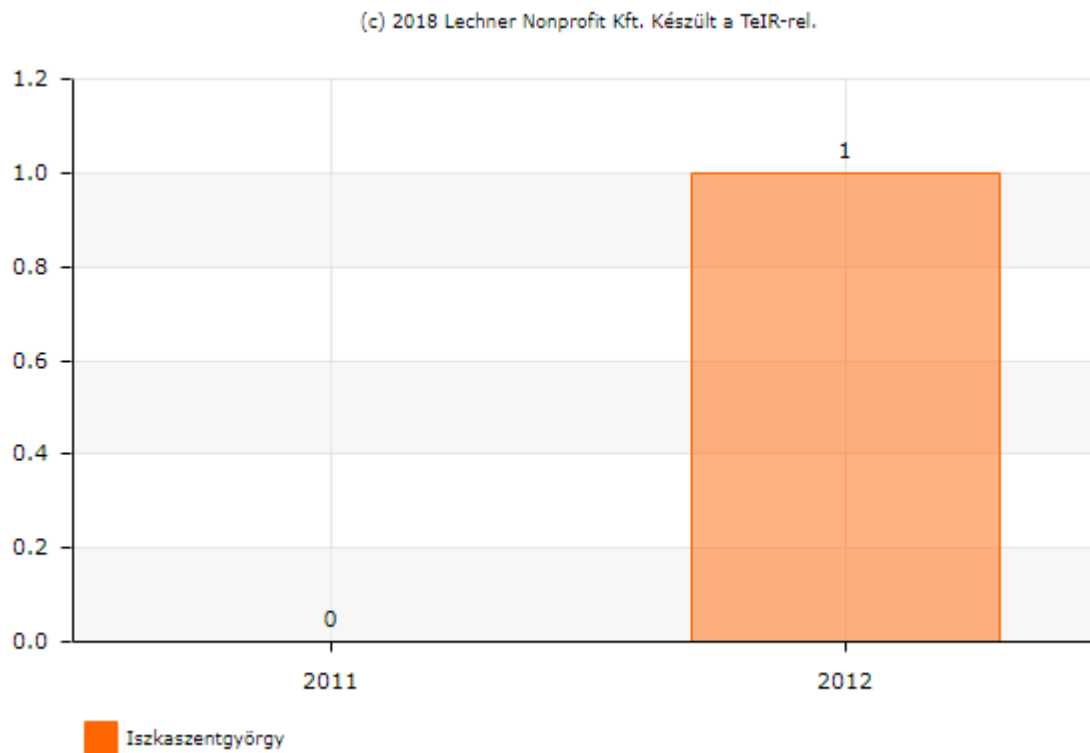
1-9 fős működő társas vállalkozások száma
 Forrás: TeIR

10-49 fős működő társas vállalkozások száma
 Forrás: TeIR

50-249 fős működő társas vállalkozások száma
 Forrás: TeIR

250-x fős működő társas vállalkozások száma
 Forrás: TeIR

1.9.2. A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői

Iszkaszentgyörgyön a főbb termelő gazdasági ágazat az ipar-, építőipari ágazat, bányászat, mely az összes vállalkozás 68,3%-át teszi ki. A mezőgazdaság aránya 8,28 %, jellemzően állattartó telepek. A szolgáltatások a gazdaság 23,42 %-át adják.

A szolgáltatások a megyeszékhely közelsége miatt inkább az alapfokú ellátásra, szállítmányozásra korlátozódnak.

1.9.3. A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai települést érintő fejlesztési elképzelése

A gazdasági szervezetek jellemzően kis mértékű fejlődő termelő tevékenységet folytatnak.

A településen két fő területre összpontosulnak a telephellyel rendelkező vállalkozások.

A vállalkozások kis csoportja a település belterületén találhatóak, a szolgáltatások nem korlátozódnak a településközpontokra. Ezekben a területeken a fejlesztések építésjogi feltételei a több gazdasági társaság esetében korlátozottak a meglévő telekszerkezet és építmények miatt.

A település külterületén a Déli gazdasági területen találhatóak a jelentős vállalkozások.

A településen működő külszíni fejtésű bánya található, melynek bővítése várható a közeljövőben.

A külterületi telepeket, volt majorokat a hatályos településrendezési eszközök gazdasági területként szerepelteti.

A külterületen levő mezőgazdasági vállalkozások többnyire állattartással foglalkoznak.

1.9.4. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők (elérhetőség, munkaerő képzettsége, K+F stb.)

A vállalkozások közül könnyen megközelíthetők. A déli gazdasági terület a 8. számú főút két oldalán alakult ki.

A gazdasági társaságok egy részének tevékenysége helyhez kötött (bányászati tevékenység, állattartó telep stb.). A dolomitbányából történő szállítás a település belterületét csak kis mértékben érinti. A tevékenység nem igényel nagyszámú magasan képzett munkaerőt, ezért a megfelelő munkaerő a térségben rendelkezésre áll. Az építőipari és a szállítmányozó vállalkozások számára is rendelkezésre áll szabad munkaerő. A K+F tevékenységről nincs elég információnk, az építőipari vállalkozásokban a tevékenysége nem kötődik kizárólag a településhez.

1.9.5. Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)

Iszkaszentgyörgyön az ingatlanpiac az országos átlag szerinti. A gazdasági társaságok a már meglévő telephelyeiken bővítik a tevékenységüket. Új gazdasági tevékenység iránti ingatlan kereslet a felélénkült. A hatályos településszerkezeti tervben rendelkezésre áll fejlesztésre kijelölt gazdasági terület. A gazdasági fellendülés miatt az önkormányzat a gazdasági területeket meg kívánja tartani.

Az önkormányzatnak erősítenie kell a kistérségben betöltött szerepét. Különösen meghatározó jelentőségű az oktatás, nevelés területe, a területfejlesztéssel kapcsolatos együttműködés a térség többi önkormányzataival.

A partnertelepülési kapcsolat mellett törekedni kell a Iszkaszentgyörgyhoz közel azonos lélekszámú hazai községekkel való szorosabb együttműködés kialakítása.

INTÉZMÉNYEK

Iskolák-óvodák, kulturális intézmények :

Iszkaszentgyörgyön az Általános Iskola működik műemlék kastély épületében működik. Az intézményben nyolc osztályban mintegy 130 tanulót oktatnak. Az intézmény állami fenntartásban van.

Az óvoda fenntartója az önkormányzat. Az óvodában 3 csoportban 90 férőhely van, mely szinte 100%-a kihasznált. Az önkormányzat pályázati forrás felhasználásával bővíti az óvodát.

A művelődési ház a műemlék kastélyban van.

A posta, gyógyszertár, virágbolt mellett a megújult épületben kapott helyet a községi könyvtár, az e-Magyarország Pont, a községi egyesületek irodái és a közösségi helyiségek.

Egészségügyi intézmények :

A községben egy körzetes háziiorvosi szolgálat biztosítja az egészségügyi alapellátás. A fogászat, gyermekorvosi szolgálat egy épületben található a védőnői szolgálattal. A gyógyszertár a Rákóczi utca elején található.

Egyházi intézmények:

A katolikus egyház a Szentháromság plébániát működteti a településen. A katolikus templom épülete műemlék.

A református egyházközség temploma és a parókia a Rákóczi utcában található. A templom műemléki védelem alatt áll, a közelmúltban szépen felújították az épületet.

Igazgatási intézmények :

Polgármesteri hivatal, illetve körzeti megbízott és polgárőr egyesület, takarékszövetkezet és posta is működik.

Egyéb:

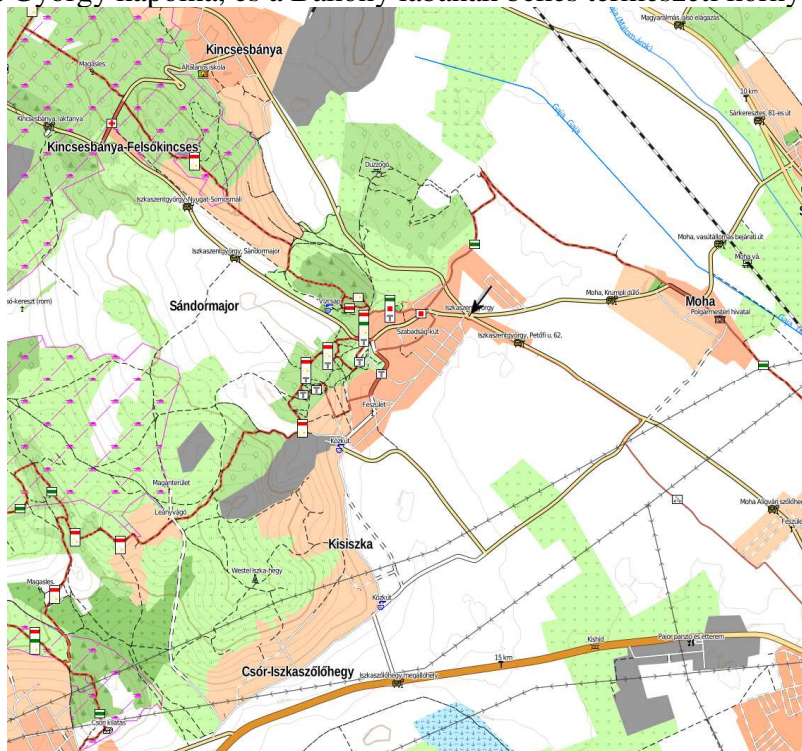
A községben egy temető is működik, a 014/1 hrsz-ú ingatlanon, a temető fenntartásáról az önkormányzat gondoskodik.

1.10.3. Gazdaságfejlesztési tevékenység

Az önkormányzat gazdaságfejlesztő tevékenysége keretében együttműködik a település gazdasági vállalkozásaival, a településfejlesztési célok meghatározásában alapvető tényező a gazdasági társaságok támogatása.

Idegenforgalom

A település idegenforgalmi potenciálját elsősorban a műemlék kastély, valamint a műemlék templomok, a Szent György kápolna, és a Bakony lábának békés természeti környezete adja.

A települést érintő túraútvonalak érintik (forrás: <http://terkep.turistautak.hu>)

A települést az országos piros és zöld jelzésű turista-útvonalak érintik.

Jelenleg a község természeti adottságai turisztikai szempontból kihasználatlanok. A műemlékek látogatottsága elenyésző. A településen jelen levő kiskereskedelmi egységek és szolgáltatások nem alkalmasak arra, hogy kiránduló turizmus épüljön rá. Településrendezési eszközökkel is ösztönözni kell az idegenforgalom fellendülését.

1.10.4. Foglalkoztatáspolitikai

A településen a foglalkoztatók száma megfelelőnek mondható, a település munkaképes korú lakosságából a közfoglalkoztatásba bevont álláskeresők száma kevés.

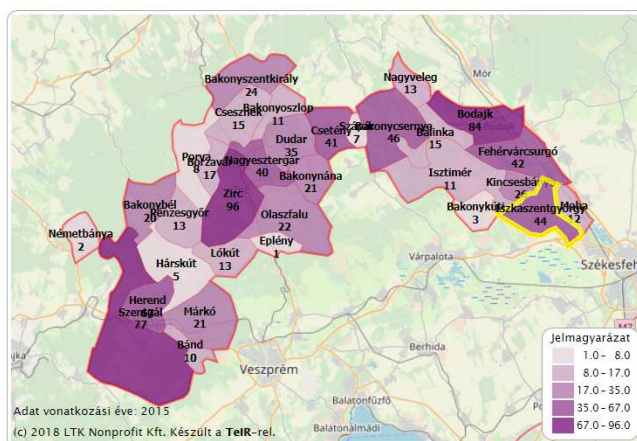
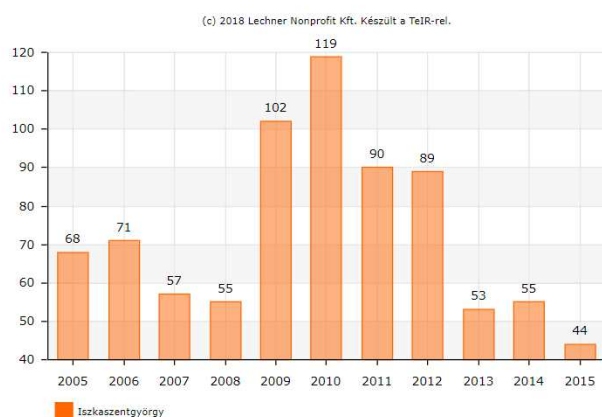
A helyben foglalkoztatás elősegítését szolgálja az önkormányzat gazdaságpolitikája is.

A foglalkoztatás szempontjából hátrányos helyzetűek közé sorolható az idősebb, nyugdíj előtt álló korosztály, a gyermekvállalást követően a munkaerőpiacra visszatérő nők, valamint a megváltozott munkaképességű emberek. A 15-24 éves korosztály munkaerő-piaci részvétele viszonylag alacsony, a fiatalok munkától való távolmaradása főként a képzési idő meghosszabbítása okozza, ugyanakkor ez a jelenség képzetlenebb munkaerő megjelenését is elősegíti a munkaerő piacon. Miután a településen csak általános iskola működik, a közép- és felsőoktatási tanulmányokat folytató fiatalok tanulmányaik idejére elkerülnek a településről, jobb esetben csak bejárnak a közeli megyeszékhelyre tanulni.

A fiatalok helybentartása az önkormányzat fontos feladata, melynek keretében kialakításra kerültek közösségi terek, melyeknek működtetése folyamatos. Az ifjúság számára kialakított közösségi terekben a helyi fiataloknak képzéseket, szabadidős és sportprogramokat szerveznek. A fiatalok helyben tartása, az elvándorlás mérséklése, a települések informális ifjúsági csoportjainak megerősítése közösségfejlesztő a településen élők közös érdeke.

Regisztrált munkanélküliek száma (fő)

Regisztrált munkanélküli az a személy, aki a munkaviszony létesítéséhez szükséges feltételekkel rendelkezik, és oktatási intézmény nappali tagozatán nem folytat tanulmányokat, és öregségi nyugdíjra nem jogosult, valamint rehabilitációs járadékban nem részesül, és az alkalmi foglalkoztatásnak minősülő munkaviszony kivételével munkaviszonyban nem áll és egyéb kereső tevékenységet sem folytat, és elhelyezkedése érdekében az illetékes kirendeltséggel együttműködik, és akit az illetékes kirendeltség álláskeresőként nyilvántart.

1.10.5. Lakás- és helyiséggazdálkodás

Lakóterületek fejlesztése:

A településen az elmúlt 15 évben több új lakás, vagy ingatlan került megépítésre, kialakításra. A községben van szabad, értékesíthető, illetve bontásra ítélt épület, megosztható építési telek, a hatályos településrendezési eszközök jelentős lakóterületi fejlesztést tartalmaznak.

Értékesíthető vagy bérlet útján hasznosítható önkormányzati helyiségek, ingatlanok nem állnak rendelkezésre

Az igény azonban a többnyire teljes közművel rendelkező építési telkek iránt folyamatos.

A pihenésre, aktív kikapcsolódásra alkalmas, rendezett táji és települési környezetben lévő volt zártkerti ingatlanok iránti kereslet csekély de bízva a gazdasági fellendülésben a hatályos településrendezési eszközökben kijelöl új lakóterületeket az önkormányzat fejlesztési területként meg kívánja tartani.

A település úthálózatának szinte 100 %-a szilárdburkolattal ellátott, törekedni kell a teljes útfelület burkolattal történő kiépítésére valamint, a meglévő burkolatok folyamatos javítására karbantartására.

1.10.6. Intézményfenntartás

A települési intézmények közül az óvodát, művelődési házat és a könyvtárt az önkormányzat tartja fenn.

1.10.7. Energiagazdálkodás

A településen az energiatakarékos üzemeltetés követelményei szerinti fejlesztés eddig az óvodánál kezdődött meg.

Az önkormányzati intézmények energiahatékonyságának fejlesztése szerepel az önkormányzat 2015-2019. évi gazdasági programjában.

Jelenleg zajlik egy 75 milliós energiahatékonysági pályázat megvalósítása a községháza és egészségház, volt orvosi rendelő és a sportöltöző épületeinél.

A közvilágítás korszerűsítése megkezdődött, a közeljövő feladata a hagyományos közvilágítási lámpatestek teljeskörű cseréje energiatakarékosra, melyet az önkormányzat pályázati forrásból tud csak megvalósítani.

1.11. Településüzemeltetési szolgáltatások

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) bekezdése, 20 kiemelt helyi közügy, valamint helyben biztosítható közfeladat között másodikként említi a településüzemeltetési feladatokat, melyek a következők:

- köztemetők kialakítása és fenntartása,
- a közvilágításról való gondoskodás,
- kéményseprő-ipari szolgáltatás biztosítása,
- a helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása,
- közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása,
- gépjárművek parkolásának biztosítása

Az önkormányzat a településüzemeltetési feladatait az önkormányzat 100%-os tulajdonában álló kft, az ISZKOM Kft végzi.

1.12. A táji és természeti adottságok vizsgálata

1.12.1. Természeti adottságok

Iszkaszentgyörgy Község közigazgatási területe két magyarországi középtáj (Bakony-vidék és Vértes–Velencei-hegyvidék) határvonalán terül el a következő két kistáj területén:

A község nyugati (nagyobb) része:

Makrorégió (nagyta):	Dunántúli-középhegység nagyta
Mezorégió (középtá):	Bakony-vidék középtá
Mikrorégió (kistá):	Keleti-Bakony kistá

A község keleti (kisebb) része:

Makrorégió (nagyta):	Dunántúli-középhegység nagyta
Mezorégió (középtá):	Vértes–Velencei-hegyvidék középtá
Mikrorégió (kistá):	Móri-árok kistá

A természeti adottságokat e két kistáj jellemzői alapján értékeljük (Magyarország kistájainak katasztere, MTA Földrajztudományi Kutatóintézet, Budapest, 2010.). Az értékelésbe nem vonjuk be a közlekedés, a településhálózat és a népesség témákat, melyek a jelenlegi tájvizsgálat szempontjából érdektelenek vagy kisebb jelentőségűek.

A vizsgált terület (Iszkaszentgyörgy Község közigazgatási területe) a Keleti-Bakony kistáj DK-i részén és a Móri-árok kistáj D-i szegélye mentén terül el. A két kistáj (egyben középtá) határvonala a település belterületétől K-re illetve ÉK-re húzódik néhány száz méterre, ahol a terep már közel sík és a 120–130 mBf-i szint alá süllyed. A kistájak közötti határvonalak egyébként sem mindig jól meghatározott, egyértelmű vonalak. Ebben az esetben sincs a tájban olyan tájjelem, ami a két kistáj közötti határvonalat egyértelműen jelezné.

A következőkben egymás mellett értékeljük a két kistáj tulajdonságait:

Domborzat

<i>Keleti-Bakony kistáj</i> <i>(Iszkaszentgyörgy Ny-i része)</i>	<i>Móri-árok kistáj</i> <i>(Iszkaszentgyörgy K-i része)</i>
A kistáj mai geomorfológia képét az egységes Tési-fennsík, a hegyközi medencék (Balinkai-, Alsóperepusztai-medence), a pannóniai abrázióval átformált, lenyesett lépcsős fennsík-peremek, abráziós síkok, pedimentek, glacisok formacsoportjai határozzák meg. A fennsíkok enyhén hullámos, gyengén tagolt központi területeivel ellentétben a peremek aprólékosan szabdaltak és itt tapasztalhatók a legnagyobb relatív reliefek is. Így az erdő- és mezőgazdasági hasznosítás szempontjából a domborzat területenként eltérő adottságokkal rendelkezik.	A Bakonyt a Vértestől elválasztó Móri-árok a Dunántúli-középhegység legnagyobb és legbonyolultabb fejlődésmentet átélt szerkezeti völgye. A kistáj belső szerkezete a fő szerkezeti vonalak mentén két nagyobb, ÉNy–DK-i csapásirányú levetődésekkel kialakult, sasbérce szerkezetű peremi vonulatra tagolódik. A két nagy vonulatot nagyjából a kistáj közepén kialakult árkos süllyedék választja el egymástól. Mindkét vonulat egyaránt erősen aszimmetrikus felépítésű, felszínük sem egységes, vetődésekkel és helyi jellegű süllyedésekkel részaránytalanul tagolt. A sasbérce szerű vonulatokban csoportosan kialakult tanúhegyek fontos tájalkotó formaként lépnek fel és sajátos arculatot adnak a kistájnak.

Földtan

Keleti-Bakony kistáj (Iszkaszentgyörgy Ny-i része)	Móri-árok kistáj (Iszkaszentgyörgy K-i része)
<p>A kistáj domborzata uralkodóan mezozoos karbonátos kőzetekből (elsősorban triász földolomitből) épül fel. A Keleti-Bakony 500 m tszf-i magasság fölé emelkedő fennsíkját szerkezeti árkok, hegységperemi süllyedékek határolják. A felszíni köztrétegeket fejlődésük során folyamatos szerkezeti hatások érték, ezért a domborzatot az árkos-sasbércecs töréses szerkezet mellett pikkelyződések, vízszintes és torziós elmozdulások, alátolódások hatására kialakult formák jellemzik. A középső-miocén idején sekélytengeri, formagazdag homokrétegek rakódtak le Várpalota térségében. Fialat pannóniai üledékekben tapasztalt vetődések, törések és az elmúlt évszázadban bekövetkezett országos viszonylatban is jelentős földrengések okán, Várpalota térsége szeizmikusan aktív vidéknek számít.</p>	<p>A kistáj aljzatát felső–kréta–eocén képződmények alkotják, és ezeket fedik le a harmadidőszaki durvatörmelékes üledékek. A középső-eocénban Mór környékén széntelepek képződtek. Szintén az eocénhoz köthető a bauxit felhalmozódása Kincsesbánya környékén. A kistáj felszínalakítási jellegét az árok belsejének hordalékkúp jellege és vetődéses eredetű szerkezeti formái határozzák meg.</p>

Éghajlat

Keleti-Bakony kistáj (Iszkaszentgyörgy Ny-i része)	Móri-árok kistáj (Iszkaszentgyörgy K-i része)
<p>A kistáj mérsékelten hűvös, mérsékelten száraz, de nyugaton inkább nedves éghajlatú. Évente 1960 körüli a napsütéses órák száma, amelyből nyáron 780 óra körüli, télen mintegy 190 óra napfénytartam várható.</p> <p>Az évi középhőmérséklet átlagos értéke 9,0–10,0 °C körüli, a csúcsokon 9 °C alatt marad, a tenyészidőszaké 15,0–15,5 °C körüli, de a délkeleti részeken elérheti a 16 °C-ot. Az évi abszolút hőmérsékleti maximumok átlaga mintegy 32,0–33,0 °C, de a csúcsokon csak 30,0–31,0 °C, a leghidegebb téli napokon –15,0 és –16,0 °C között alakul.</p> <p>A keleti területeken lényegesen kevesebb az évi csapadék mennyisége, ami 570–620 mm, míg a nyugati részeken 700–720 mm a jellemző. A csapadékösszeg vegetációs időszaki átlaga 330–380 mm közötti, de a csúcsokon 400 mm is lehet. A hótakarós napok átlagos száma mintegy 50–60 nap, az átlagos maximális hóvastagság nyugaton 30–35 cm, keleten 22–26 cm. Az ariditási index keleten 1,15–1,20, nyugaton 0,96–1,00.</p> <p>A leggyakoribb szélirány az északnyugati és északi, az átlagos szélesség a tetőkön és Tési-fennsíkon 4 m/s körüli, máshol 3,0–3,5 m/s körüli értéket mutat.</p> <p>Az éghajlat elsősorban az erdőgazdálkodásnak kedvez a hegyvidéki részeken, de szántóföldi kultúrák is jellemzőek.</p>	<p>A mérsékelten hűvös és mérsékelten száraz típusú kistáj. Az évi napfénytartam 1950 óra, amelyből nyáron 780 óra körüli, télen mintegy 180 óra napsütés várható. A csapadék évi mennyisége az országos átlaghoz igazodik: évi 550–610 mm. A hótakarós napok átlagos száma mintegy 36–38 nap, az átlagos maximális hóvastagság 20–22 cm. Az évi közép-hőmérséklet átlagos értéke 9,5–10,0 °C. A vegetációs időszak középhőmérséklete 16,0–16,4 °C. A legmelegebb nyári nap maximum hőmérsékletének sokévi átlaga 32,0–33,5 °C, a leghidegebb téli napoké –15,0–16,0 °C körüli. Az uralkodó észak-nyugati szelek akadálytalanul söpörnek végig az árkon. Az átlagos szélesség 3 m/sec körüli értékű.</p>

Vizek

<i>Keleti-Bakony kistáj</i> <i>(Iszkaszentgyörgy Ny-i része)</i>	<i>Móri-árok kistáj</i> <i>(Iszkaszentgyörgy K-i része)</i>
<p>A felszíni vizek északi és keleti része a Gajapatakhoz, a déli rész a Séd-patakhoz folyik le. Kisebbrészében vízfeleslege, nagyobb részében vízhiánya van. A vízfolyások részletesen feltártak, számos vízjárási adat áll rendelkezésre. Ennek alapján a vízjárási adatok jól alátámasztják a karsztos felszín kiegyenlítő hatását. Az árvizek tavasszal, kisvizek ősszel szokásosak. A források közül a tési Nagyforrás a legjelentékenyebb (550–790 l/p). A karsztvidék miatt a természetes tavak területaránya minimális, alig éri el a 4 ha-t. A „talajvíztükör” csak a peremeken képvisel összefüggő szintet, ahol 4–6 m között érhető el. Mennyisége csak a Gajapatak völgyében számottevő. A felszín alatti víz jellege kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos. A rétegvíz készlet mennyisége átlagos. Az artézi kutak száma kicsi, mélységük változó, viszont vízhozamunk általában jelentős. A terület vízbázis jellege miatt a vízminőség-védelem kiemelt feladat.</p>	<p>A kistáj a Gaja vízgyűjtő területéhez tartozik, melynek legnagyobb mellékveze a Mór-bodajki-vízfolyás. A kistáj mérsékeltén víz-hiányos terület. A talajvíz mélysége 2–4 m körüli. Mennyisége jelentékeny. Kémiaailag kalcium–magnézium–hidrogénkarbonátos jellegű. A rétegvizek mennyisége korlátozott, szintje hajdan a bauxitbányászat miatt erősen csökkent. Az artézi kutak mélysége általában 100 m.</p>

Talajok

<i>Keleti-Bakony kistáj</i> <i>(Iszkaszentgyörgy Ny-i része)</i>	<i>Móri-árok kistáj</i> <i>(Iszkaszentgyörgy K-i része)</i>
<p>A kistáj területének mintegy 64%-át a mészkövön képződött rendzina talajok alkotják, melyeken kb. 60%-ban erdők és kb. 40%-ban gyepek, legelő hasznosítású területek vannak. A löszös fennsíkok kiterjedt talajtípusa a vályog mechanikai összetételű, agyagbemosódásos barna erdőtalaj. Főként szántóként (65%) és legelőként (25%) használják ezeket a területeket, míg a fennmaradó részeken (10%) erdőművelés jellemző. A lejtőlöszön és a harmadidőszaki üledékeken barnaföldek képződtek. Mechanikai összetételük vályog vagy agyagos vályog. A lejtőviszonyoktól függően szántóként (65%) vagy legelőként (30%) hasznosíthatók az ilyen típusú területek. A földes és köves kopárok és a Gajavölgyi réti talajok terület a kistájban 1–1%. A földes kopárok főként karsztbokorerdők (90%), a réti talajok kaszálórétek (70%) és szántók (30%) lehetnek.</p>	<p>A kistáj északi harmadának magasabb térszínein löszös és más periglaciális üledékeken agyagbemosódásos barna erdőtalajok alakultak ki. Bodajktól délre a barnaföldek válnak elterjedtté, az árok közepén löszös anyagon karbonátos réti talajok jellemzőek. Az említett talajtípusokat többségében szántóként művelik.</p>

Növényzet

<i>Keleti-Bakony kistáj</i> <i>(Iszkaszentgyörgy Ny-i része)</i>	<i>Móri-árok kistáj</i> <i>(Iszkaszentgyörgy K-i része)</i>
<p>Északon és északnyugaton a domborzat egyenletesen lejt a Tési-fennsíkrol a Gaja völgyébe, a klíma kiegyenlített, itt üde erdők (bükkösök, gyertyános tölgyesek) jellemzők. A déli és keleti részek összegyűrt felszíne igen változékony klímával</p>	<p>A Móri-árok eredeti növényzetéből szinte semmi nem maradt. Nagyobb mennyiségben üde-nedves és száraz gyepeket találunk, de ezek egy része is</p>

párosul: a Tési-fennsíkon még a bükkösöknek megfelelő, a 10 km-re lévő Várpalotán már a zárt erdő kialakulásához sem elég a csapadék. Emiatt a növényzet is igen változékony. Jellemző a sokféle élőhelytípus kis területen való mozaikos megjelenése. A magasabb részeken bükkösök, bükkös sziklaerdők, fajgazdag elegyes tölgyesek váltakoznak egymással. A délies oldalakon ezt száraz gyepek és elegyes tölgyesek mozaikja váltja fel: sziklagyepek, sztyeppek, bokorerdők, mészkedvelő és cseres-kocsánytalan. A meredekfalú völgyekben mindez még jobban összekeveredik. E rész flórája is nagyon gazdag, üde és száraz erdei, száraz gyepi, sziklagyepi és sziklaerdei fajok egyaránt nagy mennyiségben fordulnak elő. A sziklaerdei fajok közül többnek (mohos csitri – *Moehringia muscosa*, piros madárbirs – *Cotoneaster integerrimus*, hosszúlevelű buvákfű – *Bupleurum longifolium*) itt van a hazai elterjedési súlypontja (további kiemelt fontosságú fajok: cifra kankalin – *Primula auricula*, szürke bogáncs – *Carduus glaucus*, tarka nádtippán – *Calamagrostis varia*). A sziklagyepi fajok gazdagsága is jelentős (magyar gurgolya – *Seseli leucospermum*, gombos varjúköröm – *Phyteuma orbiculare*, keserű pacsirtafű – *Polygala amara*, kövér daravirág – *Draba lasiocarpa*, henye boroszlán – *Daphne cneorum*, terpedt koronafürt – *Coronilla vaginalis*). A hegyláb felé az erdők egyre nyíltabbá válnak, s egyre nagyobb kiterjedésben fordulnak elő a különféle száraz gyepek, számos ritka (fénylő zsoltina – *Serratula lycopifolia*, bodzaszagú ujjaskosbor – *Dactylorhiza sambucina*, méhbangó – *Ophrys apifera*) és gyakori (kiszűzött hangyabogáncs – *Jurinea mollis*, ezüstös útifű – *Plantago argentea*, árlevelű len – *Linum tenuifolium*, árvalányhajfajok – *Stipa spp.*) fajjal. Ennek a tájtípusnak a legszebb példája a Baglyas-hegy. Várpalota környékén már a löszös talajra jellemző sztyeppek is előfordulnak (sugaras zsoltina – *Serratula radiata*, szennyes ínfű – *Ajuga laxmannii*).
Gyakori élőhelyek: K5, K2, L1, L2a, H2, H3a, LY4, OC, P2b, RC; közepesen gyakori élőhelyek: LY3, H4, G2, P45, M1, E1, E2, OB; ritka élőhelyek: LY2, J5, LY1, H1, H5a, B1a, D34, D5, B5, P2a, I4, M7, M8, D2, D1, K7a, L4a, I2, B3, A1, RB, RA. Fajsza: több mint 1200; védett fajok száma: 80–100; özönfajok: aranyvessző-fajok (*Solidago spp.*), akác (*Robinia pseudoacacia*).

jellegetlen. A természetesebb gyepek közül a mocsárrétek és a löszön kialakult száraz gyepek érnek el nagyobb kiterjedést. Így alföldi jellegű, többnyire leromlott mocsárrét-fragmentumok vannak a Velegi-vízfolyás és a Móri-víz mellett (réti ecsetpázsit – *Alopecurus pratensis*, vesszős fűzény – *Lythrum virgatum*, korcs here – *Trifolium hybridum*, kúszó boglárka – *Ranunculus repens*). A móri szőlők közt, illetve a Bodajk és Tárnokpuszta közti dombokon többnyire legeltetett, jellegetlen, száraz gyepek, cserjések találhatóak, itt-ott szárazgyep-fajokkal (buglyos zanót – *Chamaecytisus austriacus*, tavaszi hérics – *Adonis vernalis*, bunkós hagyma – *Allium sphaerocephalon*, kötöröszegfű – *Petrorhagia saxifraga*, homoki gurgolya – *Seseli annuum*, pusztai árvalányhaj – *Stipa pennata*, kései pitypang – *Taraxacum serotinum*, közönséges borkóró – *Thalictrum minus*, lecsepült veronika – *Veronica prostrata*, élesmosófű – *Chrysopogon gryllus*, sudár rozsnok – *Bromus erectus*, hegyi here – *Trifolium montanum*), illetve néhol száraz tölgyes elemekkel (baracklevelű harangvirág – *Campanula persicifolia*). Természetesebb erdők csak elszórtan, a táj peremén vannak, minimális kiterjedésben. Gyakori élőhelyek: nincsenek; közepesen gyakori élőhelyek D34, H5a, OB, OC, RC, P2b; ritka élőhelyek: E1, P2a, RB, B1a, P7, D5, RA, B5, K1a, K2, L1, L2a, L2b, H3a, H2. Fajsza: 500–600; védett fajok száma: 10–20; özönfajok: tájidegen őszirozsa-fajok (*Aster spp.*) 2, aranyvessző-fajok (*Solidago spp.*) 3, akác (*Robinia pseudoacacia*) 3.

Növényföldrajzi helyzet

A vizsgált terület a Magyarország nagy részén elterülő Pannóniai Flóratartomány (*Pannonicum*) Dunántúli-középhegység flóraidékének (*Bakonyicum*) Vértes és Bakony flórajárásába (*Vesprimense*) tartozik. A flórajárásra a táblás mészkő- és dolomithegységek jellemzők, ahol a csapadékosabb klíma hatására a magasabb tengerszint feletti területeken vagy azonálisan az északi lejtőkön már alacsonyabban is viszonylag nagy kiterjedésű gyertyános-tölgyesek és bükkösök terülnek el, ugyanakkor már erősebb a szubmediterrán hatás és számos ilyen elterjedésű flóraelem, köztük örökzöld fajok is előfordulnak.

A jellegzetesebb potenciális erdőtársulások közül említést érdemelnek a következők:

- cserszömörécés karsztbokorerdők (*Quercus-pubescenti-Cotinetum*)
- molyhos cseres tölgyesek (*Orno-Quercetum pubescenti-cerris pannonicum*)
- cseres kocsánytalan tölgyesek (*Quercetum petraeae-cerris pannonicum*).

Gyakoriak a sziklagyepek (*Caricetum humilis*, *Diplachno-Festucetum sulcatae*, *Festucetum glaucae hungaricum* stb.). Jellegzetes lágyszárú fajok a nádtippán (*Calamagrostis neglecta*), a magyar gurgolya (*Seseli leucospermum*), a borzas peremizs (*Inula hirta*), a sugaras zsoltina (*Serratula radiata*). A művelés visszaszorulása és az élőhelyek felaprítása következtében nagy az inváziós terhelés: különösen az ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*) és a magas aranyvessző (*Solidago gigantea*) jelenléte meghatározó.

Az erdőterületeket elsősorban közép- és időskorú keménylombú erdők fedik. Az erdők átlagos évi folyónövedéke 2,5–3,5 m³/ha között változik. A mezőgazdasági területhasznosítás jelentősebb kultúrái a búza, a kukorica és a silókukorica.

Iszkaszentgyörgy Község természeti adottságai

Iszkaszentgyörgy Község domborzatát a két középtáj (Keleti-Bakony és Móri-árok) közös szegélyzónája határozza meg illetve jellemzi. A település közigazgatási részének Ny-i, nagyobb része (amibe beletartozik a teljes belterület is) a Keleti-Bakony része, mely változatos domborzatú, többnyire enyhe vagy közepes lejtésű felszínnek, magas- és mélypontok tagolják. A kitértség többnyire K-i és a terep szinte egyenletesen emelkedik a közigazgatási terület legnyugatibb (és egyben legmagasabb) pontjáig (295 mBf). A Móri-árok területén a tszf-i magasság már csupán 110–130 mBf-i értéket mutat. A település legalacsonyabb pontja Székesfehérvár Megyei Jogú Város É-i határában, a 8-as főúttól D-re lévő, jelenleg ipari hasznosítású területen található (109,2 mBf). A településre vonatkoztatható legnagyobb szintkülönbség értéke tehát 186 m.

A település mikroklímáját elsősorban a K-i kitértség és a lejtés befolyásolja, főleg a Ny-i részeken. Így a besugárzás kisebb, a hó tovább megmarad, a terület nyáron lassabban szárad ki, mint a Keleti-Bakony D-i kitértségű részein. A Móri-árok területén a köd, a pára gyorsabban megtelepszik, fagyzugok fordulhatnak elő, de ezzel együtt a vizenyős területeknek hőkiegyenlítő és a száraz időben párástó szerepe is jelentős. Az É–ÉNy-i szelektől a Baglyas és az Akasztó-hegy a települést védi. A Móri-árkon keresztül viszont akadálytalanul nyomulnak az ÉNy–Ny-i szelek a szomszédos megyeszékhely felé.

A Keleti-Bakony kistáj területén lévő meredek részeken a felszíni csapadékvizek gyorsan lefolyanak, a Móri-árok területén viszont vízfelesleg alakul ki illetve árvíz- (Gaja) és belvívveszély várható. A település külterületének ÉK-i szegélyének közelében fut a Gaja, mely nem csupán Iszkaszentgyörgy, hanem a Móri-árok egyik legjelentősebb vízfolyása. Medre szabályozott, ugyanígy a település vízlevezető árcai is.

Iszkaszentgyörgy növényzetét a Móri-árok területén kaszált és legeltetett üde és nedves gyepterületek, a belterületen dísz- és haszonnövények határozzák meg. A Keleti-Bakony községre lenyúló lejtőit a mészkő- és dolomit sziklagyepek, a telepített feketefenyvesek, a száraz tölgyesek és karsztbokorerdők illetve a mozaikszerűen elhelyezkedő, kisparcellás termőföldek (szántók, szőlők, gyümölcsösök) borítják.

1.12.2. Tájhasználat, tájszerkezet

1.12.2.1. Táj történeti vizsgálat

Feltételezhetően már 10–12 ezer évvel ezelőtt, az utolsó jégkorszak (Würm) után élhettek emberek a mai Iszkaszentgyörgy közigazgatási területén, de ezek a népcsoportok jelentős vagy látványos tájalakító tevékenységet feltehetően nem végeztek. Iszkaszentgyörgy már a honfoglalást megelőző évezredekben is lakott hely volt, bronzkori település nyomait tárták fel a község területén. Az első jelentős, tájképet is befolyásoló korszak az ókori rómaiakhoz köthető. Feltételezik, hogy Várpalota–Csór irányából Iszkaszentgyörgyön keresztül egy római időkben épített út vezethetett, amely Magyaralmás–Csákberény–Csákvár felé haladt. A rómaiak szőlő- és borkultúrához való szoros köteléke miatt elképzelhető, hogy a község déli kitétséggű domboldalain már ebben a korban is műveltek szőlőterületeket. A Római Birodalom összeomlását követő évszázadokban hun, avar, germán népek telepedtek meg ezen a területen, ami nem csoda, hiszen a földrajzi adottságok és a természeti viszonyok kedvezőek voltak (pl. hőforrások). A honfoglaló magyarok is felverték szállásaikat e tájon (forrás: iszkaszentgyorgy.hu)

Géza fejedelem kikeresztelkedéséig a kárpát-medencei magyarság sem végleges településhálózattal, sem tervezett faluszerkezettel nem rendelkezett. A környéken a XI. századra viszont már kialakultak a települések és Szent István király rendelete szerint minden tizedek falu templomot volt köteles építeni. A település földrajzi fekvése Veszprém (a királynék városa) és a székesfőváros Fehérvár között bizonyosan előnyösen befolyásolta a település fejlődését, gazdaságát. A középkori virágkort a török háborúk szüntették meg, mikor Iszkaszentgyörgy és a környező települések a Török Birodalom és a Magyar Királyság háborúktól, portyázásoktól dúlt határterületté váltak. A közeli Veszprém és Fehérvár a török uralom 150 évében többször gazdát cserélt.

1735-ben már főúri kastély áll a településen a falu pedig terjeszkedik keleti (mai Kossuth utca) és déli (mai Szabadság utca) irányba. 1786-ban a református templom, míg 1860-ban a katolikus templom is elnyeri mai formáját. A kastély építése és annak egészen a XX. század elejéig történő fejlesztése, átalakítása és bővítése közel három évszázada határozza meg a tájrészlet képét és szerkezetét.

A XVIII. század 2. feléből már rendelkezünk a községről a tájhasználatot is bemutató térképi anyaggal (1. katonai felmérés – 1763–1787), ami szerint a község környezetében már akkor is a mai szőlőhegyeket pincékkel tarkított szőlőterületként művelték. A tájrészlet karakteres eleme volt a kastélyépület és annak kertje.

A legnagyobb tájalakító tevékenységet a XX. században élte át a falu és lakossága. Az 1940-as években a községtől É-ra bauxitércet találtak és a 60-as években a község területéből kiszakították Kincsesbányát és egy önálló közigazgatással rendelkező települést, bányásztelepet hoztak létre. A bányaművelés tájalakító hatása Iszkaszentgyörgy közigazgatási területén még ma is érvényesül. A település Ny-i felében végzett dolomitkitermelés szintén a XX. században kezdődött és folyik napjainkig.

A II. világháború után új utcák épültek, amelyek házaiba a tágabb környék iparosodó lakossága költözött. A mezőgazdaságot tévesztették, a falu fölötti kopárokat a tájidegen feketefenyővel telepítették be. A megmaradt dolomit sziklagyepet részben honvédségi területként (gyakorlótérként) hasznosították. A községben kiépült a közműhálózat (víz, villany, gáz, közvilágítás), a külterületen magasfeszültségű légvezetékek, a településközpontban számos középület épült (kultúrház, sportcentrum stb.). A hajdani szőlőhegyeket egyre inkább lakóházak és nyaralók uralják, gazdasági jellegüket kezdik elveszteni. A kastély és parkjának tájképben történő domináns szerepe megmaradt.

1.12.2.2. A tájhasználat értékelése

A tájhasználat a tájpotenciál adottságainak társadalmi célú igénybevétele. A tájpotenciál a táj teljesítőképessége, amelynek alkotói az adott tájegység egymással kölcsönhatásban álló ökológiai, ökonómiai és tájképi potenciáljai. A tájpotenciál kifejezi a tájhasználat lehetséges mértékét, azt, hogy egy táj milyen mértékben alkalmas a társadalom sokrétű igényeinek kielégítésére. Más megfogalmazás

szerint a tájhasználat a természetes rendszerekbe való olyan mesterséges, antropogén beavatkozás, amely a természet adta lehetőségeket tudatos, célirányos, egyéni vagy közösségi célok szolgálatába állítja.

Iszkaszentgyörgy Község közigazgatási területén többféle tájhasználat található, mely tükröződik a tájszerkezetben. A tájhasználat diverzitása (sokfélesége) a két középtáj határvonalának természeti adottságaiból következik. A továbbiakban a település egyes tájhasználatait mutatjuk be részletesen:

Települési tájhasználat

Iszkaszentgyörgy Község területén a települési tájhasználat a közigazgatási terület K-i harmadában, egy tömbben elhelyezkedő belterületre koncentrálódik. Jelentős külterületi lakott településrész nincs, bár a Somos-mál, az Aligvár és az Iszkai-szőlőhegy (hajdani zártkertek) területén lévő ingatlanokat ritkán állandó lakhatás céljára is használják, illetve a hétvégi házak aránya jelentős.

Közlekedési tájhasználat

Iszkaszentgyörgy két főút, a 8. és a 81. sz. főút között helyezkedik el, de belterületét egyikük sem érinti. A település a 81. számú főút felől Mohán keresztül érhető el, illetve innen vezet tovább egy-egy mellékút Kincsesbánya, illetve Isztimér/Gúttamási/Bakonykúti felé. A 8. főútról Csór K-i végéből az Iszkai-szőlőhegy szegélyében haladó aszfaltozott úton közelíthető meg a település, illetve Székesfehérvár felől az Iszkaszentgyörgyi úton keresztül.

A belterületi utak többsége aszfaltburkolattal ellátott, a külterületen inkább a földutak, zúzalékolt utak dominálnak és tárják fel a tájrészletet. Iszkaszentgyörgy Községnek vasútállomása vagy vasúti megállóhelye nincs, a közigazgatási területen vasútvonal nem halad. Legközelebbi állomás, illetve megállóhely a K felől szomszédos Moha településen van, mely a Móri-árok területén húzódó Győr és Székesfehérvár közötti vasútvonal része. Légi közlekedés nem jellemző. Repülőtér a közelben nincs. A Móri-árok vízfolyásai (Gaja, Móri-víz) vízi közlekedésre nem alkalmas méretűek. Kiepipített kerékpárút található Iszkaszentgyörgy Község területén a belterülettől D-re Székesfehérvár és a település között.

Erdőgazdasági tájhasználat

Az erdőgazdasági tájhasznosítás a község területén alárendelt. Nagy területű (több száz hektár), összefüggő erdőterület nincs. A Kincsesbányától Ny-ra levő, közel ezer hektáros erdőnek csupán a D-i széle nyúlik át Iszkaszentgyörgy közigazgatási területére mintegy 25 hektár területen, mely telepített feketefenyves. A belterülettől É-ra mozaikszerűen elhelyezkedő erdőfoltok leginkább telepített feketefenyvesek, kisebb részben cseres-tölgyesek és a völgyekben spontán megtelepedett akácok vagy erősen elegyes, vegyes fajösszetételű erdőfoltok találhatóak. A térségben gyakoriak a völgytalpakon, vízfolyások és utak, mezsgyék mentén kialakult erdőfoltok, -sávok. A termőhelyi viszonyok és a tájpotenciál kihasználása (főleg a Móri-árok kistáj területén) inkább a mezőgazdasági kultúráknak kedvez.

Vadgazdálkodás

A vadgazdálkodás az erdőgazdálkodással összefügg. A nagy területű erdők hiánya és a tájrészlet mezőgazdasági jellege (szántók, kaszálók, legelők, illetve kertés mg-i területek) miatt elsősorban apróvadban (fácán, mezei nyúl) gazdag a térség, illetve a nagyvadak közül az őz választja élőhelyül a szántókat, gyepeket, illetve a kisebb erdőfoltokat. Vadászati, vadgazdálkodási rendeltetésű létesítmények (vadföld, magasles, sózó, etető, dagonya stb.) a község területén megtalálhatók. Vadgazdálkodási szempontból érdekesség a Bakonyba betelepített és elszaporodott muflon (*Ovis aries*) előfordulása a száraz, köves, erdős meredek részeken.

Mezőgazdasági tájhasználat

Iszkaszentgyörgy Község területén a szántók elterjedése csupán a közigazgatási terület K-i részére, illetve közvetlenül a belterülettel szomszédos részekre koncentrálódik. Ennél nagyobb

jelentőségű volt a történelmi időkben mindig is a legelőgazdálkodás illetve a juhtenyésztés, mivel a száraz, kopár, sziklagyeppelel fedett domboldalak szántóföldi művelésre nem alkalmasak.

A Móri-árok területén többségében üde, félnedves, nedves gyepek találhatóak, a Keleti-Bakonyban inkább a száraz és igen száraz mészkő- és dolomit sziklagyeppek dominálnak, melyeket az elmúlt évtizedekben feketefenyővel telepítettek be vagy a legeltetés visszaszorulásával a cserjésedés megindult, illetve részben bányaterületet művelnek a helyükön.

Kertgazdasági tájhasználat

Iszkaszentgyörgy Község területén négy helyen is található kertes mezőgazdasági terület (hajdani zártkert). Ezek közül a legnagyobb a Csór felé vezető úttól É-ra elterülő Iszkai-szőlőhegy. A belterület Ny-i oldalán található Urak Szőleje. A DK-i részen fekvő Aligvár illetve a településtől ÉNy-ra fekvő Somosmál már kisebb területet foglalnak el Kertes mezőgazdasági terület még az ún. Viniczai-sarok és a Leányvágó. A kertes övezetek többnyire D-re néző hegyoldalain, lankáin több évszázada termelnek szőlőt, illetve művelnek gyümölcsöst. A köves, száraz talaj és a napfényes, D-i kitettséggel rendelkező hegyoldalak ideális termőhelyet nyújtanak a mediterrán jellegű haszonnövényeknek. A hajdani zártkertek területén lévő ingatlanokat egyre inkább rekreációs célokra használják, a haszonnövények helyett díszkertet művelnek, illetve a pince-présházakat nyaralóvá alakítják át.

Vízgazdálkodási területek

A település földrajzi adottságai (hegylábi helyzet, karsztvizek felszínre törése, mély fekvésű Móri-árok) miatt a község területén, főleg annak K-i részén több vízgazdálkodási rendeltetésű terület (árok, csatorna) található. A vízfolyások, csatornák medre mesterségesen szabályozott. A Móri-árok árvízveszélyes terület és a belvizek gyakorisága is magas.

Idegenforgalom

A vizsgált település jelentős idegenforgalmi vonzerővel nem rendelkezik, üdülőkörzetnek nem része. A Amadé–Bajzáth–Pappenheim-kastély látogatóinak a száma csekély. A település belterületén futó utakon az átmenő forgalom jellemző Isztimér/Gúttamási/Bakonykúti, illetve Kincsesbánya települések felé. Szálláshelyek a község területén csak a falusi turizmus keretében (vendégházak) elérhetők. A település Ny-i részét (Keleti-Bakony) kijelölt gyalogos turistaútvonalak hálózák be.

Ipari, gazdasági, bányászati jellegű tájhasználat

A község területén jelenleg művelt két bányagödör található a belterülettől Ny-ra az ún. (topográfiai térkép szerinti elnevezésű) Valéria-erdő külterületi részen. Mindkettő dolomitbánya. Egyik (az erdőtől É-ra lévő) mintegy 10 hektár nagyságú és megközelítése (szállítási útvonala) Csór felől került kiépítésre. Másikuk (az erdőtől D-re K–NY irányban közel 1200 m hosszan elnyúlva) közel 35 hektáros és az Iszkai út Ny-i feléből kiinduló szállítóút a település belterületét elkerüli. Mindkét bányaterületen intenzív bányaművelés folyik. Bányászati eredetű tájsebek még Iszkaszentgyörgy külterületén a Kincsesbányával ÉK felől határos kvarchomok derítők, a néhány kisebb felhagyott bánya illetve a DK-i részen kavicsbányák.

Az ipari tájhasznosítás az említett nyersanyagok, a település földrajzi fekvése, illetve Székesfehérvár közelsége miatt szintén jelentős. Iszkaszentgyörgy közigazgatási területének részét képezik a 8. főúttól D-re lévő iparterületek is és a belterület szélén is találhatóak üzemek (főleg mezőgazdasági telephelyek).

Különleges tájhasználat

Iszkaszentgyörgy Község külterületének Ny-i részébe is belenyúlik (és itt ér véget) az a honvédségi különleges terület, mely Sümegtől Iszkaszentgyörgyig közel 75 km hosszúságban húzódik a Déli- és Keleti-Bakony szegélyén. A 60-as, 70-es, 80-as években a Varsói Szerződés országai tartották hadgyakorlataikat a területen, 1990 után pedig a lő- és gyakorló téren a Magyar Honvédség és a NATO-országok alakulatai hajtják végre parancsnoki és törzsvezetési, éleslövészettel egybekötött harcászati gyakorlataikat a főleg mészkő- és dolomit sziklagyeppek illetve telepített feketefenyvesek

által meghatározott, ma a Bakony Harckiképző Központ kezelésében lévő területen. A gyakorlatok biztonságos végrehajtása mellett nagy gondot fordítanak a természeti értékek megóvására is. A központi gyakorló- és lőtér Közép-Európa legnagyobb kiterjedésű katonai gyakorlótere. A honvédelmi hasznosítású területen a következő tevékenységekre kell számítani, illetve fordulhatnak elő:

- A gyakorló- és lőteret üzemeltető alakulat gépjárműinek önálló közlekedése az utakon
- A meglévő utak karbantartását, járhatóságának fenntartását célzó földmunkák
- Építési tevékenység, földkiemelés és egyéb földmunkák, új út építése
- Gép- és harcjárművek közlekedése az utakon
- Gép- és harcjárművek részére telephely, javító pont üzemeltetése
- Gép- és harcjárművekkel közlekedés az utakon kívül
- Gyalogos közlekedés az utakon
- Gyalogos közlekedés az utakon kívül
- Harc- és gépjárművek üzemanyag feltöltése (talajszennyezés kizárásával)
- Katonai tevékenységek és manőverek végrehajtása gyakorlatok során, „összpontosítási körletek” kialakítása (sátrak építése, álcázási munkák, gép- és harcjárművek mozgása az utakon kívül úgy, hogy a cserjék és fák nem sérülhetnek)
- Lő- és gyakorlóteret tüzelőállásainak karbantartását és kiépítését célzó földmunkák
- Lövészetek célterületeként használható
- Tartós időre alkalmas táborhely kiépítése
- Tűzmegnyitási terepszakasként használható
- Üzemanyagok és olajok átrakodása, tárolása

1.12.2.3. Tájszerkezet

Fogalom meghatározás: a tájszerkezet a tájhasználat módjának térbeli vetülete, a különböző funkciójú tájalkotó elemek és elemegyüttesek elhelyezkedésének térbeli rendje.

A vizsgált táj jellemző tájszerkezete a következő:

	<i>Alacsony (0–2 m)</i>	<i>Középmagas (2–8 m)</i>	<i>Magas (8–40 m)</i>
<i>Felületi elemek</i>	domináns (sziklagyepek, szántók, rétek)	domináns (falusias lakóterületek és kertes mg-i területek, iparterületek)	ritka (erdőfoltok)
<i>Vonalas elemek</i>	domináns (utak)	ritka (alacsony fasorok, cserjesávok)	ritka (fasorok, erdősávok)
<i>Pontszerű elemek</i>	–	ritka (kandeláberek)	domináns (villanyoszlopok, traverzek)

1.12.2.4. Tájjelleg

Fogalom meghatározás: A tájjelleg (tájkarakter) a természetes és művi (mesterséges) tájalkotó elemek aránya és térbeli elhelyezkedése. A tájjelleg és az egyes táji elemek leképzése, érzékelése a szemünkön keresztül megjelenő látványban testesül meg. A többdimenziós formák, vonalak, felületek, színek, foltok képe vagy összképe az állatok számára tájékozódásul szolgál, a lét- és fajfenntartás iránytűje, míg az ember számára mindez sokoldalú absztrakció révén a tudatban keletkezett fogalmi értékű tájképpé alakul. A látással befogadott kép mellett a széleskörűen érzékelhető szín, illat, fény, árnyék, hő, légmozgás, páratartalom, csend és zajhatások tér- és időbeli együttese alakítják a táj bennünk keltett képét, érzetét és tudatosodását. Megfigyelések, tapasztalatszerzések, elemzések révén

szerzett ismeretek birtokában a természeti, táji elemek, a bennük lezajló jelenségek hatásai és azok tudati, érzelmi, érzéki síkon való feldolgozása útján születik meg a tájélmény és a jól megválasztott rendezőelvek, követelményrendszerek mentén a tájak esztétikai minősítése. Végző soron a képi élményhez rögzülő tájkép tudati formálódása személyiségtől, foglalkozástól, földrajzi hovatartozástól is függő folyamat.

A táj esztétikai értéke mindenki számára nyilvánvaló, amikor egy kilátóról széttekintve befogadja a környező panoráma látványát. A táj szépsége – akár kultúrtájról, akár természeti területek dominálta tájról van szó – nagymértékben annak függvénye, hogy a különféle tájhasználati módok, az emberi kultúrkörnyezet és a természeti területek képe harmonikusan fonódjon egymásba. A tájvédelem nem csupán a kiemelkedően szép és különleges tájképi részek megóvását jelenti, hanem minden táj sajátosságainak erősítését, fejlesztését, esetenként pedig összefonódik a tájba szervesen illeszkedő kultúrtörténeti értékek védelmével is

A tájkaraktert kedvezően befolyásoló tájképi elemek a vizsgált területen:

- Amadé–Bajzáth–Pappenheim-kastély épületegyüttese és parkja
- templomok és grófi sírbolt
- hagyományos népi építészeti stílusban felújított épületek
- út széli zöldfelületek, fásítások, hófogó- és mezővédő erdősávok
- felhagyott kőbányák, sziklafalak és -alakzatok (kivéve művelt bányaterületek)
- kaszálórétek
- nem cserjésedő dolomit sziklagyepek
- tájbaillő szőlőhegyi épületek.

A tájkaraktert kedvezőtlenül befolyásoló tájképi elemek a vizsgált területen:

- elektromos légvezetékek tartóoszlopai
- széles útfelületek
- nem kellően fásított iparterületek és mezőgazdasági üzemek, telephelyek
- elhanyagolt, gyomos, elcserjésedő vagy romos ingatlanok
- kirívó színű, formájú épületek
- bányaterület
- feketefenyvesek
- bázisállomás és elsődleges geodéziai alappont (Iszka-hegy csúcsán).

1.12.3. Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek

1.12.3.1. Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek

A Fejér megye Területrendezési tervéről szóló Fejér Megye Közgyűlése 1/2009. (II. 13.) K. R. Sz. rendelete a térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezetébe sorolja a település külterületének csaknem felét. Ezek főként a település külterületének Ny-i részén nagy, összefüggő területen megtalálható honvédelmi célokat (is) szolgáló erdőket, sziklás kopár részeket érintik, valamint a Keleti-Bakony természetközeli és tájképileg értékes gyepfelületeit foglalják magukba. A tájképvédelmi övezetek lehatárolása a következő (forrás: megyei rendezési terv):

Jelmagyarázat:

- piros poligon ..... Település közigazgatási területének határa
 barna felület..... Országos jelentőségű tájképvédelmi övezet
 narancssárga felület..... Térségi jelentőségű tájképvédelmi övezet
 szürke felület ..... Lakott terület
 vékony szürke vonal..... Település közigazgatási határa
 vastag szürke vonal ..... Megyehatár

1.12.3.2. Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék

Iszkaszentgyörgy változatos táji-természeti és tájtörténeti adottságokkal rendelkező település. Jelentős értéket képviselnek egyes tájképileg és ökológiailag is értékes, természetközeli állapotú területrészei, védett növény- és állatfajok élőhelyei valamint egyedi tájértékei. Ezek az értékek a tájvédelemben is megmutatkoznak. Iszkaszentgyörgy település közigazgatási területe egyaránt érintett Natura 2000 területtel (Sárrét és Keleti-Bakony), ex-lege védett természeti értékekkel (források) illetve számos egyedi tájértékkel, melyeket a következőkben részletezünk.

Országos jelentőségű természetvédelmi terület

Iszkaszentgyörgy Község közigazgatási területén országos jelentőségű természetvédelmi terület vagy érték (nemzeti park, tájvédelmi körzet, természetvédelmi terület vagy emlék) nem található.

Helyi jelentőségű természetvédelmi terület

Helyi jelentőségű védett természeti területeknek nevezzük a települési – Budapesten a fővárosi – önkormányzat által, rendeletben védetté nyilvánított természeti területeket. Védelmi kategóriájukat tekintve lehetnek természetvédelmi területek (TT) vagy természeti emlékek (TE) is.

Megyei szintű védetté nyilvánításokra 1971-től került sor, amikor a megyei tanácsok és azok végrehajtó bizottságai (Budapesten a Fővárosi Tanács és Végrehajtó Bizottsága) megkapták ezt a jogkört. Számos tanácsrendelettel és VB határozattal védetté nyilvánított megyei (helyi) védett természeti terület jött létre 1990-ig, amikor aztán az önkormányzatok megalakulásával a helyi védetté nyilvánítás a jegyző (főjegyző) hatáskörébe került. A helyi jelentőségű védett természeti területek védetté nyilvánítása és a fenntartásukról való gondoskodás a települési önkormányzatok hatáskörébe tartozik.

A helyszínelés és az adatgyűjtés során nem találtunk a település közigazgatási területén helyi jelentőségű védett természeti területet vagy emléket.

Natura 2000 terület

Az Európai Unió által létrehozott Natura 2000 egy olyan összefüggő európai ökológiai hálózat, amely a közösségi jelentőségű természetes élőhelytípusok, vadon élő állat- és növényfajok védelmének keresztül biztosítja a biológiai sokféleség megővését és hozzájárul kedvező természetvédelmi

helyzetük fenntartásához, illetve helyreállításához. A Natura 2000 hálózat az Európai Unió két természetvédelmi irányelve alapján kijelölendő területeket – az 1979-ben megalkotott madárvédelmi irányelv (79/409/EGK) végrehajtásaként kijelölendő különleges madárvédelmi területeket és az 1992-ben elfogadott élőhelyvédelmi irányelv (43/92/EGK) alapján kijelölendő különleges természetmegőrzési területeket – foglalja magába. A hálózat felállításának legnagyobb előnye, hogy Magyarország természeti értékei, egy az eddiginél magasabb szintű, európai uniós jogi védelmet kapnak, ami nagymértékben támogatja a hazai természetvédelmi törekvéseket és munkákat, elősegítve páratlanul gazdag természeti értékeink hatékonyabb védelmét. Megjegyzendő ugyanakkor, hogy a Natura 2000 hálózat egy kiegészítő eszköz a hazai természetvédelem számára. A hálózat területei nem helyettesítik a hazai védett természeti területek rendszerét, hanem azt kiegészítik.

Iszkaszentgyörgy Község közigazgatási területének (külterületének) K-i részét a Keleti-Bakony kiemelt jelentőségű különleges természetmegőrzési Natura 2000 terület (kódja: HUBF20001), DK-i szegletét (néhány ingatlan) pedig a Sárrét elnevezésű kiemelt jelentőségű különleges természetmegőrzési Natura 2000 terület (kódja: HUDI20044) határozza meg illetve borítja.

A Keleti-Bakony Natura 2000 terület Iszkaszentgyörgy Község közigazgatási területére eső ingatlanjainak helyrajzi számai a következők: 0242, 0243/1, 0243/2, 0243/3, 0244, 0248, 0249, 0250/1, 0251/3, 0272/5, 0274/2, 0275, 0276, 0277, 0278, 0279a, 0280/1, 0291, 3901, 3902, 3903, 4001/1, 4001/2. A Natura 2000 védett terület adatai:

Terület megnevezése:.... Keleti-Bakony SCI

Azonosító: HUBF20001

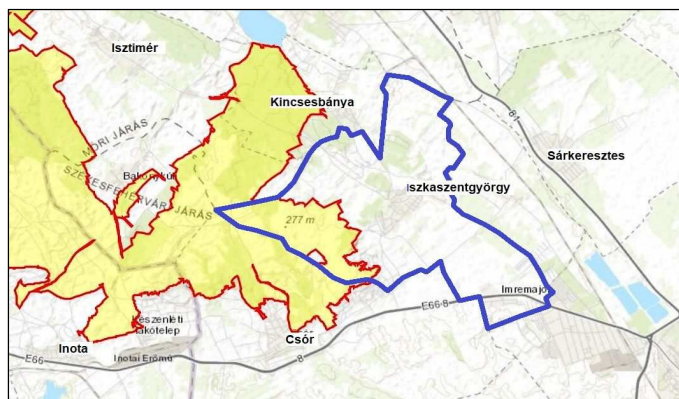
Illetékes NPI:..... Balaton-felvidéki Nemzeti Park

Illetékes zöldhatóság:.... Fejér Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi

Főosztály

Teljes terület:..... 22.650,16 hektár

A Keleti-Bakony Natura 2000 terület és Iszkaszentgyörgy Község közigazgatási területének kapcsolata:

Jelmagyarázat:

kék poligon..... Település közigazgatási területének határa
piros poligon sárga mezővel . Keleti-Bakony Natura 2000 terület

A Keleti-Bakony Natura 2000 terület jelölőtársulásai a következők:

Kód	Megnevezés	A jelölő élőhely területe a teljes Natura 2000 területen [ha]
3260	Alföldről a hegyvidékekig előforduló vízfolyások <i>Ranunculon fluitantis</i> és <i>Callitricho-Batrachion</i> növényzettel	226,50

40A0	Szubkontinentális peripannon cserjések	226,50
6190	Pannon sziklagyepek (<i>Stipo-Festucetalia pallentis</i>)	2.500,00
6210	Meszes alapközetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>)	226,50
6240	Szubpannon sztyeppék	7.248,05
6410	Kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajokon (<i>Molinion caeruleae</i>)	226,50
6520	Hegyi kaszálórétek	226,50
7230	Mészkedvelő üde láp- és sásrétek	226,50
8160	Közép-Európa domb- és hegyvidéki mészkő törmeléklejtői	226,50
8210	Mészkősziklás lejtők sziklanövényzettel	226,50
8310	Nagyközönség számára meg nem nyitott barlangok	0,00 (161 db)
9130	Szubmontán és montán bükkösök	1.812,01
9150	A <i>Cephalanthero-Fagion</i> közép-európai sziklai bükkösei mészkövön	226,50
9180	Lejtők és sziklatörmelékek <i>Tilio-Acerion</i> -erdői	226,50
91E0	Enyves éger és magas kőris alkotta ligeterdők	226,50
91G0	Pannon gyertyános-tölgyesek	906,01
91H0	Pannon molyhos tölgyesek <i>Quercus pubescens</i> szel	3.397,52
91M0	Pannon cseres-tölgyesek	4.077,03

A Keleti-Bakony Natura 2000 terület jelölőfajai a következők:

Kód	Latin név	Magyar név	Min. pd-szám	Max. pd-szám
1052	<i>Hypodryas maturna</i>	Díszes tarkalepke		
1059	<i>Maculinea teleius</i>	Vérfü-hangyaboglárka	300	300
1060	<i>Lycaena dispar</i>	Nagy tűzlepke		
1061	<i>Maculinea nausithous</i>	Sötét hangyaboglárka		
1065	<i>Euphydryas aurinia</i>	Lápi tarkalepke	100.000	100.000
1074	<i>Eriogaster catax</i>	Sárga gyapjasszövő		
1078	<i>Callimorpha quadripunctaria</i>	Csíkos medvelepke		
1083	<i>Lucanus cervus</i>	Szarvasbogár		
1086	<i>Cucujus cinnaberinus</i>	Skarlátbogár	1000	1000
1087	<i>Rosalia alpina</i>	Havasi cincér	200.000	200.000
1088	<i>Cerambyx cerdo</i>	Nagy hőscincér		
1089	<i>Morimus funereus</i>	Gyászscincér	300.000	300.000
1188	<i>Bombina bombina</i>	Vöröshasú unka		
1193	<i>Bombina variegata</i>	Sárgahasú unka		
1307	<i>Myotis blythii</i>	Hegyesorrú denevér	500	500
1321	<i>Myotis emarginatus</i>	Csonkafülű denevér	100	100
1323	<i>Myotis bechsteini</i>	Nagyfülű denevér	1200	1200
1324	<i>Myotis myotis</i>	Közönséges denevér	500	500
1335	<i>Spermophilus citellus</i>	Közönséges ürge	5000	5000
1355	<i>Lutra lutra</i>	Vidra	10	10
1379	<i>Mannia triandra</i>	Sziklai illatosmoha	50	100
1993	<i>Triturus dobrogicus</i>	Dunai tarajosgöte		
2093	<i>Pulsatilla grandis</i>	Leánykököresin	50.000	50.000
2633	<i>Mustela eversmannii</i>	Molnárgörény	50	50

4037	<i>Lignyoptera fumidaria</i>	Füstös ősziaraszoló	10.000	10.000
4040	<i>Phyllometra culminaria</i>	Csüngőaraszoló	10.000	10.000
4045	<i>Coenagrion ornatum</i>	Díszes légivadász		
4048	<i>Isophya costata</i>	Magyar tarsza	1000	1000
4055	<i>Stenobothrus eurasius</i>	Eurázsiai rétisáska	10.000	10.000
4077	<i>Dianthus plumarius regis-stephani</i>	Szent-István szegfű	2.000.000	2.000.000
4087	<i>Serratula lycopifolia</i>	Fénylő zsoltina	12.000	12.000
4098	<i>Iris humilis ssp. arenaria</i>	Homoki nőszirm	5000	5000
4118	<i>Seseli leucospermum</i>	Magyar gurgolya	30.000.000	30.000.000

A Keleti-Bakony Natura 2000 terület természetvédelmi célkitűzései

Általános célkitűzés:

A Natura 2000 terület természetvédelmi célkitűzése az azon található, a kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű fajok és élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása, valamint a Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot, illetve a fenntartó gazdálkodás feltételeinek biztosítása.

Specifikus célok:

A terület fő célkitűzései:

- Kerülni kell a nagy kiterjedésű (>10ha) egybefüggő erdőfelújításokat, és a nagy kiterjedésű egykorú erdőfoltok kialakulását. A homogén tér- és korszerkezet javítandó az erdei élőhelytípusokban. Hosszú távon az egykorú erdőfoltok kezelésénél előtérbe kell helyezni a szálaló üzemmódot.
- A jelölő erdei élőhelyeken a természetszerű felújítások elősegítése, az ezeket akadályozó, nehezítő vagy akár lehetetlenné tevő hatások – közöttük az élőhely vadeltartó képességét meghaladó nagyvadállomány kedvezőtlen hatásának –, elhárítása;
- A területen található nem őshonos (pl. muflon, dämvad) vadfajok visszaszorítása;
- A gyertyános-tölgyes, és bükkös erdőállományok tekintetében, amelyek a klímaváltozás által leginkább veszélyeztetettek, kerülni kell az eredeti célállomány felújulását veszélyeztető felújítási módokat.
- A területen a jelölő (gazdasági jelentőségű) erdei élőhelyek – típusonként külön vizsgáltkorosztályszerkezte esetében az idős állományok (80 év fölött) legalább 20%-os arányának biztosítása.
- Fokozatos felújító-vágással kezelt területeken, ahol a felújítás már elkezdődött, a végvágás során legalább 10% hagyásfa, illetve hagyásfacsoport, valamint odvas fák maradjanak fenn, vagyis FVV előírásnál ne maradjon 100%, hanem az eredeti fakészlet (első bontás előtti fakészlet) 90%-a. A véghasználat megkezdése előtt történjen a hagyásfa csoportok kijelölése szélálló, általában szegélyeken található csoportok meghagyásával. A hagyásfa csoportokban a továbbiakban művelési és használati tevékenységet nem szabad végezni.
- A sekély talajú meredek lejtőkön kialakult sziklai erdőkben és molyhos tölgyeseknél a fahasználat (EÜ termelés is) teljes mellőzése szükséges. Állományaik vágáskor nélküli talajvédelmi rendeltetésű erdőként kezelendők.
- A déli oldalon található cseres-tölgyesek természetes felújítása során fokozatos áttérés szálaló vágásra;
- A területen előforduló xilofág rovarfajok (havasi cincér, nagy hőscincér, szarvasbogár) és a denevérfajok (pl. nagyfülű denevér) állományainak fennmaradása érdekében a csúcscsáradt faegyedek, odvas fák kímélete;

- A szubpannon gyepek becserjésedésének, és technikai sportokkal történő károsításának megakadályozása;
- Az ürge élőhelyén a rendszeres legeltetéses gyepterület kezelés biztosítása;
- A Magyar Honvédség kezelésében lévő területeken futó, katonai tevékenységhez köthető úthálózat felülvizsgálatával, a felesleges utakon történő közlekedés visszaszorítása, szükség szerinti megakadályozása; a szubpannon sztyepppek egybefüggősége érdekében.

További célok és végrehajtandó intézkedések:

- A területen található fekete fenyő elegyes molyhos tölgyes erdőállományok természetes átalakulási folyamatait hagyják érvényesülni. Ezeken az élőhelyeken a fekete fenyő eltávolítása felesleges bolygatást jelent.
- A jövőben a gyepterület típusok arányának fenntartása érdekében, a gyepterület erdősítésének kerülése;
- Az adventív és a gyepterületre veszélyt jelentő bálványfa és ezüstfa visszaszorítása;
- A gyepterület típusok fokozódó cserjésedését a gyepterületek extenzív legeltetésével vagy cserjeirtással kell megakadályozni.
- A területen a technikai sportok visszaszorítása;
- Az erdei tisztások gyepterület jellegét megváltoztató művelés kerülése (pl. erdősítés, vadföld);
- A vérfűhöz kötődő hangyaboglárka fajok állományainak fennmaradása érdekében a tisztásokon található vérfűves rétek esetében, gyepterület kezelés (pl. kaszálás) június 15-től szeptember 1-ig kerülendő a rétek teljes területét érintően. Ajánlott a kezelések június 15. előtti vagy szeptember 1. utáni elvégzése.
- A füstös őszi araszoló élőhelyén kerülni kell a faj élőhelyén az új nyomok kialakulását, és a jelentős bolygatással járó katonai tevékenységet.

A Sárrét Natura 2000 terület Iszkaszentgyörgy Község közigazgatási területére kettő ingatlanjának helyrajzi számai a következők: 0214/9, 0214/10. Az érintett két ingatlanon jelenleg egy hajdani kavicsbánya spontán betelepített növényzete található, melyre elsősorban a keskenylevelű ezüstfa és a fűz-, nyárfajok jellemzőek. A kialakult társulás nem természetközeli és nem Natura 2000 jelölt társulás. A Sárrét Natura 2000 adatai:

Terület megnevezése:..... Sárrét SCI
 Azonosító: HUDI20044
 Illetékes NPI:..... Duna-Ipoly Nemzeti Park
 Teljes terület:..... 4108,59 ha
 Iszkaszentgyörgy területén: mintegy hat hektár

A Sárrét Natura 2000 terület és Iszkaszentgyörgy Község közigazgatási területének kapcsolata:

Jelmagyarázat:

kék poligon..... Település közigazgatási területének határa
 piros poligon sárga mezővel . Sárrét Natura 2000 terület

A Sárrét Natura 2000 terület jelölőtársulásai a következők:

<i>Kód</i>	<i>Megnevezés</i>	<i>A jelölő élőhely területe a teljes Natura 2000 területen [ha]</i>
6210	Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>)	23,22
6250	Szubpannon sztyeppék	34,00
6410	Kékperjés láprétek meszes, tözezes vagy agyagbemosódásos talajokon (<i>Molinion caeruleae</i>)	14,20
6430	Síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofil magaskórós szegélytársulásai	81,54
6440	<i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsársárrétjei	1842,20
6510	Sík- és dombvidéki kaszálórétek (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Saguisorba officinalis</i>)	321,30
7210	Meszes lápok télisással (<i>Cladium mariscus</i>) és a <i>Caricion davallianae</i> fajjaival	0,04
7230	Mészkedvelő üde láp- és sásrétek	410,83
91E0	Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)	30,45
91F0	Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i> , <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i> , <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmion minoris</i>)	4,75

A Sárrét Natura 2000 terület jelölőfajai a következők:

<i>Kód</i>	<i>Latin név</i>	<i>Magyar név</i>	<i>Min. pd-szám</i>	<i>Max. pd-szám</i>
1059	<i>Maculinea teleius</i>	Vérfű-hangyaboglárka		
1060	<i>Lycaena dispar</i>	Nagy tűzlepke		
1061	<i>Maculinea nausithous</i>	Sötét hangyaboglárka		
1134	<i>Rhodeus sericeus amarus</i>	Szivárványos ökle	50	100
1145	<i>Misgurnus fossilis</i>	Réti csík	501	1.000
1149	<i>Cobitis taenia</i>	Vágó csík		
1188	<i>Bombina bombina</i>	Vöröshasú unka	1.000	1.000
1220	<i>Emys orbicularis</i>	Mocsári teknős	51	100
1303	<i>Rhinolophus hipposideros</i>	Kis patkósdenevér		
1307	<i>Myotis blythii</i>	Hegyesorrú denevér		
1308	<i>Barbastella barbastellus</i>	Piszedenevér		
1321	<i>Myotis emarginatus</i>	Csonkafülű denevér		
1323	<i>Myotis bechsteinii</i>	Nagyfülű denevér		
1324	<i>Myotis myotis</i>	Közönséges denevér		
1335	<i>Spermophilus citellus</i>	Közönséges ürge		
1993	<i>Triturus dobrogicus</i>	Dunai tarajosgöte		
4081	<i>Cirsium brachycephalum</i>	Kisfészkü aszat	10.000	100.000

A Sárrét Natura 2000 terület természetvédelmi célkitűzései

Általános célkitűzés:

A Natura 2000 terület természetvédelmi célkitűzése az azon található, a kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű fajok és élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása, valamint a Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot, illetve a fenntartó gazdálkodás feltételeinek biztosítása.

Specifikus célok:

Kedvező természetvédelmi helyzet megőrzése:

- A jó állapotú kékperjés láprétek, sík- és dombvidéki kaszálórétek, mészkedvelő üde láp- és sásrétek, szubpannon sztyeppék, meszes lápok természetszerű szerkezetének, fajkészletének megőrzése.
- A jelölőfajok populáció nagyságának megőrzése, a populációk elterjedési területe nem csökkenhet.
- A jelölő erdei élőhely állományaiban a tájidegen fafajok elegyaránya nem növekedhet.
- A többlet vízhatástól függő jelölő élőhelyek számára a megfelelő vízellátottság és vízháztartás biztosítása, vízjárást negatívan befolyásoló vízrendezési beavatkozások nem végezhetők.

Kedvező természetvédelmi helyzet elérése érdekében szükséges fejlesztés:

- Inváziós fajok, különösen a keskenylevelű ezüstfa, kanadai aranyvessző által veszélyeztetett jelölő gyeptársulások megóvása a degradációtól, az inváziós fajok terjedésének megállítása, állományaik csökkentése.
- Az aktuális természeti állapothoz igazodó legeltetési/kaszálási rendszer kialakítása és megvalósítása a síksági pannon löszgyepek területén a túlhasználat/alulhasználat elkerülése érdekében.
- A vérfű hangyaboglárka védelme érdekében szükséges a kaszálás korlátozása.
- Az élőhelyeket veszélyeztető egyéb tevékenységek (pl.: gépjárműforgalom, motocross) megszüntetése, a jogilag nem létező, de kijárt földutak felszámolása.

Ex-lege védett természeti érték

A 1996. évi LIII. törvény 23. §-a értelmében "Ex lege" védett természeti területnek minősül és ennél fogva védelem alatt áll hazánkban valamennyi forrás, láp, barlang, víznyelő, szikes tó, kunhalom, földvár. Ez alapján védett természeti területek országos jelentőségűnek minősülnek.

Az Országos Barlangnyilvántartás szerint Iszkaszentgyörgy Község közigazgatási területén nem található barlang. Egyedi hatósági határozattal lehatárolt határvonalú vagy lehatárolásra váró ex lege védett láppal érintett ingatlan sincs. Megbízható forráskataszter a településre nem található. A Nemzeti Park Igazgatóság a belterülettől É-ra, György-major környezetében három forrást tart nyilván. Víznyelőket nem regisztráltak a település területén. Szikes tó, kunhalom, földvár Iszkaszentgyörgy Község közigazgatási területén nem található.

Egyedi tájértékek

A tájak karakterének fontos összetevői az egyedi tájértékek. A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (Tvt.) 6. § (3) (4) és (5) bekezdése értelmében egyedi tájértéknek minősül az adott tájra jellemző olyan természeti érték, képződmény és az emberi tevékenységgel létrehozott tájalkotó elem, amelynek természeti, történelmi, kultúrtörténeti, tudományos vagy esztétikai szempontból a társadalom számára jelentősége van, de nem állnak műemléki vagy természetvédelmi oltalom alatt. A tájérték környezetével együtt védendő.

A közigazgatási területen több egyedi tájérték is fellelhető. Mivel az egyedi tájértékek rendelkezésre álló adatbázisa (TÉKA) nem tekinthető hivatalos forrásnak, ezért az egyedi tájértékeket csupán tájékoztató jelleggel adjuk meg, a TÉKA adatbázisa alapján:

<i>Megnevezés</i>	<i>Egyedi tájérték típusa</i>	<i>Helyszín</i>
Kőkereszt	Feszület	József A. és Móricz Zs. utcák kereszteződésében
Temető kereszt	Feszület	A temetőben a Kő-hegy D-i oldalában
Kápolna kereszt	Feszület	Szfvár felé vezető külterületi út mellett
Fábián-Dietrich kereszt (rom)	Feszület	Szfvár felé vezető külterületi út mellett a Sáskavári-dűlőnél
Fa kereszt és harangláb	Feszület	Iszkai-szőlőhegyen a Szőlőskert utcában
Temető kereszt	Feszület	A temetőben a Kő-hegy D-i oldalában
Kőkereszt	Feszület	A Petőfi Sándor utcai körforgalomban
Gémeskút	Gémeskút	A belterülettől DK-re a Körtélyesi-legelőn
Gémeskút	Gémeskút	A belterülettől DK-re a Kápolnai-dűlőn
Amade-Bajzáth-Pappenheim-kastély és kertje	Kastély	Rákóczi u. 1. szám alatt, a településközpontban
MRT 2/20.lelőhely	Malom	Külterületen a belterülettől É-ra, a halastótól D-re
Cice malom	Malom	Külterületen a belterülettől É-ra, a halastótól D-re
Külterületi pince	Pince	Somosmáli szőlőhegy DNy-i szélén
Külterületi pince	Pince	Az Iszkai-szőlőhegy K-i szélén
Külterületi pince	Pince	Iszkai-szőlőhegyen (Karikás-dűlő)
Külterületi pince	Pince	Mogyoródi-völgyben
Külterületi pince	Pince	Mogyoródi-völgyben
Külterületi pince	Pince	Mogyoródi-völgyben
Külterületi pince	Pince	Somosmáli szőlőhegy DNy-i szélén
Külterületi pince	Pince	Iszkai-szőlőhegy, Orgona utca
R. k. templom	Plébániatemplom	Rákóczi utcában, a településközpontban
Emlékmű, szobor, egyedülálló oszlop	Szobor	Kossuth tér
Emlékmű, szobor, egyedülálló oszlop	Szobor	Kastélykertben, épülettől K-re
Kőtömb, kőhalmaz	Szobor	Tó-hegyen
Emlékmű, szobor, egyedülálló oszlop	Szobor	a dolomitbánya bejáratánál
Emlékmű, szobor, egyedülálló oszlop	Szobor	a kastélykertben
Ref. templom	Templom	Rákóczi u. 31. szám alatt, a településközpontban

Javasoljuk a település teljes közigazgatási területén az egyedi tájértékek számbavételét, kataszterezését! Egy szakmailag megfelelően összeállított egyedi tájérték kataszter segítségével a tájértékek állapota megőrizhető vagy javítható, a településen élők identitását növeli és idegenforgalmi vonzerővel is bírhat.

Egyéb védettség

Táj- és természetvédelmi szempontból egyéb védettség (pl. ramsari terület, történeti táj stb.) a vizsgált területre és környezetére nem vonatkozik.

Ökológiailag, tájképileg értékes területek, természetközeli élőhelyek

- Amade–Bajzáth–Pappenheim kastély és kastélykert

- Meszes alapközetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik
- Mészke törmeléklejtők
- Pannon cseres-tölgyesek
- Pannon molyhos tölgyesek
- Pannon sziklagyepek
- Sík- és dombvidéki kaszálórétek
- Szubpannon sztyeppék

A fent említett élőhelyek többsége Natura 2000 védettségű és/vagy a Nemzeti Ökológiai Hálózat legmagasabb szervezeti egységéhez, a magterülethez tartoznak.

1.12.3.3. Ökológiai hálózat

Az 1996. évi LIII. – a természet védelméről szóló – törvény kimondja az ökológiai hálózat létrehozásának szükségességét. Az ökológiai hálózat a természeti, természetközeli területek, valamint a védett természeti területek és védőövezetük ökológiai folyosókkal biztosított biológiai kapcsolatainak térbeli rendszere. A hálózat három elemre osztható: magterület, pufferterület és ökológiai folyosó.

Magterületnek nevezzük a hálózat foltszerű, tetszőleges kiterjedésű területeit, melyek ideális nagyság esetén a lehető legtöbb populációnak, illetve az ezekből felépülő életközösségeknek az élőhelyei és genetikai rezervátumai. A magterületek azok a természetközeli élőhelyek, melyek ökológiai értékei országos és nemzetközi viszonylatban is jelentősek. Nemcsak azokat a területeket foglalják magukba, ahol a természetközeli élőhelyek dominálnak, hanem más féltermészetes területek is beletartozhatnak, mint az összefüggő erdők és vízfelületek, vagy az értékes mezőgazdasági tájegységek.

A **puffer terület** a magterületek és ökológiai folyosók körüli funkcionális védőzónát jelenti, melynek szerepe, hogy megakadályozza vagy mérsékelje a magterületek ill. az ökológiai folyosók állapotát, rendeltetését és ökológiai stabilitását kedvezőtlenül befolyásoló hatásokat. A puffer területek magasabb tájhasználat-intenzitásúak, természetességük alacsonyabb az ökológiai folyosókénál, természetességüknél fogva viszont alkalmasak (lehetnek) kiemelt jelentőségű fajok vagy élőhelyek fenntartására, a környezetterhelő illetve degradáló hatások kivédésére. A védőfunkció rendszerint nem terjeszthető ki minden negatív hatás megszüntetésére, de a megőrizni kívánt élőhelyek jellegétől függően az elsődleges veszélyeztető tényezőkkel szemben valamilyen védelmet kell nyújtania. A puffer területek természetessége a magterületnél jóval alacsonyabb.

Az **ökológia folyosó** a fajok egyedeinek élet- és szaporodási feltételeit kielégíteni képes, azonos vagy különböző élőhelyeket összekötő tér azon része, amelyen keresztül az összeköttetés megvalósulhat.

Iszkaszentgyörgy Község külterületének Ny-i része a Nemzeti Ökológiai Hálózat magterületéhez tartozik (nagyjából megegyezik a Natura 2000 védettségű területekkel). Magterületként regisztrálták a belterülettől DDK-re lévő gyepterületeket (kaszálóréteket) is (ezek nem Natura 2000 védettségűek).

Pufferterület Iszkaszentgyörgyön nem található. Ökológiai folyosóként tartanak számon – magterületek közé ékelődve – egy kisebb, szántóként művelt területet a belterülettől Ny-ra lévő részen, a Valéria-erdő és a Csillag-hegy között. Az ökológia folyosó a fajok egyedeinek élet- és szaporodási feltételeit kielégíteni képes, azonos vagy különböző élőhelyeket összekötő tér azon része, amelyen keresztül az összeköttetés megvalósulhat.

A Nemzeti Ökológiai Hálózat és a település kapcsolatát a következő – méretarány nélküli – térképpel demonstráljuk:

Jelmagyarázat:

- piros poligon ..... Település közigazgatási területének határa
 zöld felület..... Nemzeti Ökológiai Hálózat – magterület
 narancssárga felület..... Nemzeti Ökológiai Hálózat – ökológiai folyosó
 szürke felület ..... Lakott terület

1.12.4. Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése

A tájhasználati konfliktus az optimális társadalmi-gazdasági hasznosítástól eltérően, a táj potenciális értékeit rontó tevékenység megnyilvánulása. Több tájhasználat megjelenése, halmozódása előbb-utóbb tájhasználati konfliktushoz vezet. Tájhasználati konfliktus akkor áll fenn, amikor egyes tájat igénybevevő tevékenységek akadályozóan hatnak a táj ökológiai, tájképi vagy ökonómiai teljesítőképességre. A táj igénybevételének hosszú távú, fenntartható hasznosítása érdekében szükség van a konfliktusok feltárására és feloldására. Csoportosításuk szerint lehetnek: funkcionális, tájökológiai és vizuális-esztétikai tájhasználati konfliktusok.

- Funkcionális jellegű konfliktusokat, melyeket az egymást akadályozó, egymás területét megszüntető, rendeltetését zavaró, egymással konkuráló területhasználatok okozzák.
- Tájökológiai (környezetártalmi) konfliktusokat, melyeket az egymást károsító, pusztító, megszüntető, egymás létét veszélyeztető területhasználati módok okozzák.
- Vizuális-esztétikai konfliktust, amelyet a „csúnya” látvány, a rendezetlenség, a megoldatlanság, a befejezetlenség, a folyamatosság érzékelhető megszakadása, hiánya okozza.

Jellegük szerint a tájhasználati konfliktusok lehetnek: megfordítható, megfordíthatatlan, mérsékelhető, nem mérsékelhető, időszakos, tartós, végleges. Iszkaszentgyörgy Község közigazgatási területén fellelt tájhasználati konfliktusok a következők:

Funkcionális konfliktusok:

- közparkok hiánya ↔ lakossági rekreációs igények
- felszíni és felszín alatti közművek ↔ útfásítás
- belterületi vízelvezető árkok egy része beiszapolódott, funkciójukat elvesztették
- közterületre ültetett gyümölcsfák (leesésveszély, szennyezett gyümölcsök, lehullott gyümölcs piszkító hatása stb.).

Környezetártalmi konfliktusok:

- illegális hulladéklerakás a külterület egyes pontjain, elsősorban a településszéleken, a bel- külterületi határ közelében, gépjárművel könnyen elérhető helyeken; a hulladék fajtája többféle, elsősorban lakossági, zöld és építési hulladék található
- bel- és külterületi zúzalékolt- és földutak kiporzása a forgalom során
- közutak zaj- és légerhelése

- a közúti forgalom és az elektromos légvezetékek veszélye az állatvilágra (elütés, madárpusztulás stb.).
- kopárfásítás feketefenyővel
- özönfajok (fehér akác, bálványfa) terjedése a teljes közigazgatási területen (kül- és belterület egyaránt)
- illegális (kijárt, letaposott) földutak a gyepterületeken (kül- és belterületen egyaránt)
- legelők, gyepterületek becserjésedése, beerdősülése
- külszíni fejtésű, nagy területet elfoglaló két dolomitbánya a belterülettől Ny-ra, illetve ennek tájéskészítési és környezetáramlati hatásai.

Vizuális-esztétikai konfliktusok:

- felszín feletti közművek (légvezetékek, tartóoszlopok) bel- és külterületen egyaránt, elsősorban a magasfeszültségű (400 kV) légvezetékek és fém traverzeik
- elhanyagolt vagy romos belterületi épületek építmények, magánkertek
- messziről látható bázisállomás az Iszka-hegy csúcsán, mintegy 50 méteres fémszerkezetű torony, a vizuális azonosítás (kisrepülőgépek) miatt fehér-piros festésben.

1.13. ZÖLDFELÜLETI RENDSZER VIZSGÁLATA

1.13.1 A települési zöldfelületi rendszer elemei

Fogalom meghatározás (Magyar Tájépítészek Szövetsége ajánlása alapján)

Zöldfelület: minden olyan terület, amelyet növényzet borít. Gyep és cserjeszinten a borítottság akkor teljes, ha az egyedek kitöltik a közöttük lévő, rendelkezésre álló életteret. Fák törzsének közvetlen közelében – ahol a gyep és cserjeszint életfeltételei nem adóttak – a zöldfelület méretét az el nem burkolt gyökérszóna adja. Lombos fák esetében a zöldfelület méretét a szabadon hagyott, burkolattal nem fedett gyökérszóna területe adja.

Zöldfelületi rendszer: A település klimatikus viszonyainak fenntartása, javítása érdekében döntően zöldfelületekből és vízfelületekből álló, hatásmechanizmusuk és térbeli elhelyezkedésük alapján egy nagy egységet képező települési szövet (alrendszer), amely az adott település ökológiai paramétereit, lakóinak pszichés és szomatikus érzetét javítja, egyes állatok számára élőhelyet biztosít, a város káros környezeti hatásait tompítja.

Zöldterület: A település beépítésre nem szánt területeinek részben vagy egészben állandóan növényzettel fedett, más területfelhasználási egységhez nem tartozó közterületei, kivételesen közhasználat céljára átadott területei. (közparkok, közkertek).

A település zöldfelületeinek értékelésekor azt vizsgáltuk, hogy a zöldfelületekkel szemben támasztott szerepüknek milyen mértékben tudnak megfelelni:

- **Ökológiai szerep:** javítja a település ökológiai adottságait. A község területén és közvetlen környékén élő növénytömeg jellegétől függően befolyásolja, módosítja a helyi klíma (mikroklíma) alakulását, a levegő minőségét.
- **Használati szerep:** számos olyan létesítmény feladatát csak úgy töltheti be, ha növényekkel betelepített külső terekkel, kertekkel épülnek meg (pl.: iskolák, óvodák, szociális létesítmények stb.). A közparkok, játszóterek használati értékét döntően meghatározza a telepített növényzet. Egyes funkciók ellátására csak növényzettel betelepített területek alkalmasak (pl.: temetők, védőterületek stb.).
- **Vizuális-esztétikai szerep:** a település képi megjelenésében, az utcakép formálásában fontos szerepet játszik a növény. A növények változatossá teszik, gazdagítják a településképet, valamint elfedik, eltakarják az előnytelen részeket.

A rendszer elemei közé soroljuk a közhasználatú zöldfelületeket, a település családi házas részeinek udvarait, valamint a külterületek természeti környezete (erdő, gyepek) mellett a természetési célú zöldfelületeket is, melyeket kert-, mező- vagy erdőgazdasági módszerekkel művelnek (erdők, fásított területek, gyümölcsösök, szőlők, legelők, nádasok, szántók, zöldségtermesztő területek).

Fontos zöldfelületi elemek Iszkaszentgyörgy közigazgatási területén az erdőterületek. A dolomitkopárok miatt az erdők többségének elsődleges rendeltetése: védelmi. A gazdasági rendeltetésű erdőterületek aránya minimális (egy kis, mintegy hét hektáros foltban a belterülettől ÉK-re, akácos). Közjóléti erdő Iszkaszentgyörgyön a mintegy 40 hektáros Fácános elnevezésű terület a községtől É-ra, a Kincsesbánya felé vezető út közelében.

Iszkaszentgyörgy község zöldfelületi adottsága a két középtáj metszéspontjából, határmezsgyéjéből adódik, ugyanis a közigazgatási terület K-i része Vértes-Velencei-hegyvidék középtájhoz tartozik, Ny-i része viszont a Bakony-vidék jellegzetességeit mutatja. Míg a K-i, alföldi jellegű, sík területeken a rét- és legelőgazdálkodás jellemző üde, félnedves vízviszonyok között, addig a Ny-i részek szárazak, a telepített feketefenyvesek és sziklagyepek dominálnak és a legeltetett gyepterületekre a száraz, igen száraz vízviszonyok jellemzőek.

1.13.1.1. Szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

Közhasználatú zöldfelületek

Közparkok, közkertek

Fogalm meghatározás (Magyar Tájépítészek Szövetsége ajánlása alapján)

Közkert: Zöldterület területfelhasználási egységbe sorolt közterületen vagy közhasználatra átadott területen létesült, legalább 60%-ban növényzettel fedett, közhasználatra szánt terület, melynek mérete 200–10.000 m² között van és legkisebb oldalmérete legalább 15 m.

Közpark: Zöldterület területfelhasználási egységbe sorolt közterületen vagy közhasználatra átadott területen létesült, legalább 75%-ban növényzettel fedett, közhasználatra szánt, általában többfunkciós (pihenés, játék, sport stb. célját szolgáló) terület, amelynek mérete legalább 10 000 m², legkisebb oldalmérete legalább 80 m.

A közpark, közkert ellátottságot vizsgáltuk a település egészén. Iszkaszentgyörgy területén korszerű, több funkciós települési szintű közpark nem található. Kisebb „maradék” területeken jelöltek ki és gondoznak zöldfelületeket, melyek területi kiterjedésük miatt közpark funkció betöltésére nem alkalmasak. Jelenlegi felhasználásukban fásított gyeses területek, amelyeknek ökológiai értékük természetesen van, de semmilyen közparki funkció sem kapott helyett rajtuk (játsszókert, pihenőkert stb.), inkább csak emlékművek elhelyezésére valamint gyalogos átközlekedésre (többnyire a gyeppen kijárt ösvényeken vagy betonjárdákon) használhatók. Külön említést érdemel szépsége és példaértékű gondozottsága miatt a Községháza előtti Kossuth tér.

Vizuális-esztétikai szerepük miatt kiemelendők a belterületi szobrok, emlékművek, feszületek, kopjafák stb. környezete, mely általában gondosan kialakított és szépen gondozott. Ezek a tájlemek egyedi tájértékek, melyek felmérése (kataszterbe foglalása) és a felújításra, fejlesztésre, megtartásra vonatkozó intézkedések számbavétele kívánatos.

Zöldfelületi jellegű intézmények

Sportpálya

A település sportpályája a belterület központjában, a Privát út É-i oldalán található. Szépen felújított és gondozott terület, az épületek és építmények is jó állapotúak. A terület középkorú platánfákkal parkosított.

Iskolakert

A község általános iskolája a Amadé–Bajzáth–Pappenheim-kastély épületében van, így a kastélypark az iskolakertként is funkcionál. Az épülettől ÉNy-ra egy aszfaltozott sportpálya található.

Temetőkerlek

A község két, egymástól elkülönülő temetője az Isztimér felé kivezető úttól ÉK-re, erdős környezetben található. A határoló erdők meghatározzák a temető környezetét, keretbe zárják azt, biztosítják a csendes és meghitt környezetet. Helyenként a sírok közötti területek viszonylag fátlanok, de a terület mégis jól fásított. A ravatalozó szépen felújított, tájbaillő.

Templomkerlek

A település katolikus temploma a Dózsa György utcában található. A klasszicista épületnek külön kertje nincs, körbekerítve sincs, gyepterület veszi körül. Az út túloldalán lévő spontán nőtt erdő miatt mégsem üres vagy fátlan a terület. A templomtól közvetlenül Ny-ra található a grófi sírbolt, mely meglehetősen rossz, erősen felújításra szoruló állapotban van, illetve körülötte terül el egy kis sírkert. A kertben régi sírkövek állnak, közöttük rossz állapotú, extenzíven gondozott gyepterület és sűrűn ültetett, elöregedett, felnyurgult és felnyírt tuják és ciprusok borítják a kertet. Omladozó kőfallal körbevett terület. Mind az épület, mind a környezete restaurálásra szorul. A református templom és parókia a Rákóczi Ferenc utca É-i oldalán található. Szépen parkosított és gondozott, változatos díszkert veszi körbe az épületet.

Zöldhálózati összekötő elemek

A település belterületén egységes zöldhálózati rendszer nem alakult ki. A felszín alatti (víz, gáz, szennyvíz) és a felszín feletti közművek (elektromos légvezetékek, telefon és kábel tv) a fák alkalmazását erősen korlátozzák. A növényalkalmazásban a koncepciótlan elhelyezés dominál, többnyire a lakók telepítettek az utcai zöldfelületekre, a házuk elé fákat, melyek között sok a gyümölcsfa, az örökzöld fenyő illetve a közepes vagy nagy lombkoronájú példány, amit a légvezetékek és az út úrszelvényébe nyúló ágak miatt többször és csúnyán visszacsontoltak. Az utak mellett helyenként a zöldfelület túl keskeny, fásszárú növényzet telepítésére nincs mód, többnyire gyepterületként kezelik őket. A széles, növénytelepítésre alkalmas zöldfelületeken sincs egységes fasor, zöldsáv, kevés a jó példa, a valóban odailleső növényzet.

Iszkaszentgyörgy község külterületének karakteres eleme a 8. számú főutat É-ről határoló véderdősáv, melyet hófogó sávnak telepíthettek. Ezt a funkciót is betölti még, de leginkább településképi (tájképi) illetve tájökölógiai szerepe jelentős.

Közhasználat elől elzárt, jelentős zöldfelülettel rendelkező egyéb terület

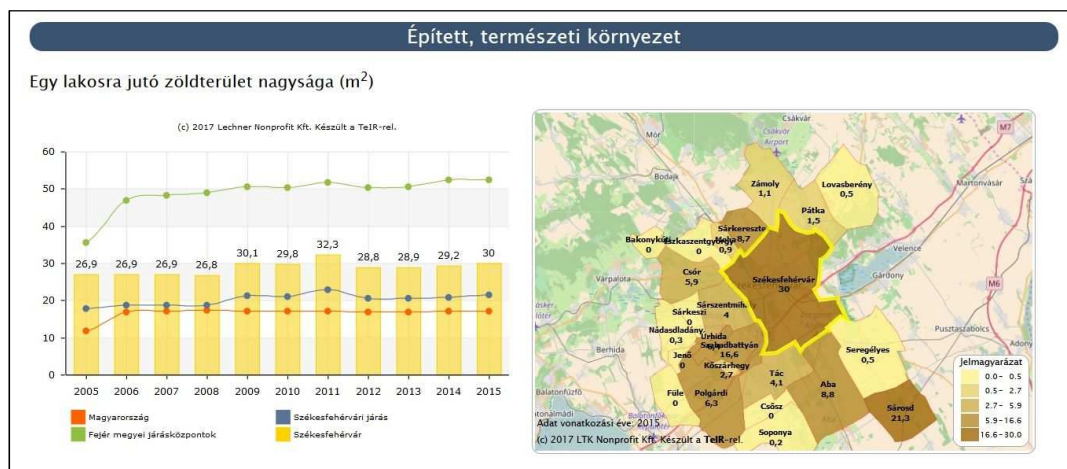
Iszkaszentgyörgy település nagyobb részére a kertés, családi házas, falusias jellegű beépítés a jellemző. A családi házas területekhez kis-közepes méretű kertek tartoznak, a kertek zöldfelületei nagyrészt díszkerti illetve haszonkerti jellegűek, a „hátsókerti” növénytermesztés egyre inkább visszaszorul. A családi házas területek zöldfelülete településökölógiai szempontból jelentős tényező, hiszen ez a növénytömeg kondicionáló zöldfelületként (párologtatás, szélfogó, porfogó hatás) hat a település egészére. Az önkormányzatnak ösztönözni kell a lakótelkek kertkultúrájának növekvő színvonalát.

Az egyes lakóingatlanok kertjei rendkívül változatos minőségűek a lakók habitusához, idejéhez, igényéhez, összességében talán az egyének (családok) életmódjához és kertkultúrájához alkalmazkodik, azt mutatja a külvilág (a településképi) felé. Több jó példa található, de vannak olyan kertek, amelyeket elhanyagolnak, kültéri raktárnak használnak, feleslegesen leburkolnak vagy nem kellően gondoznak stb. A településképi szempontjából rendkívül fontos, hogy a lakóingatlanok kertjei az utca felé milyen képet mutatnak, milyen az elő- és oldalkert képe, növényzete, használnak-e sövényt kerítésként, vannak-e olyan növények, amelyeknek lombja a közterületre nyúlik stb.

A hajdani zártkertek (Iszkai-szőlőhegy, Piramita, Nyugati Somosmál és Aligvári) ingatlanjai is hasonló adottságokkal jellemezhetők. A tájhasználat rendkívül változatos, szinte ingatlanonként mozaikszerűen változik. Az általában kis méretű telkeket szőlőként, gyümölcsösként, zöldségeskertként, szántóként, kaszálóként vagy (és egyre inkább) díszkertként használják, hasznosítják a gazdák, de jelentős a gyomos, elhanyagolt, beerdősült ingatlanok aránya is. A szőlőhegyek rekreációs funkciója egyre inkább előtérbe kerül. Hajdan valóban növénytermesztésre használták a telkeket, ma már leginkább hétvégi házként funkcionálnak az általában igényesen átalakított hajdani pincék-présházak.

Jellemző tendencia még mindig a belterületen, hogy a lakók az ingatlanjuk előtti utcai zöldfelületet is sajátjuknak érzik, oda növényt telepítenek és rendszeresen gondozzák. Ez egyrészt előnyös, mert a közterület gondozottsága helyenként javul, másrészt hátrányos, mivel a kis „előkertek” rendkívül változatosak, egymáshoz nem illenek, illeszkednek illetve nagy a kontraszt azokhoz a területrészekhez képest, ahol nem parkosítottak.

1.13.1.2. Zöldfelületi ellátottság értékelése

Iszkaszentgyörgy település belterületén a zöldfelületi ellátottság értéke: 0 m²/fő, hasonlóan több más járásbeli településhez (pl. Csősz, Füle, Sárkeszi). A településrendezési eszközök meghatározása során arra kell törekedni, hogy az egy főre eső zöldfelületi ellátottság mértéke növekedjen.

1.13.2. A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái

Iszkaszentgyörgy Község zöldfelületeinek, zöldfelületi rendszerének konfliktusai, problémái az alábbiakban foglalhatók össze:

- A településen nincs közpark, bár a kastélypark bizonyos szempontból közparki funkciót lát el
- Fontos hiányosság a meglévő zöldfelületeken a használati funkciók hiánya: több korosztály számára lenne szükség játék, sportolási és egyéb szabadidős tevékenységekre alkalmas területrészek kialakítására, s ehhez megfelelő eszközök kihelyezésére. Ez utóbbiak a gyermekjátszóterén túlmenően, a felnőttek számára használható szabadtéri fitnesseszközök, pihenőpadok, hulladéktárolók, illetve az arra alkalmas helyen szabadtéri tűzrakóhelyek elhelyezését jelentik.
- Az egyes zöldfelületi elemek nem képeznek összefüggő rendszert, hiányoznak a zöldfelületi szempontból szerkezeti jelentőségű utcákból az egyöntetű megjelenésű fasorok.
- Fenyők és örökzöldek túlzott alkalmazása a közterületeken, ami tájökölógiai szempontból kedvezőtlen

- Közterületre, főleg utak mellé ültetett gyümölcsfák több problémát felvetnek: 1. az érő gyümölcsben a közúti forgalom légszennyezése során káros anyagok halmozódhatnak fel 2. a gyümölcsök mindenki által elérhetőek, gazdátlanok lesznek és a fára mászás (és leesés) veszélye megnő, ezért balesetveszélyesek 3. az útra, burkolatra hulló gyümölcs balesetveszélyt okozhat (elcsúszás, darazsak) és esztétikai szempontból is előnytelen
- A légvetékek alá gyakran ültetnek közepes vagy nagy lombkoronájú fajokat és a visszacsonkolt fák a településképet rontják (és a zöldfelület gondozása szempontjából sem előnyös).
- A közterületi zöldfelületeken több esetben tapasztalható feleslegesen kijárt, kitaposott utak és/vagy parkolóhelyek, melyek a zöldfelületek biológiai aktivitását csökkentik és településképi szempontból is kedvezőtlenek

1.14. Az épített környezet vizsgálata

1.14.1. Területfelhasználás vizsgálata

1.14.1.1. a település szerkezete, a helyi sajátosságok vizsgálata

A Mezőföld több térségére jellemző az ÉNY-DK irányú domborulatok és vízfolyások, mint topográfiai adottságok határozzák meg Iszkaszentgyörgy belterületét beépített területeit és szerkezetét. A belterületi település- szerkezet meghatározó eleme az Iszka-szőlőhegy kanyarulata, illetve az Isztimér és Kincsesbánya felé vezető utak találkozási pontja, mely ugyan kettévágja a belterületi részeket, a hegynék a lábát és a mezőföldi sík területet, ám ezen területek találkozási pontja jellegénél fogva ideális területet biztosíthat a szabadidő eltöltéséhez, izgalmas, panorámát biztosít Székesfehérvár és a Sárrét felé. Az összefüggő zöldterület kialakítása szerepel ugyan a hatályos településszerkezeti tervben, de kialakítása forrás hiányában még csak részben valósult meg.

A település központja a Rákóczi Ferenc utca, a Petőfi Sándor utca és a Kastély területének vonalában alakult ki. Fontos településszerkezeti elem a Amádé-Bajzáth-Pappenheim -kastély és kastélypark.

Iszkaszentgyörgy településszerkezete hosszú egyutcás település volt a XIX. századig. A tengelyt a Rákóczi Ferenc utca és a Petőfi Sándor utcák alkották. Ebből alakult ki a mai településszerkezet, először Szabadság utca mentén fejlődött a település, majd a szőlőhegy felé és Székesfehérvár, valamint Moha település felé új lakóterületek kialakításával bővült a település.

Külön kiemelő a településközpont kérdése. A Petőfi Sándor utca és Rákóczi Ferenc találkozásának közelében alakult ki a jelenlegi központ, melyhez kapcsolódik a történelmi központ is. A történelmi településrész nagyrészt érintetlen maradt, telekalakítási és beépítési jelleg szerint tekintve. A jelenlegi Kossuth tér bátran nevezhető a jelenlegi településmagnak.

A lakóterület telekszerkezete eltérő, az újonnan kialakított lakótelkek mélysége kisebb a hagyományosan falusias lakótelkek telekmélységénél, szélességük viszont nagyobb. Az oldalhatáron álló beépítési mód és a 4-5 m körüli épületmagasság általánosnak mondható.

A külterületen a majorok területén a jövőben a mezőgazdasági termékfeldolgozás további bővülése várható. A környezeti ártalmak csekélyek ezeken a területeken, az esetlegesen jelentkező környezeti ártalmakat (bűz, zaj, levegőszennyezés) az előírt mértékben a területen belüli védőövezet kialakítással kell mérsékelni. A külterületeken elhelyezkedő mezőgazdasági telephelyek részben külterületi lakott helyek is.

Beépítésre szánt területek:

Lakóterület:

- Falusias lakóterület
- Kertvárosias lakóterület

Vegyes terület:

- Településközponti vegyes terület

Gazdasági terület:

- Kereskedelmi szolgáltató gazdasági terület

Üdülőterület:

- Hétfégi házas

Különleges beépítésre szánt terület:

- mezőgazdasági üzemi
- műemléki rehabilitációs terület
- bánya
- rekreációs terület

Beépítésre nem szánt területek:

Közlekedési terület:

- közúti

Zöldterület:

- közkert

Erdőterület:

- gazdasági erdőterület
- védelmi célú erdő terület
- közjóléti erdőterület

Mezőgazdasági terület:

- kertés mezőgazdasági terület
- általános mezőgazdasági terület

Vízgazdálkodási terület

vízgazdálkodási terület (V)

Természetközeli területek

- nádas, mocsár (Tk)

1.14.1.2. az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és a minőségi osztályok

Iszkaszentgyörgy összes települési területe 2626,65 ha. Ebből a külterületi ingatlanok 2125,8 ha területet foglalnak el.

Földrészlet statisztika fekvésenként							
fekvés	földrészlet száma	egyéb önálló épületek száma	egyéb önálló lakások száma	összes terület (m ²)	legkisebb földrészlet terület (m ²)	legnagyobb földrészlet terület (m ²)	átlagos földrészlet terület (m ²)
belterület	1100	7	15	2863572	3	110103	2603
külterület	578	0	0	21258011	16	2760040	36775
zártkert	1374	3	0	2144954	16	29108	1561
ÖSSZESEN	3052	10	15	26266537			

A Fejér Megyei Kormányhivatal előzetes véleményében tájékoztatott Iszkaszentgyörgy vonatkozásában az átlagosnál jobb minőségű termőföldekről. E szerint átlagosnál jobb minőségű a 2. minőségi osztályú gyümölcsös, az 1. és 2. minőségi osztályú szántó, a 2. minőségi osztályú legelő és a 2. minőségi osztályú rét.

Földrészlet statisztika művelési ágaként						
művelési ág	földrészlet száma	alrészlet száma	összes alrészlet terület (m ²)	legkisebb alrészlet terület (m ²)	legnagyobb alrészlet terület (m ²)	átlagos alrészlet terület (m ²)
erdő	54	66	1610961	209	283815	24409
fásított terület	4	5	23413	2158	11562	4683
gyümölcsös	75	75	94632	450	4350	1262
halastó	2	2	72810	11748	61062	36405
kert	504	507	336744	16	2613	664
kivett	1905	1918	10677095	3	2760040	5566
legelő	174	223	3996782	70	192601	17923
nádas	2	2	54294	14205	40089	27147
rét	7	9	40284	709	13298	4476
szántó	377	486	9090726	16	266593	18705
szőlő	212	213	268796	414	5082	1262

A településen az ingatlan-nyilvántartás szerint nagy területű szántó (összesen 909,07 ha) és erdő (161,09 ha) valamint kimagaslóan nagy kivett (1067,70 ha) terület található. A kivett területek lakóterületek, illetve a mezőgazdasági majorok területei.

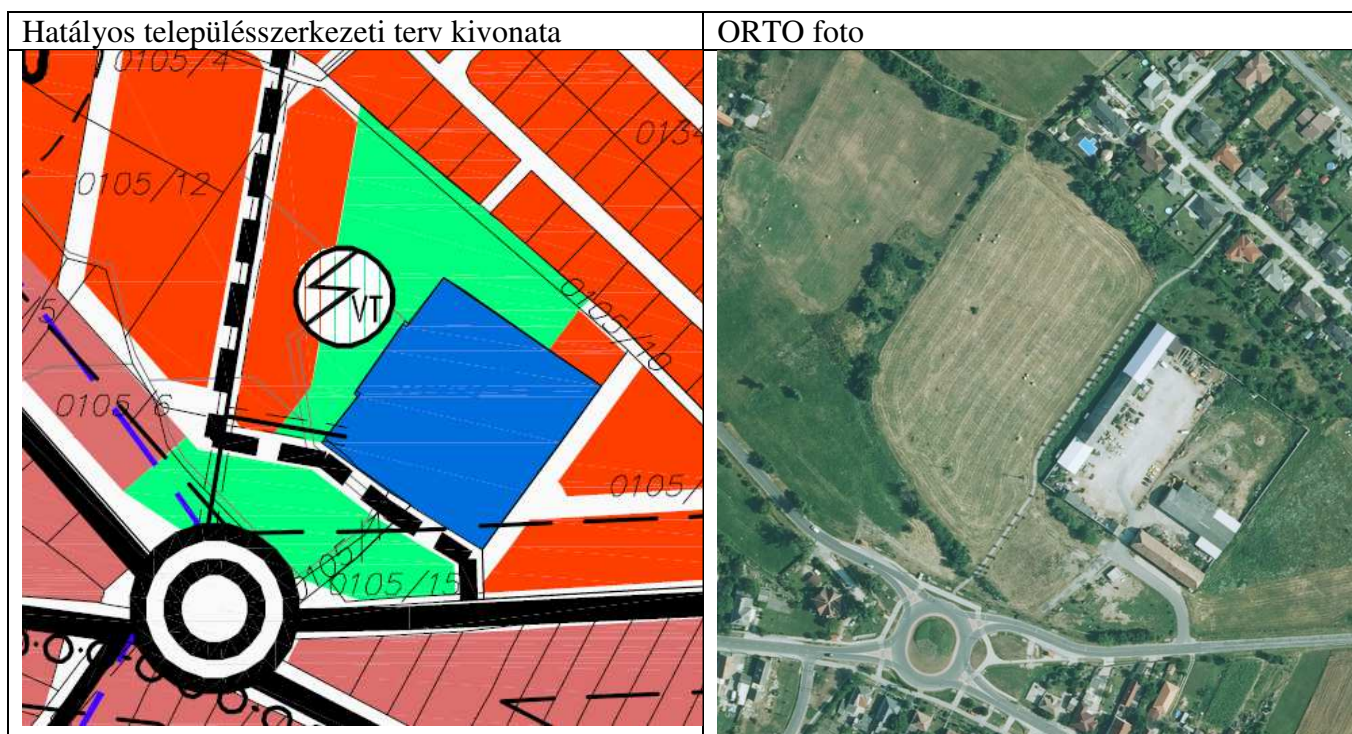
1.14.1.3-4. funkció vizsgálat:

A területfelhasználási vizsgálatát részletesen tartalmazza a V-1 jelű vizsgálati tervlap, az intézményi ellátottság, funkcionális és ellátási kapcsolatokról a helyzetfeltáró munkarész 1.10. fejezete foglalkozik.

14.1.5-6. alulhasznosított barnamezős területek és konfliktussal terhelt terület

A Iszkaszentgyörgy magtár környéke

A település központjában elhelyezkedő terület még beépítetlen, hasznosításra vár. A magtár ingatlanán vállalkozások működnek, a magtár közvetlen környezete zöldterületi hasznosításra kijelölt. A tágabb környezet lakóterületi fejlesztésre kijelölt.

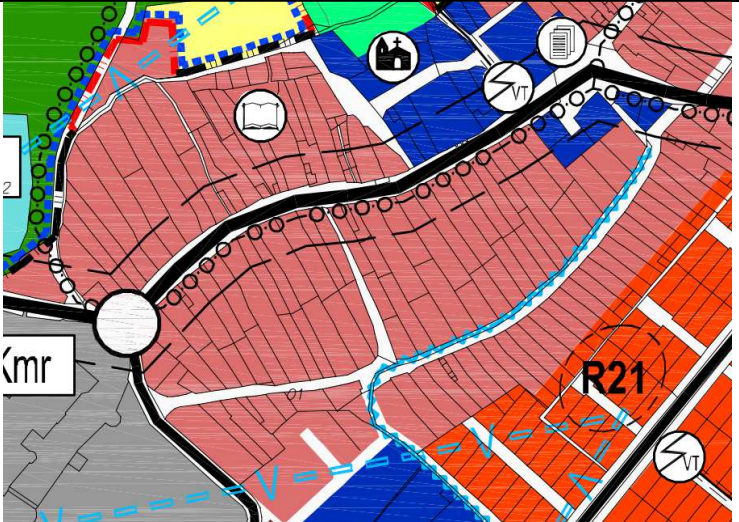
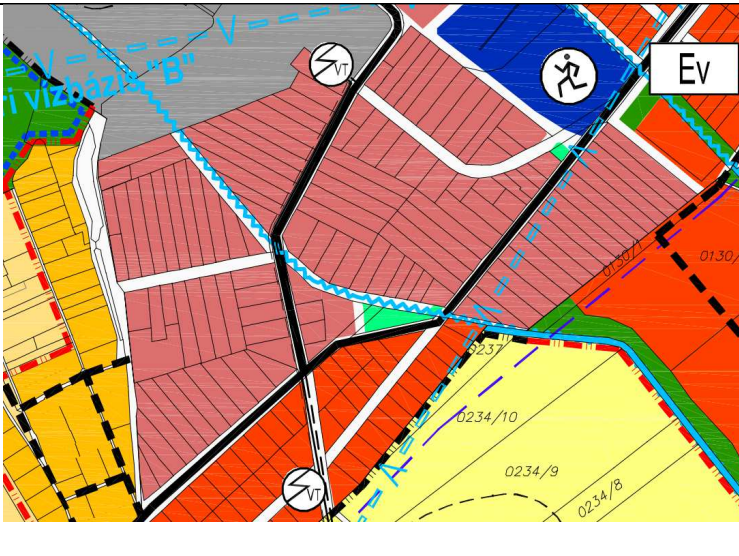
1.14.2. A telekstruktúra vizsgálata

1.14.2.1. telekmorfológia és telekméret vizsgálat

Iszkaszentgyörgyre jellemző a geomorfológiai adottságokat figyelembe véve nőtt, települési struktúra. A településnek hagyományosan a Petőfi utca és a Rákóczi Ferenc utca köre létesült lakó és intézményi területtel alakult ki a központja, mely az Amadé-Bajzáth-Pappenheim kastély

A jellemző telekstruktúrákat az alábbi táblázatban mutatjuk be.

<p>1. Településközponti vegyes terület</p> <p>A Dózsa György utca és a Rákóczi Ferenc utca kereszteződésében található a meglevő hagyományos településközpont. Az itt található intézmények telkei a falusias lakótelkektől eltérő nagysággal, nagy utcafronti telekszélességgel, kisebb-nagyobb mélységgel, intenzívebb beépítéssel rendelkeznek.</p>	
---	--

<p>2. Településközponti vegyes terület</p> <p>Az Ady Endre utca és a Privát utca kereszteződésében található Iszkaszentgyörgy sportpályája, melynek kiszolgáló épületei a Privát utcával párhuzamosan kiépített parkolóterület mögött helyezkednek el, szabadon álló beépítéssel.</p>	
<p>3. Falusias lakóterület</p> <p>A Rákóczi Ferenc utca és a Szabadság utca által lehatárolt történeti településrésznek a lakótelkein jellemző a hagyományos fésűs beépítésű, keskeny, hosszú telekalakítás.</p> <p>A nagy telekmélységű telkek állattartásra és kertművelésre alkalmasak.</p> <p>A telekméretük jellemzően 800 - 2000 m²-esek.</p>	
<p>4. Falusias lakóterületek:</p> <p>Az Ady Endre utca és a József Attila utca által lehatárolt területeken szintén fésűs telekalakítású hagyományos falusias lakótelkek találhatóak. Megfigyelhető, hogy a telkek a kor telekosztásának megfelelően keskenyek (17-18 m) helyenként szélesebbek (20-22m) és legalább 50 m mélyek, de párhuzamos oldalhatárral rendelkeznek. Ez egy későbbi telekalakítási fázist jelent. A jellemző telekméretük szintén 800-2200 m² körüliek.</p>	

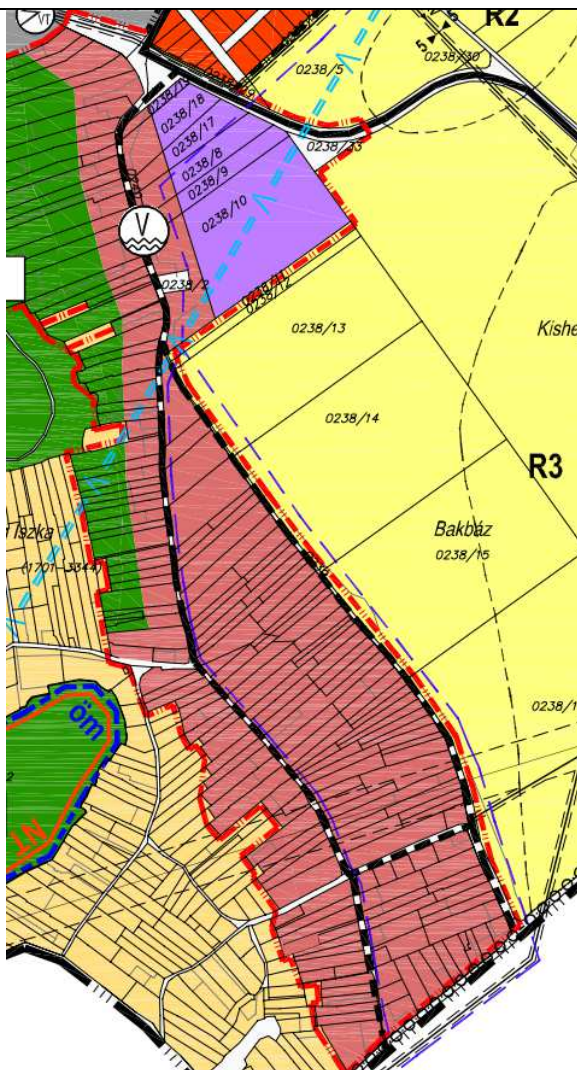
<p>5.Falusias lakóterületek: A Kossuth Lajos utca menti falusias lakóterületek szintén a történeti településrészhez tartoznak, telekalakítási stílus, utca forma, szabályozási szélesség tekintetében. A telkek szabályozási szélessége jellemzően 17-20m, a telekméretük pedig szintén a 800-2000 m² körüli értékben mozognak.</p>	
<p>6. Falusias lakóterületek: Székesfehérvár felé haladó Petőfi Sándor utca menti telkek viszonylag egységesen kialakított szabályozási szélességgel, (18-19 m) az északi oldal nagy telekmélységgel (100-150m) rendelkeznek. Ezek a telkek jellemzően a cca 1500-2000 m² területűek.</p>	

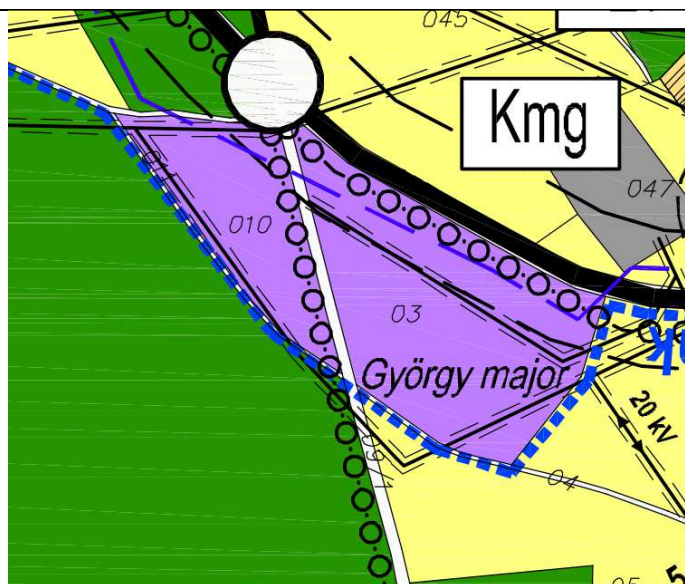
7. Falusias lakóterületek:

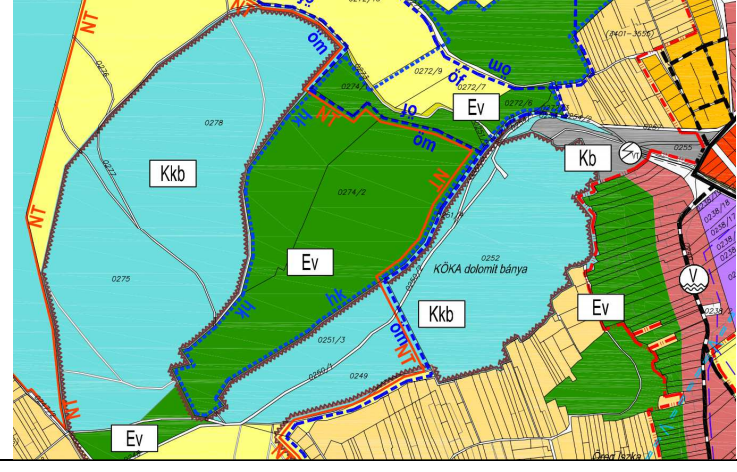
Kisizska szőlőhegyen a Hegyalja és a Szőlőskert utcában, rendezetlen, jellemzően nagy telekmélységgel rendelkező területeken főleg zártkertes művelésű területekre jellemző kis alapterületű épületek vannak.

A telkek szabályozási szélessége is változatos képet mutat, 12-23m közötti szélességgel. Területe szintén változatos, 500-2500m² közötti.

8. Gazdasági területek

Iszkaszentgyörgy belterületétől észak-nyugatra található egy major terület számos kiszolgáló létesítménnyel, a 010 és 03 hrsz-ú telken, ahol szintén gazdasági tevékenységet végeznek.

<p>9. Gazdasági területek</p> <p>A 801-es jelű főút déli oldala mentén kialakult ipari zóna számos gazdasági tevékenységet végző társulásnak (melynek száma növekedik) szolgál telephelyként.</p> <p>A területre jellemző a szabadon álló beépítési mód, emellett a teleknagyságok 2500m² – 1ha között változnak, viszonylag nagy tartalékterülettel rendelkeznek.</p>	 <p style="text-align: right;">SZÉKESFEHÉRVÁR</p>
<p>10. Gazdasági területek</p> <p>Iszkaszentgyörgy legnagyobb kereskedelmi és szolgáltató fejlesztési területe a 801-es jelű főút északi oldalán található. Még csak pár telephely üzemel ezen a területen, a telekkialakítások egy része még nem készült el.</p>	
<p>11. Bánya területe</p> <p>A bánya területének irányítási egysége a bánya bejáratánál található. Ez a terület beépítésre szánt különleges bánya terület, melynek sajátos előírásai lehetővé teszik a mellette lévő bányaművelésű területek hatékony és problémamentes működését.</p>	

<p>12. Mezőgazdasági üzemi területek</p> <p>A mezőgazdasági tevékenységet végző gazdaságok telephelyeként szolgáló mezőgazdasági üzemi területek jellemzően nagy alapterülettel (min. 1ha) rendelkeznek.</p>	
<p>13 Műemléki rehabilitációs terület</p> <p>A több hrsz-ú telekből álló nagy összapterületű műemléki rehabilitációs területen található a Amadé-Bajzáth-Pappenheim kastély. A kastély három részre bontható. A kiskastélyban az általános iskola található, a fő szárny magántulajdonban van, melyből látogatóközpont szeretnének készíteni. A lovarda rész rossz állapotú, nincs használatban.</p>	

1.14.2.2. tulajdonjogi vizsgálat

Az önkormányzat tulajdonában levő területeket vagyonszázéki rögzíti. A településen nagy kiterjedésű állami tulajdonú területek nem találhatóak. Jelentős területek még az állami tulajdonú, vízgazdálkodási célú területet, vízkivételi mű, tisztítórendszer.

1.14.3. Önkormányzati tulajdon kataszter

Az önkormányzat tulajdonában levő területeket vagyonszázéki rögzíti. A vagyonszázéki naprakész.

Az önkormányzati vagyonkataszter szerint a forgalomképtelen vagyontárgyak (többnyire utak, közterületek, buszvárók) A korlátozottan forgalomképes vagyontárgyak közé tartozik pl Óvoda, Polgármesteri hivatal, stb. Vagyonkezelésbe illetve üzemeltetésbe átadott vagyon az ivóvíz- illetve a szennyvízcsatorna hálózat.

1.14.4. Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése

Az épületállomány feltüntetése az alaptérképen jónak mondható, nagyon kevés a rendezetlen jogállású, vagy térképen fel nem tüntetett épület. Ezek jellemzően engedély nélkül építhető melléképületek.

1.14.5. Az építmények vizsgálata

1.14.5.1. funkció, kapacitás

Vegyes területek: A településszerkezeti terv a vegyes területekként határolja le a lakó-ellátási (intézményi) funkciókat befogadó „településközpont vegyes” területeket. A község településközpont vegyes területei a Kossuth tér és a Dózsa György utca környéki terület.

1.14.5.2-3. beépítési jellemzők (beépítési mód, beépítési mérték, sűrűség), magasság, szintszám, tetőidom

A legnagyobb szintterület-sűrűség a belterület településközponti vegyes területét jellemzi, nem jelentősen de meghaladva a települési átlagot. A település egyéb beépítésre szánt területein többnyire falusias, családi házas beépítettségnek, a szintterület sűrűség alacsony.

A gazdasági területei több önálló rendeltetési egységet magába foglaló, 6 m-es épületmagasságot meghaladó területek, a község vállalkozásai. Ezen területekre, valamint az intézményi területekre jellemző a sűrűbb beépítés. A község alacsony laksűrűségű részei a falusias lakóterületek, melyek magassága nem haladja meg a 4,5-6,0 m-t. A beépítési módok változatos formákban jelennek meg, amelyet az építési kor valamint a településrészek sajátos földrajzi adottságai határoznak meg.

Az alábbi táblázat a 1.14.2.1. számú fejezetben szereplő területek vonatkozásában mutatja be a beépítési módot, mértéket és egyéb építészeti jellemzőket. A területek térképi lehatárolása az említett fejezetnek megfelelő.

TERÜLET MEGNEVEZÉSE	Beépítési mód, mérték	Magasság, szintszám, tetőidom
1. Településközponti vegyes terület A Dózsa György utca és a Rákóczi Ferenc utca kereszteződésében található a meglévő hagyományos településközpont. Az itt található intézmények telkei a falusias lakótelkektől eltérő nagysággal, nagy utcafronti telekszélességgel, kisebb-nagyobb mélységgel, intenzívebb beépítéssel rendelkeznek.	A beépítési mód oldalhatáron álló vagy szabadonálló, a mértéke a hagyományos vegyes beépítésnek megfelelő	F+TT, F+1, F+1+TT szint, tetőidom jellemzően magastető, de a néhány épület alacsony hajlásszögű magastetős kialakítású

<p>2.Településközponti vegyes terület Az Ady Endre utca és a Privát utca kereszteződésében található Iszkaszentgyörgy sportpályája, melynek kiszolgáló épületei a Privát utcával párhuzamosan kiépített parkolóterület mögött helyezkednek el, szabadon álló beépítéssel.</p>	<p>A beépítési mód jellemzően szabadonálló a beépítettség 5-10% közötti</p>	<p>F+1 magastető</p>
<p>3.Falusias lakóterület A Rákóczi Ferenc utca és a Szabadság utca által lehatárolt történeti településrésznek a lakótelkein jellemző a hagyományos fésűs beépítésű, keskeny, hosszú telekalakítás. A nagy telekmélységű telkek állattartásra és kertművelésre alkalmasak. A telekméretük jellemzően 800 - 2000 m²-esek.</p>	<p>Beépítési mód oldalhatáron álló A beépítés mértéke 20-30% közötti</p>	<p>F, F+tetőtér, elvéve F+1 szint, tetőforma magastető</p>
<p>4. Falusias lakóterületek: Az Ady Endre utca és a József Attila utca által lehatárolt területeken szintén fésűs telekalakítású hagyományos falusias lakótelkek találhatóak. Megfigyelhető, hogy a telkek a kor telekosztásának megfelelően keskenyek (17-18 m) helyenként szélesebbek (20-22m) és legalább 50 m mélyek, de párhuzamos oldalhatárral rendelkeznek. Ez egy későbbi telekalakítási fázist jelent. A jellemző telekméretük szintén 800-2200 m² körüliek.</p>	<p>A beépítési mód oldalhatáron álló. A beépítettség 10-15 % közötti, itt további épületek, melléképület építésére van lehetőség az ingatlanokon.</p>	<p>szintszám jellemzően földszint, de megjelentek a térdfallal épült tetőtérbeépítések.</p>
<p>5.Falusias lakóterületek: A Kossuth Lajos utca menti falusias lakóterületek szintén a történeti településrészhez tartoznak, hagyományos szalagtelkek, utca forma, szabályozási szélesség tekintetében. A telkek szélessége jellemzően 17-20m, a telekméretük pedig 800-2000 m² körüli értékben mozognak.</p>	<p>A beépítési mód oldalhatáron álló, a beépítettség 10-30 % közötti</p>	<p>szintszám jellemzően földszint, de megjelentek a térdfallal épült tetőtérbeépítések. Néhány helyen (domborzati viszonyoktól függően) pince épült</p>

<p>6. Falusias lakóterületek: Székesfehérvár felé haladó Petőfi Sándor utca menti telkek viszonylag egységesen kialakított szabályozási szélességgel, (18-19 m) az északi oldal nagy telekmélységgel (100-150m) rendelkezik. Ezek a telkek jellemzően a cca 1500-2000 m² területűek.</p>	<p>A beépítési mód oldalhatáron álló, a beépítettség 15-30 % közötti</p>	<p>szintszám jellemzően földszint+tetőter beépítésűek.</p>
<p>7. Falusias lakóterületek: Kisizska szőlőhegyen a Hegyalja és a Szőlőskert utcában, rendezetlen, jellemzően nagy telekmélységgel rendelkező területeken főleg zártkertes művelésű területekre jellemző kis alapterületű épületek vannak. A telkek szélessége változatos képet mutat, 12-23 m közötti szélességgel. A telek-területek 500-2500 m² közöttiek.</p>	<p>A beépítési mód oldalhatáron álló, vagy szabadonálló, a beépítettség 10-30 % közötti</p>	<p>A szintszám jellemzően földszintes, pinceszint+ földszint+tetőter, de alagsorral épült FSZT+1 szintes épületek is épültek.</p>
<p>8. Gazdasági területek Iszkaszentgyörgy belterületétől észak-nyugatra található egy major terület számos kiszolgáló létesítménnyel, a 010 és 03 hrsz-ú telken, ahol szintén gazdasági tevékenységet végeznek.</p>	<p>A beépítési mód szabadonálló, a beépítettség 5-35 % közötti</p>	<p>szintszám jellemzően egyszintes, néhol földszint + egyszint,</p>
<p>9. Gazdasági területek A 801-es jelű főút déli oldala mentén kialakult Déli gazdasági területen számos telephely található A területre jellemző a szabadon álló beépítési mód, emellett a teleknagyságok 2500m² – 1ha között változnak.</p>	<p>A beépítési mód szabadonálló, a beépítettség 30-40 % közötti</p>	<p>szintszám jellemzően egyszintes csarnoképületek, néhol földszint + egyszint, alacsony hajlásszögű nyeregtetővel. Néhány épület lapostetővel épült.</p>
<p>10. Gazdasági területek Iszkaszentgyörgy legnagyobb kereskedelmi és szolgáltató fejlesztési területe a 801-es jelű főút északi oldalán található. Még csak pár telephely üzemel ezen a területen, a telekkialakítások egy része még nem készült el.</p>	<p>Nagyrészt beépítetlen</p>	<p>Földszintes csarnok épületek</p>
<p>11 Bánya területe A külszíni fejtésű bánya területének</p>	<p>A területen csak ideiglenes konténer épületek</p>	<p>A konténer lapostetős kialakításúak.</p>

<p>irányítási egysége a bánya bejáratánál található. A beépítésre szánt különleges bánya területen a bányászattal összefüggő építmények létesültek.</p>	<p>létesültek.</p>	
<p>12. Mezőgazdasági üzemi területek A mezőgazdasági tevékenységet végző gazdaságok telephelyeként és szolgáló mezőgazdasági üzemi területek jellemzően nagy alapterülettel (min. 1ha) rendelkeznek.</p>	<p>A beépítési mód szabadonálló, a beépítettség 15-30 % közötti</p>	<p>szintszám jellemzően egyszintes állattartó és gazdasági épületek alacsony hajlásszögű nyeregtetővel. Néhány épülettetőtér beépítéssel épült.</p>
<p>13. Műemléki rehabilitációs terület A több hrsz-ú telekből álló nagy alapterületű műemléki rehabilitációs területen található a Amadé-Bajzáth-Pappenheim kastély. A kastély három részre bontható. A kiskastélyban az általános iskola, a fő szárny magántulajdonban van, melyből látogatóközpontot szeretnének készíteni. A lovarda rész rossz állapotú, nincs használatban.</p>	<p>A kastély telkén a műemléki védelem alatt álló épületen vannak. A beépítettség 10 % körüli.</p>	<p>A kétszintes kastélyépület és földszintes istálló is magastetővel épült.</p>

1.14.5.4. településkarakter, helyi sajátosságok: utcakép, térrány, jellegzetes épülettípusok

Épített környezet és településképi szempontból a legjellemzőbb helyi sajátosság a település környezetében található Bakony-hegység lába, Iszka-szőlőhegy mely körül alakult ki a település magja. Iszkaszentgyörgy jellegzetes településképe a hagyományosan mezőgazdálkodással, hegyvidéki szőlő és gyümölcsstermesztéssel foglalkozó vidéki településforma. Azonban az infrastrukturális és településszerkezeti fejlődésnek köszönhetően, napjainkra a mezőgazdasági termelésű orientáltság visszaszorult. A település többi része a földrajzi viszonyoknak megfelelően az egyutcás faluból nőtt településszerkezetet mutatja.

A lakóterületek jellemző épülettípusai

	<p>hagyományos falusias beépítés</p>
--	--------------------------------------

	<p>Utcafronta épült lakóépületek a Rákóczi utcán, tömegformálása és építészeti megjelenése jellegzetes utcaképet eredményez</p>
	<p>Az ún. sátoztetős „kockaházak” egyik szépen felújított és karbantartott példája</p>
	<p>Pince, földszint és tetőtér beépítésű nyeregtetős épület.</p>

Több helyen megfigyelhető a falusias lakóépületek utcfronti részén az oldalhatár felé történő bővítés, esetleg az utcfronti épületrész elbontását követően új, kontyolt ún. sátozottos épület építése

A Márványkert településrész könnyűszerkezetes, földszintes lakóháza

Új lakóépület, mely a hagyományos falusias építészeti jegyekkel épült

új családi ház típus....

Intézmények

	Polgármesteri Hivatal
	Posta, gyógyszertár és virágbolt
	Községi könyvtár, az e-Magyarország Pont, a községi egyesületek irodái

	<p>Művelődési ház és az iskola</p>
	<p>Orvosi rendelő</p>
	<p>A Takarékszövetkezet épülete</p>

műemléki védett Amadé-Bajzáth-Pappenheim kastély

A katolikus templom

	<p>A Bajzáth család síroltkapolnája</p>
	<p>Református templom és lelkészi hivatal és lakás</p>

Gazdasági célú épületek:

	<p>Új, hagyományos építésű gazdasági vállalkozás épülete a Székesfehérvárra vezető út mellett</p>
	<p>Régi magtár épület a település központjában</p>
	<p>Gazdasági épületek a déli gazdasági területen</p>

	Benzinkút
--	-----------

1.14.6. Az épített környezet értékei

1.14.6.1. településszerkezet történeti kialakulása, történeti településmag

Iszkaszentgyörgy már a honfoglalást megelőző évezredekben is lakott hely volt, bronzkori település nyomait tárták fel a község területén. Feltételezik, hogy Várpalota- Csór irányából Iszkaszentgyörgyön keresztül egy római időkben épített út vezethetett, amely Magyaralmás- Csákberény- Csákvár felé haladt. A Római Birodalom összeomlását követő évszázadokban hun, avar, germán népek telepedtek meg ezen a területen, ami nem csoda, hiszen a földrajzi adottságok és a természeti viszonyok kedvezőek voltak (pl. hőforrások). A honfoglaló magyarok is felverték szállásaikat e tájon.

A község nevét már 1193-ban említi egy írásos emlék Izca alakban. Ekkor a mai település helyén 3 falu, Iszka, Szentgyörgy és Atya állt. Szentgyörgy neve a 14. században bukkan fel, 1352-ben “Zent gyurgh”, 1392-ben “Zentgurch”, 1405-ben “Zenthgyurgh”, 1409-ben “Zentgurch”, 1411-ben “Zengugh”, 1441-ben “Zenthgyorgy”, 1445-ben “Zentgowrgh”, “Zenthgyewrgh” majd “Senthgergh” neveken. 1590-ben Szent Giorg néven szerepel. Az 1691-es községi körpecséten már a teljes neve szerepel: “ISKA ZENT GIORG 1691”. 1702-ben Zent György ad Iscam, 1707-ben pedig Pagus Isca Szent-György alakban fordul elő a falu neve.

1601-ben, Székesfehérvár keresztyének általi elfoglalását követően a megtartásáért folyó sárréti csata részben településünkön zajlott.

A törökök 150 éves ittlétét, 1688-at követően a település folyamatosan lakott, a falu magja a mai tűzoltószertár környéke.

1735-ben teszik az első említést az iszkaszentgyörgyi kastélyról, melyet Amadé Antal építtetett, eközben a falu pedig terjeszkedik keleti (mai Kossuth utca) és déli (mai Szabadság utca) irányba. 1800-ban az Amadék eladják a kastélyt Bajzáth József veszprémi püspöknek. Öccse, János, majd ennek fia, Bajzáth György (1791-1869), Fejér vármegye alispánja, jelentős építkezéseket folytat. Tőle a kastélyt lánya, Valéria örökölte, aki gróf Pappenheim Sándorhoz ment feleségül. A következő jelentős kastélyátépítés az ő fia, Pappenheim Siegfried nevéhez fűződik. Felesége – gróf Károlyi Erzsébet (gróf Károlyi Mihály nővére) – hozományából a nyugati melléképületet teljesen újjáépíttette Gabriel Seidl tervei alapján, s ez az építkezés 1908-ra fejeződött be.

A falu belterületétől nem messze tört fel a Duzzogó forrás 28 °C-os vizével, ami fölét 1908-ban Pappenheim Siegfried fürdőépületet terveztetett, de ez ekkor nem épült meg, csak a két világháború között, akkor is szerényebb formában, de ez is impozáns volt. Márvánnyal bélelt két medence, másfél ölnyi borostyánnal bevont kőfal, melyet antik kőfaragványok díszítettek, vadszőlővel befuttatott öltözők és csobogó kristálytisztá forrásvíz. A fürdő még az 50-es években is működött, majd a helyi bauxitbányászat következtében a fürdőt tápláló forrás elapadt, a létesítmény teljesen tönkrement. A kerítés falába egykor beépített római kőfaragványok menekültek meg csupán a pusztulástól, a székesfehérvári Szent István Király Múzeum őrzi őket.

A község első temploma valószínűleg a mai református templom elődje volt, a második 1392-ben épült fel, amit a Szentgyörgyi család nyomban le is romboltatott, hogy köveiből Szentgyörgyön építsen új szentegyházat. A 19. század első felében a református gyülekezet lélekszáma több mint 500 főt tett ki. A templom 1827-ben új belső berendezést kapott, de 1868. szeptember 2-án leégett a templom, a parókia és az iskola. Gyűjtés indult az újjáépítésre, s a következő évben már a megrepedt harangot is újraöntötték. 1911-ben került sor az orgonavételre. 1927-ben sor került a mai nagy és kis harangok beszerzésére. A gyülekezet 1939-ben új iskolát épített. 1945-ben a toronysüveget akna rombolta szét, a parókia pedig leégett, benne az 1725-től vezetett anyakönyvekkel.

1786-ban a református templom, míg '1860-ban a katolikus templom is elnyeri mai formáját.'

„A katolikus egyház újjászerveződése az Amadék nevéhez köthető, ők építették a török utáni első katolikus templomot 1728-31 között a mai katolikus templom helyén. 1824-25-ben új templom építésének munkálatai indultak meg. Jelentősebb renováláson 1940-ben esett át a templom. A II. világháború alatt leégett a templom tetőzete, a torony csigalépcsőzete. Már az 1763. évi feljegyzés említi az orgonát. 1870-ben új orgona került a kórusra. A templomi ünneplések mellett igen látványosak voltak az utcákon végigvonuló körmenetek, melyek a földesúri kápolnához vezettek. Ezt az '50-60-as években lebontották, helyébe épült a kastélyfeljáró lépcsője. Lerombolása a vallásos érzés durva megsértése volt.”

A település a magyar történelem fordulópontjain (1848, I. és II. világháború, 1956) mindig meghozta a saját áldozatát, anyagiakban és emberáldozatokban egyaránt. Különösen fájdalmas volt a II. világháború, mert a front 3 hónapon keresztül településünk határában húzódott, a települést jelentős veszteség érte.

1940-ben bauxitot találtak a településen, ami fájdalmas következményekkel járt: a megnyitott bánya mélyművelése miatt az 1960-as években eltűnt az értékes karsztvíz a kutakból és a termásvíz a tavakból, majd 1966-ban településünk területéből a kommunista országvezetés egy nagy részt kihasított, hogy létrehozzon egy önálló, szocialista bányásztelepülést.

A rendszerváltást követően a település népessége folyamatosan növekszik, Székesfehérvár agglomerációs övezetében az egyik legkedveltebb célpontja a fiatal családoknak, illetve a város zajától megcsömörlötteknek.

A kastély a második világháborút követően

A második világháború után az üresen maradt épületet a szovjet csapatok kórháznak rendezték be, majd az épületet görög menekültek lakták. Utána rövid ideig üdülő volt, majd az 50-es évek végén a Bauxitbánya Vállalat munkásszállót működtetett benne. A 60-as évek elején a községi tanács kezelésébe került, itt működött a tanácsi hivatal, a rendőrőrs, a gyógyszertár, a postahivatal, egy vegyesbolt, a művelődési ház helyet kapott klubokkal, könyvtárral, mozival, itt volt az OTP, az Autójavító vállalat, gyermekgondozó, iskola, valamint itt lakott 10 család: pedagógusok, egészségügyi dolgozók szolgálati illetve bérlakásban. 1985-ben megkezdték az épület felújítási munkálatait, lecserélték a teljes tetőszerkezetet. 1995-ben az önkormányzati hivatal kiköltözésével a teljesen felújított barokk szárny üressé vált és a Kincstári Vagyonkezelő Intézet kezelésébe került.

Természetesen a kastélyhoz kastélypark is tartozott, melynek építése Bajzáth György nevéhez fűződik, aki angliai utazásának tapasztalatai alapján építtette a parkot. Pappenheim Siegfried és Károlyi Erzsébet Schusstig nevű főkertészükkel hosszabb időt töltöttek Angliában, ahol sorra járták a főúri kastélyokat, s hazatérve téglalap alakú területen teraszosan kialakított, geometrikus elrendezésű kertrésszel bővítették a parkot. Szimmetrikus elrendezés, geometrikus terepformák, nyírt sövények, bokrok, fasorok és sok-sok kerti építmény (támfalak, lépcsők, medence, diadalív) jellemezték a kertrészt. Az egykori kertről nem sok maradt meg. A növényállomány elavult, az utak, ösvények csak részben követik az egykori utak nyomvonalát. 1991-ben az Országos Műemlékvédelem felmérte a parkot, amit várhatóan a kert rekonstrukciós tervének elkészítése követ.

A Rákóczi Ferenc utca látképe a kastély felől, 1969-ben, és napjainkban

A Rákóczi Ferenc utca utcaképe 1971-ben, és napjainkban

Műemlékek, helyi építészeti értékek

törzsszám	azonosító	cím	név	védelem	helyrajzi szám
1708	3658	Kossuth Tér 1.	Amade–Bajzáth–Pappenheim–Károlyi-kastély és parkja	Műemlék	1, 2, 524, 525, 528/1–2, 529, 530 hrsz
1709	3657	Fő tér 4.	Szentháromság Római katolikus templom	Műemlék	59 hrsz
1710	3659	Fő tér 4.	Református templom	Műemlék	33 hrsz
1710	22110		Református templom műemléki környezete	műemléki környezet	32, 31, 34, 35, 36, 37, (3/5), 248, 249 hrsz
1709	22112		Szentháromság Római katolikus templom műemléki környezete	műemléki környezet	43, 49, 54, 56, (57), 58, 05/4, 61, 62, 63, 64, 66, 67, 92, 93 hrsz
1708	22111		Amade–Bajzáth–Pappenheim–Károlyi-kastély és parkjának műemléki környezete	műemléki környezet	0260, 0259, 3506, 3503, (3502), 527, 512, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, (513), 373/1, 372, 370/1, 370/2, 355/3, 355/5, 268, (371), 266/2, 265/1, 5/3, 5/4, (3/6), (3/7), (3/4), 3/3 hrsz

Amade–Bajzáth–Pappenheim–Károlyi-kastély és parkja törzsszám: 1708 Iszkaszentgyörgy, Kossuth tér 1. hrsz.: 1, 2, 524, 525, 528/1–2, 529, 530

1764-ben épült barokk stílusban, 1908-ban neobarokk stílusban felújították.

Település szélén, parkban, szabadon álló, részben alapincézett, egy- és kétszintes szárnyakból álló, szabálytalan alaprajzú épületegyüttes. A téglalap alaprajzú, emeletes központi épület, kontyolt nyeregtetős középrizalitokkal. ÉNy-i udvari homlokzatának széleihez aszimmetrikus elrendezésben és eltérő architektúrával T alakban, É-ről kontyolt nyeregtetős, földszintes, D-ről manzárd tetős, emeletes szárnyépületek csatlakoznak. A szárnyépületek DK-i, főhomlokzat felőli végén, egymástól eltérő kialakítású tornyok, a D-i szárny Ny-i végére merőlegesen ismét egy torony és további, földszintes, manzárdtetős szárny, az egykori istálló csatlakozik. Az emeletes barokk főszárny kéttraktusos alaprajzi elrendezésű, földszintjén kereszt- és fiókos dongaboltozatos helyiségek stukkódíszítéssel, a lépcsőházban rokokó, kő mellvédes korlát. Az emeleti helyiségek síkfödemesek, a középtengelyben díszterem. Az É-i szárnyban csehsüveg boltozatos helyiségsor, a D-i, neobarokk szárnyban, fiókos dongaboltozatos folyosóra felfűzött síkmennyezetes helyiségek és manzárdszint. Díszítőfestés: az emeleti díszteremben és egyes helyiségekben, klasszicista és rokokó. A főszárny középrészét és az udvart határoló mellékszárnyak egy részét Amadé Antal építtette a 18. század elején. 1764-ben Amadé Tádé idején épült a K-i szárny. A 18–19. század fordulóján készült a főépület udvarra néző csarnoka. A főépület park felőli klasszicista részét Bajzáth György építtette 1820 körül. A DK-i és DNy-i neobarokk szárnyak, nagyrészt a klasszicista részek átépítésével, Pappenheim Szigfrid idejében, 1904–1908 között épültek (építész: Gabriel Seidl).

Épületszobrászati díszek: 1908 (Adolf Hildebrandt, Vögerl, Jablonszky János); a főszárny

K-i homlokzatának nyílászervei, 1840 körül (építőmester: Langmasy Mihály). 1936 után Károlyi Erzsébet grófnő tulajdonába került. Az egykor kőkerítéssel övezett, 1905 körül kiépített francia kert nagyrészt elpusztult, bejárati kapuján Pappenheim-címer és kővázák. Bejárata mellett az egykori ún. „francia porta” épülete lakóháznak átalakítva.

A homlokzat előtti medencét díszítő szobor töredékei a kastélyépület előcsarnokában. Helyreállítása 1985 óta szakaszosan folyik. Jelenleg öregek otthona, általános iskola és művelődési ház működik benne.

Római katolikus templom (Szentháromság) törzsszám:1709 Rákóczi Ferenc u. hrsz.: 59

Klasszicista stílusban épült 19. század első felében. Település szélén, dombon, szabadon álló, kereszthajós, alacsony bővítményekkel övezett, félköríves szentélyzáródású, Ny-i homlokzati tornyos templom, a szentély és a kereszthajó felé kontyolt nyeregtetővel. Főhomlokzatán a körbefutó főpárkányt ion fejezetes pilaszterpárok tartják, párkányos timpanon zárja le, a tengelyben vízszintes záradékú, kőkeretes, szemöldökpárkányos kapu, fölötté félkör ablak, a timpanon fölött egyszintes, kupolával fedett torony. Oldalhomlokzata tagolt, szélről főpárkányig magasodó mellékterek, D-en íves ablakokkal, középen alacsonyabb portikusos bejárattal, É-on vaklunetták, középen alacsony, egyablakos, féltetős beékelődő szakasz. Csehsüveg boltozatos hajó, dongaboltozatos kereszthajó, a bejárati oldalon háromnyílásos, csehsüveg boltozatos karzat. Falképek: 1960 (Bicskei Karle János).

Berendezés: jellemzően 19. század második fele; É-i mellékoltárkép, 1868 (F. Bulz).

Építtette Várkonyi Amadé kegyúr, 1728–1731 között. Bajzáth György, a későbbi birtokos, 1825–1845 között és 1859–1860-ban építtette ki a mai formára. 1941–1943-ban felújítva.

Ref. templom törzsszám: 1710, Rákóczi Ferenc u. 31. hrsz.: 33

Késő barokk stílusban épült 1789-ben

Település központjában, a lelkészlak telkének végében, szabadon álló, egyhajós, téglalap alaprajzú, egyenes záradékú, nyeregtetős templom, Ny-i homlokzata előtt toronnyal. Tagolatlan falfelületein hóbörcsös vakolat, a falszéleken és a nyílások körül sima meszelt sávok. A tornyot profilos órapárkány zárja, bádoggal héjazatú gúlisakkal fedett, bejárata a D-i oldalon. A D-i homlokzat előtt oromfalas előcsarnok, a homlokzaton két szintben elhelyezkedő ablakok. Az alsó ablakokban fűzött vasrács, a felsők egy részében késő barokk, öntött ólomüveg betétek. Síkmennyezetes, stukkódíszes hajó, mindkét végében fakarzat, dongaboltozatos előcsarnok. Berendezés: falazott szószék, fa hangvető, késő barokk, 18. század vége. Középkori, 14. századi templom helyén épült. A hajó 1782-ben, a torony 1789-ben készült, majd 1827-ben megmagasították. Az 1868-ban leégett berendezést 1911-ben pótolták, ekkor készült a fakarzat is.

Református templom műemléki környezete törzsszám: 1710; azonosítószáma 22110

Érintett ingatlanok: 32, 31, 34, 35, 36, 37, (3/5), 248, 249 hrsz

Szentháromság Római katolikus templom műemléki környezete törzsszám: 1709; azonosítószáma: 22112

Érintett ingatlanok: 43, 49, 54, 56, (57), 58, 05/4, 61, 62, 63, 64, 66, 67, 92, 93 hrsz

Amade–Bajzáth–Pappenheim–Károlyi-kastély és parkjának műemléki környezete törzsszám: 1708; azonosítószáma: 22111

Érintett ingatlanok: 0260, 0259, 3506, 3503, (3502), 527, 512,516,517,518,519,520,521,522,523, (513), 373/1, 372, 370/1, 370/2, 355/3, 355/5, 268, (371), 266/2, 265/1, 5/3, 5/4, (3/6), (3/7), (3/4), 3/3 hrsz.

1.14.6.2. régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület

Iszkaszentgyörgyre örökségvédelmi hatástanulmány még nem készült.

A terv készítés előtt adatszolgáltatást kértünk a régészeti területekre vonatkozóan is. Az önkormányzat döntése értelmében az örökségvédelmi tanulmány a településrendezési eszközök felülvizsgálata során készül, tekintettel arra, hogy a Kr. 12. melléklet 2. pontja szerinti változtatási szándékok jelenleg még nem ismertek teljes körűen. A konkrét módosítások pontos ismeretében végezhető el a változtatások hatásának elemzése.

1.14.6.3. védett épített környezet, a helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők

1.14.7. Az épített környezet konfliktusai, problémái

Iszkaszentgyörgy épített környezetének legnagyobb konfliktusa abból adódik, hogy különböző építészeti karakterű belterületi településrészekből áll. A hagyományos településközpontot kedvezőtlenül fejlesztették a '70-es, '80-as években. A Rákóczi Ferenc utca és a Szabadság utcára egyaránt jellemző, a kialakult telekforma, fésűs jellegű beépítés, a Rákóczi utcán nagyobb szabályozási szélességgel, míg a Szabadság utcában keskenyebb útkeresztszelvény alakult ki.

A belterület jellegét tekintve egy mezőgazdasággal foglalkozó község településképét mutatja annak ellenére, hogy a lakók többsége már nem a mezőgazdasági munkákból él.

A Fő utca környéke laza beépítésű, hosszú keskeny telkekkel, hagyományos falusias beépítéssel. Az újonnan létesült utcák telekstruktúrája lényegesen eltér a hagyományosan vidéki telekmérettől, a telkek használata is inkább kertvárosias jellegű. Az építészeti kialakítás vegyes, egységes utcakép vagy településkép nem alakult ki. A településrészen alapvető szolgáltatások biztosítottak.

1.15. Közlekedés

1.15.1. Hálózatok és hálózati kapcsolatok

Iszkaszentgyörgy község Fejér Megyében, a Sárrét Tájvédelmi körzet Észak-Keleti csücskében, a Bakony-hegység Dél-Keleti lába és a Móri Árok találkozásának medence-szerűen kialakult környezetben helyezkedik el. Székesfehérvár Feketehegy mintegy 6km, a Belváros pedig 12km távolságra található. Iszkaszentgyörgyöt Székesfehérvárral a 8202-es jelű Székesfehérvár-Kincsesbánya összekötő út és a 801-es jelű főút kereszteződésével köti össze.

Alternatív megoldásként sokan használják a Moha település felé vezető 8203-as jelű utat, mely a 81-es számú főúttal létesít kapcsolatot, így onnan is elérhető a megyeszékhely. Iszkaszentgyörgy település közvetlen közúti összeköttetésben van még Kincsesbánya, Csór és Isztimér-Guttamási településsel.

A 2x2 sávokra bővített korábban 8-as számú I. rendű főút egy kis szakasza érinti a közigazgatási területet a Déli részen, a gazdasági területek mentén, mely a Feketehegyet elkerülő szakasz megépítésével 801-es számú II. rendű főút lett a csomóponttól a feketehegyi körforgalomig.

Az Országos Településrendezési terv és a Fejér Megyei Településrendezési terv nem tartalmaz Iszkaszentgyörgy közigazgatási területén belül közúthálózati fejlesztést.

A településen áthaladó közút vonalak:

- 801-es számú II.rendű főút 2km+900m és 5km+495m közötti szakasza
- 8202-es jelű Székesfehérvár-Kincsesbánya összekötő út 0km+700m és 7km+990m közötti szakasza
- 8203-as jelű Sárkeresztes-Guttamási-Isztimér összekötő út 2km+835m és 7km+275m közötti szakasza

Az aktívan működő dolomitbányának köszönhetően megépült egy kétsávós, nagy arányú tehergépkocsi forgalomra tervezett útszakasz a településtől délre, illetve az Iszkai utcát és a 8202-es jelű utat korábban is összekötő út felbővítése, burkolatának megerősítése is végbement.

Mindez lehetővé teszi a tehergépkocsik fuvarozási munkájának dinamikus, zavartalan működését.

1.15.2. Közúti közlekedés

A település úthálózata nagyobb részben burkolt utakból, kisebb részben burkolatlan utakból áll.

Azon utcákban, ahol teljes a közművesítés, jellemzően 3,5- 7,0 m szélességben szilárd burkolat is épült. Iszkaszentgyörgy belterületére elmondható, hogy összközműves kialakítású, szilárd burkolatos úthálózattal rendelkezik. Viszont a szőlőhegyen számos közmű és útfejlesztési/bővítési feladatok adódnak, hiszen egyre populárisabb a lakhatást keresők körében.

A belterületi utcák között gyűjtőútként a Privát utca, József Attila utca, Iszkai utcának van szerepe, a többi utca pedig lakóutcaként funkcionál.

A település tulajdonában lévő utcák szabályozási szélessége változó, kialakult (6,0- 30,0m) között vannak.

A településen a burkolt útfelületek nagyrészt jó állapotban vannak, a járdák, kerékpárutak is kielégítő állapotúak, azonban ahol a szabályozási szélesség megengedi, ott a keresztmetszetek adta lehetőségekkel tovább lehet rendezni a gyalogosforgalom biztonságát; gyalogátkelőhelyek, középszigetek, várakozóhelyek, kerékpártárolók kialakításával.

A forgalom jelentős része a Rákóczi Ferenc és Petőfi Sándor utcára korlátozódik, tekintve, hogy Isztimér és Bakonykúti zsáktelepülések leggyorsabban Iszkaszentgyörgy irányába érhetik el leghamarabb a főútvonalakat, illetve a Székesfehérvárt. Mivel a Kincsesbánya felől érkező forgalmat a 2303-as jelű út hozza be a településre úgy, hogy a 2302-es úttal egy csomópontba fut, szükségessé vált egy forgalomcsillapító, illetve a könnyebb áthaladást segítő körforgalom megépítése ezen két útvonal kereszteződésében.

A lakóutcákat célszerű korlátozott sebességű övezetként vagy lakó- pihenő övezetként kijelölni. A lakó-pihenő övezetekben nem szükséges a járdák kiépítése, a gyalogosok az útpályán is előnyt élveznek. A lakó-pihenő övezetekben fizikai akadályokkal – sebességcsökkentő küszöbök, kapuzatok – is kikényszeríthető a gépjárművezetőkből a lassúbb haladás.

A településen a csapadékvíz elvezetése túlnyomó többségében nyílt árkos rendszerrel történik. Törekedni kell arra, hogy a település központjában esetleges korszerűsítés esetén a vízelvezető rendszer csapadékcatornával épüljön ki, lehetőséget adva ezzel egyéb közlekedési létesítmények (kerékpárút, szélesebb, biztonságosabb járda, esetleg parkolási felület) kialakítására.

Jelenleg problémát jelent, hogy több lakóutcában az árkok gondozatlanok, az átérsek több helyen beszakadtak, ezek tisztításáról jó karba helyezéséről és fenntartásáról folyamatosan gondoskodni kell. Nyílt árok csak 10,0 m szabályozási szélesség felett építhető, ennél szűkebb helyeken csak a burkolaton kialakított folyóka, vagy csapadékcatorna jelent megoldást.

Iszka szőlőhegyen jelenleg a Szőlőskert utca és az Iszakai és Csóri utca rendelkezik szilárd útburkolattal. A lakóövezetek utcáit célszerű lenne vezetékes szénhidrogén és csatornahálózat kiépítésével a telkeket összközművesíteni, majd szilárdburkolattal ellátni.

Forgalmi adatok (J/nap):

Járműkategória	ÁNF (átlagos napi forgalom)				
	801 sz. közút 2+324 és 6+124 kmsz. között	8202. j. közút 0+000 és 5+332 kmsz. között	8202. j. közút 5+332 és 10+896 kmsz. között	8203. j. közút 0+241 és 3+710. kmsz. között	8203. j. közút 3+782 és 11+362 kmsz. között
Személygépkocsi	7005	1204	898	924	426
Kis tehergépkocsi	998	320	230	189	41
Szóló autóbusz	143	106	75	83	32
Csuklós autóbusz	32	0	0	0	3
Közepes tehergépkocsi	101	38	33	33	16
Nehéz tehergépkocsi	73	19	10	5	13
Pótkocsis szerelvény	63	10	4	0	8
Nyerges tehergépkocsi	345	7	5	7	7
Speciális jármű	4	0	0	0	4
Motorkerékpár	22	32	25	13	11
Kerékpár	0	51	23	24	15
Lassú jármű	2	6	3	4	3

1.15.3. Közösségi közlekedés

1.15.3.1. közúti

A településen a közúti közforgalmú szolgáltatást a Középnugat-magyarországi Közlekedési Központ Zrt. látja el. A járatok sűrűn haladnak keresztül a településen, mely remek közlekedési lehetőséget teremt a kistérségi települései és Székesfehérvár irányába. Az autóbusz-öblök és peronokok kialakítása megfelelő, azonban néhány felújításra szorul. A forgalom jelentős növekedése esetén javasolt az autóbusz-megállóhelyek között gyalogos-átkelőhelyeket létesíteni, a gyalogosforgalom nagyobb biztonsága érdekében.

1.15.3.2. kötöttpályás közlekedés

A települést az országos (nemzetközi) közforgalmú vasúthálózat a közigazgatási területen érinti, azonban vasútállomás a település területén nem található, a legközelebbi vasútállomás Székesfehérvár város területén érhető el.

1.15.4. Kerékpáros és gyalogos közlekedés

A településközpont és az autóbusz-megállóhelyek gyalogos- és kerékpáros forgalmat vonzanak. A gyalogosforgalom a lakóutcák nagy részében legalább egy oldali burkolt járdafelülettel, de megoldott. Ezekben az utcákban a 40x40cm-es beton járdalapokkal ellátott burkolatok kimozdultak, füvesednek, néhány helyen eltörték, ezek javítása, vagy új burkolat kialakítása javasolt. A kerékpáros forgalom a településen belül kettős módon van megoldva. Székesfehérvár felől a közúti forgalomtól elválasztott, gyalogosforgalom szintjében különálló kerékpárút érkezik a körforgalom irányába. A körforgalomtól a belterület kerékpáros közlekedés a közúti forgalom szintjében került kialakításra, viszont önálló kerékpársáv nincs kijelölve. A kerékpárút kiépítése, vagy burkolatszélesítéssel történő kijelölése javasolt.

A szabvány szerinti kialakításhoz javasoljuk ezek felülvizsgálatát, esetleg nyitott kerékpársávként történő kialakítását.

A Fejér megyei Településrendezési Terv nem tartalmaz a települést érintő kerékpárút-fejlesztést.

1.15.5. Parkolás

Iszkaszentgyörgyön közterületi parkolók találhatóak a Kossuth téren a Községházával és a Polgármesteri hivattal szemben. A régi intézmények és szolgáltatások közelében a várakozóhelyek többsége burkolatlan, spontán alakult ki. A település általános iskolája a parkolást magánterületen, míg a többi szolgáltató létesítmény esetén a közterületen biztosítható a parkolás, azonban szabványos kiépítésük szükséges.

1.15.6. Várakozóhelyek létesítése

A parkolási lehetőséget saját területen belül kell biztosítani az intézmények, ipari-, mezőgazdasági vállalkozások, kereskedelmi létesítmények, vendéglátóhelyek bővítésénél abban az esetben, ha ez műszakilag megoldható. Ha a saját területen belüli parkolás nem biztosítható, akkor a szükséges parkolóhelyek (melyek indokolt esetben 50%-al csökkenthetők) és kerékpártárolók kialakításához ~az OTÉK előírásainak figyelembevételével~ a közterület igénybe vehető. Ebben az esetben a parkolóhelyeket az adott egységtől 500m-es sugarú körön belül kell kiépíteni.

Parkolási lehetőség javítása érdekében új parkolóhelyek kialakítása elsősorban a településközpont környezetében indokolt. A parkolóhelyek környezetét az OTÉK előírásai szerint fásítani kell.

Feladatok

A közlekedési hálózat fejlesztését úgy kell megoldani, hogy az a környezetet ne károsítsa, a zaj-, rezgés- és levegőszennyezés ne növekedjen. Az utak fejlesztése, burkolatok felújítása a település komfortfokozatának növelése érdekében alapvető feladat.

A rossz minőségű és felújításra szoruló utak felújításáról, addig karbantartásáról folyamatosan gondoskodni kell.

Járdákat, kerékpársávokat kell kialakítani a településen, a központban és az autóbusz-megállóhelyek között középszintes gyalogos-átvezetéseket indokolt létesíteni.

Az autóbuszperonokat, várókat és kerékpártárolókat egységesen célszerű kialakítani.

Parkolási lehetőség javítása érdekében javasolt parkolóhelyek folyamatos kialakítása, elsősorban a szolgáltató környezetében.

1.16. Közművesítés

1.16.1. A víziközművek jelenlegi kiépítettsége állapota.

1./ Vízellátás

1.1./ Jelenlegi állapot

Vízmű megnevezése : Iszkaszentgyörgy községi vízellátó rendszer (Kistérségi Regionális Vízellátó Rendszer)

Vízmű üzemeltetője: Dunántúli Regionális Vízmű Zrt.

Velencei Üzemvezetőség, Kincsesbányai Ivóvíz művezetőség

Vízmű Ellátott települések neve: Iszkaszentgyörgy- Moha

Vízbevezetések száma: Iszkaszentgyörgy: 820 db

Az üzemeltetési engedély száma.

Vízellátó rendszer adatai:

Vízbázis neve: Rákhegyi Vízakna (RRV – KRS rendszeren keresztül)

Vízkiemelés, továbbítás, műszaki jellemzői:

KRS III. gépház Kincsesbánya vízműtelepen található, ez tölti a $2 \times 100 \text{ m}^3$ -es + 1000 m^3 -es szeghegyi medencéket (közös ellátás Kincsesbányával), mely a kistérségi vízmű töltő-fogyasztó és elosztóhálózata. A magasnyomású rendszerről kerülnek ellátásra a Kincsesbányai Kistérségi Regionális Vízműből ellátott települések, köztük Iszkaszentgyörgy település is

Vízigények:

Iszkaszentgyörgy-Moha napi vízigénye: $400 \text{ m}^3/\text{d}$.

A vízszállító rendszer ismertetése:

Iszkaszentgyörgy község ivóvízellátása 3 vezetéken keresztül történik: egyrészt a DN 80 ac. anyagú és a DN 150 ac. anyagú ivóvízvezetéseken, melynek átadási pontja Kincsesbánya község déli belterületi határán található az Iszkai út mellett, másrésztől egy DN 150 KM-PVC anyagú, Felső Kincses vízellátását is biztosító vezetéken keresztül. Átadási pontja a Kő-hegyi $2 \times 36 \text{ m}^3$ -es medencék védőterülete előtt került kialakításra vb aknában.

Zónák, nyomásviszonyok:

A belterületi övezet nyomásszintje nem lehet nagyobb a Kő-hegyi medence túlfolyószintjénél ($176,4 \text{ mBf}$) amely max. $5,7 \text{ bar}$ nyomást jelent. ($176,4-119,0 \text{ mBf}$). A külön övezetet jelentő medence töltővezetékében a nyomásszintet automatikus rendszer szabályozza

Tározók - átemelők-túlfolyók, üzemi vízszintek:

Iszkaszentgyörgy község vízellátó rendszere vízszállító- és elosztó csőhálózatból és a Kő-hegyi $2 \times 36 \text{ m}^3$ -es, $176,4 \text{ mBf}$. túlfolyó szintű átfolyó üzemi magas tározó medencéből áll.

A működtetés jellemzői:

A KRS III. gépház üzemét helyi-kézi működtetésű automatika-rendszer biztosítja.

Az ellennyomó rendszer szivattyús vízszállításának pillanatnyi értéke (l/s) időben változó, mely a közel egyenletes szívóoldali nyomás mellett a változó nyomóoldali nyomás (Szeg-hegyi medencék vízszintje és az aktuális fogyasztás) függvényében változik.

Normál üzemállapotban a szivattyúk az elvárásnak megfelelően közel állandó, folyamatos üzemvitel mellett úgy tartják a Szeg-hegyi medence üzemi vízszintjét, hogy az aznapi óracúcs környékén ürül, éjjeli időszakban töltődik.

Ivóvízhálózat:

Az elosztóhálózat adatai

Két zónás vízellátó rendszer, az alsó zóna nyomáscsökkentő szelepeken át kap vizet.

Elosztóhálózat hossza: 12.755 m

bekötések száma: 780 db , ebből házi bekötés: 697 db .

közkifolyók száma : 4 db

tűzcsapok száma: 48 db .

víztorony Ak 100-30 tip. Tf $186,8 \text{ mBf}$

nyomáscsökkentők száma. 2 db

A 8 sz. út menti Ipari Terület.

A terület Iszkaszentgyörgy Déli külterületi határa, valamint Székesfehérvár város határa mentén mentén a régi 8 sz. főúttal (jelenleg 801 sz út) párhuzamosan került fokozatosan kialakításra, Iszkaszentgyörgy belterületétől néhány kilométerre.

A terület vízellátása a Székesfehérvár- Csóri- i vízellátó rendszerről, elszámoló vízmérő beépítésével, rákötéssel került kiépítésre, Üzemeltetője a Fejérvíz Zrt.

2. Szennyvíz elvezetés

2.1./ Jelenlegi állapot

A községben a1998-2004 évek között a Iszkaszentgyörgy, Magyaralmás, Moha, Sárkeresztes, Magyaralmás települések kistérségi szennyvízelvezető rendszerének részeként a 20.317/1998 sz. vízjogi létesítési engedély birtokában kiépítették a szennyvízelvezető rendszert (csatornahálózatok, átemelők, nyomócsövek és Sárkeresztes külterületén, a Hrsz0129/4 területen a kistérségi szennyvíztisztító telepet).

A szennyvíztisztító telep kapacitása: 700 m³/nap, jelenlegi terhelése: 410-420 m³/d

Elvezetésre kerülő szennyvíz:

Iszkaszentgyörgy:	150 m ³ /d
Moha	70 m ³ /d
Magyaralmás	110 m ³ /d
Sárkeresztes:	100 m ³ /d

A szennyvízelvezető rendszer ismertetése:

Az összegyűjtött szennyvíz a Moha községgel közös elvezető rendszeren át jut el a térségi szennyvíztisztító telepre, ahol a szennyvíz tisztításra megtörténik.

A községben DN 200 csatornákkal gravitációs szennyvízelvezető rendszer épült ki, a mélypontokon szennyvíz átemelővel.

Azoknál a telkeknél ahol - a telek magassági viszonyai – a gravitációs csatlakozást nem tették lehetővé, ott házi kisátemelőket telepítettek, melyek nyomócsöve a gravitációs csatorna tisztító aknához csatlakozik.

A kiépített szennyvízelvezető rendszer főbb adatai:

Gravitációs csatorna	10.170 m
Nyomócső	540 m
Átemelő	3 db

Három átemelő került telepítésre, jelük: 1,2,3,sz.

A teljes szennyvízmennyiség az 1 sz. keleti végátemelőbe kerül bevezetésre, ahonnan az. átemelő szivattyúi tehát a D160 KPE nyomócsövön át a teljes szennyvíz mennyiségét szállítják a területi szennyvíz tisztító telepre.

Az egyes átemelők kiépített kapacitása:

1 jelű Ø2,6 m	220 m ³ /d
2 jelű Ø2,5 m	130 m ³ /d
3 jelű Ø1,7m	50 m ³ /d

Ezen kívül még 2 db helyi (egy -egy utcát ellátó) átemelő is üzemel IV, és V jelzéssel.

A szennyvízelvezető rendszer üzemeltetője:

Dunántúli Regionális Vízmű Zrt.

Velencei Üzemvezetőség, Kincsesbányai Szennyvíz Művezetőség

A vízjogi üzemeltetési engedély száma: 35700/1452/2016 ált.

Tekintettel a szennyvízelvezető rendszer és a tisztítótelep többlet kapacitására a fejlesztések szennyvizet a rendszer fogadni tudja, esetleg egyes átemelőkben gépet kell cserélni.

A 8 sz. út menti Ipari Terület .

Az ipari területen egységes szennyvízelvezető rendszer nem épült ki. A szennyvizet telkenként zárt tárolóba gyűjtik, majd időszakonként elszállítatják a szennyvíztisztító telepre.

Tekintettel Iszkaszentgyörgy belterületétől meglévő távolságra, műszaki megoldásként Székesfehérvár Fekete-hegyi szennyvízelvezető rendszerhez történő csatlakozás adná a megfelelő megoldást.

A szennyvíz az előzőekben ismertetett módon történő elvezetésre több terv is készült, sajnos a megvalósítás elmaradt.

3./ Csapadékvíz elvezetés

3.1./ Jelenlegi állapot. a csapadékvíz elvezetés rendszere

Iszkaszentgyörgy község a Nádor vízfolyás részvízgyűjtő területén fekszik.

A Nádor vízfolyás kezelője a KDT Vízügyi Igazgatóság.

A település családi házas beépítésű viszonylag nagy telkekkel.

Az utcák jellemzően aszfaltos, stabilizált utak. A település utjai mentén kiásott árkok földárkok, gyűjtik a csapadékvizet, változó mélységgel kialakítva ,

A csapadékvíz befogadója közvetlenül az Önkormányzat kezelésében lévő Iszkaszentgyörgyi vízfolyás amely, a régi 8 sz. ut alatti híd közvetítésével jut át a víz a székesfehérvári területen húzódó vízfolyás szakasszal a Nádor csatornába.

A belterület csapadékvíz elvezető rendszerei, tekintettel arra, hogy jelentős a külterületekről befolyó, és levezetendő csapadékvíz mennyiség, fokozatosan épült ki , a nagyobb esésű területeken burkolt árkokkal , helyenként csatornákkal.

A fejlesztések ebben az időben nem érintették a fő befogadó Iszkaszentgyörgyi vízfolyás rendezését,

A település csapadékvizei négy fő lefolyási nyomvonalon kerülnek kivezetésre az elvezető főgyűjtő árokba.

Az árok elvezeti az összes a település belterületéről kivezetett csapadékvizet, terep, ill. magassági viszonyai a távlatban is alkalmasak erre a feladatra, de állapota gondozatlan volt, meder hosszszelvénye néhány helyen akadályozza a víz zavartalan lefolyását. , Az Iszkaszentgyörgyi vízfolyás a régi 8-as főútnál éri el a település közigazgatási határát.

A település teljes belterületére és a befogadóhoz történő kivezetésre, a pontos műszaki meghatározáshoz az Önkormányzat csapadékvíz elvezetési engedélyezési tervet készített.

A tervezés négy fő szakaszon történt:

A./ szakasz: Dózsa György utcai vízrendezés

B./ szakasz: Köves utcai vízrendezés

C./ szakasz: Márványkerttől a 8-as útig tartó vízrendezés

D./ szakasz: Szabadság utcai vízrendezés

A település a csapadékvíz elvezetéssel érintet belterülete:

Ny-i területek 157-159 Ha , 4 éves gyakoriságú mértékadó levezetendő vízhozam: 4860 l/s -ra becsülhető.

K-i területek 90-91 Ha , 4 éves gyakoriságú mértékadó levezetendő vízhozam: 3600 l/s -ra becsülhető.

Az Iszkaszentgyörgyi vízfolyás terhelő vízmennyiség:

4 éves gyakoriságú mértékadó levezetendő vízhozam: 8460 l/s -ra becsülhető.

Sikeres pályázat után község Önkormányzata a KDOP-4.1/E-11-2012/0023 sz. projekt keretében, a 24888/2011 sz vízjogi létesítési engedély alapján, kiépítette az engedélyezési és kiviteli tervekben kidolgozott csapadékvíz elvezető rendszer főműveit, ill. a nem működő árkok átalakítását, újra burkolását az alábbi helyeken:

A./ A Dózsa György utca Iszkaszentgyörgy észak-nyugati magas vonalán, a temető utca felől jelentős mennyiségű csapadékvíz folyik le egy-egy nagy esőzés után a Dózsa György utcáig. Innen az út lejtése miatt észak-kelet felé halad tovább, de az út menti lejtős földrészekre is jelentős mennyiség jut. A területen ez jelentette a vízelvezetési problémát.

B-/. A József Attila utcán, a kastély melletti szakaszon nincs vízrendezési probléma, hanem ez az utca jó lehetőséget kínál arra, hogy a Rákóczi (8203-as) út magasabb szakaszairól lefolyó nagy vízmennyiség egy részét erre kormányozták.

C./ Iszkaszentgyörgy keleti határában jelentős és látványos vízelvezetési problémák, kiöntések, elöntések a csapadékosabb időszakok után nagyobb vízfelületek alakulnak ki a Mohai út mentén, a Márvány kerti bekötőút környékén, ill. a Petőfi S. (8202 j.) út település határának közelében. E probléma megoldására árokrendezés áttereszek szintjének igazítása mellett új árok szakaszok szivárgók, és átemelő épült amelyek segítségével a megoldásra került a vízelvezetés a település közigazgatási határáig (volt 8 sz. főút)

D./ Iszkaszentgyörgy belterületén a Szabadság utcában burkolt árok épült, mely a vízelvezető rendszer fontos elemét képezi. Az árok állapota leromlott, helyenként megsüllyedt, az áttereszek nem voltak megfelelőek. A mélyebb részekben hordalékkal feltöltődött és a középső szakaszon intenzív esőzésnél az összegyűlő csapadékvíz rendszeresen kilépett a mederből. A teljes rendszer átépítésre került.

A projekt 2014- 2016 években megépült, a belterület csapadékvíz elvezetése megoldottnak tekinthető.

Az Iszkaszentgyörgyi árok kis eséssel mg területen ér halad át a 8 sz. útig,.

Az árok szikkasztó képessége megfelelő, nagyobb mennyiségű vizet tartva a nyomvonal melletti területen.

A folyamatos tisztításról és az árkok jókarba helyezéséről kell gondoskodni, legalább évente kért alkalommal, az átemelő környezetében minden nagyobb intenzitású eső után.

a munkákat el kell végezni.

A 8 sz. út menti Ipari Terület .

A területen nyílt árkos csapadékvíz elvezető rendszerek kerültek kialakításra csatlakozva az Iszkaszentgyörgyi árokhoz (Ny-i oldalon), ill a fehérvári Fekete hegyi árokhoz (K -i részen).

1.16.2. Energia

1.16.2.1. Iszkaszentgyörgy földgázellátása

Vizsgálat:

Az adatok az E.ON Dél-dunántúli Gázhálózati Zrt. 2018. októberi adatbázisából származnak.

A településen a vezetékes földgázellátást az E.ON Dél-dunántúli Gázhálózati Zrt. biztosítja.

Külterületi szakaszok:

A település közigazgatási külterületére, annak D-i határánál lép be a Nádasdladányból induló, a Mórt ellátó nagy-középnomású (16 bar, NA250 a) gáz elosztó vezeték. A vezeték Csór külterület ÉK-i határánál lép Iszkaszentgyörgy külterületére, onnan Moha külterületére, melyről leágazva a három település Iszkaszentgyörgy, Moha és Sárkeresztes közös földgázfogadó állomását telepítették, Moha külterületéről ismét Iszkaszentgyörgy külterületén halad, majd ismét Moha külterületére lépve hagyja el a térséget.

A vezetéket az E.ON Dél-dunántúli Gázhálózati Zrt. üzemelteti.

Az elosztó vezeték biztonsági övezete 9-9 m.

A földgázfogadó állomás KÖGÁZ KS-2-17D típusú, 25,0/4,0 bar üzemnyomású, Qn=2600 m³/h, 1995. évi telepítésű, biztonsági övezetének mértéke 10-10 m. Az E.ON nyilvántartása szerint a három település jelenlegi fogyasztói létszáma: Iszkaszentgyörgy 619, Moha 206, Sárkeresztes 535, összesen 1360 fogyasztási hely, mely szerint az egyidejűséget figyelembe véve már is túlterhelt, kapacitás bővítés csak a gázfogadó cseréjével lehetséges.

A településen a szinte teljesen kiépült gázhálózat középnomású (4 bar), többségében közterületen halad.

A nyomásszabályozó állomásról Iszkaszentgyörgy felé kiinduló D110 PE vezeték K-i irányból lép be Iszkaszentgyörgy külterületére, ez a D110 gerinc vezeték a település belterületén K-DNy-i irányban végig fut az Iszkai utcai csővég lezárásig az alábbiak szerint.

Csővég-lezárással ellátott végpontok belterületen:

A külterületről érkező D110 PE, 4 bar üzemnyomású vezeték nyomvonala még Iszkaszentgyörgy külterületén, a 8203 j. közút előtt kétfelé válik.

A K-i irányban induló D63 ág a Márványkertet ellátó körvezeték kiinduló pontja. A Ny irányba induló D110 PE ág a 8203 j. közút, a Petőfi Sándor és Privát utca sarkán három irányban halad tovább, DK-i irányban a Petőfi utca 701/1 útig tartó szakaszát és a 701/1 utat ellátó D63 PE vezeték (végpontokkal).

A DNy irányban a D63 PE vezeték a Privát utcai gerincvezetékéről látja el a leágazó utcákat (D32 PE vezeték Rózsa, Nefelejcs, Liliom és Ibolya utcák mindkét végén csővég lezárásokkal).

Ny-i irányban a D110 PE vezeték a Petőfi Sándor utcából induló, Kossuth téren haladó, sugarasan kialakított vezeték szakaszokon keresztül látja el a település többi utcáját az alábbiak szerint.

A Kossuth tér – Szabadság u. sarkán DK-i irányban ágazik le egy D32 PE vezeték a Szabadság utca 242 hrsz útig tartó szakaszát ellátva, D32 csővég lezárással.

A Kossuth tér és Kossuth u. sarkán a vezeték kétfelé válik, ÉK-i irányban a D63 PE vezeték Kossuth utcát (D63 és D32 PE vezeték) és az onnan leágazó D32 PE vezeték a Dózsa György utcát, a DNy-i irányban a D110, majd a D63 PE vezeték a Rákóczi F. utcát és abból leágazó utcákat (D32 PE Dózsa u. , D 110 PE Szabadság u. 242 hrsz. úti végpontokkal) látja el.

A település DNy-i részét ellátó, a Rákóczi F. utcából induló, Szabadság u. és Köves utcán és a József A. u. és az Iszkai úton haladó D110 PE gerincvezetékéről leágazva, a József A. u., Móricz Zs. u., Ady E, utcákban D110 és D32 PE vezeték körvezetéként üzemel. A gerincvezetékéről sugarasan, csővég lezárásokkal kialakított D63-D32 méretű vezeték- szakaszokkal ellátott utcák (Vörösmarty m. Kőlcsey F., Ságvári F., Cseresznyefa és Diófa u. végpontokkal)

Amennyiben a gázfogadó állomás cseréje megvalósul a gázvezeték hálózat bővítése az alábbiak szerint lehetséges:

A csővég lezárással ellátott szakaszok meghosszabbításával, vagy a meglévő gerincvezetésekre csatlakozva valósítható meg a fejlesztésre szánt területek földgázellátása, új közterületi, vagy magánterületen haladó, szolgáltatói engedélyes tulajdonú (jelenleg E.ON) vezetékekkel.

A meglévő, ill. a későbbiekben esetleg épülő elosztóvezeték szakaszok védelmi övezete 4-4 m.

A gerinc vezeték mellett lévő ingatlanok földgázellátása D32 méretű, középnyomású (4 bar üzemnyomású) leágazásokkal biztosított.

A családi házak és intézmények részére előkerti nyomásszabályozó, valamint előkerti nyomásszabályozó és mérő állomásokon keresztül biztosított kisnyomáson a földgáz.

Megújuló energiaforrások.

A településen számottevő megújuló energia-hasznosítás jelenleg nincs.

1.16.2.2. Iszkaszentgyörgy villamos energia ellátása

A település villamos energia ellátásának üzemeltetője az E.on Északdunántúli Áramhálózati Zrt.

Többlet villamos energia igény a meglévő villamos hálózatról kielégíthető. A konkrét műszaki megoldás az áramszolgáltatóhoz eljuttatott energia igényre adott válasz alapján tervezhető. A villamos hálózat bővítéseket az áramszolgáltató a törvényi előírások szerinti csatlakozási díj ellenében kiépíti. Nagyobb energia igény esetén fogyasztói beruházás is elképzelhető.

A település villamosenergia ellátása a távlati igényeknek is megfelelően biztosított.

1. NAGYFESZÜLTSG

A település külterületén több nagyfeszültségű elektromos hálózat is halad. Ilyen a 400 kV-os Litér – Matronvásár elektromos vezeték, a 120 kV-os Inota – DHE, illetve szabadbattyáni vezeték és a 8. számú főút mellett haladó 120 kV-os Inota – Dunaújváros vezeték. Valamennyi nagyfeszültségű hálózat védőtávolságát az áramszolgáltató E-ON határozza meg. A vezetékek környezetében történő építéskor az áramszolgáltató előzetes nyilatkozatát be kell szerezni.

2. KÖZÉPFESZÜLTSG

A település elektromos energia ellátása a Csór – Iszkaszentgyörgy, illetve a Moha – Iszkaszentgyörgy 20 kV-os vonalakkal biztosított..

Iszkaszentgyörgy területén belül is légvezetéken kerülnek ellátásra az utcákban elhelyezett oszlopra szerelt transzformátor állomások. Ezen távvezetékek biztonsági övezete 5 méter, de a vezeték azon szakaszán, amely belterületre és fokozott biztonságra vonatkozó előírásainak megtartásával létesült, 2,5 méter a szélső, nyugalomban levő áramvezetőkől mérten. A biztonsági övezeten belüli építési tevékenység nagymértékben korlátozott.

A település területén nem található közép és nagyfeszültségű földkábeles hálózat.

A település belterületén 20/0,4 kV-os transzformátor állomások üzemelnek, mindegyik oszlopra szerelt kivitelű. A külterületi majorokban további transzformátor állomások üzemelnek, részben fogyasztói tulajdonúak.

Új 20kV-os hálózat és tr. állomás létesítése esetén, tömbfeltárások és utca nyitások során, a nyomvonalat közterületen kell elhelyezni, illetve a nyomvonalon a biztonsági övezet részére helyet kell biztosítani. Új középfeszültségű hálózatszakasz építéskor a vezeték tulajdonosa és üzemeltetője részére, (E.on Dél-dunántúli Áramhálózati Zrt.) a nyomvonalra vezetékjogot kell szerezni.

A biztonsági övezet szélességét a 2/2013. (I. 22.) NGM rendelet a villamosmű biztonsági övezetéről, adja meg:

- 20kV-os szabadvezeték esetében a szélső vezetékszáltól mindkét irányban, belterületen 2,5m külterületen 5m a biztonsági övezet határa.

- Földkábel esetén 1-1m a vezeték két oldalán.

- Transzformátor állomás esetén a szükséges terület határa oszlop tr. állomásnál, az állomás körül 5m. Ezen távolság az üzemben tartó hozzájárulásával csökkenthető. Építettházás transzformátorállomás esetén a biztonsági övezet határát a berendezés falai határolják.

3. KISFESZÜLTSG:

A villamos energia ellátás a jelenlegi fogyasztói igényeknek megfelelően kiépített.

A kommunális hálózat légvezetékes, beton illetve kis mértékben faoszlopos kialakítású.

Az új beépítési területeken a szabályozási terv térszín feletti hálózat létesítését megengedi. Természetesen a drágább bekerülésű földkábel-hálózat is létesíthető. Új légvezetékes hálózat létesítéskor a többi közmű elhelyezést figyelembe véve, a járda és az úttest között haladhat a vezeték, az oszlopok elhelyezése a szilárd burkolattól lehetőleg min. 0,5 m-re legyen. Amennyiben az oszlopsor a járda és a kerítés közé kerül a szigetelt légvezeték és lakóingatlan telekhatára között legalább 0,5 m távolság legyen. A vezetékek legkisebb magassága az utak fölött 5,5 m lehet.

1kV-os földkábel létesítésénél a biztonsági övezet határa a kábeltől mindkét irányba: 1-1m.

Kisfeszültségű hálózat létesítése esetén is vezetékjogot kell szerezni a nyomvonalra, áramszolgáltató javára, és azt a tulajdoni lapra be kell jegyeztetni.

Térszint feletti közművek elhelyezésénél az MSZ 7437/3-80 előírásait kell betartani.

4. KÖZVILÁGÍTÁS:

A meglévő közvilágítás a kommunális hálózat oszlopaire szerelt világítótestekkel van megoldva, légvezetékes táplálással.

Új létesítésnél az előírt követelményeket az MSZ EN 13201 szabvány tartalmazza. Az utcák világítási osztályba sorolása jegyzői hatáskörben történik.

1.17. Környezetvédelem (és településüzemeltetés)

1.17.1. Talaj

Iszkaszentgyörgy nagyobb része a Dunántúli-középhegység nagytáján, azon belül a Bakony-vidék középtáján és a Keleti-Bakony kistáján, annak keleti részén helyezkedik el.

Iszkaszentgyörgy kisebb, keleti része a Dunántúli-középhegység nagytáján, azon belül a Vértes-Velencei-hegyvidék középtáján és a Móri-árok kistáján, annak déli részén helyezkedik el.

A Keleti-Bakony kistáj területének nagyobb hányadát (64%) a mészkövön képződött rendzina talajok alkotják. Hasznosításukban az erdő kb. 60%-ot, a gyeper és a legelő pedig 40%-ot tehet ki.

A löszös fennsíkok kiterjedt talajtípusa a vályog mechanikai összetételű, agyagbemosódásos barna erdőtalaj (27%). Kémhatása a kilúgozás mértékétől függően erősen vagy gyengén savanyú, vízgazdálkodási tulajdonságai kedvezőek, termékenységi besorolása a 30–45 (int.) kategória. Főként szántóként (65%) és legelőként (25%) hasznosíthatóak, még erdő csupán a fennmaradó 10%.

A lejtőlöszön és a harmadidőszaki üledékeken barnaföldek (7%) képződtek. Mechanikai összetételük vályog vagy agyagos vályog. A vízgazdálkodási tulajdonságok – a sekély termőrétegűek kivételével – általában kedvezőek. Termékenységük a változó tulajdonságok széles skálája szerint a 30–55 (int.) kategóriába sorolható. A lejtőviszonyoktól függően szántóként 65%, legelőként pedig 30% hasznosítható.

A földes és köves kopárok és a Gaja-völgy réti talajainak területe csupán 1–1%. A földes kopárok főként (90%) karsztbokorerdők, a réti talajok kaszálórétek (70%) és szántók (25%) lehetnek. A kistáj szántóin főleg búzát, árpat, zabot, kukoricát és vörösherét termesztetnek.

Az egyes talajtípusok területi arányát az alábbi táblázat mutatja be:

1. számú táblázat: A talajtípusok területi megoszlása

Talajtípus kód	Területi részesedés (%)
01	1
04	64
07	27
09	7
26	1

2. számú táblázat: A talajtípusok területi elterjedése a domborzati adottságok függvényében (%)

Talajtípus kód	Lejtőkategória				Erdő
	0-5	5-17	17-25	>25	
01	20	10	-	-	70
04	20	20	5	5	50
07	45	25	5	10	15
09	35	45	5	5	10
26	65	25	-	5	5

A **Móri-árok** kistáj a Bakonyt a Vértestől elválasztó süllyedék, amely É-i harmada magasabb térszíneinek löszös és más periglaciális üledékein – pl. Mór környékén – agyagbemosódásos barna erdőtalajok alakultak ki. A löszös közetten keletkezett talajok mechanikai összetétele vályog, vízgazdálkodása kedvező, termékenységi besorolása a 45–55 (int.) kategória. A periglaciális üledéken képződött változatok mechanikai összetétele homok, vízgazdálkodásuk kedvezőtlen, földminőségi besorolásuk a 30–40 (int.) termékenységi kategória. A kedvezőbb termékenységgű változatok szántók (60%) és szőlők (10%), a kevésbé kedvező termékenységgű változatok jelentős részét (25%) település foglalja. Erdősültségük csekély, csupán kb. 5%.

Bodajktól D-re az agyagbemosódásos barna erdőtalajokat az alacsonyabb térszínek löszös üledékein barnaföldek váltják fel. Területi részarányuk 15%. Termékenységiük kedvező (ext. 40–50; int. 45–65). Főként (50%) szántóként hasznosulhatnak. Az erdő 10%, a szőlő 5%, a rét-legelő 15% területre terjedhet ki. A fennmaradó 20% területet település és víztározó foglalja.

Sárkeresztes környékén a kistájba benyúló, zömmel (50%) szántóként hasznosítható mészlepedékes csernozjom talajok 2% területet alkotnak. Sajnálatos, hogy területük mintegy felét települések foglalják.

A kistájban a löszös anyagon kialakult karbonátos réti talajok kiterjedése 44%, vagyis a kistáj jelentős talajféleségét alkotják. Mechanikai összetételük vályog, vízgazdálkodási tulajdonságaik kedvezőek. Termékenységiük a felszín közeli talajvíz korlátozhatja (int. 35–60). Szántóként (60%) és rétként (35%) hasznosíthatóak.

Ahol a réti talajképződési folyamatokat erős szervesanyag-felhalmozódás kísérte, lápos réti talajok keletkeztek. Területi kiterjedésük 3%. Termékenységi besorolásukat a 25–35 (int.) földminőségi kategória jellemzi. Rétekként és szántókként (50–50%) hasznosíthatóak.

Az egyes talajtípusok területi arányát az alábbi táblázat mutatja be:

3. számú táblázat: A talajtípusok területi megoszlása

Talajtípus kód	Területi részesedés (%)
07	36
09	15
13	2
25	44
27	3

4. számú táblázat: A talajtípusok területi elterjedése a domborzati adottságok függvényében (%)

Talajtípus kód	Lejtőkategória				Erdő
	0-5	5-17	17-25	>25	
07	65	25	5	-	5
09	70	20	-	-	10
13	90	10	-	-	-
25	95	-	-	-	5
27	90	10	-	-	-

Iszkaszentgyörgy genetikus talajtérképét és kőzetképző kőzeteit a 3. és 4. számú térképek mutatják be.

1.17.2. Felszíni és a felszín alatti vizek

Felszíni vizek

A **Keleti-Bakony** kistáj területének É-i és K-i része a Gaja-patakhöz, D-i része a Veszprémi-Sédhez folyik le. Kisebb részében vízfeleslege, nagyobb részében vízhiánya van. Fő vízfolyásai a Veszprémi-Séd, Péti-víz, Csákány-árok, Inotai-víz. Az árvizek tavasszal, a kisvizek ősszel szokásosak.

A **Móri-árok** kistáj a Gaja (60 km, 496 km²) vízgyűjtő területéhez tartozik, amelynek legnagyobb mellékveze a Mór–Bodajki-vízfolyás (30 km, 157 km²). Mérsékelt vízhiányos terület.

A karsztos táplálás miatt a Mór–Bodajki-vízfolyás Fehérvárcsurgónál 10-szeres kisvízhozamot szállított, mint a Gaja. Ezek a vízhozamok azonban a korábbi évek bányavíz kiemelési miatt erősen módosultak. Természetes állapotban az árvizek tavasszal, a kisvizek ősszel voltak a leggyakoribbak. A vízfolyások vízminősége szennyezett, III. osztályú.

A településen található vízfolyások:

- a település déli részén az Iszkaszentgyörgyi-árok, melyet a térség belvizeinek elvezetésére alakítottak ki, időszakos vízfolyás, befogadója a Nádor-csatorna,
- a település északi részén a Gaja-patak, mely állandó vízfolyásnak minősül, befogadója a Sárvíz.

A településen található állóvizek:

A település északi részén található két kisebb halastó.

Vízjárás adatok:

5. számú táblázat: A Gaja vízjárása

Vízfolyás	Vízmérce	LKV	LNV	KQ	KÖQ	NQ
		cm		m ³ /s		
Gaja	Fehérvárcsurgó	5	350	0,01	0,8	58
Gaja	Székesfehérvár	24	290	0,25	1,7	27

A terület vízrajzát az 5. számú térkép mutatja be.

Felszín alatti vizek

A **Keleti-Bakony** kistáj területén talajvíztükör csak a peremeken képvisel összefüggő szintet, ahol 4–6 m között érhető el. Mennyisége csak a Gaja-völgyben számottevő. Jellege kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos. A keménysége 15–25 nk°, a szulfáttartalom 60 mg/l alatt van. A Gaja-völgyben a keménység 25 nk°-ig, a szulfáttartalom 300 mg/l-ig emelkedik.

A rétegvíz-készlet átlagos. Az artézi kutak száma kicsi. Mélységük változó, vízhozamuk általában kiadós. Tekintettel a terület vízbázis jellegére, a vízminőség-védelem fontos feladat.

A **Móri-árok** kistáj összefüggő talajvíz-készlettel rendelkezik. Mélysége 2–4 m közötti, mennyisége is jelentékeny. Kémiai jellege általában kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos. Keménysége 25–35 nk°, de a települések körzetében 100 nk°-ig emelkedik. A szulfáttartalom 60–300 mg/l.

A rétegvíz-készlet korlátozott, emellett a szintje a bányavíz-kiemelések miatt korábban csökkent. Az artézi kutak száma kevés. Mélységük 100 m, vízhozamuk 100 l/p körüli. Sok a nagy vastartalmú kút.

A táj vízbázis jellege folytán kiemelt vízminőség-védelmet igényel.

Iszkaszentgyörgyön található ex lege védett források:

- Duzzogó-forrás, kataszteri szám: F-4400-1608
- Homokbányai-forrás, kataszteri szám: F-4400-1596
- Halastavi-forrás (F0060430003)

A Duzzogó-forrás vízhozammal jelenleg nem rendelkezik, a terület környezetében több hasonló, vízhozammal nem rendelkező forrás is található.

A Duzzogó-forrás századokon keresztül szolgáltatva az állandóan 28 °C-os, értékes ásványi sókat tartalmazó vizet, erre alapozva épült a fürdő is. A forráskataszter alapján az 1950-es évek elején hozama még jóval az 1000 l/perc mennyiséget is meghaladta. A környéken folytatott bányászati tevékenység (mesterséges beavatkozás) hatására – a többi forráshoz hasonlóan – a forrás elapadt, vízhozammal egyelőre még ma sem rendelkezik. A bányauzemek bezárása, így az állandó vízemelések megszüntetése miatt a térség karsztvízszintje folyamatosan nő, ennek hatására pedig a környező források újra megszólaltak, illetve a fakadó vizek újra megjelentek. Ezt a tendenciát figyelembe véve a Duzzogó-forrás végleges elapadása nem vehető biztosra, a forrás jelenlegi állapota annak végleges elapadását nem bizonyítja.

A karsztvízszint folyamatos emelkedése miatt az időközben leállt, kiszáradt hegylábi források újbóli megindulása várható. Ez a

Iszkaszentgyörgy települést az alábbi felszín alatti víztestek érintik:

6. számú táblázat: Felszín alatti víztestek

Víztest kód	víztest név	vízadó típusa
h.1.2	Dunántúli-középhegység - Séd-Nádor-vízgyűjtő	vegyes
sh.1.2	Dunántúli-középhegység - Séd-Nádor-vízgyűjtő	porózus
p.1.7.1	Séd-Nádor-Sárvíz-vízgyűjtő	porózus
sp.1.7.1	Séd-Nádor-Sárvíz-vízgyűjtő	porózus
k.1.1	Dunántúli-középhegység -Veszprém, Várpalota, Vértes déli források vízgyűjtője	karszt

A Séd-Nádor-Sárvíz vízgyűjtő megnevezésű porózus és sekély porózus víztestek a Dunántúl K-i részén helyezkednek el, jelentős területen, változatos tájképi és földtani körülményeket foglalva magukba. Északon a Dunántúli-középhegység hegyvidéki területéig nyúlnak, körül ölelik a Velencei-hegységet, nyugaton a Balaton, illetve Siófok, délen a Tolnai-Hegyhát, míg keleten a Mezőfalva-Vál vonal határolja a víztesteket.

A terület részben dombsági, részben síkvidéki jellegű morfológiát mutat; a hegylábakra felkapaszkodó része, illetve a Somogyi-dombság területére eső része közepes reliefenergiájú, 100-150 m-es szintkülönbségekkel jellemezhető, míg DK-en a mezőföldi rész morfológiája leginkább az Alföldre emlékeztet. A Velencei-tó térségére, illetve a Sárvíz völgyének egy részére mocsaras, pangó vizek, magas talajvízszint jellemző, míg a lösszel fedett észak-somogyi területen a talajvíz felszíntől számított mélysége meghaladhatja a 20 m-t is.

Dunántúli-középhegység - Veszprém, Várpalota, Vértes déli források vízgyűjtője nevű karsztvíztest, illetve a fedőjében található Dunántúli-középhegység - Séd-Nádor-vízgyűjtő hegyvidéki és sekély hegyvidéki víztestek az alegység É-i, hegyvidéki részét építik fel. Legjelentősebb képződményei a főkarsztvíztároló középső–felső-triász karbonátos kőzetek, melyek a térség vízellátásában döntő szerepet játszanak.

Iszkaszentgyörgy közigazgatási területén az alábbi vízbázis védőterületek vannak kijelölve:

1.) Kincsesbánya-Rákhegy II. sérülékeny vízbázis B védőterület:

Rákhegy Regionális Vízmű vízbázisa, védendő termelés: 25000 m³/nap.

Vízadója: felső triász dolomit

Kitermelt víz típusa: karsztvíz

Vízminőség: A kút vize vastartalomtól eltekintve megfelelő ivóvíz.

2.) Csór sérülékeny vízbázis B védőterület:

Vízbázis védendő termelése: 15000 m³/nap.

Felszín alatti vízkészlet jellege: karsztvíz.

Víztest kódja: k.1.1.

Vízminőség: I. osztály, a kútból kitermelt víz ivóvíz minőségű.

Vízhasznosítás jellege: közcélú.

A vízbázis védőterület fenntartásával kapcsolatos jogszabályi követelményeket és a védőterületre vonatkozó korlátozásokat jogszabály határozza meg. A vízbázis védőterületek elhelyezkedését a 6. számú térkép mutatja be.

Iszkaszentgyörgy települést a felszín alatti víz állapota alapján *fokozottan érzékeny*, valamint *kiemelten érzékeny* felszín alatti vízminőség védelmi területen lévő település.

A településen megtalálható

- az 1.a (Vízbázisvédelmi védőterület) kategória,
- az 1.b (Felszíni karszt) kategória,
- a 2.b (Karszt 100 m mélységen belül) kategória és
- a 2.c (Fő vízadó 100 m mélységen belül) kategória.

Iszkaszentgyörgy nitrátérzékeny területnek minősül.

Iszkaszentgyörgy területének felszín alatti szennyeződés-érzékenységet a 7. számú térkép mutatja be.

Vízellátás

Iszkaszentgyörgyön kiépült a vezetékes vízellátás, a hálózat üzemeltetője a DRV Zrt.

Iszkaszentgyörgy átlagos vízigénye: kb. 280 m³/d.

Szennyvízkezelés

Iszkaszentgyörgyön kiépült a szennyvízcsatorna hálózat. A DRV Zrt. üzemelteti Sárkeresztes, Moha, Magyaralmás és Iszkaszentgyörgy települések szennyvízcsatorna hálózatát és az összegyűjtött szennyvizek kezelését szolgáló Sárkeresztesi szennyvíztisztító telepet. A tisztított szennyvíz befogadja a Gaja-patakba, végső befogadó a Duna.

A csatornázottság kiépítése teljes körű, a rákötöttség 85 %-os.

Az Iszkaszentgyörgyön keletkező szennyvíz mennyisége kb. 250 m³/d.

A Sárkeresztesi szennyvíztelep hidraulikai kapacitása 700 m³/d, lakosegyenértékben kifejezett kapacitása 4667 LEÉ.

Iszkaszentgyörgy Község önkormányzati rendelete szabályozza a nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz begyűjtésére vonatkozó közszolgáltatást. A közszolgáltatási tevékenységet a Dunántúli Regionális Vízművek Zrt. látja el.

A közszolgáltató tevékenysége során a nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvizet az általa üzemeltetett Kincsesbánya-Isztimér közös szennyvíz tisztító telepen a szennyvízfogadó műtárgyában helyezi el. A szennyvíztisztító telepre a nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz beszállított mennyisége max. 60 m³/d.

A nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz begyűjtése zárt tartállyal rendelkező járművel történik.

1.17.3 Levegőtisztaság és védelme

Iszkaszentgyörgy településen a környezeti levegő minősége nem kifogásolható. A település területén sem automata, sem manuális légszennyezettségi mérőpont nem üzemel, a legközelebbi mérőállomás Székesfehérváron található. Ezen adatok Iszkaszentgyörgy település esetében nem relevánsak.

A település a 10. számú légszennyezettségi agglomerációba tartozik. Ennek jellemző levegőminőségi adatai az alábbiak:

7. számú táblázat: 10. zóna levegőminőségi adatai

Zónacsoport a szennyező anyagok szerint											
Zóna	Kén-dioxid	Nitrogén-dioxid	Szén-monoxid	PM ₁₀	Benzol	Talajközeli ózon	PM ₁₀ Arzén (As)	PM ₁₀ Kadmium (Cd)	PM ₁₀ Nikkel (Ni)	PM ₁₀ Ólom (Pb)	PM ₁₀ benz(a)-pirén (BaP)
10.	F	F	F	E	F	O-I	F	F	F	F	D

Az egyes csoportok jellemzését az alábbiakban adjuk meg:

D csoport: azon terület, ahol a légszennyezettség egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső vizsgálati küszöb és a légszennyezettségi határérték között van.

E csoport: azon terület, ahol a légszennyezettség egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső és az alsó vizsgálati küszöb között van.

F csoport: azon terület, ahol a légszennyezettség az alsó vizsgálati küszöböt nem haladja meg.

O-I csoport: azon terület, ahol a talajközeli ózon koncentrációja meghaladja a cél értéket.

Iszkaszentgyörgy esetében levegőszennyezés az alábbi tevékenységekből származhat:

- Ipari tevékenységek,
- Lakosság fűtése,
- Közlekedés,
- Büzzel járó tevékenységek.

Ipari kibocsátások

Az ipari és szolgáltató tevékenységből származó légszennyezőanyag kibocsátások nem jelentősek. A településen nem végeznek olyan tevékenységet, amelynek a megengedettnél nagyobb mértékben terhelné a település környezetének a levegőjét.

Egységes környezethasználati engedéllyel rendelkező vállalkozás nem működik Iszkaszentgyörgy területén.

Környezetvédelmi engedéllyel két vállalkozás rendelkezik bányászati tevékenységre vonatkozóan.

Légszennyező forrás működési engedély kiadására 3 telephely esetében (téglagyár, dolomitbánya) került sor.

Iszkaszentgyörgy jelentősebb vállalkozásai:

- Major Balázs József – szarvasmarha tenyésztés,
- KÓKA Kő- és Kavicsbányászati Kft – bányászat,
- SOSO Földszer Kft. – bányászat,
- XELLA Mészhomok Termelő és Kereskedelmi Kft. – téglagyártás,

A Városkapu Üzletközpontban (Ipari Zóna) üzemelő vállalkozások:

- Balogh György János – rugógyártó üzem,
- Sárvári Asztalosipari Szolgáltató és Kereskedelmi Kft. – asztalosműhely,
- JK Horsetrucks Kft. – járműfelépítmény gyártás,
- MEGAKRÁN Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. – gépjármű kereskedelem,
- Útéppark Útépipítő és Mélyépítő Kft. – aszfaltkeverő üzem, hulladékhasznosító telep,
- Met-Ing Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. – hulladékkezelés,
- MetAlku Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. – hulladékkezelés,
- AVA METÁL Kft. – fémmegmunkálás, acél tartóeszköz-gyártás, fémszerkezet gyártás,
- Optimet Kft. – fémmegmunkálás,
- Vass-Nyakas Kft. – fémszerkezet gyártása.

A Városkapu Üzletközpont (Ipari Zóna) Iszkaszentgyörgy része, amelynek központjától délre kb. 6 kilométer távolságra található.

A LAIR 2015. és 2016. évi adatai alapján Iszkaszentgyörgyön az alábbi légszennyezőanyag kibocsátások bejelentésére került sor:

8. számú táblázat: *Légszennyezőanyagok éves kibocsátása*

Tárgyév	Éves kibocsátás (kg)	Légszennyező anyag
2015	167	Aceton
2015	526	Butil-acetát / ecetsav-butil-észter /
2015	215	Etil-acetát
2015	727	Nitrogén oxidok (NO és NO ₂) mint NO ₂
2015	45	Petróleum
2015	1090365	SZÉN-DIOXID
2015	13794	Szén-monoxid
2015	500	Szilárd anyag

Tárgyév	Éves kibocsátás (kg)	Légszennyező anyag
2016	701	Nitrogén oxidok (NO és NO ₂) mint NO ₂
2016	1144242	SZÉN-DIOXID
2016	14010	Szén-monoxid
2016	515	Szilárd anyag

Lakosság fűtése

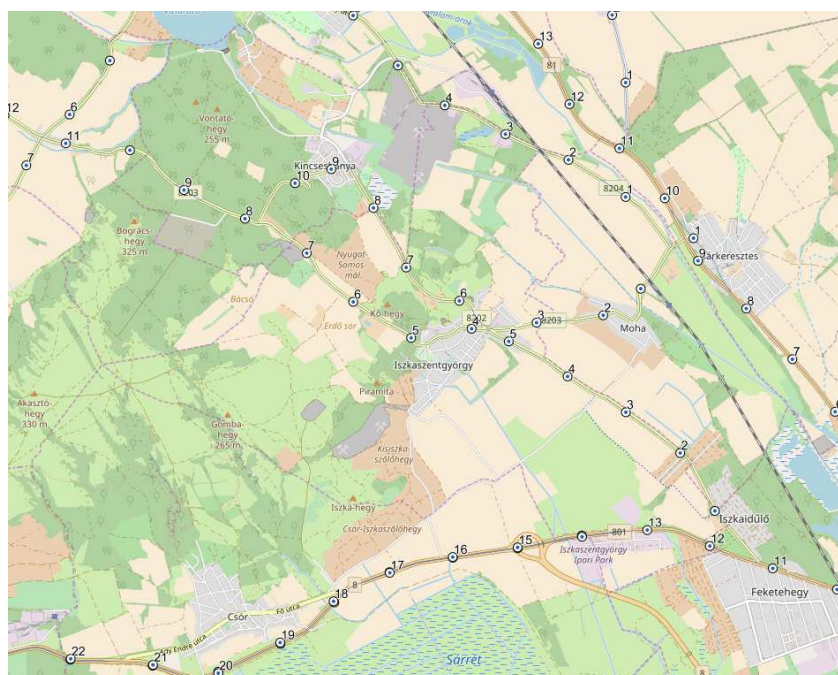
A fűtésből származó légszennyezés csak a fűtési szezonban jelentkező légszennyezés. A fűtésből származó emissziókat a légszennyező anyagok közül a kén-dioxid, szén-monoxid, nitrogén-oxidok, a szilárd anyag és a korom emisszió jellemzi.

Iszkaszentgyörgyön a fűtés, jellemzően földgázzal történik. Az ingatlanok gázzal való ellátottsága több, mint 60 %. A nem gáz fűtésű lakások fűtését egyes tüzeléssel (szén és fa) oldják meg. Az érvényben lévő levegőminőség védelmi jogszabályok alapján fűtési célú, kizárólag füstgáz kibocsátással járó tevékenységek engedélyezésében az első fokon eljáró engedélyező hatóság a megyei kormányhivatal környezetvédelmi hatáskörben eljáró járási hivatala.

Közlekedés légszennyezése

Iszkaszentgyörgyön a 8202. számú Székesfehérvár-Kincsesbánya összekötő út és a 8203. számú Sárkeresztes-Gúttamási-Isztimér összekötő út halad keresztül, valamint a település déli határán halad a 8. számú elsőrendű főút, valamint az északi határán a 8204. számú Sárkeresztes-Bodajk összekötő út.

1. számú ábra: Iszkaszentgyörgy közlekedés-hálózata (forrás: Közlekedés Információs Rendszer és Adatbázis)

Ezen utak 2016. évi forgalomszámlálási adatait és forgalmi viszonyait az alábbi táblázat mutatja be.

9. számú táblázat: Fontosabb közlekedési útvonalak jellemző forgalmi adatai

Járműkategória	ÁNF (átlagos napi forgalom)			
	8202. sz. út 1+777 és 5+332 kmsz. között	8202. sz. út 5+332 és 8+000 kmsz. között	8203. sz. út 2+832 és 3+710 kmsz. között	8203. sz. út 3+710 és 7+276 kmsz. között
Személygépkocsi	1139	849	874	403
Kis tehergépkocsi	302	217	179	39
Szóló autóbusz	101	72	80	30
Csuklós autóbusz	0	0	0	3
Közepes tehergépkocsi	37	31	31	16
Nehéz tehergépkocsi	19	9	5	12
Pótkocsis szerelvény	9	4	0	7
Nyerges tehergépkocsi	7	5	7	6
Speciális jármű	0	0	0	4
Motorkerékpár	27	21	11	10
Lassú jármű	6	3	4	3

Járműkategória	ÁNF (átlagos napi forgalom)	
	8204. sz. út 2+451 és 4+240 kmsz. között	8. sz. főút 11+811 és 14+410 kmsz. között
Személygépkocsi	2133	4087
Kis tehergépkocsi	459	544
Szóló autóbusz	53	47
Csuklós autóbusz	6	3
Közepes tehergépkocsi	50	91
Nehéz tehergépkocsi	44	72
Pótkocsis szerelvény	19	136
Nyerges tehergépkocsi	46	629
Speciális jármű	0	1
Motorkerékpár	29	20
Lassú jármű	5	0

A bemutatott útszakaszok mentén, mint folyamatos vonalforrás mentén az alábbi légszennyezőanyag emissziókra számíthatunk:

10. számú táblázat: Fontosabb közlekedési útvonalak mértékadó légszennyezőanyag kibocsátásai - emissziója

Légszennyező komponensek	Várható emissziók (g/k)			
	8202. sz. út 1+777 és 5+332 kmsz. között	8202. sz. út 5+332 és 8+000 kmsz. között	8203. sz. út 2+832 és 3+710 kmsz. között	8203. sz. út 3+710 és 7+276 kmsz. között
Szén-monoxid	1026,8	756,1	746,4	332,6
Nitrogén-oxidok (mint NO ₂)	199,4	145,0	139,3	69,3
Részecske (PM10)	29,4	21,2	19,7	11,0

Légszennyező komponensek	Várható emissziók (g/km)	
	8204. sz. út 2+451 és 4+240 kmsz. között	8. sz. főút 11+811 és 14+410 kmsz. között
Szén-monoxid	897,9	1979,2
Nitrogén-oxidok (mint NO ₂)	443,3	1194,7
Részecske (PM10)	40,8	144,7

A vizsgált útszakaszok mentén 10 m távolságban elhelyezkedő receptor pontban az alábbi légszennyezőanyag koncentrációk várhatók:

11. számú táblázat: Fontosabb közlekedési útvonalak mértékadó légszennyezőanyag kibocsátásai

Légszennyező komponensek	Várható légszennyezőanyag koncentrációk (µg/m ³)			
	8202. sz. út 1+777 és 5+332 kmsz. között	8202. sz. út 5+332 és 8+000 kmsz. között	8203. sz. út 2+832 és 3+710 kmsz. között	8203. sz. út 3+710 és 7+276 kmsz. között
Szén-monoxid	15,8	11,63	11,48	5,11
Nitrogén-oxidok (mint NO ₂)	3,1	2,23	2,14	1,10
Részecske (PM10 24órás)	0,17	0,12	0,11	0,07

Légszennyező komponensek	Várható légszennyezőanyag koncentrációk (µg/m ³)	
	8204. sz. út 2+451 és 4+240 kmsz. között	8. sz. főút 11+811 és 14+410 kmsz. között
Szén-monoxid	13,81	30,44
Nitrogén-oxidok (mint NO ₂)	6,82	18,38
Részecske (PM10 24órás)	0,24	0,86

A 8202. számú és 8203. számú út járműforgalom nagysága nem jelentős, így a közúti közlekedés, mint légszennyező tevékenység hatása nem okoz számottevő légszennyezést.

Iszkaszentgyörgy belterületén a 8202. számú és 8203. számú út esetében és a belterületi utak esetében sem várható a közlekedésből határérték feletti légszennyezőanyag-koncentráció kialakulása.

A 8204. számú út a belterülettől 2 km távolságban, a 8. számú főút pedig a belterülettől kb. 2,5 km távolságban található, így légszennyező hatásuk a lakóterületek esetében nem érvényesül.

Bűzterhelés

Iszkaszentgyörgy területén 5 telephelyen történik állattartás:

- Kálmán József – Sándor major állattartó telep (szarvasmarha);
- György major állattartó telep (szarvasmarha);
- Stamber János – állattartó telep;
- Major Balázs József – állattartó telep;
- Deli János - Rideg állattartás (szarvasmarha).

Sándor major a település belterületétől Ny-ra található kb. 1,5 km távolságban, György major pedig a belterületől északi irányban található, kb. 400 m távolságban.

A rideg állattartás a belterületől kb. 200 méterre történik.

2 állattartó telephely a belterületen helyezkedik el, a Petőfi utcában.

Az állattartó telepek működésével kapcsolatos levegőminőséget érintő lakossági bejelentésről nincs tudomásunk.

A településen megfigyelhető még a kedvtelési célú hobbi állattartás. A belterületi állattartás nem haladja meg az önellátás szintjét. A bűzhatás a belterületen elhanyagolható. A belterületi állattartás Iszkaszentgyörgy Község önkormányzati rendeletével szabályozott.

A megfigyelések alapján állandóan fellépő koncentrált bűz nem jellemző a településen.

Összefoglalóan Iszkaszentgyörgy esetében a vizsgált tevékenységekből nem várható jelentős mértékű légszennyezetségi kialakulása.

1.17.4. Zaj- és rezgésterhelés

Iszkaszentgyörgy területén zajterhelés részben az ún. ipari tevékenységekből, illetve a közlekedésből várható.

Üzemi és szabadidős zajterhelés

Üzemi és szabadidős tevékenységek esetén a zajterhelési határértéket a vonatkozó rendelet 1. számú melléklete szabályozza:

12. számú táblázat: Zajterhelési határértékek üzemi és szabadidős tevékenységek esetén

Sor-szám	Zajtól védendő terület	Határérték (LTH) az LAM megítélési szintre* (dB)	
		nappal 06-22 óra	éjjel 22-06 óra
1.	Üdülőterület, különleges területek közül az egészségügyi területek	45	35
2.	Lakóterület (kisvárosias, kertvárosias, falusias, telepszerű beépítésű), különleges területek közül az oktatási létesítmények területe, a temetők, a zöldterület	50	40
3.	Lakóterület (nagyvárosias beépítésű), a vegyes terület	55	45
4.	Gazdasági terület	60	50

A településen a bányászat minősül jelentős zajkibocsátással járó tevékenységnek. A településen 3 dolomitbánya üzemel, melyből 2 rendelkezik környezetvédelmi engedéllyel.

Ipari jellegű (termelő tevékenység) zajforrások becsült száma a településen 25-30, a VM-OKIR WEB adatbázis szerint egy telephely (dolomitbánya) rendelkezik zajkibocsátási határértéket megállapító határozattal. Ennek alapján valószínűsíthető, hogy termelési, vagy szolgáltatási tevékenységekből zajtól védendő területeket a vonatkozó rendeletben meghatározott határérték feletti zajterhelés nem éri.

Közlekedés zajterhelése

Közlekedési zaj szempontjából az 1.17.5. *Levegőtisztaság és védelme* c. fejezetben bemutatott útszakasz mentén kialakuló zajterhelést vizsgáljuk elsődlegesen.

A mértékadó átlagos napi forgalmat (ÁNF) a 9. számú táblázat tartalmazza.

A zajterhelés számítását a stratégiai zajtérképek, valamint az intézkedési tervek készítésének részletes szabályairól szóló 25/2004. (XII. 20.) KvVM rendelet 1. és 2. számú mellékletében megadott számítási módszer szerint vizsgáljuk. A számításhoz szükséges további adatokat az alábbi táblázatban foglaltuk össze:

13. számú táblázat: Fontosabb közlekedési útvonalak zajterheléséhez szükséges kiinduló adatok

Paraméterek	Vizsgált útszakaszok			
	8202. sz. út 1+777 és 5+332 kmsz. között	8202. sz. út 5+332 és 8+000 kmsz. között	8203. sz. út 2+832 és 3+710 kmsz. között	8203. sz. út 3+710 és 7+276 kmsz. között
Útburkolat érdességi tényező	0,29	0,49	0,49	0,49
Sebesség (km/h)	50	50	50	50

Paraméterek	Vizsgált útszakaszok	
	8204. sz. út 2+451 és 4+240 kmsz. között	8. sz. főút 11+811 és 14+410 kmsz. között
Útburkolat érdességi tényező	0,49	0,29
Sebesség (km/h)	80	90

Ezen kiindulási paraméterek mellett az egyes útszakaszok mentén referencia távolságban várható hangnyomásszinteket az alábbi táblázat foglalja össze:

14. számú táblázat: Fontosabb közlekedési útvonalak várható zajterhelése referencia távolságban (dB)

Paraméterek	Vizsgált útszakaszok			
	8202. sz. út 1+777 és 5+332 kmsz. között	8202. sz. út 5+332 és 8+000 kmsz. között	8203. sz. út 2+832 és 3+710 kmsz. között	8203. sz. út 3+710 és 7+276 kmsz. között
Zajterhelés	66,7	65,8	65,6	63,4

nappal				
Zajterhelés éjszaka	58,3	57,2	57,1	55,0

Paraméterek	Vizsgált útszakaszok	
	8204. sz. út 2+451 és 4+240 kmsz. között	8. sz. főút 11+811 és 14+410 kmsz. között
Zajterhelés nappal	70,8	74,6
Zajterhelés éjszaka	62,3	66,4

A közlekedési zaj terhelésére a határértékek az alábbiak:

15. számú táblázat: Zajterhelési határértékek közlekedési zaj esetén

Sor- szám	Határérték (LTH) az LAM'kö megítélési szintre* (dB)						
	Zajtól védendő terület	kiszolgáló úttól, lakóúttól származó zajra	az országos közúthálózatba tartozó mellékutaktól, a települési önkormányzat tulajdonában lévő gyűjtőutaktól és külterületi közutaktól, a vasúti mellékvonaltól és pályaudvarától, a repülőtértől, illetve a nem nyilvános fel- és leszállóhelyektől** származó zajra		az országos közúthálózatba tartozó gyorsforgalmi utaktól és főutaktól, a települési önkormányzat tulajdonában lévő belterületi gyorsforgalmi utaktól, belterületi elsőrendű főutaktól és belterületi másodrendű főutaktól, az autóbusz- pályaudvartól, a vasúti fővonaltól és pályaudvarától, a repülőtértől, illetve a nem nyilvános fel és leszállóhelytől*** származó zajra		
			nappal 06-22 óra	éjjel 22-06 óra	nappal 06-22 óra	éjjel 22-06 óra	nappal 06-22 óra
1.	Üdülőterület, különleges területek közül az egészségügyi terület	50	40	55	45	60	50
2.	Lakóterület (kisvárosias, kertvárosias, falusias, telepszerű beépítésű), különleges területek közül az oktatási létesítmények területei,	55	45	60	50	65	55

	és a temetők, a zöldterület						
3.	Lakóterület (nagyvárosias beépítésű), a vegyes terület	60	50	65	55	65	55
4.	Gazdasági terület	65	55	65	55	65	55

A 8202. számú és 8203. számú út esetében falusias, kisvárosias beépítésű övezetek esetében az úttengelytől mért **legalább 25 m-es távolság már biztosítja** a lakóövezetek megfelelő mértékű zajterhelését már éjszakai időszakban is, ha egyéb zajcsökkentő tényező nem vehető figyelembe.

Így a közúti közlekedésből a 8202. számú mentén, a Petőfi S. utca Északi felén mind nappali, mind éjszakai állapotban származhat határértéket meghaladó terhelés a védendő lakóépület esetében.

A 8204. számú út a belterülettől 2 km távolságban, a 8. számú főút pedig a belterülettől kb. 2,5 km távolságban található, így ezen közutak zajterhelése a lakóövezetek szempontjából nem releváns.

Vasútvonal a települést nem érinti. Így a közlekedésből származó zaj nem jelentős.

1.17.5. Sugárzás védelem

A légkörben található sugárzó anyagok terjedésének követésére hazánkban országos sugárzásfigyelő rendszer működik.

A rendszer legfontosabb része a több mint 130 mérőállomásból álló hálózat, amely olyan műszerekkel felszerelt szabadtéren álló állomások összessége, amelyek folyamatosan mérik a szabadtéri sugárzást (óránkénti dózis, azaz a dózisteljesítmény értékét).

Magyarországon a természetes háttérsugárzás mértéke 50-180 nSv/óra körül ingadozik. Ez az érték függ a magasságtól, és a talaj típusától. Az ingadozást természeti hatások, időjárási körülmények (légnyomás, csapadék mennyiség) változásai befolyásolják. A 250 nSv/h alatti háttérsugárzás természetes és semmiféle veszélyt nem jelent.

Iszkaszentgyörgyhöz legközelebbi mérőállomás Székesfehérváron található, tulajdonosa a Honvédelmi Minisztérium.

A településen jelentős sugárzással bíró objektumról nincs tudomásunk.

1.17.6. Hulladékkezelés, hulladékgazdálkodás

A hulladékgazdálkodás területén jelentős változások történtek a 2012. évi törvény életbe lépésével. Iszkaszentgyörgy esetében a közszolgáltatás keretébe tartozó hulladékok gyűjtése és jogszabályoknak megfelelő kezelése megoldott.

Iszkaszentgyörgy Község Önkormányzata Képviselő-testülete a hulladékgazdálkodási közszolgáltatásról önkormányzati rendeletet hozott.

Iszkaszentgyörgy csatlakozott a Közép-Duna Vidéke Hulladékgazdálkodási Önkormányzati Társuláshoz. A társulás célja megoldani a hulladékgazdálkodás területén jelentkező feladatokat és korszerű hulladékgazdálkodási rendszert üzemeltetni.

Közszolgáltatás körébe tartozó hulladékok gyűjtése, kezelése

A hulladékgazdálkodási közszolgáltatási tevékenységet a Depónia Nonprofit Hulladékkezelő és Településtisztasági Kft. és a „VHG” Velencei-tavi Hulladékgazdálkodási Nonprofit Kft. konzorciuma

(továbbiakban: közszolgáltató) végzi. A vegyes hulladék gyűjtése heti rendszerességű, kezelése a Székesfehérvári Pénzverővölgyi Hulladékkezelő Központban történik. A zöldhulladékok gyűjtése elkülönítetten történik, kezelésre a Székesfehérvár Pénzverővölgyi Hulladékkezelő Központban üzemeltetett komposztáló telepen van lehetőség.

Az elkülönítetten gyűjtött (szelektív) hulladék (papír, fém, műanyag) szelektív gyűjtése házhoz menő gyűjtéssel történik, ennek rendszeressége havonkénti.

Az ingatlanhasználó az általa elkülönítetten gyűjtött hulladékot hulladékgyűjtő szigeten is elhelyezheti. Üveghulladék elhelyezésére kizárólag a hulladékgyűjtő szigeten van lehetőség.

Üveghulladék szelektív gyűjtése házhoz menő gyűjtéssel történik évi 4 alkalommal.

Az zöldhulladék gyűjtése szervezett formában a Közszolgáltatóval előre egyeztetett időpontban történik áprilistól novemberig havonta.

A lomhulladék elszállítása az ingatlanhasználó által a közszolgáltatóval előre egyeztetett időpontban, évente egy alkalommal házhoz menő jelleggel történik.

A hulladék közszolgáltatási előírások alapján a településen működő intézmények is a közszolgáltatás rendszerét veszik igénybe.

Az ingatlanhasználó által összegyűjtött veszélyes hulladék elszállítására, az ingatlanhasználó kezdeményezésére, a veszélyes hulladék kezelésére jogosult szolgáltatóval egyeztetett időpontban és módon, külön térítés ellenében, a veszélyes hulladékok gyűjtésére, és tárolására vonatkozó jogszabályi rendelkezések figyelembevételével kerülhet sor.

A Székesfehérvári Kistérségben a Székesfehérvári Állati hulladékbegyűjtő és átrakó telep végzi az állati tetemek begyűjtését (telephely: Székesfehérvár határától délre a 63-as számú útról közelíthető meg, Sárkeresztúri út, hrsz. 20407/2.). Magánszemélyek ingyenesen adhatják le a telepen az elhullott állatok tetemét hétköznapiokon. A bejelentést követően a telep munkatársa kimegy a megadott helyszínre és elszállítja a tetemet.

A telep térítési díj nélkül fogadja a magánszemélyektől az elhullott háziállatokat a Székesfehérvári Kistérség (pl. Iszkaszentgyörgy) településeiről.

A településen 2015-ben 326,9 t települési hulladék keletkezett, ezen felül összesen 26,8 t hulladék gyűjtése történt elkülönítetten.

Iszkaszentgyörgyön az elkülönített hulladék mennyisége 2015-ben az alábbiak szerint alakult:

16. számú táblázat: *Elkülönítetten gyűjtött hulladékok mennyisége 2015. évben*

Hulladék fajtája	Hulladék mennyisége (t/év)
Papír	3,5
Műanyag	6,2
Üveg	1,7
Zöldhulladék	15,4

Összefoglalóan a közszolgáltatás keretébe tartozó hulladékok gyűjtési és kezelési rendszer a jogszabályi előírásoknak megfelelően történik.

Termelési hulladékok kezelése

Az Iszkaszentgyörgyön működő vállalkozások közül egyik sem tartozik Magyarország 100 legnagyobb hulladéktermelő vállalkozása közé.

A termelő vállalatok nem kötelezettek a közszolgáltatás igénybevételére a termelési hulladékok kezelése során, ennek ellenére az ipari és szolgáltató vállalkozások döntő többsége a közszolgáltatást veszi igénybe keletkező hulladékaik elszállítására.

A képződő termelési hulladékok a vállalkozások tevékenységi köréhez kapcsolódnak, nagyobb részben nem veszélyes.

Iszkaszentgyörgy településen több hulladékgazdálkodási engedéllyel rendelkező vállalkozás is működik, így a hulladéktermelők bizonyos fajtájú hulladékaikat helyben tudják átadni előkezelő/begyűjtő szervezetnek.

A hulladékkal kapcsolatos nyilvántartási és adatszolgáltatási kötelezettségekről szóló rendelet hatályba lépésével, illetve a VM-OKIR HIR (Hulladékgazdálkodási Információs Rendszer) segítségével a hulladékok keletkezésének és kezelésének nyomon követése egyre könnyebb, így egyre megbízhatóbb adatok állnak majd rendelkezésre.

A termelési hulladékok speciális csoportjába tartoznak az építési, bontási hulladékok, melyek forrása részben a lakossági megbízásából történő kivitelezés, továbbá a vállalkozások által kezdeményezett fejlesztések.

Az építési, bontási hulladékok kezelésére Iszkaszentgyörgy területén nincs lehetőség, illetve a lerakási járulék megjelenésével jelentősen drágult az építési, bontási hulladékok lerakási díja. Ez sajnálatosan az illegálisan lerakott építési, bontási hulladékok ismételt növekedését vonja maga után. Legközelebbi építési, bontási hulladékot is befogadó hulladéklerakó Székesfehérvár településen, a Depónia Kft. üzemeltetésében található, mintegy 10 km távolságban.

Egyéb hulladékgazdálkodási jellemzők

Iszkaszentgyörgy, 050/1-2 hrsz.-ú ingatlanon B3 alkategóriájú nem veszélyes hulladéklerakó üzemelt, területe 12500 m². A lerakó rekultivációjára vonatkozóan környezetvédelmi működési engedéllyel rendelkezik. A hulladéklerakás 1988-1992 között történt. A területen a hulladéklerakást megelőzően dolomitbányászatot folytattak. A lerakót 1992. évben bezárták, és a 2006-ban folytatott vizsgálatok során szennyezést nem tártak fel. A lerakott hulladék becsült mennyisége 31500 m³. A lerakott hulladék becsült összetétele: 80%-ban inert, 20%-ban vegyes kommunális hulladék. A terület jelenleg egyenetlen, növényzettel benőtt.

A hulladéklerakó Iszkaszentgyörgy község közigazgatási területének É-i határa közelében a lakóházaktól kb. 170 m-re található.

A lerakó felszíni vizekkel közvetlen kapcsolatban nem áll, a legközelebbi vízfolyás a 1,5 km-re található Gaja-patak.

A lerakó rekultivációja a Közép-Duna Völgyi Hulladékgazdálkodási Önkormányzati Társulás vezetésével KEOP támogatással történt meg 2011. évben.

Jelentősebb mértékű illegális hulladéklerakásról nincs tudomásunk.

1.17.7. Vizuális környezetterhelés

A település belterülete rendezett egy-két épület esetében tapasztalható csak elhanyagoltság, illetve a felhagyott kőbányák esetében figyelhető meg kisebb rendezetlenség.

Egyéb esetekben a település határában elhelyezkedő földutak mentén figyelhető meg illegális hulladéklerakás kisebb mértékben.

1.17.8. Árvízvédelem

A település – tekintettel a domborzati viszonyokra és a területen áthaladó vízfolyások jellegére - nem árvíz-veszélyeztetett.

Fejér Megye Közgyűlése 1/2009. (II. 13.) sz. rendelet, Fejér megye területrendezési tervének 3.14. sz. melléklete szerint Iszkaszentgyörgyön nagyvízi meder övezete nem található, a település nem árvíz-veszélyeztetett.

Fejér Megye Közgyűlése 1/2009. (II. 13.) sz. rendelet, Fejér megye területrendezési tervének 3.14. sz. melléklete szerint Iszkaszentgyörgyön rendszeresen belvíz járta terület és vízerózióknak kitett terület található.

A település nem árvíz-veszélyeztetett, azonban tartós magas vízállás, illetve elhúzódó csapadékos időszak alatt belvízzel kell számolni. A belvíz veszélyeztetett területek a Sárrét területén, valamint a település Délkeleti-keleti részén találhatók.

A belvíz veszélyeztetett területeket a 8. számú térkép mutatja be.

Rendszeresen belvízjárta terület

Kiemelt térségi és megyei területrendezési tervekben megállapított övezet, amelybe a sík vidéki sík vagy enyhe lejtésviszonyokkal rendelkező területek azon mélyebb, lefolyástalan részei tartoznak, ahol a helyi csapadék egy része átmeneti vízfelesleg formájában, nagyobb mennyiségben és gyakorisággal összegyűlik.

A belvíz veszélyeztetett területek a Sárrét területén, valamint a település Délkeleti-keleti részén találhatók.

Vízerózióknak kitett terület övezete

Kiemelt térségi és megyei területrendezési tervekben megállapított övezet, amelyben az 5%-nál nagyobb lejtésű és a vízerózió káros hatásával szemben kevésbé ellenálló talajtulajdonságokkal jellemezhető területek találhatók. A település esetében az 5%-ot meghaladó esésű terület csak kisebb mértékben fordul elő.

1.17.9. Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák

Iszkaszentgyörgy esetében környezeti konfliktus négy környezeti elem esetében áll fenn az alábbi módon:

- Felszíni vizek védelme:
  - A település területének egy része mélyebben fekvő, belvív-veszélyeztetett terület. Az egykori település figyelembe vette ezen morfológiai adottságokat, azonban a település fejlődése, állattartó telepek építése nem minden esetben számolt a belvív veszéllyel. Új funkciók telepítése esetében figyelembe kell venni a morfológiai és belvívviszonyokat, és az új tevékenységeket úgy kell tervezni, hogy a felszíni vizek minőségét még egy magas belvízzel járó időszak se veszélyeztesse.
  - A terület csapadékvizeinek befogadója a Nádor-csatorna, így a csapadékvízbe bemosódó szennyezőanyagok hamar a Nádor-csatornába jutnak. Ezért kiemelkedő jelentőségű a szennyezőanyagok távol tartása, a veszélyes anyagok tárolási szabályainak betartása.
- Felszín alatti vizek védelme
  - A Csóri és a Kincsesbánya-Rákhegy II. vízbázis „B” védőterülete érinti Iszkaszentgyörgy külterületének egy részét. Új funkciók telepítése esetében figyelembe kell venni a jogszabályi és a hatósági határozati előírásokat, és az új tevékenységeket úgy kell tervezni, hogy a felszín alatti vizek minőségét ne veszélyeztesse.
- Közlekedés zajterhelése:
  - A településen átvezető 8202. és 8203. számú közút közelsége miatt a település fejlesztés, különösen új lakóterületek kijelölése esetében a zajvédelemre nagy hangsúlyt kell fektetni.
- Vizuális környezetterhelés:
  - A település külterületi zöldfelületek gondozása, jókarban tartása több erőforrást igényel, akár csak a dűlőutak mentén elhagyott hulladékok gyűjtése.

1.18. KATASZTRÓFAVÉDELEM (TERÜLET-FELHASZNÁLÁST, BEÉPÍTÉST, BEFOLYÁSOLÓ VAGY KORLÁTOZÓ TÉNYEZŐK)

1.18.1. Építésföldtani korlátok

Fejér Megye Közgyűlése 1/2009. (II. 13.) sz. rendelet, Fejér megye területrendezési tervének 3.14. sz. melléklete szerint Iszkaszentgyörgy területén:

- „Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület övezete” található a település nyugati részén;
- „Rendszeres belvízjárta terület övezete” (a sík vidéki sík vagy enyhe lejtésviszonyokkal rendelkező területek azon mélyebb, lefolyástalan részei tartoznak ide, ahol a helyi csapadék egy része átmeneti vízfelesleg formájában, nagyobb mennyiségben és gyakorisággal összegyűlik) található a Sárrét területén a 8. sz. főúttól délre eső területeken;
- „Vízérózióknak kitett terület övezete” (vízérózió káros hatásával szemben kevésbé ellenálló talajtulajdonságokkal jellemezhető terület) található a település északi részén.

A rendszeresen belvív járta terület övezet által érintett települések településrendezési eszközeinek készítése során, a vízügyi hatóság adatszolgáltatása alapján belvízrendezési munkarészt is készíteni kell. Az övezet területén beépítésre szánt terület csak kivételesen, a belvízrendezési munkarészben meghatározott feltételek teljesülése esetén jelölhető ki.

Vízérózióknak kitett terület övezetbe tartozó települések veszélyeztetett területein olyan területfelhasználást kell előírni a települések településszerkezeti tervében, és a helyi építési szabályzatban olyan építési övezeti, övezeti előírást kell meghatározni, amely a vízérózió mértékét csökkenti.

Az övezet az 5 %-nál meredekebb és szántó hasznosítású területek által érintett településeket foglalja magában.

A leginkább veszélyeztetett területek közé a hegy- és dombvidéki, 12 %-nál is meredekebb lejtésű szántók tartoznak.

A területrendezés leginkább a területfelhasználás változtatásán keresztül segítheti az erózió elleni védelmet, mint a megfelelő földhasználat- és birtokszerkezet kialakításának befolyásolása.

A belvíz veszélyeztetett területeket a 7. számú térkép mutatja be.

1.18.1.1. ALÁBÁNYÁSZOTT TERÜLETEK, BARLANGOK ÉS PINCÉK TERÜLETEI

A településen található külszíni bányák:

- Iszkaszentgyörgy III. dolomitbánya (KÖKA Kft.),
- Iszkaszentgyörgy IV. Sasvölgyi dolomitbánya (SOSO Földszer Kft.),
- Dolomitbánya (Idomkő Dolomit Bányászati és Feldolgozó Kft.),
- Dolomitbánya.

Környezetvédelmi (működési) engedéllyel az Iszkaszentgyörgy III. és IV. dolomitbánya rendelkezik. A bányák többsége Iszkaszentgyörgy belterülettől dél-nyugatra kb. 1-1,5 km-re található, az Iszkaszentgyörgy III. bánya pedig dél-nyugatra kb. 100 m-re.

Mélyművelésű bánya a településen nem található. Alábányászott területről, pincéről nem áll rendelkezésre releváns információ.

A Magyar Állami Természetvédelem hivatalos honlapja és az Országos Barlangnyilvántartás szerint Iszkaszentgyörgy területén barlangok nem találhatók.

A barlangok felszíni védőövezetének kijelöléséről szóló rendelet, valamint az OKIR Országos Környezetvédelmi Információs Rendszer szerint Iszkaszentgyörgyön nem található barlangok felszíni védőterülete:

1.18.1.2. CSÚSZÁS-, SÜLLYEDÉSVESZÉLYES TERÜLETEK

A terület nem csúszás, illetve süllyedésveszélyes.

Fejér Megye Közgyűlése 1/2009. (II. 13.) sz. rendelet, Fejér megye területrendezési tervének 3.14. sz. melléklete szerint Iszkaszentgyörgyön vízerózióknak kitett területek találhatóak, bár ezen területek aránya csekély.

1.18.1.3. FÖLDRENGÉS VESZÉLYEZTETETT TERÜLETEI

Iszkaszentgyörgy a szeizmikus zónatérkép szerint az 5. szeizmicitási zónába tartozik, így a Dunántúl egyik leginkább földrengés veszélyeztetett régiójába tartozik.

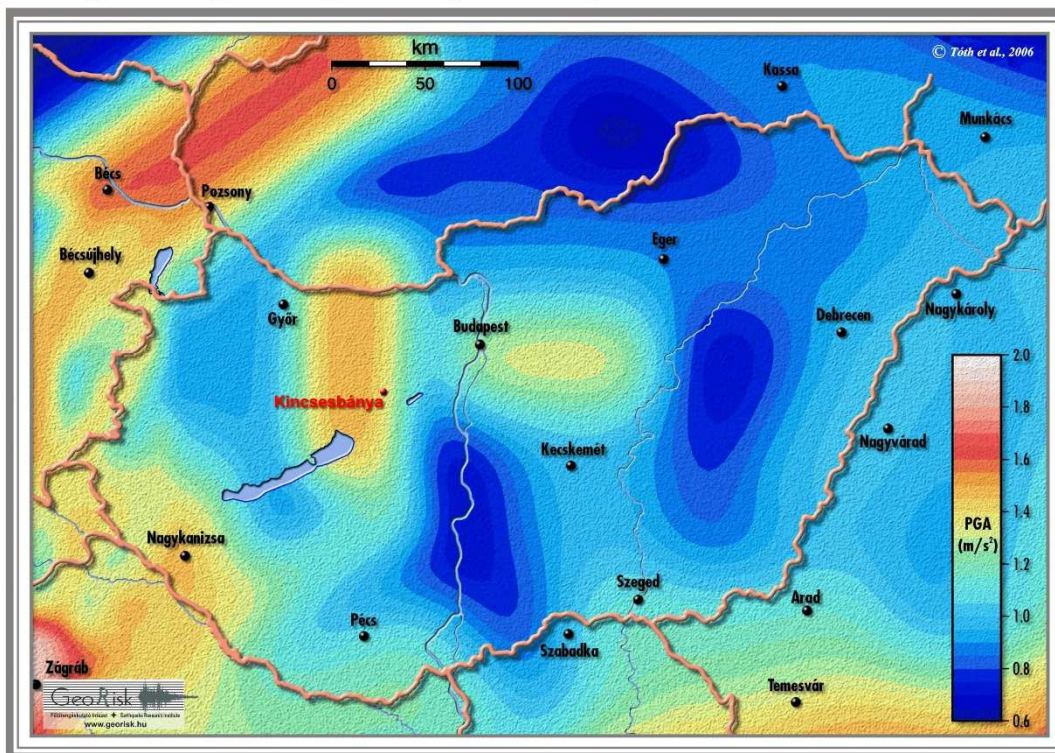
A térség földrengés-veszélyeztetettségét az alábbi ábra mutatja be, a mértékadó gyorsulás $1,5 \text{ m/s}^2$ körüli.

5. számú ábra: Magyarország földrengésveszélyeztetettsége (forrás: Georisk Kft.)

Magyarország földrengésveszélyzetettsége

Horizontális gyorsulás értékek 50 évre,
10% meghaladási valószínűség mellett
(1/475 év gyakoriság) az alapközetben, m/s² egységben

Tóth L., Győri E., Mónus P., Zsíros T., 2006. Seismic Hazard in the Pannonian Region
(Magyarországi földrengésveszélyzettség). In: Pinter, N., Greneczy, Gy., Weber, J., Stein, S., Medák, D., (eds.), The
Tudai Mikrociklus (EÖTVÖS ARW Series, Vol. 61, p. 389-394.
Springer Verlag, NATO ARW Series, Vol. 61, p. 389-394.

1.18.2. VÍZRAJZI VESZÉLYEZTETETTSÉG

A terület kevésbé árvíz-, azonban jelentős kiterjedésben belvív-veszélyeztetett.

Fejér Megye Közgyűlése 1/2009. (II. 13.) sz. rendelet, Fejér megye területrendezési tervének 3.14. sz. melléklete szerint Iszkaszentgyörgyön rendszeresen belvív járta terület és vízerózióknak kitett terület található.

A belvív veszélyeztetett területeket a 7. számú térkép mutatja be.

Vízerózióknak kitett terület övezete

Kiemelt térségi és megyei területrendezési tervekben megállapított övezet, amelyben az 5%-nál nagyobb lejtésű és a vízerózió káros hatásával szemben kevésbé ellenálló talajtulajdonságokkal jellemezhető területek találhatóak. A település esetében az 5%-ot meghaladó esésű terület csak kisebb mértékben fordul elő.

A terület domborzati viszonyait a 8. számú térkép, az elöntés veszélyeztetett területeket a 9. számú térkép mutatja be.

Iszkaszentgyörgyöt a települések ár- és belvív veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról szóló rendelet nem tartalmazza, tehát ár- és belvív szempontjából nem számít veszélyeztetett területnek.

1.18.2.1. ÁRVÍZVESZÉLYES TERÜLETEK

A település nem árvíz veszélyeztetett, azonban elhúzódó nagycsapadékos időjárás mellett egyes helyeken előfordulhat belvív.

Iszkaszentgyörgyöt a települések ár- és belvív veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról szóló rendelet nem tartalmazza, tehát ár- és belvív szempontjából nem számít veszélyeztetett területnek. Elöntés esetén zömmel külterületi rétek, kaszálók, szántók kerülhetnek tartósan víz alá. Belterületen a csapadékvíz-elvezető rendszer nem megfelelő karbantartása, fenntartása okozhat időszakos elöntést, talajvízszint emelkedést. Belvízjárta terület a település keleti és déli része.

1.18.2.2. BELVÍZVESZÉLYES TERÜLETEK

A terület morfológiai és vízrajzi viszonyai alapján a település keleti és déli része belvív veszélyeztetett. Fejér Megye Közgyűlése 1/2009. (II. 13.) sz. rendelet, Fejér megye területrendezési tervének 3.14. sz. melléklete szerint Iszkaszentgyörgy területén „Rendszeres belvízjárta terület övezete” (a sík vidéki sík vagy enyhe lejtésviszonyokkal rendelkező területek azon mélyebb, lefolyástalan részei tartoznak ide,

ahol a helyi csapadék egy része átmeneti vízfelesleg formájában, nagyobb mennyiségben és gyakorisággal összegyűlik) található a település déli részén.

A rendszeresen belvíz járta terület övezet által érintett települések településrendezési eszközeinek készítése során, a vízügyi hatóság adatszolgáltatása alapján bevízrendezési munkarészt is készíteni kell. Az övezet területén beépítésre szánt terület csak kivételesen, a belvízrendezési munkarészben meghatározott feltételek teljesülése esetén jelölhető ki.

A belvízvíz-mentesítés, a megfelelő vízvezető képesség fenntartásával, a meder és a belvízelvezető árkok karbantartásával lehetséges.

1.18.2.3. MÉLY FEKVÉSŰ TERÜLETEK

A település mélyen fekvő területei a település K-i és DK-i részén, valamint a település keleti részén alakultak ki. Ezen térségek vizenyős, belvíz-veszélyeztetett területek.

1.18.2.4. ÁRVÍZ ÉS BELVÍZVÉDELEM

Iszkaszentgyörgy a Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság működési területén található. Az Igazgatóság ellátja a vizek kártételei elleni védelemmel, a vízkárelhárítással (árvíz- és belvízvédekezéssel, vízhiány kárelhárítással, valamint a vízminőségi kárelhárítással) összefüggő, jogszabályban meghatározott feladatokat.

Iszkaszentgyörgyön árvízvédelem nem szükséges, tekintettel arra, hogy a település nem árvíz veszélyeztetett.

Azonban jelentős kiterjedésben belvíz-veszélyeztetett a település keleti és déli részén. Fejér Megye Közgyűlése 1/2009. (II. 13.) sz. rendelet, Fejér megye területrendezési tervének 3.14. sz. melléklete szerint Iszkaszentgyörgyön rendszeres belvízjárta terület és vízerózióknak kitett terület található.

1.18.3. EGYÉB

A település DNy-i külterületi része Natura 2000 SPA védettség alatt álló terület (Keleti-Bakony HUBF-20001).

1.18.3.1. KEDVEZŐTLEN MORFOLÓGIAI ADOTTSÁGOK (PL. LEJTÉS, FALSZAKADÁS)

Kedvezőtlen morfológiájú területeknek a mélyebb fekvésű területek minősülnek. Ezen potenciális helyzetét a 7. számú térkép mutatja be.

1.18.3.2. MÉLYSÉGI, MAGASSÁGI KORLÁTOZÁSOK

Nincs releváns adat.

1.18.3.3. TEVÉKENYSÉGBŐL ADÓDÓ KORLÁTOZÁSOK

A tervezési terület morfológiai és belvíz viszonyai következtében a felszíni vizek szennyezését kell kizárni még egy elhúzódó belvizes időszak esetében is. Ezért a belvíz veszélyeztetett területeken a veszélyes anyagok és hulladékok tárolására különös gondot kell fordítani, illetve a szennyvízelvezetés/gyűjtés tervezése esetében is ezen körülmények figyelembe vétele szükséges.

Ugyancsak szükséges figyelembe venni a felszínre kimetsző vízbázis védőterületeket, illetve Natura 2000 területeket.

1.19. ÁSVÁNYI NYERSANYAG LELŐHELY

Fejér Megye Közgyűlése 1/2009. (II. 13.) sz. rendelet, Fejér megye területrendezési tervének 3.14. sz. melléklete szerint Iszkaszentgyörgyön ásványi nyersanyag-gazdálkodási terület található.

A településen található külszíni bányák:

- Iszkaszentgyörgy III. dolomitbánya (KÖKA Kft.),
- Iszkaszentgyörgy IV. Sasvölgyi dolomitbánya (SOSO Földszer Kft.),
- Dolomitbánya (Idokő Dolomit Bányászati és Feldolgozó Kft.),
- Dolomitbánya.

Környezetvédelmi (működési) engedéllyel az Iszkaszentgyörgy III. és IV. dolomitbánya rendelkezik. A bányák többsége Iszkaszentgyörgy belterületétől dél-nyugatra kb. 1-1,5 km-re található, az Iszkaszentgyörgy III. bánya pedig dél-nyugatra kb. 100 m-re.

1.20. VÁROSI KLÍMA

A település klímája az alábbiak szerint jellemezhető:

A **Keleti-Bakony** kistáj mérsékelt hűvös-mérsékelt száraz éghajlatú kistáj.

A napsütéses órák évi száma átlagosan 1960; nyáron 780, télen 190 óra körüli napfénytartamra számíthatunk.

A hőmérséklet évi átlaga 9,0–10,0 °C körül van, a csúcson 9 °C alatti, a tenyészidőszaké pedig 15,0–15,5 °C körüli, de a DK-i részeken eléri a 16,0 °C-ot. A 10 °C napi középhőmérsékletet meghaladó időszak ápr. 10–15. körül kezdődik és okt. 14–18-ig tart (185–190 nap), de a magasabban fekvő területeken csak ápr. 20. körül kezdődik, és okt. 14–18-án ér véget (175 nap körül). 195 nap körüli hosszúságú fagymentes időszak valószínű. Ez az időtartam hozzávetőlegesen ápr. 10–15. és okt. 25–28. közé esik. A legmagasabb nyári hőmérsékletek sokévi átlaga 32,0–33,0 °C, de a csúcson 30,0–31,0 °C, a legalacsonyabb téli hőmérsékletek $-15,0$ és $-16,0$ °C közötti.

Az évi csapadékösszeg 570–620 mm körüli. A vegetációs időszak csapadékösszege 330–380 mm közötti, a csúcson 400 mm körüli. A hótakarós napok száma évente 50–60, az átlagos maximális hóvastagság 22–26 cm.

Az ariditási index 1,15–1,20.

Leggyakoribb szélirányok az ÉNy-i és az É-i, az átlagos szélesebesség a tetőkön 4 m/s körüli, máshol 3–3,5 m/s.

Az erdőgazdálkodás mellett a szántóföldi kultúrák számára kedvező az éghajlat.

A **Móri-árok** kistáj déli részén mérsékelt hűvös-száraz éghajlatú.

A napfényes órák száma évi 1950, ebből nyáron 780 óra körüli, télen mintegy 180 óra napsütés valószínű.

Általában 9,5–10,0 °C közötti az évi középhőmérséklet, a középső területeken azonban egy-két tizedfokkal alacsonyabb. A vegetációs időszak átlaga 16,0–16,4 °C közötti. A 10 °C középhőmérsékletet meghaladó napok ápr. 10–15-től okt. 16–17-ig, 185–190 napon át tartanak. A fagymentes napok évi száma 195 körül várható, ápr. 10–14. és okt. 26–30. között. Az évi abszolút hőmérsékleti maximumok átlaga ÉNy-on 32,0–32,5 °C, DK-en 33,0–33,5 °C, a minimumoké $-15,0$ és $-16,0$ °C közötti.

D-en 550–580 mm a megszokott évi csapadék. A nyári félév csapadékösszege 330–350 mm. Kincsesbányán mérték a 24 órás csapadékmaximumot, 109 mm-t. Évente 36–38 hótakarós nap várható; az átlagos maximális hóvastagság 20–22 cm.

Az ariditási index D-en 1,20 fölötti.

Az év minden szakában leggyakoribb az ÉNy-i szél. Második helyen – kis átlagsebességekkel – a DK-i irányú áll. Az átlagos szélesebesség kevéssel 3 m/s fölötti.

A kedvező kitétséggű lejtők szőlőtermesztésre alkalmasak, általában azonban a nem túl hő- és vízigényes növények számára megfelelő az éghajlat.

2. HELYZETELEMZÉS

Környezetvédelemi szempontból Iszkaszentgyörgy esetében magasabb mértékű környezetterhelés a bányászati tevékenységhez, illetve a települést érintő átmenő forgalomhoz kapcsolódik.

További vonatkozásban a település környezeti terhelése alacsony, kedvező a település belterületének magas zöldfelületi aránya.

A településfejlesztés ÉNy-DK-i irányokban lehetséges, azonban korlátozó tényező lehet a DK-i alacsonyabb fekvésű területek magas talajvízszintje, illetve a jelenlegi mezőgazdasági területhasználat.

A településközpont (Rákóczi Ferenc utca és a kastély környezet) magas természetessége, a domborzati viszonyokhoz alkalmazkodó jellege védendő értéket képvisel.

3. HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ

3.1. A helyzetelemzés eredményeinek értékelése, szintézis

3.1.1. A folyamatok értékelése

Iszkaszentgyörgy hagyományos vidéki települési történelmi múlttal, településszerkezettel és épített környezettel rendelkezik.

A település Székesfehérvárhoz való közelsége, a kiépült infrastruktúra mindenképpen előny, melyet a gazdasági növekedés és a helybeli lakosok igényei szerint továbbfejleszteni szükséges.

A gazdaságfejlesztési alapelveknek meghatározásánál elsődleges szempont a természeti és épített környezet védelme, a tervezett fejlesztések megvalósítása. A gazdaság-fejlesztések és a lakóterületi bővítések a már kijelölt fejlesztési területen biztosíthatóak.

Iszkaszentgyörgy fejlesztésénél nagy lakosságszám növekedés a fiatalok helyben-maradásának támogatásával valósulhat meg. A fejlesztési alapelvek meghatározásánál figyelemmel kell lenni a mai kor minőségi életviteli igényeire.

A település életében nagyon fontos, hogy olyan fejlesztések valósuljanak meg, melyek fenntartásához, üzemeltetéséhez a lehető legkevesebb forrás szükséges.

A fejlesztésnél a fő hangsúlyt az élhető település megőrzésére, az oktatási háttér helyi igényekhez igazítására, a szolgáltatások, az infrastruktúra fejlesztésére, a szabadidő eltöltéséhez szükséges programok bővítésére kell helyezni.

A turizmus fejlesztése érdekében a hagyományokra és a védett értékekre alapozva kell célokat kitűzni.

Iszkaszentgyörgy Község Önkormányzatának fejlesztési elképzelései között szerepelt ipari terület kialakítása, mely a helyben lakóknak munkahelyet teremtene, az önkormányzat többlet forráshoz jutna az iparüzési adó bevétel növekedésével. Ezen okokból a település fontos feladata a gazdálkodó szervezetek támogatása.

3.1.2. A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése

A település környezetének fejlesztését két külső tényező befolyásolja jelentősen:

Az első a megyeszékhely közelsége, melynek pozitív hatása a növekvő lakosságszám és a gazdasági tevékenységet folytató vállalkozások növekedése. Negatív hatást eredményez ugyanakkor a megyeszékhely közelsége a helyi oktatás, alapellátás és szolgáltatás területén.

Ezen kívül belső tényezőként említendő a népességének vegyes összetétele, az ún. „betelepülők”, akik a település társadalmi életében nem kívánnak résztvenni.

3.1.3. A településfejlesztés és -rendezés kapcsolata

A különböző hatósugarú fejlesztési stratégiák, területfejlesztési tervek áttekintése során, az azokban megfogalmazott célokból következően olyan jövőkép rajzolódik ki, mely Iszkaszentgyörgy egy vonzó vidéki életforma megteremtésében látatja, amely számottevő gazdasággal, a közösségi rendszerekre épülő településként van jelen a Közép-Dunántúli régióban.

ISZKASZENTGYÖRGY jövőképe azt a célt szolgálja, hogy a település gazdasági versenyképessége erősödjön, valamint egy lakható és minőségileg tovább fejlődő településsé váljon.

A településen a lakó, vegyes és gazdasági területek megfelelő szabályozásával meg kell teremteni a fejlesztés építésjogi háttérét. A jelenlegi állapot nem megfelelően biztosítja a gazdaságos fejlesztési lehetőségeket.

Az önkormányzat a tervezett fejlesztéseket pályázati forrás igénybevételével, illetve a gazdálkodó szervek, vállalkozások bevonásával tudja biztosítani.

3.2. Problématérkép/értéktérkép

A település problémáinak és értékeinek összefoglalója térképi formában, a területi lehetőségek és korlátok térképi ábrázolását a P-1 jelű térkép tartalmazza.

3.3. Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek

3.3.1. településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása

Iszkaszentgyörgyön alapvetően hat eltérő településrész határolható le, a lehatárolás megegyezik a természeti állapottal:

1. Történeti településrész a központtal
2. Egyéb lakóterület
3. Kastély területe
4. Kisiszka
5. Déli gazdasági terület
6. Külterület

Az egyes településrészek lehatárolását a V-2 jelű áttekintő térkép tartalmazza.

1.3.2. Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása

A Központi Statisztikai Hivatal adatszolgáltatása alapján a településen szegregációval érintett területek nincsenek.

3.3.3. egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek)

A potenciális akcióterületek és a beavatkozást igénylő területek lehatárolása a P-1 problématerképen ábrázolásra került.